

UKDE

UKDE KİTAPLIĞI: 55
MARAŞ KÜLTÜRÜ EDEBİYAT SERİSİ: 3

Editörler:

Yaşar ALPARSLAN
Serdar YAKAR

Baskı - Hazırlık:

FA AJANS – Alaaddin Orçan
0.344 235 02 74 – 235 37 75

Kapak Tasarım :

H.İbrahim Toklu

ISBN:

978-994-45288-4-9

Baskı Tarihi :

Eylül 2008

Yazışma Adresi:

Vefa Kitap Kırtasiye
İsmetpaşa Mah. Borsa Cad.
Buket B Sitesi Altı No 17/C
Tel. 0.344 225 13 00
KAHRAMANMARAŞ

KAHRAMANMARAŞ MERKEZ AĞZI

Mine KILIÇ

**KAHRAMANMARAŞ
2008**

Mine Kılıç, 1999 yılında Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünden mezun oldu. Aynı yıl Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı'nda yüksek lisans öğrenimine başladı. Kahraman Maraş Merkez Ağzı başlıklı tez çalışmasını tamamlayarak 2001 yılında mezun oldu. 1999 yılından beri M.E.B. Kahramanmaraş Atatürk Anadolu Lisesinde Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni olarak görev yapmaktadır. Evli ve iki çocuk annesidir.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	13
DİZİN.....	14
GİRİŞ.....	15
Genel Hatlar.....	15
Kahramanmaraş'ın Tarihi.....	17
Kahramanmaraş'ın Coğrafyası.....	18
İNCELEME.....	19
GÖREVSEL SESBİLİM (FONOLOJİ)	19
Ünlüler.....	19
Ünlülerin Sesbilimsel Özellikleri.....	19
Uzun Ünlüler.....	25
1- Ünsüz Düşmesi ile.....	25
2- Hece Kaynaşması ile.....	26
3- Çift ünlülerin Kaynaşması ile.....	26
İkiz Ünlüler.....	27
Ünlü Uyumları.....	27
1- Kalınlık-İncelik Uyumu.....	28
2- Yabancı Kelimelerde Kalınlık-İncelik Uyumu.....	28
3- Kalınlık-İncelik Uyumunun Bozulması.....	29
4- Uyum Değişmesi.....	30
5- Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu.....	30
Ünlü Değişmeleri.....	31
1- Kalın Ünlülerin İncelmesi.....	31
2- İnce Ünlülerin Kalınlaşması.....	32
3- Geniş Ünlülerin Daralması.....	32
4- Dar Ünlülerin Genişlemesi.....	33
5- Düz Ünlülerin Yuvarlaklaşması.....	33
6- Yuvarlak Ünlülerin Düzleşmesi.....	33
Ünlü Düşmesi.....	34
Ünlü Türemesi.....	34
1- Ön Ses Türemesi.....	35

2- İç Ses Türemesi.....	35
3- Son Ses Türemesi.....	35
Ünsüzler.....	35
Ünsüzlerin Sesbilimsel Özellikleri.....	35
Ön Ses Ünsüzleri.....	42
Ön Ses Ünsüz Değişmeleri.....	44
Ünsüz Ön Türemesi.....	45
İç Ses Ünsüz Değişmeleri.....	45
1- İç Seste Sedalılaşıma.....	45
2- İç Seste Sedasızlaşma.....	46
3- İç Seste Sürtünmelileşme.....	46
4- Akıcı Ünsüzler Arasındaki Değişmeler.....	46
5- İç Seste Tespit Edilen Diğer Değişmeler.....	47
İç Seste Ünsüz Benzeşmesi.....	47
1- İlerleyici Benzeşme.....	47
2- Gerileyici Benzeşme.....	48
Benzeşmezlik.....	48
Son Ses Ünsüz Değişmeleri.....	49
Ünsüz Düşmesi.....	49
Ünsüz İkizleşmesi.....	51
İkiz Ünsüzün Tekleşmesi.....	51
Hece Kaynaşması.....	51
Hece Yutumu.....	52
Ünsüz Türemesi.....	52
Ünsüz Göçüşmesi.....	52
Vurgu ve Entonasyon.....	53
BİÇİMBİLİM (MORFOLOJİ).....	54
Yapım Ekleri.....	54
İsimden İsim Yapma Ekleri.....	54
İsimden Fiil Yapma Ekleri.....	56
Fiilden İsim Yapma Ekleri.....	57
Fiilden Fiil Yapma Ekleri.....	59
İsimler.....	60
İsim Çekim Ekleri.....	60
1- Hâl Ekleri.....	60
a) İlgi Hâli.....	60
b) Yükleme Hâli.....	60
c) Yönelme Hâli.....	61
d) Bulunma Hâli.....	61

e) Ayrılma Hâli.....	61
f) Eşitlik Hâli.....	62
g) Vasıta Hâli.....	62
h) Yön Gösterme Hâli.....	63
2- İsimlerde Çokluk.....	63
3- İyelik Ekleri.....	63
4- Aitlik Eki.....	65
5- Soru Eki.....	65
Sıfatlar.....	65
Vasıflandırma Sıfatları.....	65
Belirtme Sıfatları.....	66
1- İşaret Sıfatları.....	66
2- Sayı Sıfatları.....	66
3- Soru Sıfatları.....	66
4- Belirsizlik Sıfatları.....	67
Zamirler.....	67
Şahıs Zamirleri.....	67
Dönüşlülük Zamirleri.....	67
İşaret Zamirleri.....	69
Soru Zamirleri.....	69
Belirsizlik Zamirleri.....	71
Zarflar.....	72
Zaman Zarfları.....	72
Niteleme ve Durum Zarfları.....	73
Miktar Zarfları.....	73
Fiiller.....	74
Şahıs Ekleri.....	74
1- Birinci Tip Şahıs ekleri.....	74
2- İkinci Tip Şahıs Ekleri.....	75
3- Üçüncü Tip Şahıs Ekleri.....	76
Şekil ve Zaman Ekleri.....	77
1- Bildirme Kipleri.....	77
a) Geniş Zaman Eki.....	77
b) Şimdiki Zaman Eki.....	78
c) Görülen Geçmiş Zaman Eki.....	79
d) Öğrenilen Geçmiş Zaman Eki.....	79
e) Gelecek Zaman Eki.....	80
2- Tasarlama Kipleri.....	82
a) Emir Kipi.....	82
b) İstek Kipi.....	82

c) Gereklilik Kipi.....	83
d) Şart Kipi.....	83
e) Fiillerin Birleşik Çekimleri.....	83
Ek Fiil (İsim Fiili).....	84
Soru Eki.....	86
Sıfat Fiiller.....	86
Zarf Fiiller.....	87
Edatlar.....	89
Ünlem Edatları.....	89
1- Ünlemler.....	89
2- Seslenme Edatları.....	89
3- Soru Edatları.....	89
4- Gösterme Edatları.....	89
5- Cevap Edatları.....	90
Bağlama Edatları.....	90
1- Sıralama Edatları.....	90
2- Denkleştirme Edatları.....	90
3- Karşılaştırma Edatları.....	90
4- Cümle Başı Edatları.....	90
5- Sona Gelen Edatlar.....	91
Son Çekim Edatları.....	91
METİNLER.....	93
Standart Yazı Alfabetiyle.....	93
Osman Görünmez.....	93
Ümmügülsüm Görünmez.....	94
Zeliha Görünmez.....	97
Hatice Kasapkara.....	98
Ali Rıza Kekeç.....	103
Mehmet Kekeç.....	103
Selahattin Kekeç.....	108
Türkan Özkök.....	110
Seher Türkkorur.....	112
Uluslararası Fonetik Alfabe ile.....	116
Osman Görünmez.....	116
Ümmügülsüm Görünmez.....	119
Zeliha Görünmez.....	123
Hatice Kasapkara.....	125
Ali Rıza Kekeç.....	133
Mehmet Kekeç.....	135

Selahattin Kekeç.....	144
Türkan Özkök.....	150
Seher Türkkorur.....	152
SONUÇ.....	160
SÖZLÜK.....	163
KAYNAKLAR.....	179

TAKDİM

Dil Allah'ın insana verdiği en büyük yaratıcılık alanı. Onun için de her kapalı alanda bakarsınız insan yeni bir dil yaratır. Bunun için hiç zorlanmaz. Bu, yazının olmadığı, dilin kavaidinin bilinmediği zamanlarda da böyledir.

Toplum basitse dil de basittir, sadece çevreyi verir. Yönü gösterir, ihtiyacı karşılar. Toplumun ihtiyaçları ne kadar gelişmişse, dil de o kadar gelişmiştir. Dil hiçbir zaman ihtiyacın gerisinde değildir. Bu dünyanın her tarafına şamil olup toplum gerçeğidir.

Toplum gelişirse, dil de gelişir. Toplum kavmiyetten millete geçer. Ümmete döner. Irklar karışır, yeni bir millet doğar. Üretim artar. Zanaat sanayiye döner. Kültür, el sanatları veya sanayi iç içeliği medeniyete vücut verir. Dil yine gelişir.

Dil bazen milliyeti tayin eder. Bazen de taşıyıcı olarak kalır. Milliyeti tayin etmez. Ortak değer olmaz.

Dil, değişmez değer taşıyıcı ise, mesela bir inancın esasları o dil ile anlatılmışsa, milliyet yaratabilir. Tarihte bunun en güzel misali Arapçadır, Arap milletidir.

Akıllı milletler dillerini bozmazlar. Dilin taşıyıcılığı hususunda hassas davranırlar. Dili ilim dili yaparlar. Dili korurlar. Hatta dillerini o kadar korur ve kollarlar ki başka milletleri de o dile muhtaç bırakırlar.

Başkaları gelir. O dilde ilim yapar. İlim yaparken de dilin taşıdığı kültürün etkisine girer. Farklılaşır. Ya arasatta kalır, ya da milliyetini bırakır.

Tarihte Doğu medeniyetine biraz da dil medeniyeti denilebilir mi? Evet, denilebilir. Doğu, büyük nispette dil medeniyetidir. Edebiyatı muhteva olarak her şeydir, ama evvela aşktır. İnsani değerdir. Duygudur.

Önce İran'a sonra da Anadolu'ya inen Türk milleti, 10-20 milyon kilometre kare arası toprak fetheder. İnsanını buralara taşır. Buralarda yerine göre azınlık olur, erir. Türk olduğunu unuttur. Bazı yerde de azınlık olur, varlığını korur, hançeresini yitirir. Harfleri farklı çıkarır. Etkiler, etkilenir. Daha çok kelime verir, daha az kelime alır. Fakat maharicinden harf çıkarmayı unuttur.

Ama bazı yer de vardır ki, Maraş gibi, maharicini de yitirmez, kelime de almaz. Türkçesi Orta Asya'dan getirdiği Türkçeye çok yakındır.

Veya o Türkçeden çok uzaklaşmamıştır. Dört asır evvelki metin okunduğunda anlar, dinler. Asla dinliyor gibi yapmaz. Ben de böyle yetiştim. Hâlâ da yetişme şartlarım itibariyle bu vakıanın içindeyim.

Yirminci asır küreselleşme asırır. Coğrafyanın büzüldüğü, küçüldüğü asırır. Giderek insanlar bir coğrafi bütünlük içine girmektedir. Birbirlerini daha çok tanımaktadır. Haberleşmenin gelişmesi insanlarda birçok mefhumu yıkmıştır. Gurbet lafı rafa kalkmıştır. Böyle giderse ileride dünya, değil tek coğrafya, tek ev olacaktır. Bu da iki asırır başlangıçta çoğalan dillerin giderek ölümüne yol açmaktadır. Diller tespit edildi edildi, edilmezse tamamen ortadan kalkacaktır. Medeniyet çevreyi kirletip türlerin ölümüne yol açtığı gibi dillerin de ölümüne sebep olmaktadır. Öyle bir dünya ki sanki ana üretici dilini koruyabilmekte, geliştirebilmektedir. Her yeni üretim isme ihtiyaç bırakmakta, üreten o ismi bulmakta dilini genişletmekte, üretemeyen ülkeler başka dillerin istilasına uğramaktadır. Yani binlerce senelik kültür, dil çok çabuk tarumar olmakta yapısal değişikliğe uğramaktadır. Hatta, diller içerisinde gelişmiş, taşıyıcılığı olan dillerde bile ağız farklılıkları her geçen gün ortadan kalkmakta, tespit edilemezse kitapta bile yeri kalmamaktadır.

Türkçemiz de, gelişen dünyada bu maceranın içindedir. O da bir takım tehlikelerle yüz yüzedir. Onun için de şartlar dikkate alınarak, değerlendirilerek bir takım tedbirler alınmalıdır.

Dille oynanmamalıdır. Dil taşıyıcı olarak geliştirilmeli, korunmalıdır. İştikak imkanı artırılmalıdır. Böylece dışardan kelime ihtiyacına yer bırakılmamalıdır. Yeni kavramlar için Türkçe karşılık bulunmalıdır.

Dil öyle geliştirilmelidir ki dünyadaki bütün kültürleri, dinleri ve bunların mefhumlarını karşılayabilmelidir. Gelişmemiş bir dille dünyayı takip şansız asla yoktur. Bu da gerileme sebebidir.

Tüm dünya dillerinde olduğu gibi ortak yazı dili Türkçede de ön plana çıktıkça Anadolu ağızları ölmekte, ölüme mahkum olmaktadır. O halde bu kültür unsurları tespit edilmeli, bol miktarda örnekleri kitaplara geçirilmelidir.

Mesela biz ataerkil bir milletiz. Eskiden konuşurken atalar tecrübesi diliyle konuşuruz. Dilimizi ata sözleriyle renklendiririz. Tabirler, teşbihler kullanırız. Müşterek akıl oluştururuz. Yeni Türkçede bu yok. Sebebi. Batılılaştık. Herkes akıllı. Herkesin akli kendine yetiyor. Onun için de konuşmada ata sözü, tabir, deyim, teşbih yok. Konuşma ben merkezli.

Ne yapacağız? Bu açıdan da eski konuşma şekillerini tespit edeceğiz. Çünkü o konuşma binlerce senelik birikim, kültür, düşünce, dünya görüşü...

Biz Maraşlıyız. Osmanlı sonrası Türkiyeliyiz. Bunları Türkiye’de yapalım. Maraş’ta yapalım. Memleketimize sahip çıkalım. Dili teknik olarak tesbit ettiğimiz gibi tarih olarak da tespit edelim. Eski ağız özelliklerimizi bu günkü şartlarda konuşarak koruyamayacaksa bunu kayıtlara geçirerek koruyalım. Atasözlerimizi onun üstünden ata aklımızı, terimlerimizi, teşbihlerimizi kitaplara geçirelim. Olabildiğince geçmişin tecrübesinden istifade edelim. Konuşurken dile atasözü ilave ederek dilin derinliğini, zenginliğini, genişliğini muhafaza edelim. Dilimize karşı ödevlerimizi yapalım.

Dil, bir ülkenin birliğini, anlaşmasını sağlar. Sağlam, güçlü bir ekonomi, dünyaya hükmeden bir ilim ancak dil ile mümkündür. Zaten asır ilim, ekonomi asrı.

Ortak dil Türkiye de öyle sağlam tutulmalıdır ki bütün dünyadaki ilmi, ekonomik, kültürel faaliyetleri karşılamalıdır. Bu demek değildir ki tali dillere yasak getirilmelidir. Onlar da korunmalıdır. Farklı diller bir toplum için zenginliktir. Farklı dilleri korurken bir dilde birlikteliği korumak da olgunluktur, büyüklüktür. Bu gün için ucu açık büyümedir.

Bu açıdan Mine KILIÇ Hanımefendinin “Kahramanmaraş Merkez Ağız” çalışmasını görünce sevindik. Bizim ileri aşamalar için düşündüğümüz bir çalışmanın yapılmış olduğunu gördük. Geciktirmeden basmayı planladık. Kaynak ayarladık. Basmak için faaliyete geçtik. Şükür bastırıyoruz. Allah bize kalan konuların tesbit ve tabını da kolay getirir, sağlar inşallah.

Biz bu konuları Mehmet KAMBUR Beyle konuşurduk. O kültürel değerleri koruma hastası; bu değerlerin kaybolmasını dert edinen bir Türk evladı. İster ki Maraş’ta tesbit edilemeyen bir kültür unsuru, bir değer kalmasın. Biz mevzuyu açtık. O, memnun oldu, destek sözü verdi.

Mine Hanımefendinin kıymetli eşi Doç. Dr. M. Akif KILIÇ Beyefendi destek sözü verdi. Vazifesini bihakkin yerine getirdi.

Ta başından beri bizi görev için sıkıştıran Hedef Kitap-Kırtasiyenin sahibi Mehmet APAYDIN Beyefendi için bir ucundan tuttu. O zaten işin ta başından beri işin birçok ucundan tutuyor, bizi fazlasıyla mahcup ediyordu.

Allah her üçünden de razı olsun. Kazançlarına bereket versin. Memlekette böyle insanların sayısını artırsın.

Biz şükür hedefimize doğru hızla yürüyoruz. Mesafe alıyoruz. Allah’ın izniyle daha da alacağımıza inanıyoruz.

Yaşar ALPARSLAN

ÖNSÖZ

Türkçenin söyleyiş özelliklerinin tam olarak anlaşılabilmesi için, Anadolu ağızlarının bilimsel olarak araştırılması gerekir. Bugüne kadar yapılan ağız araştırmaları incelendiğinde, bazı bölge ağızlarının yeteri kadar incelenmediği görülmektedir. Kahramanmaraş Merkez ağızı da bunlardan biridir. Bu çalışma, diğer ağız çalışmalarında olduğu gibi inceleme, metinler ve sözlük bölümlerinden oluşmaktadır. İnceleme bölümünde, Kahramanmaraş Merkez ağızının görevsel sesbilim (fonoloji) ve biçimbilim (morfoloji) özellikleri üzerinde durulmuş; metinler ise önce yazı dilinde kullandığımız alfabeyle, sonra Uluslararası Fonetik Alfabe ile verilmiştir. Sözlükte de yöremize has kelimelerin yanı sıra, ses olayları sonucu anlaşılabilirliğini yitirmiş kelimeler bulunmaktadır.

Tez danışmanım Yard. Doç. Dr. Nasrullah ÖZSOY'a, derleme kayıtlarının yapılması, konuşma seslerinin akustik analiz yöntemleri ile belirlenmesi ve çevriyazı metninin hazırlanmasındaki yardımlarından dolayı eşim Doç. Dr. M. Akif KILIÇ'a, tez çalışmasının kitap olarak yayınlanmasında emeği geçen Yaşar ALPARSLAN ve Serdar YAKAR'a teşekkür ederim.

Mine KILIÇ

DİZİN

KISALTMALAR DİZİNİ

A.K. Ali Rıza Kekeç
Ç.İ. Çokluk İyelik
Ç.Ş. Çokluk Şahıs
H.K. Hatice Kasapkara
K.M. Kahramanmaraş Merkez
M.K. Mehmet Kekeç
O.G. Osman Görünmez
S.T. Seher Türkkorur
S.K. Selahattin Kekeç
T.İ. Teklik İyelik
T.Ş. Teklik Şahıs
T.Ö. Türkan Özkök
U.F.A. Uluslararası Fonetik Alfabe
Ü.G. Ümmügülsüm Görünmez
Z.G. Zeliha Görünmez

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 1. Türkçe Ünlü Dörtgeni
Çizelge 2. Türkçe Ünsüz Çizelgesi
Çizelge 3. U.F.A.'deki değiştirme işaretleri
Çizelge 4. K.M. ağzında şahıs zamirlerinin çekimi
Çizelge 5. K.M. ağzında işaret zamirlerinin çekimi

GİRİŞ

Genel Hatlar

Anadolu ağızlarının araştırılması, dilbilim, insanbilim, kültür tarihi gibi bilimsel alanları olduğu kadar, eğitim ve iletişim gibi toplumun tüm bireylerini ilgilendiren ve etkileyen diğer alanlar için de büyük bir önem taşımaktadır. Ağız farklılıklarının tam olarak belirlenmesi, standart Türkçenin de etkin bir biçimde öğretilmesine yardımcı olacaktır. Ancak, sanayileşme, iç göçler ve iletişim imkanlarının hızla artması, Anadolu ağızlarının her geçen gün biraz daha karakteristik özelliklerini kaybederek, standart Türkçeye doğru gitmesine neden olmaktadır. Kaybolmakta olan bu kültür değerlerinin tespiti için, Türk dili üzerinde yapılacak çalışmalarda, ağız araştırmaları, öncelik arz etmektedir.

Çalışma konumuz olan Kahramanmaraş Merkez (K.M.) ağızı üzerinde ise, birkaç lisans tezi dışında, daha üst düzeyde bir akademik çalışma bulunmamaktadır.¹ Kahramanmaraş ağızı üzerindeki araştırmaların yetersizliği, bizi böyle bir çalışma yapmaya yönlendirmiştir. Ağız

---

¹ Kahramanmaraş ili ağızları ile ilgili yapılmış çalışmalar:
İnan, Müşfike. Maraş'ta derlenmiş sözler, HBH II/20 (1933), s.162-164.
Ziya, Andırın Kelimeleri, HBH IV/44 (1934), s.174-175.
Özdemir, Yaşar. Afşin Ağızı, A.Ü. D.T.C.F., Lisans Tezi, 1960.
Mihçı, A. İhsan. Elbistan Ağızı, A.Ü. T.D.C.F., Lisans Tezi, Ankara, 1967.
Bahçe, Mesut. Elbistan Ağızı, Atatürk Ü. Ed. Fak., Lisans Tezi, 1972.
Özgül, Ali. Kahraman Maraş Merkez Ağızı, Selçuk Ü. Fen-Ed. Fak., Lisans Tezi, Konya, 1980-1981.
Çulha, Fevzi. Elbistan Ağızı, Fırat Ü. Fen-Ed. Fak., Lisans Tezi, Elazığ, 1984.
Akbaş, Ali.Yapalak-Ekinözü Ağızı (Ses ve Şekil Bilgisi), Hacettepe Ü., Yüksek Lisans Tezi, Ankara,1985.
Akben, Mesut. Kahraman Maraş El Sanatları Dili, Atatürk Ü. Ed. Fak., Lisans Tezi, Erzurum, 1987.
Koçak, Saadet. Kahraman Maraş Yöresinin Yemeklerinin Dili ve Terimleri, Atatürk Ü. Ed. Fak., Lisans Tezi, 1987.
Sümen, H. İpek. Pazarcık (Kahraman Maraş) ve Yöresi Ağızları (İnceleme-Metinler-Sözlük), Fırat Ü. Fen-Ed. Fak., Lisans Tezi, Elazığ, 1989.
Kılıç, Mine. Kahraman Maraş Merkez Ağızı, KSÜ, Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş, 2001. (Bu çalışma YÖK Ulusal Tez Merkezinde tam metin olarak yer almaktadır.)

özelliklerinin köyden köye, semtten semte bile farklılıklar göstermesi nedeniyle, daha detaylı bir araştırma yapabilmek için çalışma sahamızı Kahramanmaraş merkez olarak belirledik.

Derleme yapacağımız kişilerin, ağız özelliklerini koruyan, orta yaşın üzerinde kişiler olmalarına ve konuşma organları ile ilgili problemleri olmamasına dikkat ettik. Bu bölgede doğup büyümüş olmamız ve derlemeler sırasında bu ağız rahatlıkla konuşmamız, kadın konuşmacı bulmamızı kolaylaştırmış, konuşmacıların ağız özelliklerini tam olarak yansıtmalarını sağlamıştır. Derleme amacıyla beşi kadın, dördü erkek dokuz kişiden kayıt yaptık. Kayıtlarımızı dijital ses kaydı yapan, *Sony MZ-R70 mini-disk kaydedici* ile gerçekleştirdik. Kayıtları yaptığımız mini-disklerin bölümlendirilebilmesi, bize tekrar tekrar dinleme imkanı vermiş ve yazıya geçirmede büyük kolaylık sağlamıştır.

Çalışmamızdaki bir diğer yenilik ise, özellikleri konusunda bir karara varmakta zorlandığımız konuşma seslerinin niteliklerini tespit etmek için, *Multi-Speech akustik analiz programı*'nın kullanılmasıdır.

Derlemelerimizi yazıya geçirirken, daha önce yapılan ağız çalışmalarında kullanılan, standardize olmayan çevriyazı işaretleri² yerine, uluslararası çalışmalarda yaygın olarak kullanılan U.F.A. (Uluslararası Fonetik Alfabe)'yi kullandık. Bu alfabenin, Türkiye'de fazla kullanılmaması nedeniyle, kayıtlarımızı hem yazı alfabesiyle, hem de U.F.A. sembolleri ile fonetik transkripsiyon şeklinde yazdık. Akustik analiz yöntemleri ile ünlülerin ve ünsüzlerin en küçük farklılıklarını belirlemek ve bu farklılıkları U.F.A. ile göstermek mümkünse de, bu durum çevriyazı metnin hazırlanmasını ve okunmasını son derece güçleştireceği için, kullanılan işaret sayısını olabildiğince sınırlı tutmaya çalıştık.

Derlemelerimiz sırasında gerçekleştirdiğimiz 20 saatlik ses kaydının belli bölümlerini yazıya geçirirken, diğer bölümlerden ve kendi deneyimlerimizden de faydalanmaya çalıştık.

İnceleme bölümünde verdiğimiz örneklerin metin içinde kolaylıkla bulunabilmesi için, verdiğimiz örneklerin yanında, konuşmacının adı ve soyadının ilk harfleri ile cümle numarasını kullanarak, yer belirttik.

Vurgu ve entonasyon, yerine göre anlam ayırt edici özellik taşıdığı için, çevriyazıda gösterilmesi faydalı olabilir. Ancak, bunun bizim çalışmamızın hedefini ve boyutlarını aşacağını düşünerek, metinler üzerinde vurgu ve entonasyonu göstermedik.

---

² Bu konuda geniş bilgi için, Mukim Sağır'ın *Ağız Araştırmalarında Çevriyazı* başlıklı yazısına başvurulabilir.

Sözlükte de yöremize has kelimelerin yanı sıra, ses olayları sonucu anlaşılabilirliğini yitirmiş kelimeler bulunmaktadır.

Kaynaklar bölümünde sıralanan çalışmalar, bize, genel anlamda yol gösteren eserlerdir. Bu çalışmalardan alıntı yapmadığımız için, inceleme metni içinde kaynak numarası belirtmedik.

Kahramanmaraş'ın Tarihi

Asur yazıtlarında adı Markasi olarak geçen Maraş, ticaret yolları üzerinde yer alan eski bir yerleşim yeridir. Bu yerleşim yeri Hititlerin dağılmasından sonra kurulan Hitit Gurgum Prenslığıne başkentlik yapmış, daha sonra sırasıyla Medlerin, Perslerin ve Romalıların idaresine girmiştir. Anadolu'nun Bizans İmparatorluğunun eline geçtiği dönemde ise Araplarla Bizanslılar arasında sürekli el değiştirmiştir.

1085 yılında, Malazgirt savaşı ile Anadolu'ya giren Selçuklu kumandanlarından Emir Buldacı tarafından Bizanslılardan alınmış ve böylece Türklerin egemenliğine geçmiştir. 13 yıl Türklerin hakimiyetinde kaldıktan sonra, 1098 yılında, I. Haçlı seferi sırasında, Haçlıların eline geçmiş ve piskoposluk merkezi olmuştur. Maraş ve havalisi, 1103 yılında, Selçuklu sultanı Kılıçaslan tarafından Haçlıların elinden alınmış ve Vezir Ziyaeddin Muhammed idaresine verilmiştir. Bu tarihten itibaren Maraş ve yöresine, Oğuz Türklerinin Avşar, Bayat, Beydili, Yüreğir, Kumarlı, Eymür ve Kınık boylarına mensup Türkler yerleşmiştir.

Maraş ve yöresinde, bu bölgenin Türklerin eline geçmesinden Osmanlı hakimiyetine girinceye kadar geçen süre içinde, hüküm süren en önemli devlet Dulkadiroğlu Beyliği olmuştur. 1335 yılında, Karacabey tarafından kurulan bu beylik, genellikle bağımsız hareket etmişse de, zaman zaman Memlûklülerin ve Osmanlıların hakimiyetini kabul etmek zorunda kalmıştır. 1515 yılında, Turnadağ savaşında, Yavuz Sultan Selim, Dulkadiroğlu beyi Alaüddeve'yi yenerek beyliğin topraklarını Osmanlı Devletine katmış, merkezi Maraş olan Dulkadiriye eyaletini kurmuştur. Beylik tamamen Osmanlı hakimiyetine girdikten sonra, Yavuz Sultan Selim bu bölgeyi kontrol altında tutabilmek için, Maraş ve yöresini, Doğubayazıt yöresinden Bayazıtıoğlu İskender Bey'e arpalık olarak vermiş, Bayazıt aşiretinin buraya yerleşmesini sağlamıştır. 1866'dan sonra, Osmanlı idaresinde, Halep vilayetine bağlı bir sancak olan il, Mondros mütarekesi ile İngiliz işgali altına girmiştir. İngilizlerin Musul karşılığında Fransızlara bıraktığı ilde, Fransızlarla işbirliği yapan Ermenilere karşı, Sütçü İmam'ın başlattığı mücadele halktan büyük destek görmüş, şehirde verilen mücadele sonucu Fransızlar şehri terk etmek zorunda kalmıştır.

Türk kurtuluş mücadelesine örnek olan Maraş, 5 Nisan 1925 tarihinde TBMM tarafından İstiklâl Madalyası ile taltif edilirken, 7 Şubat 1973 gün ve 1657 sayılı kanun ile, ilin adı Kahramanmaraş olarak değiştirilmiştir.

Kahramanmaraş'ın Coğrafyası ve Ekonomisi

Topraklarının büyük bir kısmı Doğu Akdeniz bölgesinde yer alan ilin, kuzey bölümü Doğu Anadolu bölgesinde, doğudaki küçük bir bölümü ise Güneydoğu Anadolu bölgesinde yer almaktadır. İl, Adıyaman, Malatya, Sivas, Kayseri, Adana, Osmaniye, Gaziantep illeri ile çevrilidir. Oldukça engebeli bir arazi yapısına sahip olan ilde, tarım ve hayvancılık önemli bir geçim kaynağı iken, 1984 yılından itibaren tekstil sanayii şehrin ekonomisinde önemli bir yer tutmaya başlamıştır.

İNCELEME

GÖREVSEL SESBİLİM (FONOLOJİ³)

Ünlüler

K.M. ağzında standart Türkçeden farklı olarak, başka Anadolu ağzlarında da görülen *kapalı e* sesi bulunmaktadır. Bunun dışında kalan, konuşma dilinde var olmakla birlikte, yazıda gösterilmeyen ünlüler açısından K.M. ağzı ile standart Türkçe arasında önemli bir fark yoktur. K.M. ağzındaki ve standart Türkçedeki ünlüler, Çizelge 1'deki *Türkçe Ünlü Dörtgeni*'nde görülmektedir.

Ünlülerin Sesbilimsel Özellikleri

Derlemelerimizde tespit ettiğimiz ünlüleri ve sesbilimsel özelliklerini şöyle sıralayabiliriz.

a (/a/)⁴

Üç farklı *a* ünlüsü mevcuttur.

[a]

Ünlü dörtgeninin arka alt köşesinde yer alan kalın *a* ünlüsü.

galan (T.Ö. 43) [gaɫan]

kitab (S.T. 34) [kʲitab]

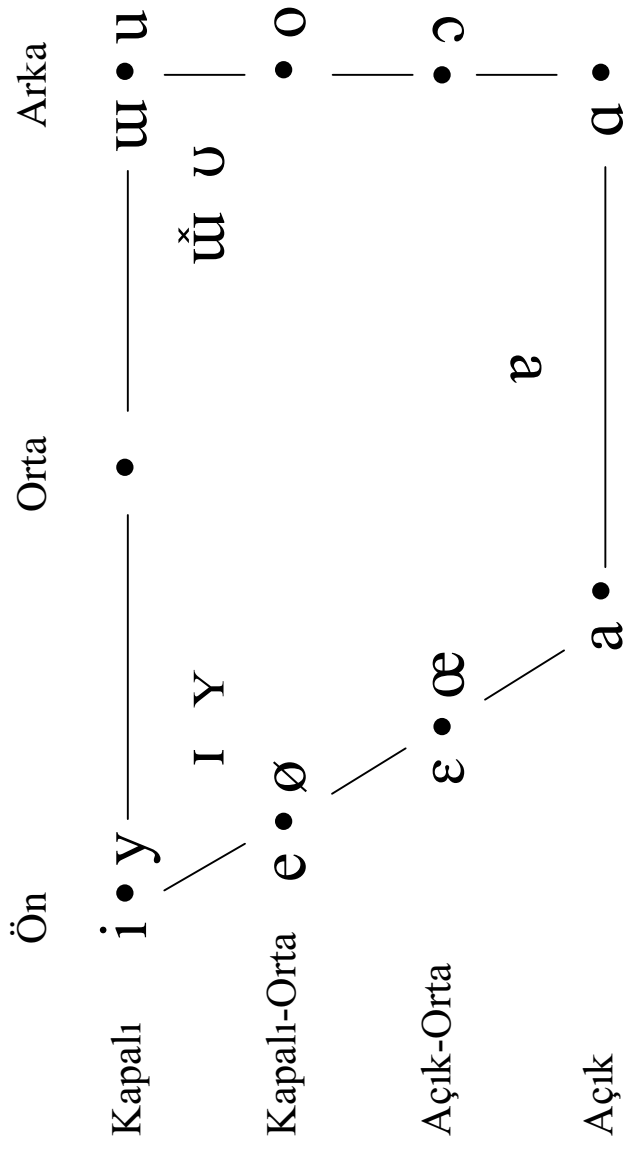
malanın (Z.G. 25) [maɫanun]

---

³ Herhangi bir dile bağlı olmaksızın, konuşma seslerinin oluşumunu, akustik ve işitsel özelliklerini inceleyen bilim dalına *fonetik*; belirli bir dilin sesbirimlerini (anlam ayırt edici özelliği olan seslerini) ve o dildeki ses olaylarını inceleyen bilim dalına *fonoloji* adı verilir. Fonetik, konuşma seslerini fiziksel bir varlık olarak ele alırken, fonoloji kavram olarak ele alır. Fonetik ve fonoloji terimlerinin Türkçe karşılıklarında bir karmaşa söz konusudur. Aksan, fonetik kelimesinin karşılığı olarak, sesbilim; fonolojinin karşılığı olarak, görevsel sesbilim terimlerini kullanmaktadır. Vardar, fonetiğin karşılığı olarak, sesbilgisi; fonolojinin karşılığı olarak, sesbilim terimlerini vermektedir. TDK Türkçe Sözlükte ise fonetiğin karşılığı olarak, ses bilgisi; fonolojinin karşılığı olarak, ses bilimi karşılıkları verilmektedir. Biz bu çalışmada, Aksan gibi, fonetik için *sesbilim*, fonoloji için *görevsel sesbilim* karşılıkları kullanmayı tercih ettik.

⁴ Fonemler, yazı alfabesindeki karşılığı ile yazılırken italik olarak, U.F.A. sembolü ile yazılırken parantez içinde iki eğik çizgi arasında verilmiştir.

Çizelge 1. Türkçe Ünlü Dörtgeni. Çift sembollerden sağdakiler yuvarlak ünlüleri göstermektedir.

[a]

Ünlü dörtgeninin ön alt köşesinde yer alan ince *a* ünlüsü.

ka:d ⁵ (O.G. 19)	[k ^j a:d]
guşag (A.K. 24)	[guʃag ^j]
lasdig (S.K. 43)	[lasdig ^j]

[ə]

Ünlü dörtgeninde ince *a* ile kalın *a* arasında ve bir miktar dörtgenin merkezine yaklaşmış *a* ünlüsü.

babasi:nen (O.G. 3)	[bəbəsi:nen]
falan (M.K. 296)	[fələn]
adam (S.K. 54)	[ədəm]

Bu üç farklı *a* ünlüsünün çeşitli ses olaylarına bağlı olarak uzun formları da görülmektedir.

[ɑ:]

ha: (M.K. 294)	[hɑ:]
a:şam (Ü.G. 1)	[ɑ:ʃəm]

[ɑ:]

a:rır (Ü.G. 108)	[ɑ:rır]
ya:nış (S.K. 150)	[ja:nıʃ]

[ə:]

za:ti (Z.G. 39)	[zə:ti]
na:dar (H.K. 2)	[nə:dər]

e (/ɛ/)

İki farklı *e* ünlüsü mevcuttur.

[ɛ]

Açık *e* ünlüsü.

perşembe (H.K. 6)	[pɛrʃembɛ]
çekerig (Z.G. 12)	[tʃɛk ^j ɛrig ^j]
terezi (A.K. 34)	[tɛɛzi]

[e]

Kapalı *e* ünlüsü. Anadolu ağızlarının çoğunda bulunan, *e* ile *i* arasında yer alan bir ünlüdür.

derdi (Ü.G. 24)	[derdi]
gedi:g (M.K. 13)	[g ^j edi:g ^j]

⁵ Çalışmamızda, (:) işareti, uzatma amacıyla kullanıldığından, karışıklığa neden olmaması için imlâda kullanılmamıştır.

geri (Z.G. 16) [g^jeri]

Bu iki farklı *e* ünlüsünün çeşitli ses olaylarına bağlı olarak, uzun formları bulunabilmektedir.

[ɛ:]

se:mi:m (Z.G. 24) [sɛ:mi:m]

me:zuni:di (A.K. 42) [mɛ:zuni:di]

[e:]

e: (M.K. 22) [e:]

te: (H.K. 29) [te:]

ı (/ɯ/)

İki farklı *ı* ünlüsü mevcuttur.

[ɯ]

Dörtgenin arka üst köşesinde yer alan düz, kapalı, arka ünlüdür.

çıgmadıg (O.G. 6) [tʃɯgmədɯg]

sa:bı (H.K. 20) [sa:bɯ]

nasıl (M.K. 46) [nəsɯɫ]

[ũ]

ı ünlüsü, sıklıkla gevşek ve kısa olarak boğumlanmakta ve ünlü dörtgeninin arka üst köşesinden, dörtgenin merkezine doğru yaklaşmaktadır. Bu, K.M. ağızında olduğu gibi, genel Türkçede de oldukça yaygın bir durumdur. Çevriyazı metninin anlaşılabilirliğini bozmamak için metnimizde göstermediğimiz bu ayrıntıyı şu şekilde örnekleyebiliriz.

yavrım (O.G. 4) [javrũm]

ırahad (M.K. 111) [ũrahad]

vardım (M.K. 35) [vɛrdũm]

[ɯ:]

K.M. ağızında, *ı* ünlüsünün, ses olaylarına bağlı olarak ortaya çıkan uzun örnekleri de vardır.

ırbı: (Ü.G. 28) [ɯrbɯ:]

çı:lara (Z.G. 25) [tʃɯ:ɫarɛ]

i (/i/)

İki farklı *i* ünlüsü mevcuttur.

[i]

Ünlü dörtgeninin ön üst köşesinde yer alan düz, kapalı, ön ünlüdür.

sıfdahı (O.G. 1) [sıfdəhu]

ba:zi (H.K. 69) [ba:zi]

bişirrig (Z.G. 13) [biʃirrig^j]

[ɪ]

Vurgusuz ve hızlı söylenişte gevşek boğumlanan *i* ünlüsü dörtgenin merkezine doğru kayar. Araştırma sahamızda olduğu gibi, genel Türkçede de yaygın olan bu durum, çevriyazı metnimizde gösterilmemiştir.

eddi (Z.G. 2) [eddɪ]
rahmedlig (H.K. 33) [rəhmədliɣ^j]
evine (H.K. 82) [evinə]

[i:]

i ünlüsünün uzun şekli, K.M. ağzında çok yaygın bir şekilde kullanılmaktadır.

tenekeci:dim (O.G. 1) [tenək^jɛđi:dim]
gedi:miş (Z.G. 4) [g^jedi:miʃ]

o (/ɔ/)

İki farklı *o* ünlüsü görülmektedir.

[ɔ]

Dörtgenin arka kenarında yer alan açık-orta, yuvarlak, arka ünlüdür.

oturdug (M.K. 15) [ɔturdug]
boncug (O.G. 23) [bɔndʒug]
şor (S.T. 10) [ʃɔr]

[o]

o ünlüsü ince *k*, *g* ve *y* ünsüzleriyle birlikte bulunduğu, bu ünsüzlerin etkisiyle daralır ve böylece kapalı-orta bir ünlü şekline girer.

gomüsyoncudan (M.K. 12) [g^jomysjonɔdʒudən]
oynullar (H.K. 39) [ojnɔl^tar]
yogsullara (S.T. 25) [jog^jsul^tarə]

Her iki *o* ünlüsünün de uzun formları vardır.

[ɔ:]

so:na (M.K. 185) [sɔ:nə]
o:lag (Ü.G. 21) [ɔ:ləg]

[o:]

no:tuci:g (M.K. 24) [no:tuɔ^ji:g^j]
yo:rd (O.G. 90) [jo:rd]

ö (/œ/)

Belirlediğimiz iki farklı *ö* ünlüsünün nitelikleri şu şekildedir.

[œ]

Dörtgenin ön kenarında yer alan açık-orta, yuvarlak, ön ünlüdür.

hökümet (S.T. 173) [hœkymet]

böüg (H.K. 47) [bœyg]
bör böcüg (Z.G. 15) [bœr bæçyg^j]

[ø]

ö ünlüsü, ince *k*, *g* ve *y* ünsüzü ile birlikte bulunduğu bunların etkisiyle daralır ve böylece kapalı-orta bir ünlü olur.

şöförleri (M.K. 5) [ʃøførleri]
dörd (O.G. 34) [dørd]
söyliüm (S.K. 50) [søjliym]

Her iki ö ünlüsünün de uzun formları bulunmaktadır.

[œ:]

gataö:l (S.T. 163) [gatœ:l]
sö:lenir (H.K. 263) [sœ:lenir]

[ø:]

şö:le (M.K. 84) [ʃø:lɛ]
gö:nüm (S.K. 72) [g^jø:nym]

u (/u/)

İki farklı *u* ünlüsü mevcuttur.

[u] Dörtgenin arka üst köşesinde yer alan yuvarlak, dar, arka ünlüdür.

pulları (S.K. 53) [pulɫarɯ]
bunnarı (S.T. 44) [bunnɛrɯ]
sulfata (O.G. 93) [sulɫɛtə]

[u]

u ünlüsü, vurgusuz hecelerde gevşek boğumlanma sonucu merkeze kayar. K.M. ağzında ve genel Türkçede yaygın olan bu durum çevriyazı metnimizde gösterilmemiştir.

dud (M.K. 76) [dud]
gum (S.K. 115) [gum]
ulan (S.T. 27) [uɫan]

u ünlüsünün, uzun şekilli örnekleri de bulunmaktadır.

[u:]

Nu:ri (M.K. 97) [nu:ri]
çocu:kene (H.K. 2) [tʃoçu:k^jɛnɛ]

ü (/y/)

İki farklı *ü* ünlüsü mevcuttur.

[y]

Ünlü dörtgeninin ön üst köşesinde yer alan yuvarlak, kapalı, ön ünlüdür.

üzüm (M.K. 31) [yzym]
süpürge (H.K. 100) [syprɨrgʲɛ]
üç (A.K. 25) [ytʃ]

[Y]

ü ünlüsü de gevşek boğumlanmayla merkeze kaymaktadır. Genel Türkçede de sık görülen bu tür söyleyiş, çevriyazı metnimizde ayrıca gösterilmemiştir.

yüglü (M.K. 30) [jYgʲlY]
güva: (A.K. 9) [gʲYvɛ:]
güvenemi:g (M.K. 94) [gʲYvɛnɛmi:gʲ]

[y:]

ü ünlüsünün uzun şekli, sık görülmektedir.

dü:nde (H.K. 23) [dy:ndɛ]
ü:ntüsü (M.K. 129) [y:ntysy]

Uzun Ünlüler

Genel Türkçede ünlüler, *uzunluk* ve *kısalık* yönünden sınıflandırılmamıştır. Ancak, K.M. ağzında, her ünlünün bir uzun şekli bulunmaktadır. Bu uzun şekil, genellikle ses olayları sonucu veya söyleyişe bağlı olarak ortaya çıkmaktadır. K.M. ağzında, genel olarak, Türkçe kelimeler bakımından aslî uzunluk taşıyan kelime görülmediği gibi, Türkçeye aslî uzunlukları ile geçen bir çok alınma kelimedeki uzun ünlüler de normal uzunlukta söylenmektedir.

asa (T.Ö. 8)
cahıllıg (Ü.G. 129)
katıb (O.G. 40)
eşgie (M.K. 191)
evladım (S.T. 200)

Ses olayları neticesi oluşmuş uzun ünlüleri, şöyle sınıflandırabiliriz.

1- Ünsüz Düşmesi ile

K.M. ağzında, *ğ, k, l, n, r, v, y* ünsüzlerinin, düşmesi ya da erimesi sonucu, bu ünsüzlerden önce gelen ünlülerin uzadıkları görülür.

o:lag < oğlak (Ü.G. 21)
bu:dey < buğday (H.K. 33)
ba:lieg < bağlayalım (S.T. 176)
a:sig < eksik (S.T. 218)
çocu:kene < çocukken (H.K. 2)

a:şam < akşam (H.K. 164)
gö:nü < gönlü (T.Ö. 38)
ya:nış < yanlış (S.K. 150)
a:naddım < anlattım (S.K. 26)
so:na < sonra (S.T. 61)
evleni:ken < evlenirken (A.K. 7)
dö:meden < dövmeden (S.K. 138)
güva < güvey (H.K.19)
ma:danız < maydanız (H.K. 68)
epi: < epey (H.K. 117)

2-Hece Kaynaşması ile

Hece kaynaşması sonucu görülen uzun ünlülerin sayısı, K.M. ağzında oldukça kabarıktır. *g, ğ, h, k, n, y* ünsüzlerinin iki ünlü arasında kalarak erimesi ve bu ünsüzün bağlı olduğu ünlünün bir önceki hece ünlüsü ile kaynaşması sonucu, bu tip uzun ünlüler oluşmaktadır.

çarşambo:nü < çarşamba günü (H.K. 118)
salü:nü < salı günü (H.K. 116)
ka:d < kağıt (O.G. 19)
da:l ki < değil ki (O.G. 51)
dü:ne < düğüne (H.K. 9)
sa:bı < sahibi (H.K. 20)
İbra:m < İbrahim (O.G. 75)
ço:lur < çok olur (M.K. 107)
šo:dar < şu kadar (O.G. 69)
ellu:ruş < elli kuruş (H.K. 126)
ça:m < çenem (S.K. 143)
i:lig < iyilik (M.K. 113)
di: < diye (T.Ö. 41)

3- Çift Ünlülerin Kaynaşması ile

Son ve ön seslerinde birer ünlü bulunan iki kelimenin yan yana gelmesi sırasında, bu iki ünlü kaynaşarak bir uzun ünlüye dönüşmektedir.

hu:rouluna < huri oğluna (S.T. 150)
torbo:nu < torba unu (H.K. 31)
no:lun < ne olursun (S.T. 81)
ne:di:m < ne edeyim (S.T. 57)

Bahsettiğimiz uzun ünlülerden başka, K.M. ağzında, fiillerin soru çekimlerinde, soru ekini kullanmak yerine, fiil kipleri üzerine vurgulu ve uzun bir söyleyiş yaygındır.

dutucu:? < tutacak mısın? (S.T. 57)

gızımı versem alı:? < kızımı versem alır mısın? (O.G. 8)

Yine bazı alınma kelimelerdeki uzun ünlüler de varlığını sürdürmektedir.

va:li (S.T. 47)

ya:ni (H.K. 227)

za:ten (M.K. 275)

İkiz Ünlüler

Aynı nefes baskısı altında telâffuz edilen iki ayrı ünlünün, birbiriyle sıkı sıkıya birleşmesine *ikiz ünlü* adı verilir.

Genel Türkçede sesbirim (fonem) olarak, ikiz ünlü olmamasına rağmen, söyleyiş sırasında ünsüzlerin erimesi gibi ses olayları sonucu, ikiz ünlüleşme veya aynı cins olmayan iki ünlünün yan yana gelmesi söz konusu olabilmektedir. Genel Türkçedeki bu durumdan ayrı olarak, K.M. ağzında, şimdiki zaman eki olarak kullanılan *i:*, bazen yuvarlaklaşarak *iü* diftongu şekline dönüşmektedir.

dia mı < değil mi (A.K. 1)

dial < değil (S.T. 10)

burie < buraya (S.T. 12)

ötie < öteye (O.G. 98)

çarşie < çarşıya (S.T. 141)

youmuş < yok imiş (T.Ö. 1)

oulum < oğlum (H.K. 205)

kilou < kilo (Z.G. 5)

böüg < büyük (Ü.G. 88)

döücüler < dövecekler (M.K. 225)

söüdüler < sövdüler (M.K. 237)

çalışiürüm < çalışıyorum (S.K. 1)

aliür < alıyor (T.Ö. 34)

ohiüg < okuyoruz (O.G. 74)

Ünlü Uyumları

Genel Türkçede, iki tür ünlü uyumu vardır.

- Kalınlık-incelik uyumu
- Düzlük-yuvarlaklık uyumu

K.M. ağzına bu uyumlar açısından baktığımızda, şu özellikler görülür.

1-Kalınlık-İncelik Uyumu

Genel Türkçe içinde de oldukça geniş bir kullanımı olan bu uyum, K.M. ağızında daha da ilerlemiş gibidir. Genel Türkçeden farklı olarak, *i-* yardımcı fiili, geçmiş zaman ve şart kipleriyle çekiminde bu uyuma girmiştir.

az ısa < az ise (H.K. 96)
çalışır ımış < çalışır imiş (S.T. 4)
ohudur udu < okutur idi (O.G. 75)

Son çekim edatı *ile*, *-nan*, *-nen* şekliyle, K.M. ağızında, kalınlık-incecik uyumu girmiştir.

yıldızlarınan < yıldızlar ile (A.K. 33)
nuri:nen < nuru ile (S.T. 249)

Genel Türkçede hep ince şekliyle görülen *-leyin* eki, kalın kelimelerde *-nan* şekliyle görülmektedir.

saba:nan < sabahleyin (M.K. 322)

K.M. ağızında *-yor* eki, çoğunlukla incelleme ve düzleşmeyle uyuma girmiştir.

diürdü < diyordu (T.Ö. 36)
edi:ler < ediyorlar (Z.G. 21)
geydiri:ler < giydireyorlar (A.K. 14)
bahi:r < bakıyor (M.K. 70)

Aitlik bildiren *-ki* ekinin de kalınlık-incecik uyumuna girdiği örnekler bulunmaktadır.

burdahı < buradaki (O.G. 96)
gala:dakı < kaledeki (T.Ö. 14)

Bunlardan başka, kalınlık-incecik uyumu ile ilgili, şu örnekler ilgi çekicidir.

birez < biraz (T.Ö. 18)
onu:çun < onun için (T.Ö. 65)

2-Yabancı Kelimelerde Kalınlık-İncelik Uyumu

Çeşitli dillerden dilimize girmiş olan ve kalınlık-incecik uyumuna aykırı olan kelimeler, diğer Anadolu ağızlarında da görüldüğü gibi, K.M. ağızında da *ilerleyici* ya da *gerileyici benzeşme* yoluyla, Türkçenin kalınlık-incecik uyumuna girmiştir.

Gerileyici ünlü benzeşmesi ile

fısdan < fistan (Ü.G. 130)
terezie < teraziye (A.K. 31)
maraglandım < meraklandım (S.T. 162)

İlerleyici ünlü benzeşmesi ile

sermiem < sermayem (S.T. 41)

teni:miş < taneymiş (H.K. 88)

cahillıklarımızda < cahilliklerimizde (Ü.G. 129)

bahcacı < bahçeci (O.G. 62)

İki tür benzeşmenin de hakim olabileceği

barabar < beraber (H.K. 59)

3-Kalınlık-İncelik Uyumunun Bozulması

K.M. ağzında bazı ünsüzlerin inceltici ya da kalınlaştırıcı etkisi, kalınlık-incecik uyumunun bozulmasına sebep olmaktadır. Standart Türkçede olmayan bu uyum bozukluklarının örneklerini şöyle sıralayabiliriz.

• y ünsüzü, inceltici etkisiyle kalın sıradan kelimelerdeki uyumu bozabilmektedir.

galeyci < kalaycı (S.K. 97)

ori: < orayı (O.G. 29)

harcamie < harcamaya (M.K. 169)

pari: < parayı (S.T. 97)

buyurmali:missi:z < buyurmalıymışsınız (H.K. 9)

oynien < oynayan (Ü.G. 79)

yıgdi:di < yıktıydı (S.T. 158)

y'nin inceltici etkisi, şimdiki zaman eklerinin kalın sıradan kelimelere gelmesiyle de uyumu bozar.

duriü < duruyor (S.K. 140)

ohiüg < okuyoruz (O.G. 74)

ari: < arıyor (M.K. 266)

çıgmi:r < çıkmıyor (Z.G. 25)

• n ünsüzünün inceltici etkisiyle uyumun bozulduğu örnekler de vardır.

gamlenme < gamlanma (Ü.G. 4)

ani:n < ananın (S.T. 206)

gahri: < kahrını (S.T. 205)

• Derlemelerimizde h'nin kalınlaştırıcı etkisi de görülmüştür.

ha:be < heybe (H.K. 9-Ü.G. 43)

• ğ ve k ünsüzlerinin de kalınlaştırıcı etkileri, kalınlık-incecik uyumunu bozmaktadır.

çiça: < çiçeği (H.K. 182)

a:sig < eksik (S.T. 218)

senca:zi < senceğizi (S.T. 165)

- küra:nen < kürekle (Z.G. 12)
a:rır < eğirir (Ü.G. 108)
göba:miş < göbekmiş (Ü.G. 62)
ekma:nin < ekmeğinin (H.K. 13)
- Gelecek zaman eklerinde de *k* ve *ğ*'nin kalınlaştırıcı etkisi uyumu bozar.
    - temizlieca:di < temizleyecekti (H.K. 170)
    - öpeca:m < öpeceğim (S.T. 209)
    - dökeca:m < dökeceğim (M.K. 305)
  - *t* ünsüzünün inceltici etkisinin görüldüğü örnekler de vardır.
    - temam < tamam (M.K. 330)
  - Bazı alıntı kelimelerde, ünlü uyumu söyleyişte bozulmuştur.
    - aletirig < elektrik (S.T. 95)
    - ba:zi < bazı (H.K. 47)
    - selavat < salavat (H.K. 206)

4-Uyum Değişmesi

Birkaç örnekte, kelimedeki ünlülerin kalınlık-incelik sırası değişebilmektedir. K.M. ağızında, bu olayın görebildiğimiz örnekleri şunlardır.

- cızgı < çizgi (Ü.G. 64)
hemem < hamam (H.K. 42)
ırbıg < ibrik (Ü.G. 31)
yun < yün (Ü.G. 111)
havaslıgı < hevesli (M.K. 7)
çinliesice < çınlayasıca (H.K. 236)
öfelelerim < ovala- (Z.G. 32)
herslendim < hırslan- (S.T. 16)

5- Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu

Düzlük-yuvarlaklık uyumu, Türkçe, yalın ya da eklerle genişletilmiş kelimelerde, ünlülerin düzlük-yuvarlaklık bakımından ilk hece ünlüsüne göre ayarlanması olayıdır. Kalınlık-incelik uyumuna göre, oluşumu daha geç dönemlere rastlayan düzlük-yuvarlaklık uyumu, pek çok Anadolu ağızında olduğu gibi, K.M. ağızında da standart Türkçeye oranla çok daha sağlam ve kuvvetlidir. Hatta bazı yabancı asıllı kelimeler bile bu kurala uydurulmuştur.

dogdur < doktor (O.G. 91)

i- ek fiili geçmiş zaman ve şart çekimlerinde düzlük-yuvarlaklık uyumuna girmiştir.

ohudur udu < okutur idi (O.G. 75)
çocu:dug < çocuk idik (H.K. 55)
çoumuş < çok imiş (H.K. 117)
youmuş < yok imiş (T.Ö. 1)
şöför ümüş < şoför imiş (M.K. 135)

Düzlük-yuvarlaklık uyumunun, düz ünlülerden sonra düz ünlüler gelmesi şekli, K.M. ağızında oldukça yaygındır.

gavışmışlar < kavuşmuşlar (T.Ö. 66)
yavrım < yavrum (S.T. 122)
babıç < pabuç (Ü.G. 67)
hamırı < hamuru (H.K. 15)
çabıd < çaput (H.K. 113)
ma:danız < maydanoz (H.K. 68)

K.M. ağızında yaygın olan bir durum da, şimdiki zaman eki -yor'un, düzlük-yuvarlaklık uyumu ile düzleŝme eğilimine girmesidir.

gedi: < gidiyor (H.K. 67)
geydiri:lermiş < giydireyorlarmış (A.K. 7)
veri:n < veriyorsun (M.K. 46)
isdi: < istiyor (S.K. 40)
gelmi:di < gelmiyordu (S.T. 49)

Ünlü Değişmeleri

K.M. ağızında, hemen bütün ünlülerde görülen bir olaydır. Bu deęiŝim, genellikle kelimedeki diğer ünlülerin ya da ünsüzlerin etkisi ile oluşmaktadır.

Derlemelerimizde gördüğümüz ünlü değişmeleri şunlardır.

1- Kalın Ünlülerin İncelmesi

a > e

aley < alay (H.K. 132)
tene < tane (Ü.G. 131)
muhtec < muhtaç (S.T. 26)
goley < kolay (S.T. 113)
galeyci < kalaycı (S.K. 97)

a > i

liri: < lirayı (M.K. 41)
burie < buraya (S.T. 12)
harcamie < harcamaya (M.K. 167)
pari: < parayı (S.T. 97)

- ı > i*
gısi:di < kısaydı (S.K. 96)
ba:zi < bazı (H.K. 14)
hatirli < hatırlı (H.K. 130)
gapie < kapıya (Ü.G. 16)
- u > i*
ohi:ci < okuyucu (H.K. 1)
sulusi:nen < sulusuyla (A.K. 80)
namısı:nen < namusuyla (S.T. 213)

2- İnce Ünlülerin Kalınlaşması

- e > a*
barabar < beraber (H.K. 174)
halelimsin < helalimsin (S.T. 211)
gardaşı < kardeşi (S.T. 214)
gala < kale (T.Ö. 11)
bahcacı < bahçeci (O.G. 62)

- i > ı*
ıhdıyar < ihtiyar (S.T. 217)
halım < hâlim (Z.G. 649)
sa:bı < sahibi (H.K. 20)
gardaşı < kardeşi (S.T. 214)
nişannılı < nişanlı (M.K. 281)

3-Geniş Ünlülerin Daralması

- a > i-ı*
takdinen < tahtayla (Ü.G. 71)
pari: < parayı (S.T. 97)
çalışibilin mi < çalışabilir misin (S.T. 69)
harcamie < harcamaya (M.K. 167)
- e > i*
kefinimiz < kefenimiz (S.K. 173)
tomatis < domates (H.K. 68)
herkiş < herkes (H.K. 122)
şi:ni < şeyini (M.K. 82)
- o > u*
dogdur < doktor (O.G. 91)
suvan < soğan (H.K. 68)

4-Dar Ünlülerin Genişlemesi

ı > a

kahat < kağıt (M.K. 69)

i > e

heç < hiç (H.K. 149)

eyi < iyi (S.T. 146)

irehensiz < rehinsiz (M.K. 47)

veleme < velime (H.K. 24)

u > o, ö

osandı < usandı (S.K. 138)

bonalırsan < bunalırsan (S.T. 91)

şo < şu (T.Ö. 50)

ü > o, ö

hökümete < hükümete (S.T.14)

yörün < yürüyün (M.K. 243)

böüg < büyük (Ü.G. 87)

löküz < lüks (H.K. 74)

u > a

tohanmi:m < dokunmayayım (S.K. 152)

dohandı < dokundu (S.T. 38)

5-Düz Ünlülerin Yuvarlaklaşması

i > ü

düzellerdi < dizerlerdi (H.K. 182)

başı:çün < başı için (S.K. 65)

ı > ü

salü:nü < salı günü (H.K. 116)

a > u, o

çarşambo:nü < çarşamba günü (H.K. 118)

Arno:da < Arnavut'a (Ü.G. 37)

pilovu < pilavı (H.K. 80)

cumo:rtesi < cumartesi (H.K. 199)

6-Yuvarlak Ünlülerin Düzleşmesi

u > ı

yavrım < yavrum (S.T. 97)

gavişmişlar < kavuşmuşlar (T.Ö. 66)

namısı:nen < namusuyla (S.T. 213)

Mısdafa < Mustafa (M.K. 208)

- çıbıg < çubuk (Ü.G. 133)
- ü > i*
- Minire < Münire (S.T. 220)
- Sütçi:mamın < Sütçü İmam'ın (S.T. 40)
- öbirine < öbürüne (O.G. 31)
- o > a,e*
- atabosu < otobüsü (H.K. 233)
- kilemedre < kilometre (S.K. 18)

Ünlü Düşmesi

K.M. ağzında, bir takım ses olayları neticesi, kelimelerin iç ve son ses hece ünlülerinde, düşme gözlenir. Bunlar daha çok vurgusuz orta hece ünlüleridir. Bunun dışında, ünlü ile biten bir kelimedden sonra, ünlü ile başlayan bir kelime gelir; iki kelime arasında da bir bağlantı kurulursa, ilk kelimenin son hecesindeki ünlü düşmekte, ikinci kelimenin ön ses ünlüsünü kendi içine almaktadır. Yabancı kelimelerin iç sesleri de bulunan çift ünlülerden birinin düştüğü örnekler görüldüğü gibi, birleşme hâlindeki iki kelime, çok heceli yeni bir kelime meydana getirirken, meydana gelen büzülme sırasında, iki kelimedden birinin son veya ilk hece ünlüsünün düştüğü örnekler de vardır.

- yalvarım < yalvarırım (S.T. 26)
- ahrete < ahirete (S.T. 165)
- ne:di:m < ne edeyim (S.T. 57)
- Hacimam < Hacı İmam (S.T. 219)
- Makbulablam < Makbule ablam (H.K. 77)
- öyloldu < öyle oldu (M.K. 92)

Ünlü Türemesi

Seslerin özelliklerine ya da birbirleri ile birleşme şartlarına bağlı bazı nedenlerle, ünlü ve ünsüz ses türemeleri görülmektedir. K.M. ağzında, ünlü türemesi olayı sınırlıdır. Ön türemeler, genellikle Türkçede belli bazı ünsüzlerin kelime başına gelmemesi kuralından kaynaklanmaktadır. İç sesteki türemeler ise, çift ünsüzlerin bulunduğu bazı kelimelerde söyleyiş kolaylığı sağlamaktadır. Yine iç seste yan yana bulunan fakat iki ayrı hecede boğumlanan ünsüzler arasında da bir ünlü türediği görülür. Bu durumda, ikinci hecenin ilk ünsüzü çoğunlukla *r*'dir.

1-Ön Ses Türemesi

ırahad < rahat (M.K. 111)
ısıtma < sıtma (O.G. 92)
irehensiz < rehinsiz (M.K. 47)
İrahme < Rahime (S.T. 77)
arahı < rakı (O.G. 45)

2-İç Ses Türemesi

guduret < kudret (O.G. 50)
patıron < patron (M.K. 169)
petirole < petrole (M.K. 93)
mavızar < mavzer (M.K. 196)
löküz < lüks (H.K. 74)

3-Son Ses Türemesi

çocu:kene < çocukken (H.K. 2)
hemi < hem (T.Ö. 40)
sifdahı < siftah (O.G. 1)

Ünsüzler

Genel Türkçedeki ve K.M. ağızındaki ünsüzler ve özellikleri Çizelge 2’de görülmektedir.

Ünsüzlerin Sesbilimsel Özellikleri

Patlamalılar

p (/p/)

Çift dudak, sedasız.

hapabınan (Ü.G. 66) [hapəbunən]

b (/b/)

Çift dudak, sedalı.

biraz (H.K. 41) [birez]

t (/t/)

Diş, sedasız.

altı (Ü.G. 84) [əltu]

d (/d/)

Diş, sedalı.

daha (Z.G. 33) [dəhə]

Çizelge 2. Türkçe Ünsüz Çizelgesi. Hücrelerin sağında yer alan semboller sedalı ünsüzleri göstermektedir.

	Çift dudak	Dudak - yumuşak damak	Dış- dudak	Dış	Dış eti	Dış eti ardı	Sert damak	Yumuşak damak	Gırtlak
Patlamalı	p b			t̪ d̪	t d		c̪ f̪ (k ^j) (g ^j)	k g	
Nazal	m̥ m			n̥ n̥	n̥ n		n̥	ŋ	
Çok çarpmalı					r̥ r				
Tek çarpmalı					ɾ̥ ɾ				
Sürtünmeli			f v		s z	ʃ ʒ			h ɦ
Patlamalı- Sürtünmeli						tʃ ɟ			
Yaklaşmalı		w	ʋ		ɹ ɻ		j	ɰ	
Yan yaklaşmalı				ɹ̥ ɹ̥	ɹ̥ ɹ̥				
Yan yaklaşmalı (yumuşak damaksıllaşmış)				ɹ̥ ɹ̥	ɹ̥ ɹ̥				

Diş eti ünsüzü olan *t* ve *d* ünsüzleri, genel Türkçede ve K.M. ağzında diş ünsüzü şeklindedir. U.F.A.'de bu durum, ̣ işareti ile [ḍ] ve [ṭ] şeklinde gösterilmektedir. (Bu ve diğer değiştirme işaretleri Çizelge 3'te görülmektedir.) Ancak bu durum dilimizde hemen bütün *t* ve *d* ünsüzleri için geçerli olduğundan, çevriyazı metnimizde gösterilmemiştir.

k (/k/)

Genel Türkçede ve K.M. ağzında biri sert damaktan (ince), diğeri yumuşak damaktan çıkan (kalın) iki farklı *k* ünsüzü vardır.

[k^j] veya [c]

Sert damak, sedasız. (İnce)

köy (S.K. 76) [k^jøj]

yükü (M.K. 136) [jyk^jy]

köşger (O.G. 60) [k^jøfɡ^jer]

[k]

Yumuşak damak, sedasız. (Kalın)

kohar (Z.G. 56) [køhar]

g (/g/)

Genel Türkçede ve K.M. ağzında biri sert damaktan (ince), diğeri yumuşak damaktan çıkan (kalın) iki farklı *g* ünsüzü vardır.

[g^j] veya [ɟ]

Sert damak, sedalı. (İnce)

gecenin (M.K. 131) [g^jeçenin]

görüşün (Ü.G. 23) [g^jøryfyn]

gelin (H.K. 137) [g^jelin]

[g]

Yumuşak damak, sedalı. (Kalın)

çalgısı (H.K. 132) [tʃaɫgısu]

Biz çevriyazı metnimizde ilk bakışta algılamayı kolaylaştırmak için, ince ve kalın *k*, *g* için farklı semboller yerine, U.F.A.'de ünsüzleri inceltme amacıyla kullanılan ^j işaretini kullandık.

K.M. ağzında, *p*, *t* ve *k* ünsüzleri, kelime başında bazen, kelime sonunda ve içinde ise çoğunlukla sedalılışarak *b*, *d* ve *g* seslerine dönüşmektedir. Sedalılışma olayını U.F.A.'de ̣ işareti ile (Örn. [ṭ]) göstermek mümkünse de, çevriyazı metnimizde biz doğrudan *b*, *d* ve *g* sembollerini kullanmayı tercih ettik.

Yine *p*, *t* ve *k* ünsüzleri, kelime başında ve vurgulu hecelerde üflemeli çıkmakta, bu durum U.F.A.'de ^h işareti ile gösterilmektedir.

piriç (Z.G. 7) [p^hiritʃ]

tarhana (O.G. 87) [t^hɛrhɛnɛ]
kebabcı (Ü.G. 13) [k^hɛbɛbɔɟu]

Patlamalı-sürtünmeli

c (/ɟ/)

Diş eti ardı, sedalı.

zebzeci (O.G. 58) [zɛbzɛɟi]

ç (/tʃ/)

Diş eti ardı, sedasız.

uçgur (O.G. 82) [uʃgur]

p, t ve k ünsüzleri gibi, *ç* ünsüzü de kelime başında nadiren, kelime içinde ve sonunda ise sıklıkla sedalılaşılarak *c*'ye dönüşmektedir.

ç ünsüzü, *p, t, k* ünsüzlerinde olduğu gibi, kelime başında ve vurgulu hecelerde üflemeli çıkmaktadır.

çellig (Ü.G. 78) [tʃ^hɛllig^j]

Sürtünmeliler

f (/f/)

Diş-dudak, sedasız.

fıfırıda (M.K. 176) [furfurudɛ]

v (/v/)

Diş-dudak, sedalı.

vasıfsız (S.K. 77) [vɛsɯfsɯz]

v ünsüzü, gevşek söylendiğinde yaklaşmalı bir ünsüze dönüşmektedir. Yaklaşmalı *v* ünsüzü ise iki farklı şekilde olabilmektedir.

[v]

Diş-dudak, sedalı, yaklaşmalı.

sevinir (S.K. 56) [sɛvinir]

[w]

Dudak-yumuşak damak, sedalı, yaklaşmalı ünsüzü olup, yuvarlak ünsüzlerin etkisi ile görülmektedir.

pilovu (H.K. 80) [pilɔwu]

s (/s/)

Diş eti, sedasız.

esger (S.T. 214) [ɛsg^jɛr]

z (/z/)

Diş eti, sedalı.

gızım (Ü.G. 33) [gɯzɯm]

Çizelge 3. U.F.A.'deki değiştirme işaretleri.

İşaret	Örnek	Açıklama
[ ]	['aŋk ^h erø]	Dar çevriyazıda (fonetik transkripsiyonda) U.F.A. sembolleri köşeli parantez içine yazılır.
/ /	/ ankara /	Geniş çevriyazıda (fonemik transkripsiyonda) U.F.A. sembolleri iki eğik çizgi arasına yazılır.
:	nu:ri	Uzatma işareti. Kendinden önce gelen ünlünün uzun okunmasını sağlar.
j	g ^j øz	(Üst sembol) İncelme (sert damaksıllaşma) işareti. Kendinden önce gelen ünsüzü inceltir.
h	k ^h itab	(Üst sembol). p, t, k, ç gibi ünsüzlerin üflemeli olarak çıktığını gösterir.
o	oŋ	(Alt sembol) Sedasızlaşmayı gösterir.
ˆ	ałtu	(Alt sembol) Bir dişeti ünsüzünün diş ünsüzüne dönüştüğünü gösterir.
*	yavrũm	(Üst sembol) Ünlünün gevşek telaffuz edildiğini, ünlü dörtgeninin merkezine kaydığını gösterir.
˘	urahał	(Alt sembol) Sedasız bir ünsüzün sedalılaştığını gösterir.
'	'døfføg ^j	Vurgu işareti
˜	ułtan	l'nin üzerine geldiğinde kalınlaştığını (yumuşak damaksıllaştığını) gösterir.

ř (/ř/)

Diş eti ardı, sedasız.

gelişin (Ü.G. 48) [g^jelişin]

j (/ř/)

Diş eti ardı, sedalı.

Farsçadan aktarılan bir kelime dışında derlemelerimizde *j* ünsüzüne rastlamadık.

h (/h/)

Genellikle sedasız olarak çıkan *h* ünsüzünün, sedalı şekli de mevcuttur. *Hırılıtlı h* sesi, K.M. ağzında yoktur.

[h]

Gırtlak, sedasız.

hacı (M.K. 2) [haɖʒu]

[h̥]

Gırtlak, sedalı.

h ve *k* ünsüzleri, iki ünlü arasında veya hece sonunda bulunduğu genellelikle bu sese dönüşmektedir.

ıhdıyar (S.T. 217) [ʷɦɖuɹar]

vahdı (H.K. 245) [vəɦɖu]

çıhaddım (Z.G. 44) [tʃʷɦɦɖɖuɹm]

ahacıka (Z.G. 2) [əɦɦɖʒuɹkə]

Nazallar

m (/m/)

Çift dudak, sedalı.

ölmeg (S.K. 39) [ølmeg^j]

n (/n/)

n ünsüzünün üç farklı boğumlanma yeri mevcuttur.

[n]

Diş, sedalı.

nerde (Ü.G. 82) [nerde]

Genel olarak diş eti ünsüzü olan *n* sesi, Türkçede, *t* ve *d* ünsüzlerinde olduğu gibi, diş ünsüzü şeklinde boğumlanmaktadır. U.F.A.'de [n̥] şeklinde gösterilen bu durum, hemen bütün *n*'ler için geçerli olduğundan çevriyazı metnimizde gösterilmemiştir.

[ŋ]

Yumuşak damak, sedalı. Anadolu ağızlarının çoğunda görülen *sağır n* ünsüzüdür.

yundan (Ü.G. 111) [juŋdɛn]

bonalırsan (S.T. 91) [bɔŋalırsan]

[ɹ]

Sert damak, sedalı. *Sağır n* ünsüzü ince ünlülerle daha önde boğumlanmaktadır.

çinliesice (H.K. 236) [tʃiŋliɛsiɖʒɛ]

deniz (S.K. 44) [deŋiz]

gedersen (M.K. 297) [g^jedɛrsɛŋ]

n ünsüzü, bazen kelime sonunda seda kaybedebilmektedir ve bu durum, U.F.A.'de [n̥] şeklinde gösterilmektedir.

Çok çarpmalı ve tek çarpmalı

r (/r/)

Bu ünsüz, hem genel Türkçede, hem de K.M. ağzında çok farklı şekillerde boğumlanmaktadır. Standart Türkçede genellikle tek çarpmalı, bazen çok çarpmalı veya yaklaşmalı şekillerde boğumlanırken, K.M. ağzında tek çarpmalı veya yaklaşmalı olarak görülmektedir. (Yaklaşmalı *r* ünsüzü, *Yaklaşmalılar* başlığı altında incelenmektedir.) Bu ünsüz, bazen kelime sonunda sedasızlaşabilmektedir ve bu durum, [r̥] (veya [ɾ̥]) şeklinde gösterilmektedir.

[r]

Çok çarpmalı, diş eti, sedalı.

para (H.K. 121) [pəɾə]

[r̥]

Tek çarpmalı, diş eti, sedalı.

burie (Ü.G. 48) [burie̥]

Yaklaşmalılar

y (/j/)

Sert damak, sedalı.

yasdıg (M.K. 267) [jasduŋ]

ğ (/ɰ/)

[ɰ]

Yumuşak damak, sedalı.

Yumuşak damak yaklaşmalı ünsüzü olarak kabul edebileceğimiz *ğ* ünsüzü, K.M. ağzında, genel Türkçedeki erime eğilimini artırarak tamamen yok olmakta, bu erime sonucunda da ya kendinden önceki ünlüyü uzatmakta ya da ikiz ünlüleşmeye neden olmaktadır.

yüzlü: < yüzlüğü (S.K. 8) [jyzly:]

a:lamış < ağlamış (T.Ö. 42) [e:ləmuʃ]

oulu < oğlu (S.T. 94) [oulu]

yo:rd < yoğurt (O.G. 90) [jo:rd]

Yaklaşmalı r

[ɾ]

Diş eti, sedalı.

ırbı:mı (Ü.G. 31) [u.ɾbu:mɯ]

bir (O.G. 58) [bi.ɾ]

Yan yaklaşmalılar

l (/l/)

Genel Türkçede ve K.M. ağzında, *l* ünsüzünün ince ve kalın olmak üzere iki şekli vardır. Her iki *l* şeklinde de dil ucu dişe temas etmekle

birlikte, kalın *l*'de, dil kökü yumuşak damağa yaklaşmaktadır. Sesbilimde bu olaya, ikincil boğumlanma adı verilmektedir.

[l]

Diş, sedalı. (İnce)

ellerinde (M.K. 160) [ɛllərində]

halelimsin (S.T. 211) [hələlimsɪn]

[ɫ]

Diş (yumuşak damaksıllaşmış), sedalı. (Kalın)

solci:g (S.K. 170) [sɔɫɟi:g^j]

galabalıg (H.K. 162) [gɑɫɑbɑɫuɟ]

İnce ve kalın *l* ünsüzleri, *t*, *d* ve *n* ünsüzlerinde olduğu gibi, diş ünsüzü şeklindedir. U.F.A.'de [l̥] ve [ɫ̥] şeklinde gösterilen bu durum, hemen bütün *l*'ler için geçerli olduğundan çevriyazı metnimizde gösterilmemiştir.

Yine *l* ünsüzü, *n* ve *r* ünsüzleri gibi kelime sonunda seda kaybedebilmektedir.

Ön Ses Ünsüzleri

K.M. ağzında, *j*, *ğ*, *h* ve *ŋ* (*sağır n*) ünsüzleri dışında kalan bütün ünsüzler kelime başında kullanılabilir. Ancak genel Türkçe de olduğu gibi *f*, *h*, *l*, *m*, *p*, *r*, *ş*, *z* sesleri yansımalar dışında kelime başında bulunmamakta, bu ünsüzler, genel olarak alıntı kelimelerde ön ses olmaktadır.

K.M. ağzında, ön ses ünsüzleri hakkında şunları söyleyebiliriz.

- Alıntı kelimelerle dilimize girmiş, ön sesi *r* olan kelimelerin başında bir ünlü türemektedir.

ırahad < rahat (Z.G. 8)

irehensiz < rehinsiz (M.K. 47)

ırahmedlig < rahmetlik (Ü.G. 107)

Ancak doğrudan *r* ünsüzü ile başlayan şekillerin kullanıldığı da olur.

rahmed < rahmet (Ü.G.112)

radyo (H.K. 263)

reglisini < renklisini (H.K. 53)

- *l* ünsüzü ile başlayan kelimeler,
löküz < lüks (H.K. 73)
liralıg < liralık (M.K. 38)

- lise (A.K. 42)
 lohanta < lokanta (MK. 327)
 Bir örnekte $n > l$ değişimi görülür.
 laylonlara < naylonlara (Z.G. 41)
- z ünsüzü alıntı kelimelerde ön ses olabilmektedir.
 zehin < zihin (O.G. 41)
 zema:nında < zamanında (S.T. 71)
 zengin (S.K. 54)
 Birkaç örnekte $z < s$ değişimi görülmektedir.
 zabah < sabah (Ü.G. 6)
 zebzeci < sebzeci (O.G. 58)
  - n ünsüzü yabancı kelimelerde ve *ne* soru zamiri birleşiklerinde kelime başında bulunabilmektedir.
 nişannılandığ < nişanlandık (M.K. 323)
 no:tag “ne yapalım” (S.T. 83)
  - $\ç$ ünsüzü çoğunlukla kelime başında c 'ye dönüşmüştür.
 cehiz < çeyiz (H.K. 85)
 cızgı < çizgi (Ü.G. 64)
 cılbag < çıplak (S.T. 232)
 Bir örnekte $t > c$ değişimi görülür.
 cımalie cımalie < tırmalaya tırmalaya (M.K. 189)
  - $\ş$ ünsüzü; *şu, şo, şindi, şö:le* gibi Türkçe kelimelerde görülmekle birlikte, aslı değildir.(uş+)
 Alıntı kelimelerin ilk ünsüzü olabilmektedir.
 şöför < şoför (M.K.135)
 şükür (S.T. 118)
 şerbed < şerbet (H.K. 119)
  - f ünsüzünün ön ses olduğu örnekler, çoğunlukla alıntı kelimelerdir. Türkçede ise, yansımalar ya da yansımadan türemiş kelimelerde bulunur.
 Fadımablam < Fatma ablam (M.K. 318)
 fahırca < fakirce (S.T. 120)
 fırfırıda “telaşlı zamanda” (M.K.176)
 fısıldadım (M.K. 318)
  - p ünsüzü alıntı kelimelerin başında sıkça bulunur. Ayrıca $p > b$ değişimi olan örnekler de vardır.
 pezemeg < pezevenk (S.K. 130)
 piriç < piriç (Z.G. 7)
 pa:dişah (Ü.G. 17)
 pilov < pilav (H.K. 80)

- paca < baca (S.K. 117)
- *h* ünsüzü dilimize Arapça ve Farsçadan geçen kelimelerin başında bulunmaktadır. Ayrıca *k* > *h* değişmesi ile birkaç Türkçe kelime de görülür.
    - hökümet < hükümet (S.T. 14)
    - Haggı < Hakkı (S.K. 34)
    - herif (S.K. 67)
    - hari:ta (S.K. 181)
    - hatın < katun (Ü.G. 29)
  - *m* ünsüzü alıntı kelimeler dışında, ikilemelerde, kelimenin ön sesi olabilmektedir.
    - maraglandım < meraklan- (S.T. 162)
    - muradımı (S.T. 255)
    - mavırım “bir çeşit kumaş” (Ü.G. 113)
    - subay mubay (A.K. 41)
    - nışan mışan (M.K. 331)

Ön Ses Ünsüz Değişmeleri

k > *g*

Bu tür değişimin örnekleri, diğer Anadolu ağızlarında da olduğu gibi çoktur.

- gendi < kendi (M.K. 135)
- gahri: < kahrını (S.T. 205)
- gala < kale (T.Ö. 11)
- gapuleri < kapıları (Ü.G. 5)
- gar < kar (H.K. 229)

g > *k*

Bu durum, birkaç kelimenin Eski Türkçedeki hâliyle korunması sonucu görülür.

- kölge < gölge (H.K. 225)
- künde < günde (M.K. 307)
- köyNEG < gömlek (Ü.G. 135)

t > *d*

Bu tür değişimin örnekleri oldukça fazladır.

- dutulmi: < tutul- (S.T. 237)
- darag < tarak (Ü.G.106)
- dezze < teyze (S.T. 179)
- depelieg < tepele- (S.T.176)

$p > b$

Bir takım kelimeler eski Türkçedeki hâllerini devam ettirirler.

barna:na < parmağına (M.K. 52)

bişirme < pişirme (Z.G. 12)

Yabancı kelimelerde görülür.

babiç < pabuç (Ü.G. 67)

$s > z$

zoba < soba (S.T. 104)

zabah < sabah (Ü.G. 6)

zebze < sebze (H.K. 83)

$s > h$

hüs < sus (Ü.G. 95)

Ünsüz Ön Türemesi

Vurgusuz ve zayıf ön ses ünlülerinin, ses değerlerini korumak için, *h*, *v*, *y* gibi boğumlanma noktası zayıf olan ünsüzlerin, bu ünlülerden önce türemesi olaydır. K.M. ağzında *h* ve *y* ünsüzlerinin türediği örnekler vardır.

havlı < avlu (H.K. 110)

yırag < irak (H.K. 8)

hayva < ayva (T.Ö. 45)

yitegli:m < itekle- (Ü.G. 93)

İç Ses Ünsüz Değişmeleri

1- İç Seste Sedalılaşıma

K.M. ağzında sedalılaşıma eğilimi şiddetlidir. İç seste çift ünsüzü bulunan kelimelerde, çoğunlukla her iki ünsüz de sedalılaşımıştır.

megdeb < mektep (S.T. 1)

kirecci < kireççi (M.K. 69)

yabdırdı < yaptırdı (M.K. 339)

Kelime içindeki çift ünsüzden, sedasız olan ilk ünsüzün sedalılaştığı örnekler vardır.

yagmie < yakmaya (S.T. 89)

ogla: < oklava (H.K. 18)

ısidma < sıtma (O.G. 92)

K.M. ağzı, genel Türkçede hakim olan ünsüz benzeşmesi, yani *iç seste iki sedalı ya da sedasız ünsüzün yan yana bulunabileceği kuralı*'ndan ayrılır. Bu durum, öteki Anadolu ağızlarının bir çoğu içinde geçerlidir.

köfde < köfte (S.K. 61)

ihdiyar < ihtiyar (S.T. 217)
esgidi < eskidi (H.K. 209)
ısbad < ispat (M.K. 75)

Örneklerden de anlaşılacağı üzere K.M. ağzında sedalılışma örnekleri, genellikle *ç, k, p, t*, ünsüzlerinde görülmektedir. Genel Türkçedeki iki ünsüz arasında kalan süreksiz sedasız ünsüzlerin sedalılışması kuralı ise, K.M. ağzında aynen geçerlidir.

2-İç Seste Sedasızlaşma

Bu ses olayının örnekleri K.M. ağzında azdır.

meseb < mezhep (S.K. 15)
omusca:zında < omuzcağınızda (S.T. 204)
öfelerim < ovala- (Z.G. 32)

3-İç Seste Sürtünmelileşme

İç sesteki sürtünmelileşme örneklerine, K.M. ağzında çokça rastlanır. En bol örneği, *k* ünsüzünün, sedalı *h* ünsüzüne dönmesinde gördük.

tohanmi:m < dokun- (S.K. 152)
arhasına < arkasına (S.T. 223)
ohi:ici < okuyucu (H.K. 1)
sıhılmış < sıkıl- (T.Ö. 51)
çihışın < çıkınca (Ü.G. 18)

Bir başka sürtünmelileşme *g, ğ > v* ünsüzleri arasında görülür.

sovan < soğan (H.K. 68)
dovra- < doğra-⁶

b ünsüzünün *m*'ye dönüştüğü tek örnek, *gimi < gibi* edatıdır, ancak kullanımı yaygındır.

4-Akıcı Ünsüzler Arasındaki Değişmeler

K.M. ağzında, akıcı ünsüzler arasındaki değişmelerin örnekleri şunlardır.

r > l

bila:der < bira:der (S.K. 161)
belli < beri (H.K. 244)

l > n

köyNEG < gömlek (Ü.G. 135)

---

⁶ Numaralandırılmamış bu ve benzeri örnekler, yazıya geçirilmemiş kayıtlarımızla kendi araştırma ve bilgilerimize dayanmaktadır.

sabanan < sabahleyin (M.K. 322)
 $m > n$
şindig < şimdi (Ü.G. 79)

5-İç Seste Tespit Edilen Diğer Değişmeler

$n > r$
ö:rü < önü (Ü.G. 26)
 $y > l$
galila:na < galeyana (S.K. 84)
 $l > r$
arni:n < alnının (S.T. 209)
burgur < bulgur (H.K. 80)
 $ğ > h$
kahat < kağıt (M.K. 69)
 $ğ > z$
Elaziz < Elazığ (M.K. 146)
 $l > d$
bundar < bunlar (T.Ö. 66)
 $m > y$
köyneg < gömlek (Ü.G. 135)
 $v > m$
pezemeg < pezevenk (S.K. 130)
 $h > g$
tagda < tahta (O.G. 68)

İç Seste Ünsüz Benzeşmesi

İç sesleri arasında yan yana iki ünsüzün bulunduğu kelimelerde veya söyleniş bakımından aynı durumda bulunan komşu kelimelerin son ve ön sesleri arasında, bazen iki ünsüzden biri, kendisine yakın boğumlama niteliği taşıyan öteki tarafından büsbütün veya kısmen benzeştirilerek ünsüz benzeşmesi diye adlandırılan olay meydana gelir. K.M. ağzında gördüğümüz benzeşme olayları şunlardır.

1- İlerleyici Benzeşme

$nl > nn$
enni < enli (S.K. 96)
gelinnig < gelinlik (Ü.G. 134)
annaddım < anlat- (S.K. 79)
günnü < günlü (H.K. 223)

bunnarı < bunları (M.K. 127)

mv > mm

üzüm mar < üzüm var (S.T. 188)

adam mar < adam var (S.T. 16)

çy > çç

üççüz < üç yüz (S.K. 32)

2- Gerileyici Benzeşme

rl > ll

yelleşdirrim < yerleş- (M.K. 152)

sohallardı < sokarlardı (H.K. 18)

alıllar < alırlar (S.T. 22)

asgellig < askerlik (Ü.G. 83)

killi < kirli (Z.G. 10)

ls > ss

ossa < olsa (S.T. 171)

ossun < olsun (S.T. 124)

assın < alsın (A.K. 16)

şs > ss

buyurmali:missiz < buyurmalıymışsınız (H.K. 9)

varmamıssın < varmamışsın (S.T. 208)

zs > ss

bitiremesse < bitiremezse (H.K. 14)

demesse < demezse (Ü.G. 90)

hm > mm

Memmed < Mehmet (M.K. 18)

rs > ss

bis sene < bir sene (S.K. 38)

bis sefer < bir sefer (M.K. 125)

rt > tt

bit tene < bir tane (M.K. 35)

ry > yy

biy yere < bir yere (S.T. 8)

Benzeşmezlik

Kelime içinde, yan yana veya birbirinden uzak olan, fakat boğumlama özellikleri aynı ya da birbirine yakın olan iki ünsüzden birinin, boğumlama noktasını diğerinden ayırması olayıdır.

K.M. ağızında benzeşme daha yaygın olduğundan, bu ses olayının örneği azdır.

bila:der < birader (S.K. 161)

asbab < esvap (S.T. 231)

Son Ses Ünsüz Değişmeleri

K.M. ağızında son ses ünsüz değişmeleri sedalılaştırma yönünde oldukça yaygındır.

Son sesin sedalılaştığı örnekler,

$\zeta > c$

muhtec < muhtaç (S.T. 26)

$t > d$

süd < süt (S.T. 222)

ka:d < kağıt (M.K. 51)

$p > b$

kitab < kitap (S.T. 32)

gelib < gelip (H.K. 192)

$k > g$

muhaggag < muhakkak (H.K. 192)

kötülüg < kötülük (S.T. 207)

salıg < salık (M.K. 77)

soug < soğuk (H.K. 57)

Birkaç örnekte $z < s$ sedalılaştırmasını gördük.

löküz < lüks (H.K. 73)

abdez < abdest (T.Ö. 55)

Bir örnekte ise son ses s ünsüzü ζ 'ye değişmişti.

herkiş < herkes (H.K. 122)

Bir başka örnekte $k > v$ değişmesini gördük.

göv < gök (Ü.G. 6)

Ünsüz Düşmesi

K.M. ağızında görülen ünsüz düşmeleri şunlardır.

ζ düşmesi

oulu < oğlu (S.T. 94)

çi: < çiğ (H.K. 21)

bu:day < buğday (H.K. 33)

o:lag < oğlak (Ü.G. 21)

ya:mır < yağmur (H.K. 253)

h düşmesi

Abdulla < Abdullah (O.G. 62)
meseb < mezhep (S.K. 15)
Ayşa:tın < Ayşe Hatun (H.K. 9)

l düşmesi

kaharım < kalkarım (S.T. 24)
addan < alttan (S.K. 126)
öçdü < ölçtü (A.K. 20)
a:naddım < anlat- (S.T. 26)
boşaddım < boşalt- (M.K. 140)

r düşmesi

död < dört (H.K. 11)
gıg < kırk (S.T. 16)
bidaha < bir daha (Ü.G. 96)
so:na < sonra (S.T. 174)

v düşmesi

evel < evvel (Ü.G. 82)
deşirdi < devşir- (O.G. 86)

k düşmesi

yü:süg < yüksük (M.K. 33)
bahale < bak hele (S.T. 29)
a:sig < eksik (S.T. 218)

n düşmesi

yalız < yalnız (M.K. 174)
piriç < pirinç (Z.G. 7)
işallah < inşallah (S.T. 113)
reglisini < renklisini (H.K. 53)

t düşmesi

rasgelmiş < rast gelmiş (T.Ö. 11)
üs başından < üst başından (H.K. 240)
çit ise < çift ise (O.G. 27)
abdez < abdest (T.Ö. 55)

y düşmesi

bu:da < buğday (S.K. 2)
Şeha:dil < Şeyh Adil (S.T. 251)
ha:be < heybe (Ü.G. 43)
şö:le < şöyle (O.G. 38)
ma:danız < maydanoz (H.K. 68)

d düşmesi

günüz < gündüz (S.T. 4)

Ünsüz İkizleşmesi

İç seste iki ünlü arasında bulunan bazı ünsüzlerin bağlanmalarındaki tekrarlamaya olayına, ünsüz ikizleşmesi diyoruz.

K.M. ağzında görebildiğimiz örnekler şunlardır.

eşşeg < eşek (H.K. 78)

döşşeg < döşek (H.K. 93)

belli < beri (H.K. 224)

çellig < çelik (Ü.G. 78)

güccüg < küçük (Ü.G. 90)

K.M. ağzında görülen bir ikizleşme de, öğrenilen geçmiş zaman çekimindedir. Bu kipin eki olan *-miş*, *-miş*, *-muş*, *-müş*, önce son ünsüzünü *s* ile değiştirmekte, sonra da bu ünsüzü ikizleştirmektedir. Bu durum 3. T.Ş. ve 3. Ç.Ş. çekimlerinde görülmemektedir.

gelmissim < gelmişim (S.K. 85)

bagmıssım < bakmışım (S.T. 236)

gelmissig < gelmişiz (S.K. 85)

çalışmamıssıg < çalışmamışız (S.T. 71)

İkiz Ünsüzün Tekleşmesi

Arapçadan dilimize girmiş bazı ikiz ünsüzlü kelimelerdeki ünsüzlerden birinin, gevşeyerek erimesi ile ortaya çıkan bu ses olayının, K.M. ağzında fazla örneği yoktur.

afeden < affedersin (H.K. 78)

evel < evvel (Ü.G. 82)

İkiz ünsüzden başka, hece sonundaki çift ünsüzlerden biri, kelime Türkçe olsun olmasın düşme eğilimindedir.

död < dört (H.K. 5)

gıg < kırk (S.T. 17)

haşlıg < harçlık (M.K. 153)

abdez < abdest (T.Ö. 55)

Batıbag < Batı Park (H.K. 242)

Hece Kaynaşması

K.M. ağzında oldukça yaygın olan bu ses olayı, yalın ya da eklerle genişletilmiş kelimelerdeki *g*, *ğ*, *k*, *y* ile *v*, *h*, *η* gibi ünsüzlerin iki ünlü arasında eriyip kaybolarak, iki ya da daha çok heceyi kaynaştırıp tek hece hâline getirmesidir.

çarşambo:nü < çarşamba günü (H.K. 118)
da:şin < değişirsin (Z.G. 60)
ellu:ruş < elli kuruş (H.K. 126)
Hüsi:n < Hüseyin (A.K. 39)
ogla: < oklava (H.K. 18)
Sela:ddin < Selahattin (S.K. 81)
duyma:z < duymanız (H.K. 263)

Hece Yutumu

Bu olay, bir kelimedede yan yana bulunan ve sesleri boğumlanma özellikleri yönünden birbirine eşit veya yakın olan iki heceden birinin, söyleyişte eriyip kaybolması ve tek hece görünümü kazanması olayıdır.

a: < ağa (S.K. 44)
yi:nce < yiyince (S.K. 148)
yu:rrug < yoğururuz (Z.G. 19)

Ünsüz Türemesi

Bir ünsüzün kelimedede bulunmadığı hâlde kelime içerisinde türemesi olayıdır. K.M. ağzında fazla örneği olmayan bir olaydır.

ney oli: < ne oluyor (M.K. 85)
pambıg < pamuk (Ü.G. 112)
şindig < şimdi (Ü.G. 79)

Ünsüz Göçüşmesi

Bu olay, bazı kelimelerdeki komşu veya uzak ünsüzlerin yer değiştirmesi olayıdır. Ünsüz göçüşmesi birbirine bitişik iki ünsüzün yer değiştirmesi şeklinde(yakın göçüşme) olabileceği gibi, kelime içinde birbirinden uzak iki ünsüzün(uzak göçüşme) öncelik sonralık açısından yer değiştirmesi şeklinde de olabilir.

kş > şk
eşgi < ekşi (Z.G. 29)
br > rb
ırbıg < ibrik (Ü.G. 27)
pl > lp
cılbag < çıplak (S.T. 236)
mh > hm
zehmeri < zemheri (Ü.G. 9)

rs > sr

ba:sırığ < bağırsak (S.K. 187)

Vurgu ve Entonasyon

Dildeki ses yapısını meydana getiren vurgu, kelimelerin ve cümlelerin anlamında değişiklikler yapabilen önemli bir konudur. K.M. ağızında vurgu, genel anlamda standart Türkçe ile aynıdır.

Kelime vurgusu, genel olarak son hecededir. Ancak yakın ünsüz benzeşmesi ve ikizleşme ses olaylarının görüldüğü kelimelerde ilk hece kayar.

'döşşeg < döşek (H.K. 93)

'eşşeg < eşek (H.K. 78)

'çellig < çelik (Ü.G. 78)

Yer adlarında vurgu, ilk hecededir. Ancak ilk hecesi ünlü ile biten yer adlarında, ikinci heceye kayar.

Hece kaynaşmasına uğramış bazı kelimelerde, kaybolan son hece vurgusu kaynaşma sonucu oluşan heceye aktarılır.

eg'ma: < ekmeği (H.K. 40)

a'ya: < ayağa (S.K. 86)

çi'ça: < çiçeği (H.K. 182)

K.M. ağızında, çoğunlukla eriyen +*ki* aitlik ekinin vurgusu da, bir önceki heceye geçer.

bi'zi: < bizimki (H.K. 331)

be'ni: < benimki (H.K. 221)

İki kelimedenden kaynaşmış birleşik zarf ve zarf olarak kullanılan kelimelerde, vurgu ilk hecededir.

'no:tag “ne yapalım” (S.T. 108)

'öta:n “geçen gün” (Z.G. 27)

'no:tuci:g “ne yapacağız” (M.K. 24)

K.M. ağızında, vurgu açısından, genel Türkçeden ayrılan önemli bir özellik, cümle vurgusunda görülür. K.M. ağızında, fiil soru cümlelerinde, soru anlamı, soru eki yerine fiillerin kipleri üzerinde yoğunlaşan kuvvetli bir vurgu ile sağlanır.

gızımı versem a'lı:? < kızımı versem alır mısınız? (O.G. 8)

gö'ri:? < görüyor musun? (S.T. 106)

Cümle vurgusu açısından kurala bağlayamayacağımız bir özellik ise, kişilerin konuşma sırasında kuvvetle belirtmek istedikleri kelimelere vurgu yapmasıdır.

BİÇİMBİLİM (MORFOLOJİ)

Sondan eklemeli bir dil olan Türkçede, kelime yapımı, kök ya da gövde hâlindeki kelimelere getirilen yapım ekleri ile gerçekleştirilir. K.M. ağzında, standart Türkçedeki yapım eklerinin büyük bir kısmı kullanılmaktadır. Ancak bunların bir kısmı, ses olayları sonucu değişikliğe uğrarlar. Bu ses olayları, belli ağız özelliklerini meydana getirir. Çalışmamızda tespit edebildiğimiz yapım ekleri şunlardır.

Yapım Ekleri

İsimden İsim Yapma Ekleri

+luk, +lik / +luk, +lük⁷

+lıg, +lig / +lug, +lüg

Oldukça işlek olarak kullanılan ek, standart Türkçedeki şeklinden farklı olarak son sesi *n* ünsüzü olan kelimelere eklendiğinde, ekin ön sesi *l* benzeşmeye uğrayarak *n* ünsüzü ile değişir. Ayrıca bu ekin son ünsüzü, sürekli sedalı olarak görülür.

bazallıg < pazar+luk (O.G. 10)

küllüg < kül+lük (O.G. 10)

bolu: < bol+luk+ (S.T. 117)

şenni: < şen+lik+ (H.K. 158)

ayla: < ay+luk+ (S.T. 100)

terzila: < terzi+lik+ (M.K. 309)

milyonnug < milyon+luk (Z.6. 5)

gü: nüg < gün+lük (H.K. 215)

+cı, +ci / +cu, +cü / +cı, +çi / +çu, +çü

Standart Türkçedeki şekliyle işlek olarak kullanılır.

tenekeci < teneke+ci (O.G. 1)

zebzececi < sebze+ci (O.G. 58)

humaracı: miş < kumar+cı+ (O.G. 72)

gomüsyoncu < komisyon+cu (M.K. 26)

yalançı < yalan+cı (S.K. 82)

galeyeci < kalay+cı (S.K. 97)

+lı, +li / +lu, +lü

---

⁷ Eklerin yazılışında, ilk sırada standart Türkçedeki şekil; ikinci sırada ise, K.M. ağzında görülen şekil verilmiştir.

İşlek olarak kullanılan ekin ön sesi, eklendiği kelimenin son sesinde *n* ile karşılaştığında, benzeşmeye uğrayarak *n*'ye dönüşür.

alkolli:m < alkol+lü+ (O.G. 66)

İşgodrolu < İşkodra+lı (Ü.G. 40)

Teggeşinni < Tekkeşin+li (Ü.G. 49)

a:günnü < ak gün+lü (H.K. 223)

killi < kir+li (Z.G. 10)

kültüllü < kültür+lü (S.K. 104)

+sız, +siz / +suz, +süz

Yokluk anlamı veren ek, genel Türkçedeki gibi kullanılır.

ema:netsiz < emanet+siz (M.K. 47)

merhametsiz < merhamet+siz (S.T. 25)

imansız < iman+sız (S.T. 25)

+ki

+kı, +hı, +:

Hem yapım, hem çekim eki karakteri gösteren +ki eki bölgemizde fonksiyonu ne olursa olsun çoğu zaman düşerek, vurgusunu kendisinden önceki heceye atmıştır.

gala:dakı < kalede+ki (T.Ö. 14)

burdahı < burada+ki (O.G. 96)

yahında: < yakında+ki (H.K. 8)

yıragda: < ırakta+ki (H.K. 8)

elindeki < elinde+ki (T.Ö. 43)

+cağız, +ceğiz

+ca:z

Standart Türkçedeki fonksiyonuyla kullanılan ek, genellikle hece kaynaşmasına uğramış şekliyle görülür.

anaca:zım < ana+cağız+ (Ü.G. 101)

senca:zi < sen+ceğiz+ (S.T. 165)

enişdeca:zim < enişte+ceğiz+ (S.T. 199)

+daş, +deş

K.M. ağzında standart Türkçedeki gibi kullanılır.

arhadaşlari:miş < arka+daş+ (Ü.G. 91)

gardaşım < karın+daş+ (H.K. 3)

yoldaş < yol+daş (S.T. 190)

+ıncı, +inci / +uncu, +üncü

Genel Türkçedeki gibi sıra sayı isimleri yapar.

beşinci < beş+inci (S.K. 15)

birinci < bir+inci (S.K. 179)

+gıl, +gil

Anadolu ağızlarında yaygın olarak kullanılan ek, K.M. ağızında da kullanılmaktadır.

Şahangil < Şahin+gil (O.G. 87)
gaynanamgil < kaynanam+gil (Ü.G. 38)
bacı:ldan < bacı+gil+ (S.T. 65)
dezzemgil < teyzem+gil (S.T. 192)
Cumhurgil < Cumhuriyet+gil (M.K. 190)

+ca, +ce

Gerçekte isim çekim eki olarak eşitlik ifade eden bu ek, yapım eki göreviyle, dil isimleri, zarflar ve isimler türetmiştir. İsim hâl eklerinde yeniden ele alacağımız için buraya sadece dil ismi yaptığı örnekleri alıyoruz.

Farsca < Fars+ça (S.K. 47)
Tügce < Türk+çe (S.K. 50)

+man, +men

Çok işlek olmayan bir ektir.

gocaman < koca+man (M.K. 154)
göçmen < göç+men (H.K. 173)

+şın, +şin

+şen

Yakınlık ve benzerlik ifade eden bu ek, pek işlek değildir. Derlemelerimizde bir örneğine rastlanmış, bu örnekte de ekin ünlüsü genişlemiştir

gövşen < göv+şen “mavimsi” (S.T. 246)

İsimden Fiil Yapma Ekleri

+la, +le

İşlek bir ektir, derlemelerimizde pek çok örneği bulunmaktadır.

dinnersem < din+le- (M.K. 255)
gınalallar < gına+la- (H.K. 167)
kohuladı: < kok(u)+la- (Z.G. 56)
guzladı < kuz(u)+la- (M.K. 108)
azadladılar < azat+la- (S.K. 189)
tahıladı < tahı+la- (M.K. 196)

+al, +el

Derlemelerimizde birkaç örneğine rastlanmıştır.

bonalırsan < bun+al- (S.T. 92)

boşaddım < boş+al-t- (M.K. 140)

+ık, +ik

+ıg, +ig

Bu ekin ünsüzü sürekli sedalı olarak görülür.

birigidirirdi < bir+ik- (S.T. 127)

+a, +e

boşiecegsin < boş+a- (O.G. 73)

harcamie < harc+a- (M.K. 167)

+de, +da

Örnekleri standart Türkçe ile aynı doğrultuda, tabiat taklidi seslerden fiiller yapmaktadır.

isdedi:se < is+de- (S.K. 72)

büngüldiür < büngül+de- (O.G. 55)

gımıldadmadan < gımıl+da- (O.G. 56)

fısıldadım < fısıl+da- (M.K. 319)

Fülden İsim Yapma Ekleri

-mak, -mek

-mag, -meg

İşlek olarak kullanılan bu ekin son ünsüzü genellikle sedalılışmaya uğrar.

yimeg < ye-mek (M.K. 142)

çagmag < çak-mak (M.K. 142)

egmeg < ek-mek (H.K. 27)

içmeg < iç-mek (S.K. 72)

-ma, -me

Derlemelerimizde daha çok kalıcı isimler yapmıştır.

kısalama < kısala-ma (Ü.G. 127)

ya:lama < yağla-ma (Z.G. 20)

dö:me < döğ-me (Z.G. 10)

ohumie < oku-ma (A.K. 2)

ısıdma < ısıt-ma (O.G. 92)

-ak, -ek

-ag, -eg

Daha çok kalıcı isimler yapan bu ekin son ünsüzü, K.M. ağzında sedalılışmaya uğramıştır.

yata:nda < yat-ak+ (H.K. 169)

gaçag < kaç-ak (M.K. 113)

süzegden < süz-ek+ (Z.G. 59)

-ga, -ge

Derlemelerimizde bir örneğine rastlanmıştır.

süpürge < süpür-ge (H.K. 99)

-k

-g

İşlek bir fiilden isim yapma ekidir. Çoğunlukla sedalılışmaya uğramış olarak görülür.

döşşeg < döşe-k (H.K. 93)

çatla:dı < çatla-k+ (O.G. 77)

böüç < büyü-k (H.K. 47)

guşag < kuşa-k (A.K. 21)

yalag < yala-k (O.G. 68)

-m

Bu ekin yazılı dildeki işlekliliği K.M. ağzı içinde geçerlidir.

yarım < yar-ım (Z.G. 32)

gıyım < kıy-ım (Z.G. 63)

-gı, -gi / -gu, -gü

İşlek bir ektir

çalgi < çal-gı (H.K. 132)

sevgili < sev-gi+ (S.T. 203)

cızgi < çiz-gi (Ü.G. 64)

-ıcı, -ici / -ucu, -ücü

Kalıcı isimler yapmıştır.

ohi:ci < oku-y-ucu (H.K. 1)

-ı, -i / -u, -ü

İşlek bir fiilden isim yapma ekidir

sürü < sür-ü (Ü.G. 21)

gorhu < kork-u (M.K. 182)

yazıları < yaz-ı+ (O.G. 39)

-gın, -gin / -gun, -gün

yangın < yan-gın (O.G. 92)

-iş, -iş / -uş, -üç
dikiş < dik-iş (H.K. 212)
uduşuna < ut-uş+ (Ü.G. 54)

Fiilden Fiil Yapma Ekleri

-ma, -me

Olumlu fiillerden olumsuz fiiller yapan bir ektir.

çıgmadıg < çık-ma- (O.G. 6)
temizlemem < temizle-me- (S.K. 129)
u:raşmi:m < uğraŝ-ma- (S.K. 137)
galmamış < kal-ma- (T.Ö. 25)
görmesin < gör-me- (S.T. 230)

-n

K.M. ağzında, yazılı dildeki gibi işlek olarak kullanılır. Edilgen dönüşlü fiiller yapar.

bulunur mu < bul-un- (O.G. 102)
bölünür < böl-ün- (Ü.G. 2)
çalınmış < çal-ın- (Ü.G. 10)
aşınmış < aş-ın- (T.Ö. 43)

-l

Oldukça sık örneğine rastladığımız bu fiilden fiil eki, edilgenlik anlamı kazandırmaktadır.

çekili: < çek-il- (Z.G. 34)
dutulurdu < tut-ul- (H.K. 144)
dolanılırdı < dolan-ıl- (H.K. 59)
sıhılmış < sık-ıl- (T.Ö. 51)

-ŝ

Ortaklık ifade eder.

gariŝiür < kar-ıŝ- (S.K. 12)

-r

Yaptırma ve oldurma ifade etmektedir.

yatırdı < yat-ır- (M.K. 104)

-ar, -er

Yaptırma ve oldurma ifade eder.

çihaddım < çık-ar-t- (Z.G. 43)
çihardı < çık-ar- (H.K. 1)

-t

Yaptırma ve oldurma ifade eder.

gurudun < kuru-t- (Z.G. 63)

a:nadırım < anla-t- (S.K. 49)
yaşaddı < yaşa-t- (S.K. 69)
öldüdürrüm < öl-dür-t- (S.K. 41)

-tır, -tür / -tır, -tir
-dır dir / -dur, -dür

Çok işlek bir ektir. Bu ekin ilk ünsüzü her zaman sedalıdır.
çegdirdin < çek-tir- (O.G. 65)
serdiri: < ser-dir- (Z.G. 26)
yabdırmış < yap-tır- (T.Ö. 12)
dolduruyordum < dol-dur- (M.K. 263)

İsimler

İsim Çekim Ekleri

1- Hâl Ekleri

a) İlgî Hâli

İsmi isme bağlayan bu ekin K.M. ağzında gösterdiği en belirgin özellik, taşıdığı *η* ünsüzüdür. Genel olarak +ı*η*, +i*η* / +u*η*, +ü*η* / +nı*η*, +ni*η* / +nu*η*, +nü*η* olmakla birlikte çeşitli ses olayları sonucu farklı biçimlere girmiştir.

avradım < avrad+ın (O.G. 90)
Bahri'nin < Bahri+nin (T.Ö. 47)
civatanın < civata+nın (M.K. 82)
yü:sü:n < yüksük+ün (M.K. 59)
eşşa:n < eşek+in (H.K. 78)

b) Yükleme Hâli

İsmi, geçişli fiil taşıyan cümlede fiile bağlanması için aldığı ektir. K.M. ağzında yazılı dildeki yükleme hâli eki olan +ı, +i, +u, +ü ve +nı, +ni, +nu, +nü'den başka hece kaynaşması neticesi +a:, +e:, +i:, +u:, +ü: şekilleri de görülmektedir.

bunnarı < bunlar+ı (S.T. 190)
aya: < ayak+ı (T.Ö. 43)
gonuşdu:nu < konuştuğu+nu (M.K. 258)
türki: < türkü+y+ü (H.K. 262)
borcu: < borcu+nu (S.T. 139)
ekma: < ekmek+i (H.K. 29)

e: < ev+i (S.T. 104)

Derlemelerimizde iki örnekte yönelme hâli, yükleme hâli yerine kullanılmıştır.

sa: < sana “seni” (S.T. 92)

lambasına “lambasını” (S.T. 89)

c) Yönelme Hâli

Bu ek, getirildiği isme, fiille ilgili bir yönelme yaklaşma ifadesi katar. Genel Türkçede kullanılan +a, +e yönelme eki, K.M. ağzında da kullanılmaktadır. Ancak hece kaynaşması sonucu +a: şeklinde ya da kaynaştırma sesi olarak araya giren y ünsüzünün tamamen erimesi ile +ie diftongu şeklinde görüldüğü örnekler vardır.

buna < bun+a (M.K. 27)

bize < biz+e (S.K. 142)

sa: < sana (S.K. 28)

ba: < bana (M.K. 51)

yuharie < yukarı+y+a (Ü.G. 32)

terezie < terazi+y+e (A.K. 31)

odacıla: < odacılık+a (S.T. 6)

aya: < ayak+a (S.K. 86)

Çalışmalarımızda bir örnekte yükleme hâli ekinin, yönelme yerine; bir örnekte ise yalın hâlin yönelme hâli yerine kullanıldığına rastladık.

Hazretallah < Hazret-i Allah “Hazret-i Allah’a” (S.T. 109)

beni “bana” (S.K. 106)

d) Bulunma Hâli

İsimde bulunma ve kalma ifade eden bu ek, K.M. ağzında, standart Türkçede görülen +da, +de, +ta, +te eklerinden sadece sedalı ünsüz taşıyan +da, +de ile ifade edilir. Bu ek, bazı örneklerde isme zaman ifadesi katar.

aglım başımda < başım+da (S.T. 38)

buralarda < buralar+da (T.Ö. 35)

yolda < yol+da (M.G. 167)

ba:zımızda < boğazımız+da (S.K. 173)

igbaharda < ilkbahar+da (H.K. 220)

künde < gün+de (M.K. 307)

e) Ayrılma Hâli

Ayrılma hâl eki, genellikle ismin uzaklaşma, çıkma, ayrılma hâlini ifade eder. Temel fonksiyonu uzaklaşma olan bu ek, K.M. ağzında genel

Türkçede bulunan, *+dan*, *+den*, *+tan*, *+ten* eklerinden, sadece sedalı ünsüz taşıyan *+dan*, *+den* ile ifade edilir. Bir örnekte ilerleyici benzeşme yoluyla *+nan* şeklini gördük.

- beşden < beş+ten (S.T. 2)
- Tunceli'den < Tunceli+den (M.K. 147)
- süllümden < süllüm+den (Z.G. 95)
- goltu:ndan < koltuğun+dan (H.K. 54)
- bilmedi:mden < bilmediğim+den (S.K. 150)
- Batıbagdan < Batı Park+tan (H.K. 242)
- onnan < on+dan (Z.G. 53)

f) Eşitlik Hâli

Bu ek, K.M. ağzında vazifesi ve eklenme şekli bakımından, standart Türkçeden farklılık göstermez. Ancak ekin ünsüzü daima sedalı *c* ünsüzüdür. Çekim eki olarak, sahası daralan ek, asıl olarak benzerlik ve eşitlik ifade eder. Ancak örneklerimizde bu fonksiyonunun yanında genel Türkçede olduğu gibi zaman, sürerlik, miktar da ifade etmiştir.

- fahırca < fakir+ce (S.T. 120)
- gözelce < güzel+ce (Z.G. 11)
- bö:lece < böyle+ce (O.G. 32)
- öleliğce < öylelik+çe (S.T. 97)
- sabaha:ca < sabaha kadar (Ü.G. 107)
- yuhariece “yukarıya kadar” (Z.G. 53)

Derlemelerimiz sırasında K.M. ağzında kullanılan değişik eşitlik eklerine de rastlanmıştır.

- i:deni: “iyice” (Ü.G. 53)
- u:sçalı:n “usulca” (O.G. 56)
- i:den “iyice” (Z.G. 61)

g) Vasıta Hâli

Vasıta ve zaman ifade eden bu ek, K.M. ağzında, standart Türkçedeki şekli olan *+la*, *+le* ekinden çok, eski Türkçe'deki şekli olan *+n* ve çoğunlukla da çeşitli ses olayları neticesi ortaya çıkan *+ınan*, *+inen* şekilleriyle görülmektedir.

- yadsın < yatsı+n “yatsı vakti” (H.K. 157)
- ikindin < ikindi+n “ikindi vakti” (H.K. 196)
- nuri:nen < nuru+y+la (S.T. 249)
- yıldızlarınan < yıldızlar+la (A.K. 33)
- oni:nen < onun+la (Ü.G. 51)
- eliminen < elim+le (Z.G. 8)

h) Yön Gösterme Hâli

Türkiye Türkçesinde yön gösterme eki *+ra*, *+re*, *+arı*, *+eri*'dir. K.M. ağzında da bu ekler, yön ekleri olarak cümlede fiilin kendi yönünde yapıldığını göstermek için kullanılır. Çekim eki olarak her türlü hususiyet ve canlılıklarını yitirmiş bu ekler, birkaç kelimedeki kalıplaşmış olarak kalmışlar ve eklendikleri kelimeleri zarflaştırmışlardır.

yuharıdan < yuk+arı+ (H.K. 250)
dışarı < dış+arı (S.T. 253)
içeri < iç+eri (S.T. 253)

2- İsimlerde Çokluk

Standart Türkçede olduğu gibi K.M. ağzında da çokluk ifade eden ekimiz,

+lar, *+ler*'dir. Ancak bu ek, ilerleyici ses benzeşmesi yoluyla son ünsüzü *n* olan kelimelere eklendiğinde *+nar*, *+ner* şeklinde de görülmektedir.

döllerin < döl+ler+ (O.G. 88)
pulları < pul+lar+ (S.K. 53)
çabıdlara < çaput+lar+ (Z.G. 14)
Tevsillerden < Tevsir+ler+ (M.K. 209)
köşgellere < köşger+ler+ (Ü.G. 75)
porselenlerde < porselen+ler+(Z.G. 42)
onnar < on+lar (T.Ö. 37)

3- İyelik Ekleri

Sahiplik ve mülkiyet bildiren bu ekler, getirildikleri isimlerin hangi varlığa ait olduğunu belirtirler. İyelik eklerinin K.M. ağzında kullanılışı şöyledir.

1. T.İ.

+m

e:me < ev+im+ (S.T. 198)
barna:mda < parmak+ım+ (M.K. 154)
tarhanam < tarhana+m (Z.G. 5)
anaca:zımı < anacağız+ım+ (Ü.G. 101)

2. T.İ.

+n

paran < para+n (S.T. 34)
misafirin < misafir+in (S.K. 40)
cebine < ceb+in+ (M.K. 45)
aya:nı < ayak+ın+ (M.K. 297)
arhanda < arka+n+ (Ü.G. 93)

K.M. ağzında 2. T.İ. eki olan *ɲ*'nin tamamen eridiği örnekler de vardır.

eli: < el+in+ (S.T. 130)
gahri: < kahr+ın+ (S.T. 205)
Allahı: < Allah+ın+ (S.K. 64)
yalvarma:nan < yalvarma+n+ (S.T. 30)

3. T.İ.

+ı, +i / +u, +ü / +sı, +si / +su, +sü
arhasına < arka+sı+ (S.T. 223)
altına < alt+ı+ (S.K. 4)
cehizine < çeyiz+i+ (S.T. 132)
oulu < oğl+u (S.T. 61)
işçisi < işçi+si (S.T. 42)
ü:ntüsü < üğüntü+sü “kırıntısı” (M.K. 129)

Derlemelerimizde 3. T.İ. ekinin, çeşitli ses olayları neticesinde, aşağıdaki örneklerine de rastlanmıştır.

ahla: < ahlak+ı (M.K. 314)
gula:na < kulak+ı+ (M.K. 319)
açıldı:nı < açıldık+ı+ (H.K. 204)
serdi: < serdik+i (Z.G. 25)

1. Ç.İ.

+mız, +miz / +muz, +müz
çocu:muz < çocuk+umuz (S.T. 201)
agraba:mız < akraba+mız (S.K. 162)
gomşumuz < komşu+muz (S.T. 35)
aya:mıza < ayak+ımız+ (Ü.G. 162)
gözümüznen < göz+ümüz+ (S.K. 79)
tarhanamızı < tarhana+mız+ (O.G. 89)

2. Ç.İ.

+nız, +niz / +nuz, +nüz
+ı:z, +i:z / +u:z, +ü:z

Bu ek standart Türkçeden farklı olarak hece kaynaşması sonucu +ı:z, +i:z / +u:z, +ü:z şeklinde görünmektedir.

hesabı:z < hesap+ımız (M.K. 117)
emmi:z < emmi+niz (Ü.G. 87)

3. Ç.İ.

+ları, +leri
gapuleri < kapı+ları (Ü.G. 5)
ellerinde < el+leri+ (M.K. 160)
avradları < avrat+lar+ (S.T. 177)

4- Aitlik Eki

Bir bakıma yapım eki karakteri taşıdığı için, yapım ekleri arasında da incelediğimiz aitlik eki *+ki*, çekim eklerinden sonra gelmek, iyelik eki gibi yardımcı ses almak, sahiplik belirterek bir çeşit iyelik fonksiyonu göstermek suretiyle de, çekim eki olarak görev yapmaktadır.K.M. ağzında, kalınlık-incelik uyumuna girdiği örnekler bulunmakla beraber, görevi ne olursa olsun düşme eğilimi daha ağırlıklıdır.

gala:dakı < kale+de+ki (T.Ö. 14)

burdahı < burda+ki (O.G. 96)

Tarhanda: < Tarhan'da+ki (S.K. 51)

filanı: < filanın+ki (H.K. 148)

anasını:nı < anasının+ki+ (Z.G. 44)

bizi:ler < bizim+ki+ (Ü.G.129)

5- Soru Eki

İsmi fiile bağlayan ve ismin soru şeklini ifade eden soru eki *mi, mi / mu, mü*, standart Türkçedeki şekliyle aynıdır.

dia mı? < değil mi? (A.K. 1)

para var mı sende? (M.K. 18)

dial mı? < değil mi? (S.T. 210)

bura: mıdır? < burası mıdır? (T.Ö. 16)

Sıfatlar

Vasıf ve belirtme isimleridir. K.M. ağzındaki çeşitleri şunlardır.

Vasıflandırma Sıfatları

Nesnelerin bünyesindeki vasıfları gösterir. Standart Türkçeden pek farklı değildir.

esgi beledie < eski belediye (H.K. 240)

ala gan < ala kan (M.K.184)

bon ahıra < bon ahır+ (S.T. 164)

böüg ev < büyük ev (A.K. 11)

gara şalvar < kara şalvar (Ü.G. 110)

cıscılbağ çocu: “çırılçıplak çocuğu” (S.T. 232)

güccük bir gazan < küçük bir kazan (Z.G. 60)

Belirtme Sıfatları

Nesnelerin dış vasıflarını belirleyen sıfatlardır. Belirtme sıfatları, belirtme şekline göre dörde ayrılır.

1- İşaret Sıfatları

Varlıkları işaret yoluyla belirten *bu, şu, o* sıfatları standart Türkçeden çok farklı değildir. *Şu* işaret sıfatı yerine, *şo* sıfatının kullanılması yaygındır.

bu gomşum < bu komşum (S.T. 126)

bu asgeri: gitanın < bu askerî kıtanın (A.K. 40)

şu gıza < şu kıza (M.K. 315)

şo gördü:n gala < şu gördüğün kale (T.Ö. 50)

o selde (H.K. 247)

o zamannar < o zamanlar (O.G. 92)

2- Sayı Sıfatları

K.M. ağzında görülen sayı sıfatları, standart Türkçeden çok farklı değildir. Ancak uğradıkları ses değişiklikleri farklı şekillerde görünmelerine yol açmıştır.

ikki < iki (M.K. 55)

död < dört (M.K. 281)

gıg < kırk (S.T. 16)

admış < altmış (H.K. 270)

üççüz < üç yüz (S.K. 32)

dohuz yüz < dokuz yüz (S.K. 99)

birinci (S.K. 179)

beşinci (S.K. 15)

yedinci (Ü.G. 62)

bitteni:di < bir taneydi (H.K. 243)

ikiün < iki gün (Z.G. 63)

3- Soru Sıfatları

Nesneleri soru yoluyla belirten sıfatlardır.

gaç teni:se < kaç taneyse (H.K. 137)

gaç sefer < kaç sefer (S.K. 70)

gaç para < kaç para (S.T. 139)

na:dar i:tibarli:miş < ne kadar itibarlıymış (M.K. 1)

na zaman < ne zaman (M.K. 118)

4- Belirsizlik Sıfatları

Bu sıfatlar, nesnelere dış niteliklerini bilhassa, sayılarını ve miktarlarını belirsiz olarak ifade eder.

- çok adam < çok adam (H.K. 177)
- her adam (H.K. 45)
- her işi (H.K. 210)
- her asgelli: < her askerliği (Ü.G. 84)
- heç bir yeri: < hiç bir yerini (O.G. 56)
- filan yerde (M.K. 140)

Zamirler

Şahıs, gösterme, soru ve belirsizlik kavramları içinde varlıkları temsil eden kelimelerdir.

Şahıs Zamirleri

Varlıkları, şahıslar hâlinde temsil eden zamirlerdir. K.M. ağızında çeşitleri ve çekimleri Çizelge 4'te görülmektedir.

K.M. ağızında, şahıs zamirlerinin, *ile*, *için* edatlarına ve *+ki* aitlik ekine bağlanması sırasında standart Türkçedeki gibi ilgi eki her zaman görülmez.

- oni:nen < onunla (M.K. 214-Ü.G. 52)
- beni: < benimki (H.K. 221)
- bizi:ler < bizimkiler (Ü.G. 129)

Dönüşlülük Zamirleri

K.M. ağızında *kendi* dönüşlülük zamiri, ön sesini sedalılaştırmış olarak görülür.

- gendim*
- gendi*
- gendi* < *kendisi*
- gendimiz*
- gendi:z*
- gendiler*
- gendi* (Ü.G. 47)
- gendini* (Z.G. 63)
- gendine* (M.K. 142)

Çizelge 4. Kahramanmaraş Merkez ağzında şahıs zamirlerinin çekimi.

Yalın Hâl	İlgi Hâli	Yükleme Hâli	Yönelme Hâli	Bulumma Hâli	Ayrılma Hâli
1. T.Ş. ben	benim	beni	bana ba: (Z.G. 2) bana* (Ü.G. 3)	bende	benden
2. T.Ş. sen	senin*	seni	sana sa: (T.Ö. 8) sana*	sende	senden
3. T.Ş. o	onun*	onu	ona	onda	ondan
1. Ç.Ş. biz	bizim	bizi	bize	bizde	bizden
2. Ç.Ş. siz	sizin*	sizi	size	sizde	sizden
3. Ç.Ş. onlar onlar (Ü.G. 77) onlar (T.Ö. 67)	onların* onların* (S.T. 67) onların* (T.Ö. 67)	onları onları (S.K. 95)	onlara onlara	onlarda onlarda	onlardan onlardan

*İşaretili zamirler sağır n ünsüzü taşımaktadır.

Derlemelerimizde geçmemekle birlikte bu söyleyişler de, bir tür dönüşlülük ifadesidir.

ben beni bildim bileli “kendimi bildim bileli”
sen sa: gel “kendine gel”

İşaret Zamirleri

Varlıkları işaret yoluyla temsil eden zamirlerdir. Standart Türkçedeki *bu, şu, o, bunlar, şunlar, onlar*, işaret zamirleri K.M. merkez ağzı içinde geçerlidir. Ancak şahıs zamirlerinin çokluk şekillerinde olduğu gibi işaret zamirlerinin de çokluk şekillerinde ilerleyici benzeşme yoluyla *bunnar, şunnar, onnar* şekilleri görülür. Yine K.M. ağzında *şu* zamiri *şo* şeklinde de görülmektedir. K.M. ağzında işaret zamirlerinin ismin hâl eklerine göre Çizelge 5’te görülmektedir.

İşaret zamirleri, yön ekleri alamazlar, ancak K.M. ağzında yön eki almış gibi görünen örnekler çoktur.

buralarda < bu aralarda (T.Ö. 35)
şurda < şu arada (S.K. 35)
ori: < o arayı (O.G. 28)

Yine işaret zamirleri, edatlara bağlanırken standart Türkçeden farklı olarak genellikle ilgi eki almazlar.

o:dar < onun kadar (Ü.G. 42)
onu:çün < onun için (T.Ö. 63)
bo:dar < bunun kadar
şo:dar < şunun kadar (H.K.118)

Soru Zamirleri

Nesneleri ve kavramları soru yoluyla temsil eden zamirlerdir. Standart Türkçede olduğu gibi K.M. ağzında da soru zamiri olarak *kim* ve *ne* kullanılır. *Kim* ve *kimler*, insanları sormak için kullanılır.

kim (M.K.317)
kimi (M.K. 303)

Ne, insan dışındaki canlı ve cansız varlıklar ve kavramlar için kullanılır. K.M. ağzında *ney* şeklinde kullanılışı yaygındır.

ne isdiüzü:z < ne istiyorsunuz (S.K. 182)
ne bileg < ne bilelim (Ü.G. 33)
ney oli: < ne oluyor (M.K. 86)
ney di:m < ne diyeyim (S.T. 245)

Bu zamire, başka kelimeler eklenerek sebep, durum, nicelik sormak için kelimeler türetilir.

nerelisin < ne+ara (M.K. 39)

nasıl < ne+asıl (O.G. 65)

nasıssa < nasıl ise (S.K. 90)

nedi: < ne diye (S.T. 86)

ni:se < ne ise (M.K. 302)

K.M. ağzında *ne* soru zamiri ile türetilmiş en tipik örnek *no:t-*'tur. *Ne yap-*, *ne et-*, *nasıl et-*, gibi anlamlarda kullanılır.

no:ddun “ne yaptın” (S.T. 62)

no:ti:ler “ne yapıyorlar” (Z.G. 12)

no:tag “ne yapalım” (S.T. 83)

Ne zamirine isim hâl ekleri ya da yapım eklerinin getirildiği örnekler de vardır.

neden

necisin (M.K. 301)

Ne soru zamiri, yardımcı fiillerle birleşirken hece kaynaşmasına uğrar.

no:lun < ne olursun (S.T. 81)

ne:di:m < ne edeyim (S.T. 57)

no: < ne oldu (M.K. 186)

Ne soru zamiri, edatlara bağlanırken bir takım ses olayları görülür.

na:dar < ne kadar (S.T. 78)

ni:nen < ne ile (Ü.G. 76)

Derlemelerimiz içindeki bir örnekte de görüleceği gibi *nasıl* soru kelimesinin yerine bölgemizde *heyle* kelimesi kullanılmaktadır. Soru zarfı niteliği taşıyan kelime *nasıl* soru zarfının anlam ve görevini de üstlenir.

heyle “nasıl” (S.T. 88)

Soru zamiri olarak iyelikli soru sıfatları ve *nerede*, *nerden* anlamıyla *hangı* kelimesi de kullanılmaktadır.

hangısı < hangisi (M.K. 239)

Belirsizlik Zamirleri

İnsanları, nesnelere ve kavramları belirsiz şekilde temsil eden zamirlerdir. İyelik eki almış belirsizlik sıfatları da belirsizlik zamiri olarak kullanılırlar.

bişey < bir şey (S.T. 188)

filan < filan (S.K. 168)

ötekiler (M.K. 312)

kimini (S.K. 94)
herkiş < herkes (S.T. 186)
ba:zisi < bazısını (H.K. 47)
hepsi hepsi (O.G. 99)
şi: < şeyi (Ü.G. 38)
gaşı:nan ni:nen < kaşıkla neyle (H.K. 202)

Zarflar

Fiillerin, sıfatların ya da kendi cinsinden kelimelerin önüne gelerek onları zaman, yer, hâl ve miktar bakımından niteleyen kelimelere *zarf* denir. Tek başlarına birer isim olan zarfları, üç başlık altında incelenir.

Zaman Zarfları

Zarf olarak kullanılan zaman isimleridir.

şindi < şimdi (S.T. 145)
er (H.K. 218)
evel < evvel (Ü.G. 82)
so:na < sonra (S.K. 75)
öta:n “geçen gün” (Z.G. 27)
o zamana:cani “ o zamana kadar” (Ü.G. 12)
günüüz < gündüz (S.T. 4)
künde < günde “her gün” (O.G. 53)
saba:nan < sabahleyin (M.K. 323)
sabaha:ca < sabaha kadar (Ü.G. 107)
so:unda < sonunda (T.Ö. 5)
ö:len < öğleyin (H.K. 118)
ö:lenden so:na < öğleden sonra (H.K. 179)
ö:len so: “öğle sonrası”
ikindin “ikindi vakti” (H.K. 196)
a:şam < akşam (H.K. 164)
a:şamdan < akşamdan (Z.G. 34)
yadsın “yatsı vakti” (H.K. 139)
devlik:ün “sonraki gün” (Ü.G. 108)
devlisikiün “sonraki gün” (H.K. 191)
bir günü:çün “bir günün içinde” (S.T. 99)
salü:nü < salı günü (H.K. 112)

Niteleme ve Durum Zarfları

Bir fiilin, bir sıfatın ya da bir başka zarfın anlamını nitelik bakımından etkileyen zarflardır.

- ö:lece < öylece (O.G. 13)
- öl:leligce < öylelikçe (S.T. 97)
- bö:lece < böylece(O.G. 32)
- bö:le < böyle (H.K. 261)
- şö:le < şöyle(Z.G. 63)
- geri gene (S.K. 20)
- yitegden “yeniden” (H.K. 133)
- artı < artık (H.K. 218)
- garti “artık” (H.K. 117)
- hance “o zaman”
- barabar < beraber (Ü.G. 87)
- oldu bididi < oldu bitti “oldum olası” (S.K.119)
- i:ce < iyice (T.Ö. 52)
- i:den “iyice” (Z.G. 61)
- belikem “keşke” (S.T. 250)
- çabıg < çabuk (H.K. 237)
- heç < hiç (O.G. 35)
- kiba:rca (Z.G. 16)
- u:sçalı:n “usulca” (O.G. 56)
- yalız < yalnız (M.K. 174)
- yalan buçugdan “yalandan” (O.G. 15)

Miktar Zarfları

Azlık, çokluk ifade eden miktar ve derece bildiren zarf türüdür.

- binde bir (H.K. 193)
- biti: “biraz” (H.K. 36)
- birez < biraz (T.Ö. 18)
- epi: < epey (H.K. 117)
- çog < çok (H.K. 86)

Fiiller

Şahıs Ekleri

1- Birinci Tip Şahıs Ekleri

Bu tip şahıs ekleri, şahıs zamiri kökenli olup, bugün görülen geçmiş zaman, şart ve emir dışındaki çekimlerde kullanılan eklerdir. Bu eklerin K.M. ağzındaki tablosu şöyledir.

1.T.Ş.

+m, +ım, +im / +um, +üm
gelmissim < gelmişim (S.K. 151)
kaharım < kalkarım (S.T. 24)
dökeca:m < dökeceğim (M.K. 305)
çihardi:m < çıkartıyorum (M.K. 158)
besliemiüm < besleyemiyorum (S.T. 44)
bulmali:m < bulmalıyım (M.K. 179)
açam < açayım (S.T. 41)

2. T.Ş.

+sıŋ, +siŋ / +suŋ, +süŋ / +ŋ
gelmissin < gelmişsin
geligsin < gelmişsin
geden < gidersin (S.T. 37)
yalvarıcın < yalvaracaksın (S.T. 23)
yapı:n < yapıyorsun (H.K. 52)
isdiün < istiyorsun (S.K. 37)
gelmelisin
gelesin

3. T.Ş.

-
di:g < demiş (M.K. 321)
a:rır < eğirir (Ü.G. 107)
verici < verecek (S.T. 20)
vermi: < vermiyor (H.K. 153)
oturiür < oturuyor (T.Ö. 39)
gelmeli (S.K. 177)
gele

1. Ç.Ş.

+ız, +iz / +uz, +üz
+g / +ıg, +ig / +ug, +üg

Zamir kökenli 1.Ç.Ş. eki, standart Türkçedeki şekliyle hemen hiç kullanılmaz. Yaygın kullanım +g, +ıg, +ig, +ug, +üg şeklindedir.

çalışmamıssıg < çalışmamışız (S.T. 71)

bişirrig < pişiririz (Z.G. 13)

yiüg < yiyoruz (O.G. 90)

gedi:g < gidiyoruz (M.K. 113)

gedeca:g < gideceğiz

bırahıcıg < bırakacağız (M.K. 93)

gedeca:z < gideceğiz

gedmeli:g < gitmeliyiz

dayanag < dayanalım (S.T.109)

2. Ç.Ş.

+sı^ımız, +sıⁱniz / +sunuz, +sü^ünüz

+sı:z, +si:z, / +su:z, +sü:z / +z

Bu ek, her zaman, hece kaynaşmasına uğramış şekli ile görülür.

gelmissi:z < gelmişsiniz

geligsi:z < gelmişsiniz

gedersi:z < gidersiniz

alacagsı:z < alacaksınız (M.K. 303)

gezici:z < gezeceksiniz (M.K. 304)

isdi:si:z < istiyorsunuz (S.T. 9)

geliüsü:z < geliyorsunuz

gelmelisi:z < gelmelisiniz

gelesi:z < gelesiniz

3. Ç.Ş.

+lar, +ler

geligler < gelmişler

demişler (Ü.G. 46)

veriller < verirler (S.K. 114)

ali:ler < alıyorlar (M.K. 174)

geydiri:lemiş < giydireyorlarmış (A.K. 7)

alıcılar < alacaklar (S.T. 63)

gelmeliler

geleler

2- İkinci Tip Şahıs Ekleri

Görülen geçmiş zaman ve şart çekimlerinde kullanılan iyelik eki kökenli şahıs ekleridir. K.M. ağzında bu eklerin görünümü şöyledir.

1. T.Ş.

+m

ohumadım < okumadım (S.T. 38)
ossam < olsam (S.K. 188)

2. T.Ş.

+ŋ

geldin
elersen (Z.G. 64)

3. T.Ş.

-

geldi (S.T. 12)
verirse (Ü.G. 90)

1. Ç.Ş.

+k

+g

çıgđıg < çıktık (O.G. 2)
deseg < desek (S.K. 169)

2. Ç.Ş.

+mz, +niz / +muz, +nüz

+z

Bu ek, her zaman hece kaynaşmasına uğramaktadır.

geddi:z < gittiniz
alırsa:z < alırsanız (M.K. 169)

3. Ç.Ş.

+lar, +ler

çegdiler < çektiler (M.K. 3)
öldürseler (M.K. 173)

3- Üçüncü Tip Şahıs Ekleri

Bunlar emir kipi için kullanılan eklerdir. Her şahıs için ayrı ayrıdır. Bu ekler aslında şahıs değil, şekil ekleridir. Aynı zamanda şahıs ifade ederler.

alım < alayım (S.T. 93)
isde < iste (S.T. 125)
assın < alsın (A.K. 16)
dayanag < dayanalım (S.T. 109)
yörün < yürüyün (S.T. 174)
gedsinler < gitsinler

Şekil ve Zaman Ekleri

Fiillerin karşıladığı hareketi, şekil ve zamana bağlayan eklerdir. Bunların bir kısmı sadece şekil, bir kısmı hem şekil hem zaman ifade ederler. Şekil ifade edenlere *tasarlama*, hem şekil ve zaman ifade edenlere *bildirme kipleri* denir.

1- Bildirme Kipleri

a) Geniş Zaman Eki

-r, -ar, -er

Bu ek K.M. ağzında, standart Türkçedeki gibidir. Ancak bir takım ses olayları ile değişikliğe uğramış şekilleri vardır. *r* ünsüzü ile biten fiillerden sonra 1. T.Ş. ve 1. Ç.Ş. çekimlerinde geniş zaman ekinin ünlüsü düşer. Bazen de ekin ünsüzü benzeşme yoluyla *l* olur. Geniş zamanın 2. T.Ş.'inde, kip eki ile şahıs eki birleşip kaynaşmıştır. Çekimi şöyledir.

1. T.Ş.

yalvarım < yalvarırım (S.T. 24)
allım < alırım (M.K. 12)
gularım < kılarım (S.T. 24)

2. T.Ş.

yen < yersin (S.K. 21)
sayan < sayarsın (O.G. 26)
da:şin < de:ğışirsin (Z.G. 60)

3. T.Ş.

a:ddirir < e:ğirttirir (S.T. 134)
a:rır < e:ğirir (Ü.G. 108)

1. Ç.Ş.

bişirrig < pişiririz (Z.G. 13)
yurug < yu-r-uz (Z.G. 16)
so:durug < so:ğuturuz (Z.G. 18)

2. Ç.Ş.

gelirsi:z < gelirsiniz

3. Ç.Ş.

veriller < verirler (S.K. 114)
yihallar < yıkarlar (H.K. 64)

Geniş zamanın olumsuz çekimi şöyledir.

almam (M.K. 300)
gelmeg < gelmeyiz
yemen < yemezsin (S.K. 134)

gelmessi:z < gelmezsiniz
görmez (A.K. 6)
gelmezler

b) Şimdiki Zaman Eki

-yor

-i:, -iü, -iür, -i:r

K.M. ağzında standart Türkçedeki -yor şimdiki zaman eki, -i, -iür
ya da -i:r şeklindedir.

1. T.Ş.

ali:m < alıyorum (O.G. 90)

çalışiürüm < çalışıyorum (S.K. 1)

çihardi:m < çıkartıyorum (M.K. 258)

2. T.Ş.

ıslı:n < ıslıyorsun (Z.G. 50)

ısdü:n < ıstıyorsun (S.K. 37)

verin < veriyorsun (Ü.G. 46)

yeni:ün < yeniyorsun (Ü.G. 49)

3. T.Ş.

oturiü < oturuyor (T.Ö. 39)

ahi: < akıyor (H.K. 269)

oyni:r < oynuyor (M.K. 69)

1. Ç.Ş.

gedi:g < gidiyoruz (M.K. 113)

salliüg < sallıyoruz (S.K. 173)

yiug < yiyoruz (O.G. 90)

2. Ç.Ş.

geli:siz < geliyorsunuz

geliüsü:z < geliyorsunuz

3. Ç.Ş.

geydire:ler < giydireyorlar (A.K. 14)

döüşı:ler < dövüşüyorlar (M.K. 312)

eleddiriü:ler < elettiriyorlar (S.K. 115)

Şimdiki zamanın olumsuz çekimi şöyledir.

vermiüm < vermiyorum (S.T. 85)

se:mi:m < sevmiyorum (Z.G. 24)

gelmi:n < gelmiyorsun

gelmiün < gelmiyorsun

vermi: < vermiyor (H.K. 153)

çıkmi:r < çıkmıyor (Z.G. 25)

güvenemi:g < güvenemiyoruz (M.K. 94)
gelmisi:z < gelmiyorsunuz
gelmiürsü:z < gelmiyorsunuz
gelmi:ler < gelmiyorlar
gelmiüler < gelmiyorlar

c) *Görülen Geçmiş Zaman Eki*

-dı, -di / -du, -dü / -tı, -ti / -tu, -tü
-dı, -di / -du, -dü

Bu ek standart Türkçe ile aynı özelliği göstermekle beraber, ekin sadece sedalı ünsüz taşıyan şekilleri yaygındır.

1. T.Ş.

getirdim (S.T. 76)
verdim (M.K. 14)

2. T.Ş.

gördün (S.K. 21)

3. T.Ş.

ohudu < okudu (S.T. 100)
buldu (M.K. 132)

1. Ç.Ş.

vardıg < vardık (M.K. 14)
buldug < bulduk (M.K. 99)

2. Ç.Ş.

geldiniz
geldi:z < geldiniz

3. Ç.Ş.

kesdiler < kestiler (S.T. 84)
söüdüler < sövdüler (M.K. 237)

Görülen geçmiş zamanın olumsuz çekimi ile ilgili örneklerimiz şöyledir.

yabmadım < yapmadım (Z.G. 46)
gedmedi < gitmedi (H.K. 235)
seslenemedig < seslenemedik (M.K. 238)
gelmedi:z < gelmediniz
vermediler (M.K. 285)

d) *Öğrenilen Geçmiş Zaman Eki*

-mış, -miş / -muş, -müş
-mis, mis / -mus, -müs / -ıg, -ig / -ug, -üg

Bu ek standart Türkçedeki hâliyle de kullanılmakla beraber K.M. ağzının ayırıcı bir özelliği olarak *-ıg, -ig / -ug, -üg* ekleriyle de şekillenir. Ayrıca ekin son ünsüzünün, *s* ünsüzü ile değişerek ikizleştiği örnekler de özellik göstermektedir.

1. *T.Ş.*

bagmıssım < bakmışım (S.T. 236)

dermissim < dermişim (S.K. 151)

2. *T.Ş.*

gelmişsin

gelmissin < gelmişsin

geligsin < gelmişsin

3. *T.Ş.*

agmış < akmış (H.K. 268)

garımış < karımış (T.Ö. 61)

di:g < demiş (M.K. 321)

1. *Ç.Ş.*

gelmissig < gelmişiz (S.K. 85)

2. *Ç.Ş.*

gelmissi:z < gelmişsiniz

geligsi:z < gelmişsiniz

3. *Ç.Ş.*

di:gler < demişler (M.K. 328)

oynadmışlar < oynatmışlar (T.Ö. 37)

Bu ekin olumsuz çekimleri ile ilgili örneklerimiz,

gelmemissim < gelmemişim

varmamıssın < varmamışsın (S.T. 208)

gelmi:gşin < gelmemişsin

hoşlanmi:g < hoşlanmamış (S.K. 112)

galmamış < kalmamış (T.Ö. 25)

çalışmamıssıg < çalışmamışız (S.T. 71)

gelmi:gsi:z < gelmemişsiniz

gelmemissi:z < gelmemişsiniz

gırami:gler < kıramamışlar (M.K. 32)

e) *Gelecek Zaman Eki*

-ecek, -acak,

-eceg, -acag, / -ıcı, -ici / -ucu, -ücü, / -aca:, -ece:

K.M. ağzında dikkat çeken bir ek de gelecek zaman ekidir. *-ıcı, -ici, -ucu, -ücü* eki, bu çekimi standart Türkçeden ayırır. *-ecek, -acak* eki ise çoğunlukla hece kaynaşmasına uğrar ve ünlü uyumu hece kaynaşması

sonucu bozulur. Yine *-ecek, -acak* ekinin son ünsüzü her zaman sedalı olarak karşımıza çıkar.

1. *T.Ş.*

verici:m < vereceğim (M.K. 26)
sohaca:m < sokacağım (S.K. 111)
öpeca:m < öpeceğim (S.T. 209)

2. *T.Ş.*

tergiyecegsin < terk edeceksin (O.G. 73)
ohi:cin < okuyacaksın (S.T. 59)
olacagsın < olacaksın (S.K. 37)

3. *T.Ş.*

yenici < yenecek (H.K. 23)
alıcı < alacak (S.T. 73)
olucu < olacak (H.K. 26)

1. *Ç.Ş.*

birahıcıg < bırakacağız (M.K. 93)
geleca:z < geleceğiz
geleca:g < geleceğiz

2. *Ç.Ş.*

alacagsı:z < alacaksınız (M.K. 304)
gezici:z < gezeceksiniz (M.K. 303)

3. *Ç.Ş.*

alıcılar < alacaklar (S.T. 63)
geliciler < gelecekler (S.T. 182)

Olumsuz çekimi ise şöyledir.

duymi:cim < duymayacağım (Ü.G. 96)
gelmieca:m < gelmeyeceğim
gelmicin < gelmeyeceksin
gelmieca:n < gelmeyeceksin
gelmici < gelmeyecek
gelmieceg < gelmeyecek
gelmi:cig < gelmeyeceğiz
gelmieca:g < gelmeyeceğiz
gelmici:z < gelmeyeceksiniz
gelmiecegsi:z < gelmeyeceksiniz
gelmi:ciler < gelmeyecekler
gelmiecegler < gelmeyecekler

2- Tasarlama Kipleri

a) Emir Kipi

Yalnızca şekil eki olan ve zaman göstermeyen emir ekleri, her şahıs için ayrı olduğundan aynı zamanda şahıs ekleridir. Emir çekiminde K.M. ağzında dikkati çeken iki özellik vardır. Bunlardan birincisi, hece kaynaşması; ikincisi de üçüncü teklik ve çokluk şahıslar ile ikinci çokluk şahıs çekimlerinde *n*'nin bulunmasıdır.

1. T.Ş.

alım < alayım (S.T. 93)

2. T.Ş.

isde < iste (S.T. 125)

3. T.Ş.

assın < alsın (A.K. 16)

1. Ç.Ş.

dayanag < dayanalım (S.T. 109)

2. Ç.Ş.

yörün < yürüyün (S.T. 174)

3. Ç.Ş.

gelsinler

b) İstek Kipi

-a, -e

K.M. ağzında bu kip yaygın olarak kullanılmaktadır.

di:ni:m < dinleyim (S.K.78)

varım < varayım (S.T. 93)

gelesin

gele

bileg < bilelim (Ü.G. 33)

depelieg < tepeleyelim (S.T. 176)

gelesi:z < gelesiniz

geleler

a:rıdmieg < ağrıtmayalım (S.T. 122)

tohanmi:m < dokunmayayım (S.K. 152)

u:raşmi:m < uğraşmayayım (S.K. 137)

c) Gereklilik Kipi

-malı, -meli

Fiillerin gereklilik çekimini yapan ektir. Standart Türkçede olduğu gibi K.M. ağzında da bu kipin eki *-meli, -malı*'dır. Ancak derlemelerimizde sınırlı sayıda örneğine rastladık.

gelmeli (M.K. 177)

admalı < atmalı (M.K. 178)

bulmalı:m < bulmalıyım (M.K. 179)

d) Şart Kipi

-sa, -se

Bu kipin eki de standart Türkçedeki gibi *-sa, -se*'dir. Bu ek bazen istek ve temenni ifadesi de taşır.

1. T.Ş.

ossam < olsam (S.K. 188)

görürsem (S.T. 213)

2. T.Ş.

bonalırsan < bunalırsan (S.T. 91)

elersen (Z.G. 64)

elemessen < elemezsen (Z.G. 64)

3. T.Ş.

yanarsa (S.T. 78)

isdedi:se < istediye (S.K. 72)

1. Ç.Ş.

öldürürsa:z < öldürürseniz (S.K. 176)

2. Ç.Ş.

gelsa:z < gelseniz

3. Ç.Ş.

gelillerse < gelirlerse (Ü.G. 93)

e) Fiillerin Birleşik Çekimleri

Türkçede bildirme ve tasarlama kipleri ile üç çeşit birleşik çekim yapılabilmektedir. Birleşik çekimde, asıl fiil önce, ana yardımcı fiil ise sonra gelir. Hikâye, rivâyet ve şart olmak üzere üç çeşit birleşik çekimlerin, derlemiş olduğumuz metinlerde bütün şahıs ve çekimlerine rastlayamadık. Bu sebeple mevcut örneklerle topluca vermeyi uygun gördük.

Hikâye birleşikleri

yabdırdı:dig < yaptırdıydık (S.T. 158)
yıgdı:di < yıktıydı (S.T. 158)
vermi:g idi < vermemişti (H.K. 155)
doladi:dig < dolamıştık (A.K. 25)
temizli:din < temizliyordun (H.K. 173)
gelmi:di < gelmiyordu (S.T. 49)
dutaca:dın < tutacaktın (H.K.143)
binellerdi < binerlerdi (H.K. 161)
birigdirirdi < biriktirirdi (S.T. 127)

Rivâyet birleşikleri

gedi:miş < gidiyormuş (T.Ö. 7)
goyi:lermiş < koyuyorlarmış (Z.G. 7)
çalışırmış (S.T. 4)
vuruci:miş < vuracakmış (M.K. 267)

Şart birleşikleri

goydi:sen < koyduysan (Z.G. 60)
yalvarırsam (S.T. 22)
edi:sen < ediyorsan (H.K. 44)
verici:sen < vereceksen (S.T.139)

Ek Fiil (İsim Fili)

Standart Türkçede olduğu gibi K.M. ağzında da isim soyundan kelimelerin fiilleştirilmesinde eski Türkçedeki *er-* yardımcı fiilinden gelişen *i-* yardımcı fiili kullanılmaktadır. Bu gün sadece şimdiki veya geniş zaman, görülen ve öğrenilen geçmiş zaman, şart çekimleri mevcut olan *i-* fiilinin ilimiz merkezinde kullanılışları şöyledir.

Geniş veya şimdiki zaman

1. T.Ş.

alkoli:m < alkollüyüm (O.G. 66)
hasdi:m < hastayım (H.K. 197)

2. T.Ş.

safsın (S.T. 114)
gomşusun < komşusun (S.T. 87)

3. T.Ş.

çog güzel < çok güzel (O.G. 42)

1. Ç.Ş.

sa:ci:g < sağcıyız (S.K. 167)

çocu:g < çocuğuz (Ü.G. 18)

2. Ç.Ş.

hasdası:z < hastasınız

3. Ç.Ş.

varlar (S.K. 219)

Olumsuz çekimi standart Türkçedeki *değil* sözcüğünün bir takım ses değişimleri ile oluşmuş *dial* ya da *da:l* sözcüğü ile yapılır.

bunnar gibi da:l < bunlar gibi değil (O.G. 51)

Tevsillerden dial < Tevsirlerden değil (M.K. 209)

Görülen geçmiş zaman

1. T.Ş.

ta:mirci:dim < tamirciydim (S.K. 113)

güccü:düm < küçüktüm (H.K. 4)

2. T.Ş.

hasdi:din < hastaydın

3. T.Ş.

yaşındi:di < yaşındaydı (M.K. 209)

eyi:di < iyiydi (S.T.126)

1. Ç.Ş.

çocu:dug < çocuktuk (H.K. 55)

ba:di:dig < bağdaydık (H.K. 252)

2. Ç.Ş.

hasdi:di:z < hastaydınız

3. Ç.Ş.

hasdi:diler < hastaydılar

Olumsuz şekli *dial* ya da *da:l* ile yapılır.

torbo:nu dial ıdı < torba unu değildi (H.K. 31)

hacı da dial ıdım < hacı da değildim (S.K. 71)

Öğrenilen geçmiş zaman

Metinlerimizde geçen bütün örnekleri 3. T.Ş. çekimi çevresinde kalmaktadır. Bu çekimin olumsuz ve soru çekimi de derlemelerimizde bulunmamaktadır.

eyi:miş < iyiymiş (M.K. 314)

varmış (M.K. 130)

şöför ümüş < şoförmüş (M.K. 135)

yaşındi:miş < yaşındaymış (Ü.G. 86)

az ımiş < azmış (H.K. 117)

Şart çekimi

yousa < yoksa (S.K. 157)

var ısa < varsa (H.K. 132)

az ısa < azsa (H.K. 96)

nasıssa < nasılsa (S.K. 90)

çousa < çoksa (H.K. 95)

Bu örneklerden hareketle *i-* ek fiilinin K.M. ağzında ünlü uyumuna girdiği ya da girme eğiliminde olduğu ve standart Türkçenin aksine, ayrı söylenme eğiliminin hakim olduğu görülmektedir.

Soru Eki

Fiil çekim eklerinden biri de soru ekidir. Soru eki, fiilleri soru şekline sokar. Bu ek isim ve fillerde aynıdır. K.M. ağzında fiil cümlelerinin soru şekli, soru eki yanında fiillerin kip ekleri üzerinde yoğunlaşan kuvvetli bir vurgu ile sağlanır.

kohuladı:? < kokladın mı? (Z.G. 56)

göri:? < görüyor musun? (S.T. 106)

dutucu:? < tutacak mısın? (S.T. 55)

alı:? < alır mısın? (O.G. 8)

yenibilicin mi? < yenebilecek misin?(Ü.G. 51)

bili:n mi ? < biliyor musun?(S.K. 158)

gider mi:miş? < gider miymiş? (H.K. 215)

çalışabilin mi? < çalışabilir misin? (S.T. 69)

Sıfat Fiiller

Zaman ve hareket vasıflarını koruyarak isim gibi kullanılan ve isim gibi çekime giren fiillerdir. K.M. ağzında gördüğümüz sıfat fiil ekleri şunlardır.

-an, -en

getiren (S.T. 189)

Ba:zkesen < Boğazkesen (H.K. 240)

oynien < oynayan (Ü.G. 46)

-dık, -dik / -duk, -dük / -tik, -tik / -tuk, -tük

-dığ, -dig / -dug, -düg

K.M. ağzında bu ekin ünsüzleri her zaman sedalı olarak karşımıza çıkmaktadır.

oldu:nu < ol-duk+ (S.T.207)
gonuşdu:nu < konuş-duk+ (M.K. 258)
götürdü:mü < götür-dük+ (H.K. 75)
annadı:na < anlat-tık+ (S.K. 79)

-acak, -ecek

-acag, -eceg

Bu ekin son ünsüzü her zaman sedalı olarak kullanılır.

yanmieceg şekilde < yanmayacak şekilde (Z.G. 19)

gelecegları < gelecekleri (H.G. 43)

dü:n edeceg durum < düşün edecek durum (M.K. 295)

kitab alacag para < kitap alacak para (S.T. 33)

-ası, -esi / -asıca, -esice:

K.M. ağzında, bu sıfat fiil eki dualarda ve beddualarda kullanılmaktadır.

rahmed olasıca < rahmet olasıca (Ü.G. 92)

gula: çinliesice < kulağı çınlayasıca (H.K. 236)

yanı yere gelesice

cieri dökülesice < ciğeri dökülesice

-miş, -miş, -muş, -müş

-ıg, -ig, /- ug, -üg

Bu sıfat fiil eki yerine, öğrenilen geçmiş zaman çekiminde de kullanılan -ıg, -ig, -ug, -üg eklerinin kullanıldığı da olur.

eriniğ ya: < erimiş yağ

yetişiğ kız < yetişmiş kız

geçmiş gün

çıgmiş eşgi < çıkmış ekşi

Zarf Fiiller

Zarf olarak kullanılan fiil soylu kelimelerdir. K.M. ağzında, kullanılan zarf fiiller şunlardır.

-a, -e

yapa yapa (S.K. 18)

gele gele (S.K. 48)

çala çala (Z.G. 59)

edemessi:z < edemezsiniz (M.K. 105)

bilemezler (M.K. 250)

-ı, -i: /-u, -ü

Standart Türkçede birleşik fiil yapmakta kullanılan bu ek K.M. ağzında zarf fiil yapan bir ek olarak oldukça işlektir.

depeli: depeli: < tepeliye tepeliye (Ü.G. 20)
segdeli: segdeli: < sekteliye sekteliye (A.K. 4)
sallandırır sallandırır < sallandırır sallandırır (S.T. 187)
garişdırı garişdırı < kariştıra kariştıra (Z.G. 11)

-ip, -ip / -up, -üp

-ib, -ib / -ub, -üb

Ekin son ünsüzü devamlı sedalıdır.

gedib < gidip (S.T. 189)

dönüb < dönüp (S.K. 64)

gaçıb < kaçıp (T.Ö. 7)

-arak, -erek

-arag, -ereg

K.M. ağzında bu ekle oluşturulmuş zarf fiiller isim çekim eki almışlardır,ekin son ünsüzü ise her zaman sedalıdır.

oynieregden < oynayarak (H.K. 59)

dieregden < diyerek (T.Ö. 46)

süzeregden < süzerek (Z.G. 39)

-ınca, -ince / -unca, -ünce

Bir örnekte ilerleyici benzeşme yoluyla ünlüler daralmıştır.

yi:nce < yiyince (S.K.148)

di:nce < deyince (H.K. 213)

kahınca < kalkınca (H.K. 170)

varıncı < varınca (M.K. 12)

-ken

-i ek fiili diğer fiillerin sonuna gelerek zarf fiiller yapar. K.M. ağzında -i ek fiilinin zarf fiil oluştururken aldığı -ken eki, -kene şeklinde kullanılır. Ünlü uyumuna girmez.

verilirkene < verilirken (H.K. 203)

gederkene < giderken (S.T. 219)

gedi:ken < gidiyorken (T.Ö. 10)

evleni:ken < evlenirken (A.K. 7)

-ışın, -işin / -uşun, -üşün

Eski Anadolu Türkçesinde var olan bu ek, K.M. ağzında -ınca, -ince zarf fiil eki yerine işlek olarak kullanılmaktadır.

di:şin < deyince (S.T. 240)

gelişin < gelince (S.T. 207)

delinmi:şin < delinmeyince (T.Ö. 8)

görüşün < görünce (Ü.G. 23)

-meden, -madan

görmeden (A.K. 5)

-*diye*'li biçimler K.M. ağzında zarf olarak kullanılır.
di:ni < diye (S.K. 78)
di: < diye (S.T. 26)

Edatlar

Tek başlarına anlam taşımayan, ancak cümle içinde görevleri bulunan kelimelerdir.

Ünlem Edatları

Sevinç, korku, heyecan, onaylama, ret, gösterme, sorma görevlerini üstlenirler.

1- Ünlemler

oho: (M.K. 140)
abo:v (S.T. 179)
kele (H.K. 176)
amanın (Ü.G. 22)
he:rif

2- Seslenme Edatları

yahu (M.K. 220)
ulan (O.G. 11)
ya: Rabbi (S.T. 25)
hadi (M.K. 295)

3- Soru Edatları

aceb < acaba
taman "hani" (M.K. 6)
hı: (Ü.G. 25)
bahale: < bak hele (S.T. 29)
essah mı "gerçek mi" (Ü.G. 33)

4- Gösterme Edatları

ıhı (Ü.G. 34)
aha (Ü.G. 25)
ahacıka (Z.G. 2)
diha (T.Ö. 49)
te: (H.K. 29)

5- Cevap Edatları

- ha: (M.K. 75)
- pekey
- yog < yok (T.Ö. 49)
- da:l < değil
- peh (S.T. 131)
- temam < tamam (M.K. 330)

Bağlama Edatları

Art arda sıralanan kelimeleri, kelime gruplarını ve cümleleri bağlar.

1- Sıralama Edatları

- K.M. ağzında kullanılan sıralama edatı *+nan, +nen*'dir.
- burgur pilovu fasulye sulusi:nen “ bulgur pilavı ile fasulye yemeği” (H.K. 80)
  - Çiçekli:'nen Gayabaşı “ Çiçekli ile Kayabaşı” (H.K. 249)

2- Denkleştirme Edatları

- Birbirine denk tutulabilecek iki veya daha fazla unsuru bağlar.
- veya:hud < veyahut (Z.G. 60)
  - ya ... ya (O.G. 78)

3- Karşılaştırma Edatları

- İki ya da daha çok unsuru birbirine bağlar.
- hem ... hemi (M.K. 237)
  - hem ... hem (S.K. 64)
  - ... ne ... ne (H.K. 158)

4- Cümle Başı Edatları

Cümleleri mana bakımından birbirine bağlayan edatlardır.

- za:ten (M.K. 275)
- hele ki (H.K. 228)
- yanie < yani (Ü.G. 37)
- yousa < yoksa (S.T. 130)
- zahar < zahir (H.K. 250)
- e:r < eğer (M.K. 102)
- amma < ama (O.G. 92)
- ille < illa (H.K. 46)
- ence < ancak (Z.G. 26)

za:ti < zaten (H.K. 109)
galan “artık” (Ü.G. 62)

5- Sona Gelen Edatlar

de, da

begmez de geder idi < pekmez de giderdi (H.K. 68)
anam da demiş (A.K. 25)
bunu da alırsa:z < bunu da alırsanız (M.K. 169)

ise

var ısa < varsa (H.K. 132)
yousa < yoksa (S.K. 157)

ki

Bu edatın *kine* şeklinde genişletilmiş şekli K.M. ağzında oldukça yaygındır.

geldim ki (M.K. 184)
bilmiüm ki < bilmiyorum ki (S.K. 141)
o düşmüş ba: kine < o düşmüş bana ki (H.K. 76)
olmazdı kine < olmazdı ki (H.K. 142)
çocu:du kine < çocuktı ki (S.T. 245)

ya

gelinnig yapı:n ya < gelinlik yapıyorsun ya (H.K. 52)
isna:n denir ya < isneyn denir ya (H.K. 81)

Son Çekim Edatları

İsim soylu kelime ve kelime gruplarının sonuna gelerek çekim eki vazifesi gören ve eklendiği isimleri zarflaştırın edatlardır.

ile

Genellikle çeşitli ses değişiklikleri sonucu *+ınan*, *+inen* şeklinde ekleşmiş olarak kullanılır.

gundurasinen < kundurasıyla (H.K. 63)
yıldızlarınan < yıldızlarla (A.K. 33)
iya:yinen < eğe ile (M.K. 83)

için

Ekleşmiş olarak da kullanılır.

başı:çün < başı için (S.K. 65)

gibi

K.M. ağzında bu edatın kullanılışı, ses değişiklikleri sonucu *gimi* veya *+mi* şeklinde de görülmektedir.

Galeyçi Mahmud gibi < Kalaycı Mahmut gibi (S.K. 97)

gimi < gibi (Z.G. 10)

Ede Haggı:mı < Ede Hakkı gibi (S.K. 34)

Günaltı avradları:mı < Günaltı avratları gibi (S.T. 177)

a:zı:mı < ağzı gibi (O.G. 70)

kadar

K.M. ağzında *kadar* edatı bir takım ses olaylarından sonra ekleşerek kullanılmaktadır.

gelena:dar < gelinceye kadar (H.K. 26)

Zencana:dar < Zencan'a kadar (S.K. 30)

šo:dar < şu kadar (M.K. 48)

Yine K.M. ağzında *kadar* edatının yerine eşitlik eki olan *+ce*, *+ca* da kullanılmaktadır.

yuhariece < yukarıya kadar (Z.G. 53)

olmienece < olmayıncaya kadar (Z.G. 8)

sabaha:ca < sabaha kadar (Ü.G. 107)

beri

belli şeklinde de kullanılmaktadır.

yuharıdan belli < yukarıdan beri (H.K. 244)

Ayrıca, metinlerimizde geçmemekle birlikte, “artık, bundan böyle” anlamlarında kullanılan *bundan kelli* şeklinde bir son çekim edatı da mevcuttur.

METİNLER

STANDART YAZI ALFABESİ İLE

Osman Görünmez

(82 yaşında, okuryazar, kahvehaneci)

Ben sifdahı tenekeci:dim.¹ Ordan çıgdı:g, emmimiz ölüşün.² Bunun babasi:nen ortagcılıg eddig, otuz girg sene.³ O da dedi ki, yavrım dedi.⁴ Gözüne giri:g ya, gızı verici ba: di:.⁵ Ne dedi:se emrinden çıgmadıg.⁶ O zaman ahıl mı var ıdı, zehin mi var ıdı, şindi ahıl galmadı da.⁷ Gızımı versem alı:, dedi, bundan ya:.⁸ Sen verirsen, ben de alırım ya, dedim.⁹ Bazallıg eddig, gayınbabamınan.¹⁰ Ni:se sa: verdim ulan, dedi.¹¹ Ben de aldım, dedim.¹² Ö:lece geddi.¹³ Bunun anası gelir imiş burie.¹⁴ Ya:ni yalan buçugdan, ya:ni tam nişannanmadıg da, söz.¹⁵ Ba: da vermeg isdemedi, bunun anası.¹⁶ Şindi şurda yüzü yog.¹⁷ Ba:nmemiş işde zahar ki.¹⁸

Ka:d var ıdı.¹⁹ İsgambil oynallardı.²⁰ Admış altı oynallardı.²¹ Tavla oynallardı.²² Boncug sayallardı.²³ Şindi dogsan tene boncug olur.²⁴ Şö:le mangala olur, mangala.²⁵ Burdan sayan geder, sayan geder.²⁶ Nerie düşerse orie bahallar, çit ise bir daha geder.²⁷ Ori: alır.²⁸ Duddu ori:.²⁹ Teg ise, boncug yousa, orda orie yatar.³⁰ Öbirine gelir sıra.³¹ Bö:lece devam edellerdi.³² Hoşgin dellerdi, hoşgin.³³ Dörd desde ka:dınan.³⁴ Onu benim heç aghım yetmiü, belliemedim, bilmiüm ki.³⁵ Yaz, cız, beş yüz yaz, bin yaz.³⁶ Onun da şi: vardı.³⁷ Şö:le dabacası var ıdı.³⁸ Hepisinin üsdünde şö:le yazıları var ıdı.³⁹ Biri katıb olur, ikisi yapar.⁴⁰ Guyumcu çarşısının ora, Lordun ora yog mu, ora bizim gahvi:di.⁴¹ Yeri çoğ gözel.⁴² Altı tabaha:ni:di.⁴³ Arasie gadar ged, tabaha:ni:di ora.⁴⁴ Arahie düşdüg.⁴⁵ Humara düşdüg.⁴⁶ Orda belledim ben, asger oca:nda belledim humarı.⁴⁷ Amasya'dan alay kagdı, Havzie.⁴⁸ İki yerde yabdıg, teskiri: Havza'da aldım.⁴⁹ Üç tene hememi var, guduret hememi.⁵⁰ Bunnar gibi da:l ki, essahdan hemem.⁵¹ Uyuz oldum, uyuz.⁵² Künde hememe gederim.⁵³ Göze kimse giremez.⁵⁴ Göbe var gözde, büngüldiür.⁵⁵ U:şçalı:n girdi:, heç bir tarafa gımıldadmadan, heç biyeri: yagmaz.⁵⁶ Orda benim uyuzum eyi oldu.⁵⁷ Zebzeci var ıdı bir, efendi:m.⁵⁸ Gasab var ıdı, iki.⁵⁹ Bir tene köşger var ıdı, üç.⁶⁰ Ali Çavış var ıdı.⁶¹ Bahcacı Abdullu:sda var ıdı, sizin o mahalleden, berber, diş de çeker idi ya:.⁶² Ben üçünü bir çegdirdim.⁶³ Şurda bir dişim var ıdı, üçünü bir.⁶⁴ Nasıl çegdirdin?⁶⁵ Alkoli:m de çegdirdim, heç duymadım.⁶⁶ Bizim mangala dedi:miz, mangala, o da deve boncu:ydu.⁶⁷ Şö:le yalaglar vardı, tagdi: şö:le oyallardı, tekelleg tekelleg, sıra sıra.⁶⁸ Şö:le şo:dar tagdi:, şö:le iki taraflı oyallardı.⁶⁹ Avuç sıacag,

bardag a:zı:mi.⁷⁰ İşde onun içinde oynallardı.⁷¹ Benim babamın babası da humarci:miş.⁷² Benim babam demiş ki, ya anamı boşiecegsin, ya humarı tergiecegsin, demiş.⁷³

Daş Medrese'de ohudug, ohiüg, basdılar.⁷⁴ İbra:m Hoca ohudur udu.⁷⁵ Oulunun biri öldü, biri saı, şindi daha duri:.⁷⁶ Çatla:dı sesi, çıgdı.⁷⁷ Hoca gaçdı.⁷⁸ Haleb'e geddi, Haleb'de, orda evlendi, çolug çocug sa:bı oldu.⁷⁹ O da öldü, bir de avradı var ıdı, o da öldü.⁸⁰ Gızı var ıdı, o da öldü, İbra:m Hoca.⁸¹ Uçgur satar ıdı, gardaşı var ıdı, galede, elinde uçgur.⁸² Ya:mırdan uçdu oralar, orda kimse galmadı.⁸³ Aha şindi dümdüz oldu, uçdu.⁸⁴ Çocug, anası, babası, üçü bir tobra:n altında galdı, öldüler.⁸⁵

Dün deşirdi avrad bunu, teze.⁸⁶ Bizim tarhana edildi de, şeyde, Şahangilde.⁸⁷ Döllerin birine, onun da arabası var, onun da.⁸⁸ Ulan, arabanın götüne goyun da getirin, şu tarhanamızı dedig, getirmedi.⁸⁹ Avradın gö:nü tarhana isdedi mi, hemen şurda yo:rd var, bissatır yo:rd ali:m, yarısını tarhana edi:, yarısını yiüg.⁹⁰

Dogdur nerdi:di?⁹¹ Amma ısdma yangın var ıdı, o zamannar çoğ.⁹² Sulfata habi, acı olur, gayed acı olur, yeşil, verirdi.⁹³ Ondan yudardıg, gederdi.⁹⁴

O Sa:bazar sü:, gani:nen gelir idi, gane.⁹⁵ Bir tene küllüg burda, bir tene küllüg şonun evinde, te: Nahrö:na:dar gederdi, burdahı su.⁹⁶ Bir tene küllüg doldu mu, şu gomşunun evine varır ıdı.⁹⁷ O gomşunun doldu mu, ötie varırdı.⁹⁸ Hepisi de gullanır ıdı.⁹⁹ Ben almadım.¹⁰⁰ Ba: yüz ka:d ver dediler.¹⁰¹ O zaman yüz ka:d her adamda bulunur mu?¹⁰² Sa: şu küllügden bittene vereg dediler, şu gomşu.¹⁰³ Ben yüz yirmi lirie geddım, asri: su çeğdim.¹⁰⁴

Ümmügülsüm Görünmez

(74 yaşında, okuma yazma bilmiyor, ev hanımı)

A:şam olur tan borusu vurulur.¹

Cigerlerim bölüg bölüg bölünür.²

Her ne dersem babam bana darılır.³

Gamlenme pederim bu günner de geçer.⁴

A:şam olur gapuleri kilidli.⁵

Zabah olur göv yüzleri buludlu.⁶

Yarım gelir deyi cahil gönlüm umudlu.⁷

Yar gelsin yaremi sarsın da gedsin, demiş.⁸

Bir gün bö:le zehmerinin tam yirmisi:miş.⁹ Yirmisinde gapı çalınmış.¹⁰ Kebabcı Mısdafa, Kebabcı Mısdafa demiş.¹¹ O zamana:cani bir ses de

damdan gelmiş.¹² Kebabcı Mısdafa, Kebabcı Mısdafa di:.¹³ Bö:le oturmuşlar mangalda kızınıülarmış.¹⁴ Bizi goncoloz ça:riü, duyü müzü:z demiş.¹⁵ Ö:le di:şin, kimi gapie gobmuş, kimi dama gobmuş.¹⁶ Pa:dişah kızının yanındi:di evleri.¹⁷ Dama çihışın gaynanam diü ki, biz de çocu:g ya diü.¹⁸ Başımıza çar çabıd, marhama diü.¹⁹ Garı depeli: depeli: diü, biz de çıgdıg diü.²⁰ O:lag sürüsü:mü diü, haşıl haşıl geddiler diü.²¹ Amanın demiş.²² İşde galan galabalı: mı çog görüşün, galan nasıl ısa.²³ Gaynanam derdi ki, bö:le bilirim ben derdi.²⁴ O Pa:dişah Gızı var ımış, aha şurda.²⁵ Pa:dişah gızı, onun ö:rü evleri:di.²⁶ O eve pa:dişahın gızı gelir imiş.²⁷ İrbı: saçına, beli:ne ba:lar ımış, sallandırır ımış.²⁸ Hatın gız, Hatın gız der imiş.²⁹ Bu gaynanamın gaynanasına.³⁰ Şu ırbı:mı doldur da ver, der imiş.³¹ İrbı: doldurur umuş, beli:nen geri yuharie çeker imiş.³² Ne bileg işde, essah mı yalan mı gızım.³³

İhı sa: bir şor daha işde.³⁴ Bunun süla:lesi, biz galan yedi göbeg geçmiş.³⁵ İşde benim Arif'de dönmüş.³⁶ Yanie, ondan so:naki çocuklar Arno:da garışmamış oliü.³⁷ İşde amma gaynımgilin şı: sürüb geliü.³⁸ Bu ni:se çog zengin imiş İşgodroluda.³⁹ İşgodrolu Mısdafa Paşa dellermiş.⁴⁰ Arno:d umuş.⁴¹ O:dar zengin imiş İşgodroluda.⁴² İki ha:be gözü altın doldurmuş.⁴³ Ati:nen burie, Maraş'a gelmiş.⁴⁴ Humarci:miş gendi.⁴⁵ Demişler ki, Maraş'da demişler, eyi humar oynien olur demişler.⁴⁶ Yanie yener imiş gendi de.⁴⁷ Burie gelişin oynamış, oynamış demişler ki, sen şı: edemen.⁴⁸ Yeniün amma, şu Teggeşinni var demişler.⁴⁹ Asıl humarcı o demişler.⁵⁰ Oni:nen oyna bahım, yenibilicın mi, demişler.⁵¹ Oni:nen oynarken o herifi de udmuş, bu Mısdafa Paşa'nın oulu.⁵² İ:deni: zengin olmuş.⁵³ O Teggeşinni herif de zahar na:dar marah eddi:se, bunun uduşuna.⁵⁴ Evde demiş, bir gızım var, ona ad demiş, buna.⁵⁵ Amma demiş, gızımı da udarsan bu memlekedden gedemen demiş.⁵⁶ Gızına da atışın, gızını udmuş, bu Teggeşinninin gızını.⁵⁷ Burda Maraş'da galmış.⁵⁸ Teggeşinninin gızını humardan udmuş, almış.⁵⁹ Burda da evlenmiş.⁶⁰ Burda galmış.⁶¹ İşde biz galan, bizim çocuklar yedinci göba:miş.⁶²

Biz daşman süleke oynardıg.⁶³ Şö:le altı tene cızgı cızardıg.⁶⁴ Şö:le de bir daşlarımız olur udu.⁶⁵ Hapabınan o da.⁶⁶ Şindi:ler babıç geyiü.⁶⁷ Babıç nerde:, yemeni nerdi:di.⁶⁸ Yani söz temsil, hapabınan biz cızgı oynardıg.⁶⁹ İbligden tob yapardıg.⁷⁰ İbligden, işde takdi:nen tob oynardıg.⁷¹ Bir çorab esgisinin içine goyardıg.⁷² Sarardıg, sarardıg.⁷³ Gayış tob dellerdı.⁷⁴ Köşgellere zengin çocukları gayışdan digdirir, içini dolduddurullardı.⁷⁵ Ni:nen doldurullarsa.⁷⁶ Onnar gayışnan oynar, biz de ibli:nen, çabıdınan oynardıg.⁷⁷ Çellig deyneg de oynardıg.⁷⁸ Şindig ben heç oynien çocug görmüüm.⁷⁹ Şindi çocukların bin bir tene oyuncagları var.⁸⁰

Arabaları, belesbidleri söz temsil.⁸¹ Evel o çocuglar onu nerde görüllerdi ki oynielerdi.⁸²

Benim babam da iki sefer asgellig edmiş.⁸³ Ta: her asgelli: altı yedi sene edmiş.⁸⁴ Otuz yaşında evlenmiş.⁸⁵ Anaca:zım da on beş yaşındı:miş verdiglerinde.⁸⁶ İşde dayımınan barabar, bir Bekir dayım var, böüg emmi:z oliü.⁸⁷ Dedemin en böüg oulu Bekir imiş, oni:nen barabar edmiş imiş.⁸⁸ Orda da babamın huyu hoşuna gedmiş.⁸⁹ Beni buna verdi: gimi, bacımı demiş, babam verirse, güccüg demesse, sa: verrim demiş.⁹⁰ Asgelligde asger arhadaşlari:miş.⁹¹ Gelişin de işde dedem de der imiş ki rahmed olasıca, gızı:m seni benim elimden kimse alamaz.⁹² Sa: dü:rcü gelillerse, süllümden yitegle, tengir mengir yuvallansın, arhanda ben varım der imiş.⁹³ Bunnar da dü:rcü gelmişler, galan işde söz alıb söz veriüler.⁹⁴ Baba demiş, onnar bidaha gelillerse süllümden yitegli:m mi demiş.⁹⁵ Hüs, bidaha duymi:cim demiş, dedem ırahmedlig.⁹⁶ Bagmış ki, alıb verme şoru veriüler.⁹⁷ Babasının aldırıldı: yog.⁹⁸ Baba onnar bidaha gelillerse, süllümden yitegli:m mi demiş.⁹⁹ Bidaha duymi:cim şoru demiş.¹⁰⁰ Anaca:zımı vermişler işde.¹⁰¹ O da no:dmuş, on beş yaşında gelin olmuş.¹⁰² On beş günnüg gelinikene harbde vurulmuş.¹⁰³

Ama: haza:ren tıfdigler, haza:ren yunlar, haza:ren şoylar sardıg o çıgrırlarınan.¹⁰⁴ Yunu darardıg.¹⁰⁵ Darag var ıdı, şö:le diş diş telden daraglar olur udu evel.¹⁰⁶ Gaynanam ırahmedlig sabaha:ca darar ıdı.¹⁰⁷ A:şama:ca a:rır, devlikiün bazara götürürdü ibli:ni.¹⁰⁸ Evel şalvar satallardı.¹⁰⁹ Bö:le gara şalvar youdu, binde bir adam geyerdı.¹¹⁰ Yundan şalvar geyellerdi, aba geyellerdi.¹¹¹ Bizim a:rdiglerimiznen gadınlar da pambıg a:rırdıg, mavrum köyNEG, o Eminablam az mı dohudu rahmed olasıca.¹¹² Mavrum işde, elde dezgahda dohullardı.¹¹³ Patısğa yerine geçer idi.¹¹⁴ Pambı: addırırđıg, a:rırdıg, Eminablam dohur udu.¹¹⁵ Melefe ederdig.¹¹⁶ Yüglüg perdesi ederdig.¹¹⁷ Çarşaf ederdig.¹¹⁸ Heriflere köyNEG, tuman dikerdig.¹¹⁹ Biz aya:mıza doymaglı: ederdig.¹²⁰ KöyNEG ederdig.¹²¹ Mindellerimize, döşşeglerimize yüz ederdig.¹²² Bö:le ne var ıdı yavırım, binde bir tene bir basma bulunmazdı.¹²³ En birinci adam keten dellerdı, çıbıg çıbıg keten geyellerdi.¹²⁴ Şindi de keten heç görmiüm.¹²⁵ Şindi yuha yuha asbab geyiüler.¹²⁶ Gış geldi mi, biz galın galın mavrum köyNEG, iç yela: der idig, şö:le gısalama diker geyer idig.¹²⁷ Şindi:lerin südyen müdyen geydi: yavırım.¹²⁸ Bizi:ler de oyudu, bizim cahıllıglarımızda.¹²⁹ Benim işde on tene bir fısdanıım var ıdı.¹³⁰ İki tene basma köyna:m var ıdı.¹³¹ Gerisi de damalı köyNEG.¹³² Çıbıg çıbıg damalılar olurdu, culfa dohuması.¹³³ Bir gelinni: patısğadan edellerdi.¹³⁴ Patısğa köyNEG, onu geyer idig.¹³⁵

Zeliha Görünmez

(56 yaşında, okuryazar, ev hanımı)

Ben elin eddi:ni yemem gülü:m.¹ Ba: alım di:ni neler eddi, ahacıka.² Hasdasın, halın yog, ille alım di:ni.³ Elli milyon gedi:miş.⁴ Yirmi milyonug ba: yo:rd alırsan, elli kilou tarhanam olur dedim.⁵ Hemi dedim, kiskibar dedim yü:ye arıda dedim.⁶ Piriç gırı: goyi:lermiş, bilmem ney goyi:lermiş içine, yog yog ben eliminen yaparım.⁷ Benim halım olmienece eliminen yaparım, irahad da olmassam gelinler yabsın.⁸ Kiskibar, tertemiz gazanları yurug, sularını gorug, garerince tertemi:z.⁹ Onnan so:na döümi: üç sefer yurug, kiskibar, killi suları gede:r, berrag gimi olu:r.¹⁰ Gözelce su gaynarkene atarig içine, garişdırı, garişdırı, garişdırı, suyu çekildi mi:di.¹¹ Altını çekerig küra:nen, ya:, canını çıhardır o bişirme.¹² Ya:lar gibi, kiskibar, erkeklerden bera:ber bişirrig.¹³ Kiskibar bişirdigden so:na, çabıdlara, o yunan temiz çabıdları bir daha suya goyarig, püsük ne da:di filan, sıçan mı işedi?¹⁴ Bör böcüg mü gezdi di:ni.¹⁵ Gene geri onnarı kiba:rca yuru:g.¹⁶ İki üç sefer o çabıdları yurug, çardagları tertemiz sile:r, tarhani: çekerig üsdüne.¹⁷ Soudurug.¹⁸ Kiskibar souddugdan so:na şö:le elin yanmieceg şekilde goyarig teşlere yu:rrug yu:rrug, yo:rdlarını goyarig kiskibar, kekigleri atarig, çöro:tunu atarig.¹⁹ Ya:lamamızı yerig, firi:mizi yerig, yavrım.²⁰ Geli: amma nasıl edi:ler?²¹ No:ti:ler?²² Elimde serdirrim ben.²³ Ben malanın serdi:ni se:mi:m.²⁴ Malanın serdi: çıgmı:r, çı:lara yapışı:²⁵ Şö:le gaşı:nan gazı, bizim heb gomşular serdiri:, ence çi: ganadi:ler.²⁶ Gaşı:nan gazıdılar öta:n.²⁷ Altını dönderdiler, çabıdınan şö:le ısladılar, ö:le yoldular.²⁸ Eşgi: de çoğ güzel çıhaddım.²⁹ Beş kilou suma: iki don satırı su goymam, bir buçug don satırı goyarım.³⁰ Bir sefer bö:le az goyarım öfeleri:m, öfeleri:m, alırım sü:nü, sıhar sıhar onu bir tarafa goyarım.³¹ Yarım satır daha su goyarım, gene onu öfeleri:m, öfeleri:m, üç sefer öfelerim.³² Baharım ki daha şö:le eşgili, yarım satır daha goyarım.³³ O son sü:nü de ayrı tebsilere goyarım, o tez çekili:.³⁴ Ayrı tebsilere goydu:, son sü:, su oldu:ndan tez çekili:.³⁵ O goyuları a:şamdan goyarı:m.³⁶ Dibine oturur, onun gumu: gubarı:.³⁷ Sabahdan göbgözel olur yüzü şö:le.³⁸ Eşgi süza:nden za:ti süzeregden goyi:m.³⁹ İnce süzegden.⁴⁰ Servis yaparım, laylonlara, pilasdiglerde çıhardırım hep.⁴¹ Porselenlerde, camlarda çıhardırım.⁴² Göze:lce çıhaddım.⁴³ Beni:ni çıhaddım, gelini:ni çıhaddım, gelinin anasını:ni çıhaddım bı yıl.⁴⁴ İşde babamın ba:ndan kesdig.⁴⁵ Bı yıl nişe yabmadım.⁴⁶ Döl cücüglere yem eddi, yemediler.⁴⁷ Zor oli: gülüm, çoğ zor oli:.⁴⁸ Eder halım yog.⁴⁹ Bu:dayı ıslı:n.⁵⁰ Gene onu üç sefer yurug, temiz ayitleri:m.⁵¹ Hışını mışını ayitleri:m.⁵² Üç sefer de yuru:m, onnan so:na bö:le üsdünden bir gariş yuhariece su goyarım.⁵³ O sü: çeker.⁵⁴ Üç,

död, beş gün durdu mi:di.⁵⁵ O kohar şö:le, kohuladı.⁵⁶ Eşgi, eşgi kogduğdan so:na, nişe şi:nden çek.⁵⁷ Et makinesinde çeke:n, üsdüne su goyan.⁵⁸ Topaçlan, topaçlan, sıhan, sıhan onu süzegden bö:le süza: çala: çala: çala: bö:le altına geçer.⁵⁹ Onu bir don gazanına goyan, na:dar goydi:sen, onu bir don gazanına goyan veya:hud daha güccüg bir gazana goyan işde künde bir sü:nü da:şın onun sabahdan bir sü:nü goyan.⁶⁰ Bö:le dibini gevşedin, gevşedin, gevşedin, gevşedin, oturur za:ten i:den gevşedin.⁶¹ O killi sü: dökülür, bir daha döke:n bir daha döke:n.⁶² Üç död gün de ö:le sü:nü alın, üç dörd gün de sü:nü aldığdan so:na gülüm gendini za:ten dalag dalag oli:, şö:le güneşe seren gıyım gıyım gıyım şö:le ikiün üç gün gurudun, bir şişi:nen de şö:le ezen.⁶³ Elersen elen, elemessen övelen, olur sa: nişe.⁶⁴

Hatice Kasapkara

(62 yaşında, okuryazar, ev hanımı)

Perşembe günü ohi:ci çıhardı.¹ Aman biz çocu:kene oulum na:dar keyif geli:.² Ben işde iki gardaşım evlendi.³ Birinde güccü:düm, sekiz yaşında.⁴ Birinde de on död yaşında mı, ni:dim.⁵ Şindi perşembe günü ohi:ci çığdı.⁶ Ohi:cinin ardına bizi gaddılar, ev ev gösderdig, hısımların evini.⁷ Yıragda: hısıımı, yahında: hısıımı, mahallede gezdig, ohi:cinin arhasında.⁸ O ohi:cinin ha:be omuzunda, işde Ayşa:tın, Emina:tının selamı var, dü:ne buyurmali:missi:z.⁹ O bir sahen tene verirdi, o faharie, o ohi:cie.¹⁰ O ohi:ci de üç gün dü:nün işini dutardı, död gün hadda:.¹¹ Çi: köfde günü dutar ıdı.¹² Hamırda yoururdu, dü:n egma:nin hamırını.¹³ Bu ohi:ci o gün bitiremesse cuma: günü de gederdi, ba:zi yıraglarda: hısıımı olan.¹⁴ Cuma: günü ohi:ci hamırda yoururdu.¹⁵ Erkenden gelir, hamırda ohi:ci yu:racag.¹⁶ Hısıım garım toplanır ıdı egmeg edmie.¹⁷ Güva:ye ogla: sohallardı.¹⁸ Güva: helva alaca:dı.¹⁹ Ev sa:bı da çi: köfde yapardı.²⁰ Durumu olan mercimeg köfdesi yapan, çi: köfde yapan.²¹ Teştinen hamır yourulurdu.²² Dü:nde yimeg yenici.²³ Veleme yenici.²⁴ Egmeg olmalı.²⁵ Gelin gelena:dar egmeg mi olucu.²⁶ Biti: çoğ olunur udu, egmeg.²⁷ Hısıım garım birikirdi.²⁸ Te: altı yedi tahdi:nen edellerdi, egma:.²⁹ Bir teşt hamır yoururdu ohi:ci, gelib.³⁰ Torbo:nu dial ıdı, ü:düllerdi.³¹ Bilir idim ben.³² Rahmedlig babam bu:dey götürür üdü, ü:dürdü.³³ Ohi:ci onu yoururdu.³⁴ Egma: edellerdi.³⁵ Oynallardı biti:, iş bitince.³⁶ İşde güva:ye helva aldırılırdı.³⁷ Ev sa:bı yimeg yapardı.³⁸ Oynallar, güleller.³⁹ Yaşlılar egma: eder, gençler oynallardı, bir başdan.⁴⁰ Hehey zılgıd olur udu biraz.⁴¹ Bu biddi mi, bazar günü de hememe gedilirdi.⁴² O ohi:ci gedince, hememe gedecgeleleri o ohi:ci ça:rırdı.⁴³ Hemem edi:sen ya:ni.⁴⁴ Hememi her adam edmez idi.⁴⁵

İlle hemem edim di: şiedmezdi.⁴⁶ Ba:zisi ederdi, biz böük a:bime eddi:dig, rahmedlig.⁴⁷ Ohi:ci derdi kine, bazar günü hememe buyurmali:missi:z, derdi.⁴⁸ Perşembe günü geden ohi:ci, hememe ça:rırdı.⁴⁹ Gelin olan gızın başı ba:lanır ıdı.⁵⁰ Başını ba:lallardı, getirillerdi.⁵¹ Gelinni:nin birini, iki tene üç tene gelinnig yapı:n ya, birini götürür geydirirdin.⁵² Gızın arhasına, reglisini.⁵³ Goltu:ndan dutar getirillerdi, hememe de.⁵⁴ Çocu:dug, ardına düşer gederdig.⁵⁵ Ondan so:na, goltu:ndan dutar hememe getirillerdi, bu gelini.⁵⁶ Hememin dışında bülkesi var, soug su ahar ya.⁵⁷ Onun kenarında gelini dolandırılırdı.⁵⁸ Gelininen barabar oynieregden dolanılr ıdı.⁵⁹ Mumlar yanardı.⁶⁰ Geri orta yeri vardı.⁶¹ Orta yerden gelince, gelinin aya:nda söndürüllerdi mumu.⁶² Gelin söndüreca:dı, gundurasi:nen.⁶³ Gelini işde soyallar, yihallar.⁶⁴ Ni:se, işde o gün evde bir gıneyce yapılrırdı, bazar günü a:şam.⁶⁵ O gün gıneyce yapıldı.⁶⁶ Devlisikiün garti tohumgavıd gedi: ya, o gederdi.⁶⁷ Tohumgavıdınan barabar, yo:rd, ma:danız, sovan, tomatıs, gış ısa begmez de geder idi.⁶⁸ Ba:zi üç gün yimeg bişiren olur udu.⁶⁹ Çarşamba günü de çorba bişerdi, şirinli çorba.⁷⁰ Her şey geder idi.⁷¹ Şiya:dar, ben Magbulablamda gazya:na:dar, şö:le bir şişe gazya:na:dar bilirim.⁷² Löküze gonacağ gazya:na:dar.⁷³ Gıneycede löküz yanar, gazya:sı da geder idi oulan evinden.⁷⁴ Gazya:nı ben götürdü:mü bilirim.⁷⁵ Çocu:dum işde o düşmüş ba: kine, gazya:nı ben götürdi:dim.⁷⁶ Magbulablamda guca:ma aldım, gazya:nı götürdüm.⁷⁷ Afeden, eşşa:n bir tarafına un yügediller, bir tarafına burgur.⁷⁸ Gız evinde bişecge yimeg, oulan evinden gederdi.⁷⁹ Fasilye, ed de gedi: ya, fasilye sulusu, ondan so:na burgur pilovu, fasilye sulusi:nen.⁸⁰ İşde bazar günü, isna:n denir ya, köfde olurdu, yenirdi.⁸¹ İşde her şey gız evine salınırdı.⁸² Ayrıranı:dar oulan evinden zebzesinden ayrıranı geder idi.⁸³ Devlisikiün de yimeg bişerdi.⁸⁴ Çarşamba günü garti cehiz gelirdi.⁸⁵ Langır, langır, bizim e:miz de işde gala dibinin kenarındı:di ya, çoğ görür üdü.⁸⁶ Teggenin şi:nden, gedişinden, Çuhur Hemem'in ordan, gedişi görükür üdü, e:mizin çarda:ndan.⁸⁷ Kele filanın beygiri beş teni:miş, filanın beygiri yedi teni:miş.⁸⁸ Cehiz yüglendir idi.⁸⁹ İki yorgan bir beygir, iki yasdıg bir beygir edellerdi.⁹⁰ Ney yüglellerdi kine.⁹¹ İki yasdıg bir tarafına, iki yasdıg bir tarafına, dörd yasdıg bir beygir.⁹² İki minder bir tarafına, bir döşşeg bir tarafına, bir beygir.⁹³ Bir yorgan bir tarafına, bir yorgan bir tarafına bir beygir.⁹⁴ İki çuval gab, gabı çousa, a:zına:dar dolardı.⁹⁵ Az ısa yarım olurdu, gene bir beygir idi.⁹⁶ Bir gızın gabı bir beygir yüglendir idi.⁹⁷ Bö:le işde beygirinen geder idi yügler.⁹⁸ Kele süpürgesina:dar var ımış.⁹⁹ Atın böürüne asılırdı, süpürge.¹⁰⁰ Körü: de var ımış.¹⁰¹ Körü: de asallardı, aynalı körüg.¹⁰² Gızın körü: bile var ımış, dellerdi.¹⁰³ Cehiz de görükürdü de, gederkene de görükürdü.¹⁰⁴ Asallardı, beygirin bir tarafına.¹⁰⁵ O cehiz

geder idi garti.¹⁰⁶ O ev varır ıdı, o gün.¹⁰⁷ Evin bir içerisine doldurullardı.¹⁰⁸ Dü:n za:ti evde olur udu, yavrım.¹⁰⁹ Gendinin evi dar ısa, bir gomşunun evinde, yaz ısa havlısında, şurda burda olurdu.¹¹⁰ Muhaggag evde olurdu, dü:n.¹¹¹ Salü:nü gız evine cehiz bagmie gedellerdi.¹¹² Gız evinin cehizi var ya, hepisini atallardı, gına çabıdına:dar.¹¹³ Eline gına yahıcı ya, ona:dar asallardı.¹¹⁴ İşde bu körü:nden dud, süpürgesinden dud.¹¹⁵ Cehize geden, salü:nü bahan gelirdin.¹¹⁶ Garti şo:dar öteberi verdig de, cehizi az ımış da, cehizi çoumuş da, epi: bir şor heykat olur.¹¹⁷ Çarşambo:nü de ö:len gına deller, geder idi milled gaflı:nen.¹¹⁸ İşde orda şerbed içilir.¹¹⁹ Şerbedin şekerini de oulan evi götürür.¹²⁰ Şerbedi da:dıllar, para atallar.¹²¹ Bir bardag şerbed veriller, gücü yeten herkiş atar.¹²² O zaman yimbeş var ıdı.¹²³ On var ıdı.¹²⁴ Beş var ıdı.¹²⁵ Ellu:ruş var ıdı.¹²⁶ Billira atan olmaz ıdı da, billiri: ya gaynana, gaynana gedmez idi za:ten.¹²⁷ Ben gelin oldum gaynana gedmez idi.¹²⁸ Ondan so:na emmavradı, hala, dezze, böük gaynavradı ya şı:se gını: onnar da:dirir idi.¹²⁹ Ya bir hısımda garımda, gonu da gomşuda, hatirli biri var ısa, gaynana gedmez idi.¹³⁰ Gını: da:dirir, geri döner gelir idin.¹³¹ Gını: da:dirirdin, gaflı:nen, davul var ısa, davul çala çala, aley çalgısı var ısa, bando:, o, çala çala.¹³² Yitegden geline gedilir idi.¹³³ Geline tagsie yazılıllardı.¹³⁴ Şindi:mi tagsi nerdi:di.¹³⁵ Esgi beledienin ardında bir tagsi var ıdı.¹³⁶ Gaç teni:se sayısı, yadsına:dar vızı:r vızı:r gelin geder idi.¹³⁷ Bilirig bunu.¹³⁸ Dezzemin Hayrie'si yadsın geddi:di.¹³⁹ Sıra o zaman geldi:di.¹⁴⁰ Araba yog başga yavrım.¹⁴¹ Bittene husu:si araba olmazdı kine.¹⁴² Orda bulunan tagsi: dutaca:dın.¹⁴³ Ba:zen tagsi galmazdı, cib de dutulur udu.¹⁴⁴ Kele filanda tagsi galmamış da, cib de dutmuş.¹⁴⁵ Tagsie binen şişer idi.¹⁴⁶ Filanın tagsisi beş teni:di, yedi teni:di, on teni:di.¹⁴⁷ Abou hele filanı: da yirmi teni:di.¹⁴⁸ Heç garti bididi.¹⁴⁹ Yo:sa iki tagsi, üç tagsi.¹⁵⁰ Tagsi az di: gelin evde galanı bile oldu birinde.¹⁵¹ İki tagsi:nen gediglerdi Devecili'de de, ben dikişe gedi:dim.¹⁵² Gelini vermi: gızın babası.¹⁵³ Ben iki tagsi:nen gızı vermem di:ni.¹⁵⁴ Gelinci getirmie iki tagsi:nen gedmişler, gızı vermi:g idi.¹⁵⁵ Tagsi: hısıım garım dutar ıdı.¹⁵⁶ Oulan evi iki tene dutar ıdı.¹⁵⁷ Biri gelinini getirmie ne, biri de gız evinden gelen şenli:, misa:firi bindirmie ne.¹⁵⁸ İşde başga dutan olmasa, iki tagsi:nen gedilirdi.¹⁵⁹ Başga dutan olursa da, herkiş gendi binerdi.¹⁶⁰ Oulunu, gızını, ni:se gelini, gızı, avradı binellerdi.¹⁶¹ Hem galabalıg gatılır ıdı.¹⁶² Yitegden işde bidaha gedilirdi ya, onda alır gelillerdi.¹⁶³ İşde a:şam olur.¹⁶⁴ Gene gıneycesi yapılır ıdı.¹⁶⁵ Oynar, güleller, artı milled da:ldı mi:di, garti gelinin eline gına yahılmie gelir sıra.¹⁶⁶ Gelinin elini aya:nı gınalallardı.¹⁶⁷ Ardından, gızın yanı sıra, ba:zen üç gelir, ba:zen död gelir, ba:zen de abou, dolu da adam salmış kele, altı tene gelmiş, hepsi de yaddılar.¹⁶⁸ Çarşambo:nü yatallar gelinen barabar,

gelinin yata:nda.¹⁶⁹ Sabahdan kahınca da, gelinca:z evi temizliyeca:di.¹⁷⁰ Evelden gelin olmag bir zor udu kine gızım.¹⁷¹ Zollu:nu çekdig.¹⁷² Rahmedlig derdi kine, avrad derdi, göçmeni çeki:din, evi temizli:din, derdi.¹⁷³ Ha: göçmeni çekerdi gelin gızca:z, evin şenli:nen barabar, işde ohi:ci de barabar, ev temizlenir idi.¹⁷⁴ Ev temizlendigden so:na, artı ö:lenden so:na, şu gelinin başını ba:lan, yeter iş duddu: kele.¹⁷⁵ Gün ö:len olmadan, ba:lan kele dellerdi.¹⁷⁶ Çog adam ö:lenden evel ba:ladırđı.¹⁷⁷ Gün ö:len olmasın dellerdi, çog adam biti: vesveseli olurdu.¹⁷⁸ Ö:lenden so:na ba:lamazlardı.¹⁷⁹ Yeter garti iş duddu:, ö:lenden evel ba:lansın başı dellerdi.¹⁸⁰ Esgi gelinlerin tacı olurdu.¹⁸¹ Şö:le duva: büzellerdi, burie de mum çıça: düzellerdi.¹⁸² Saç gıvrışdırıllardı.¹⁸³ Evelden gelinlerde hagma olur udu.¹⁸⁴ İki taraflı olur udu hagma.¹⁸⁵ O hagmi: de no:tallardı yavrım, her gelinin bir aynası olur udu, gonsolunun üsdünde.¹⁸⁶ Bir metire, bir buçuğ metire boyunda, bir metire de eninde.¹⁸⁷ Gonsolunun üsdünde durur udu.¹⁸⁸ O hagmi: taci:nen barabar, iki taraflı sallallardı.¹⁸⁹ Orda duraca:dı.¹⁹⁰ Başını ba:lallardı, devlisikiün de cuma:.¹⁹¹ Şindi mevlid ohuni: ya, o zaman da muhaggag gelib biteca:di.¹⁹² Ba:zen bir işi olan, hasdası olan, cumo:rtesine binde bir galır ıdı.¹⁹³ Benim bö:le Mısdafa amci:n, anam rahmedlig hasdalandı.¹⁹⁴ Cuma: günü duva: gedemedi.¹⁹⁵ Cumo:rtesi çocu:dug işde, bennen saldı, ikindin.¹⁹⁶ Yörü yavrım, şu pari: ver de, hasdı:m işde eyi olamadım.¹⁹⁷ Pari: sen ver, gel dedi.¹⁹⁸ Cumo:rtesi oldu ya garti, o gelinin ne geleni gelir.¹⁹⁹ Cumo:rtesiden so:na artı kimse gelmez, bu ikiünde gelen gelir.²⁰⁰ Cuma: günü gelillerdi, duva:nı açallardı.²⁰¹ İşde bö:le gaşı:nan ni:nen, işde bir erkek çocu:, bir gız çocu:, cuma: günü duvag açılırđı.²⁰² Sela: verilirkene, milled o gün ö:len bulunaca:dı.²⁰³ Cuma: günü biz de göreg şu duva:n açıldı:nı, biz de göreg di:ni tegbir getirillerdi.²⁰⁴ Oulum selavad getirillerdi, sevab gibi yapallardı.²⁰⁵ Bunu aynı şu mevlide toblanıb gibi, cuma: günü muhaggag toplanıllar, milled o selavatı dinnellerdi, orda.²⁰⁶ İşde cuma: günü, cumo:rtesi günü, biddi garti.²⁰⁷ Duvag da biddi, gelin de biddi.²⁰⁸ Gelin esgidi garti.²⁰⁹ Gelin işde her işi dutacag, bulunanı dutacag.²¹⁰ Bazartesi garti oulan düven işine, gelin ev işine.²¹¹ Ev işi ni:se, çıgrı:sa çıgrıg, dikiş ise dikiş, ev işi:se ev işi.²¹² Geri bir hafda di:nce, gızı biti: el öbmie götürüllerdi.²¹³ So:na milled bazar günü götürmie başladı.²¹⁴ Gınamie başladılar, kele üç gü:nüg gelin de gezmie geder mi:miş?²¹⁵ El öbdürmie, hele bir hafda ossun.²¹⁶ Hemen üç gün di:nce götürmüşler el öbdürmie.²¹⁷ Milled artı er götürmie başladılardı.²¹⁸ Dü:nler gül vahdı olur udu.²¹⁹ İgbaharda, nisan ayında, biz çocu:kene gül vahdının dü:nü kibar olur dellerdi.²²⁰ Beni: de zemheride oldu.²²¹ Bir güzel havi:di, bir güzel havi:di.²²² Dediler kine maşallah a: günnü olucu dediler.²²³ Dü:nünde kibar

güneş da:di dediler.²²⁴ Cıyır cıyır, şö:le sıcağ, milled kölge yer aradı:di.²²⁵ Devliki hafdie de bir gar ya:dı, bir gar ya:dı.²²⁶ Ya:ni dü:n hafdie galsın denmiş imiş, geri de galmadı, hemen yabdılar, o hafda.²²⁷ Hele ki galmadığ o hafdie dediler.²²⁸ Ya:ni yollara çıhılmaz deneceg gadar gar ya:dı, dışarie.²²⁹ Damlar kürününce yavırım, damları so:ha: kürüllerdi ya.²³⁰ So:ha: kürünürdü damların hepisi, yoldan zor geçilirdi.²³¹

Oulum biz çocu:ken ben dikişe gederdim.²³² Beledie atabosu, esgi beledienin ordan kahar ıdı.²³³ Atabos, Batıbag var ya gızım, Batıba:n burasına dönerdi.²³⁴ Devecili düvenleri var ıdı, ordan geri döner gelir idi.²³⁵ Ben de dikişe gederdim de, usdam gula: çinliesice, acele dü:me iblig gereğ olur udu.²³⁶ Yavırım enerkene eniş aşşa: eniver de, gelirkene çabıg gel.²³⁷ Atabosa on guruş para verirdi, bin de gel der idi.²³⁸ Oyudu ya:ni atabosun gezdi: yer, buralar ıdı.²³⁹ Esgı beledienin ordan kagdı ya atabos, Ba:zkesen, Ganlıdere'den, Çocug Bahcası'ndan, işde Uzunolu:n üsbaşından dönerdi.²⁴⁰ Devecili'nin orie varır ıdı, Batıba:.²⁴¹ Batıbagdan da geri aynı yolundan döner gelir idi.²⁴² Evela: bitteni:di, so:na iki oldu beledie atabosu dediler.²⁴³

Ganlıderia:dar yuharıdan belli gapanmış.²⁴⁴ Ba: vahdı bir sel gedmiş.²⁴⁵ Ayşe Gelin türküsünü düzüğler idi.²⁴⁶ O selde ora yihılmış geri.²⁴⁷ Orda bir da:rmen var ımiş.²⁴⁸ Sel almış, Ganlıdere'nin üsbaşında, Çiçeğli:'nen Gayabaşı'nın orda: da:rmeni.²⁴⁹ Yuharıdan gelen guvvaldı geli: zahar kine, sı:mamış.²⁵⁰ İşde o senesi sel almış, o da:rmeni, ö:le dellerdı.²⁵¹ Abou, ba:di:dig derdi gaynanam da, anam da.²⁵² Bir ya:mır ya:dı, bir ya:mır ya:dı derdi.²⁵³ Şö:le derdi, gomşuların basdı: sele gedmiş.²⁵⁴ Bizi: gedmedi, tobladığ derdi.²⁵⁵ Hava açılmış.²⁵⁶ Dedem de Maraş'di:miş, gelmiş ba:ya.²⁵⁷ Maraş'da demiş, sel sele geddi.²⁵⁸ Da:rmen yihıldı, demiş.²⁵⁹ İşde bir çocug geddi, gelin geddi, mal geddi demiş.²⁶⁰ Gedmiş bö:le işde.²⁶¹ Ayşe Gelini o sene düzmüşler imiş, türki:.²⁶² Ba:zen radyo:da da sö:lenir, duyma:z oldi:se.²⁶³

*Goyun gelir yata yata.*²⁶⁴

*Çamurlara bata bata.*²⁶⁵

*Ayşe Gelin suya gedmiş.*²⁶⁶

*Beşiginden duta duta di:ni.*²⁶⁷

Beşi: de goluna dagmış geçi:miş sudan, beşi:nen agmış.²⁶⁸ Gelin beşi:nen ahi: di: görmüşler.²⁶⁹ Admış sene geçdi herhalda buna.²⁷⁰

Ali Rıza Kekeç

(57 yaşında, ilkokul mezunu, esnaf)

Ö:le bir sessiz müssüz bir gız dia mı?¹ Ohumie gederkene şö:le de cüzlü: yog mi:di?² Gederkene şö:le aya:nın üsdünde cızgı oynie oynie geder idi.³ Şö:le segdeli: segdeli: gederdi.⁴ Şindi dayoulu, ö:le bir adet anane ki, ya:ni kimse kimsi: görmeden, işde ben bunu ba:ndim, benim oulana ali:m.⁵ Oulan heç görmez, gız da onu heç görmez.⁶ Geçmişde babam evleni:ken elbise geydiri:lmiş.⁷ Ca:mie gedecge ya.⁸ Şindi güva: elbisesi geydiri:ler.⁹ Arada bir perde, tahda var.¹⁰ O böüg ev, iki göz oda, a:naddılarına göre.¹¹ İşde öbür tarafda babam geyini:.¹² Gelin gelmiş beri odada duri:.¹³ Bu tarafda, orda da erkekler güva: geydiri:ler.¹⁴ Şindi ordan di:lmiş ki, guşag yetişmi:, Ahmed emmi ne ba:şli:n, ne veri:n, felan di:lmiş.¹⁵ O da, ney canı isderse onu assın.¹⁶ Benim mi za:ten, gendilerin felan.¹⁷ Şindi anamın gafasına dahilmiş, bu.¹⁸ Nerden olmaz?¹⁹ Anam iki sefer öçdü, belime ba:ladi, eddi:di.²⁰ Guşag dar gelir mi, di:miş.²¹ Öte durun hele ben de bahım, di:miş.²² Guşag sarallardı esgiden.²³ Bö:le şalvarların altından guşag sarallarmış.²⁴ Guşag gelmi:r, yetişmi:r felan di:nce, anam da demiş ki, üç defa: doladi:dig, nasıl gelmez?²⁵ O guşa: noldu ki felan.²⁶

En sounu ben çekdim.²⁷ Babamın ceketini geydiriller.²⁸ Golları da şurdan aşşa: uzun gelir onun.²⁹ Eşşeg geder, biz arhasından ta:gib ederig onu.³⁰ İşde anam kahar, bö:le terezie bahar.³¹ Sa:d yog.³² Yıldızlarınan sa:ti bilir idi.³³ Anam kag terezi yekinmiş oulum.³⁴ Sabah oldu, kag derdi.³⁵ Biz de artıg eşşa:n arhasına gatılır, yola düşerdig.³⁶ O şimdi bizde yetişmemiş.³⁷ Mesela: ben, admış yedide Balıkesir'de, Çayırhisar'da.³⁸ Şu Hüsi:n Gılıçgıran var ya, İhlas Bazarlamada şimdi.³⁹ O hava:lede ya:ni Balıkesir'in, bu asgeri: gitanın içerisinde bir numaralı bir çavuş udu, o.⁴⁰ Ya:ni, ö:le beri benzer subaydan mubaydan gıymadli:di.⁴¹ Amma tahsilli, o zaman lise me:zuni:di.⁴²

Mehmet Kekeç

(67 yaşında, ilkokul mezunu, komisyoncu)

Esgiden Maraşlılar na:dar i:tibarli:miş.¹ Sene admış, senin asger arhadaşın mı Reyhannoulu Memmed, hacı arhadaşın mı?² Bunnar bir bemece çekdiler.³ Daha birinci yükü ben verdim.⁴ Şöförleri kim?⁵ Memmed Ali, öldü tama:n.⁶ Memmed de gedi:, ecer havaslıgı ya.⁷ Yeni çekdiler arabi:.⁸ Reyhannoulu Memmed.⁹ Bunu bindirdig.¹⁰ Ben Memmed'e güveni:m, para yog yanımda.¹¹ Varıncı gomüsyoncudan allım di:m.¹² Sivas'a gedi:g.¹³

Gangal'a vardığı.¹⁴ Orda oturduğı.¹⁵ Bir çay içeg dedig.¹⁶ Mazod da galmadı.¹⁷ Memme:d para var mı sende, rahmedla:.¹⁸ Yo:g.¹⁹ Memmed Ali sende.²⁰ Bende de yog.²¹ E: sende.²² Bende de yog.²³ No:tuci:g?²⁴ Mal sa:bi üsdünde, şöför de üsdünde.²⁵ E: ben Sivas'a varıb, gomüsyoncudan kira:sını alıb, verici:m.²⁶ Ben buna güveni:m.²⁷ Ha:.²⁸ Şaşdıg, galdıg.²⁹ Üsdünde üzüm yüglü.³⁰ Bir gamyon üzüm.³¹ Sivas'a götüri:m.³² Barna:mda demin bahseddim ya, bir yü:süg var.³³ Gayınbabamız dagdı.³⁴ Vardım, orda bittene Ca:fer gibi, cıncıg boncug satan bir adam, gufa mufa sati:.³⁵ Sela:m aleyküm, aleyküm selam.³⁶ Şu yü:sü: al, ba: yüz lira ver.³⁷ Yüz liralıg mazod, bizi dünyaya götürür.³⁸ Adam nerelisin, dedi.³⁹ Maraşlı:m, dedim.⁴⁰ Na:pıcın yüz liri:, dedi.⁴¹ Arabanın mazodu galmadı.⁴² Kira: verdim idi, mal sa:bında da para youmuş, dedim.⁴³ Adam çıhaddı efendi, ikiüz ka:d para verdi.⁴⁴ Yü:sü: cebine goy, dedi.⁴⁵ Sen nasıl veri:n, bunu ba:, dedim.⁴⁶ Ema:nedsiz, irehensiz.⁴⁷ Ben dedi, Maraş'da dedi, şo:dar polislig yabdım.⁴⁸ Ben polis emeglisi:m, dedi.⁴⁹ Maraşlılar sözüne sa:lam olur, dedi.⁵⁰ Billahi, Gangal'da ikiüz ka:d para verdi, ba:.⁵¹ Yü:sü: barna:na dag, dedi.⁵² Dinime, Allahıma, ha: vallah.⁵³ Gederkene geri Gangal'dan geddım, verdim, adamın parasını.⁵⁴ İkkiüz lira para.⁵⁵ Sene admış, yüz lira isdi:m.⁵⁶ İkiüz lira verdi.⁵⁷ Ha:, yü:sü: yanına irehen goyum, di:m.⁵⁸ Yü:sü:n edeca: de, ikiüz, ikiüz elli ka:d.⁵⁹ O ta:rihde on lira gramı altının.⁶⁰ Şindiki: mi, beş yüz lira dial ki, beş milyon yüz.⁶¹ Onnira, altının gramı sene admışda.⁶² Ben, dedi, Maraş'da dedi, bilmem kaç sene polislig yabdım.⁶³ Ben, polis emeglisi:m, dedi.⁶⁴ Emegli:miş işde, Ca:fer gibi cıncıg boncug sati:.⁶⁵ İkkiüz lira para verdi, azi:zim.⁶⁶ Ben de herifden babayi:dim.⁶⁷ Götürdüm, geri gene ordan geddım.⁶⁸

Kirecci Yaşar, kahad oyni:r.⁶⁹ Davarcı Sıddıg da başucunda, bir onun eline bahi:r, bir onun eline bahi:r.⁷⁰ Ha:, bir benim elime bag, bir onun eline bag di:, Kirecci Yaşar.⁷¹ Elimi ona salıg veri:n, di:.⁷² Lan ben salıg veri:m mi çavış dedi, ba:, Sıddıg.⁷³ Yo:g, dedim.⁷⁴ Ha:, onu da ısbad dud, vermedim di:.⁷⁵ Onu da ısbad dud di:.⁷⁶ Elini salıg veri:miş.⁷⁷

Çog eyi tanırım, Allah Alla:h.⁷⁸ Şindi onun a:bisi var ıdı, Mısdıg Usda.⁷⁹ Çilingir Duran usdanın a:bisi, Mısdıg Usda, var ıdı.⁸⁰ Şeyde, Beledie Çarşısında, şö:le sola yol ayrılır, işde orda.⁸¹ O Mısdıg Usda daha fen yogken, şey di:g ya, orda şey açi:ler ya, civatanın şi:ni diş.⁸² İya:yinen diş açar ıdı.⁸³ Eved, gözlüg şö:le efennim.⁸⁴ İya:yinen diş açar ıdı.⁸⁵ Ney oli:, üzümlere mengene.⁸⁶ Ha:, yog makine yog, bişey yog, elli admış sene önce.⁸⁷ Elli sene en azı.⁸⁸ Gözlü:nen diş açar ıdı.⁸⁹

Gece gece vardığı.⁹⁰ Atig bir adam ıdı, canım.⁹¹ Öyloldu.⁹² Şie birahıcıg, petirole, arabi:.⁹³ Arabi: güvenemi:g.⁹⁴ İçında: yüg arabanın on bedeli.⁹⁵ İçında: galey, sa:de bahır, gazan, teş, sini, arabanın yükü.⁹⁶ Cier

Nu:ri veri: bize.⁹⁷ Ori de güvenemi:g.⁹⁸ Bunu bulduğ.⁹⁹ Bırahın, dedi.¹⁰⁰ Yaharım bu Fatsi:, dedi.¹⁰¹ E:r onun gılına zul gelirse, dedi.¹⁰² Gece kag.¹⁰³ Ha:, kagdı bizi otele yatırdı.¹⁰⁴ Yau, dedi, şindi dedi, evde ırahad edemessi:z dedi.¹⁰⁵ Avrad doum yabdı, dedi.¹⁰⁶ Hamgeme camgeme ço:lur, dedi.¹⁰⁷ Bizim avrad dedi, guzladı evde dedi.¹⁰⁸ O da oulan oldu, dedi.¹⁰⁹ Hehey zılgıd ço:lur, dedi.¹¹⁰ İrahad edemessi:z, dedi.¹¹¹ Bizi otele yatırdı.¹¹² Aman bunun i:lig igram edi: di:ni, biz buni:nen gaçağ yollardan gedi:g.¹¹³ Yemeg yi:g, lohantada.¹¹⁴ Vallahi, gaçi:g.¹¹⁵ Yimeg yi:g.¹¹⁶ Gencosmandan geçdi hesabı:z, di:.¹¹⁷ Na zaman bizi ta:gib eddiri:n, hafie mi bırahi:n peşimize, adam mı bırahi:n?¹¹⁸ Vallahi billahi.¹¹⁹ Yılan adam canım.¹²⁰ Dabanca şurda, Umman.¹²¹ Fatsa gibi aynı ora.¹²² Şey gibi, Tegsas gibi Fatsa.¹²³ Dabanca yalbırdag.¹²⁴ Bu dedi kine, bissefer daha geddig.¹²⁵ Dedi kine, yahu dedi.¹²⁶ Bunnarı şiedsi:dig, dedi.¹²⁷ Ünyie gedici:g, dedi.¹²⁸ İçinde de Üşünücüg Hacı'nın şi: var, lasdig ü:ntüsü.¹²⁹ Bir adamı var ımış, megdubları verdig.¹³⁰ Gecenin muayyen sa:ti, bir bir buçuğ.¹³¹ Adamları buldu, teslim eddi, teslim ka:dı aldırdı.¹³² Siz yatın, ırahad edin, dedi.¹³³ Ged, gece kag, arabi: al.¹³⁴ Gendi de şöför ümüş.¹³⁵ Ta: Ünyie yükü endir.¹³⁶ Arabi: getir.¹³⁷ Osman, dedig.¹³⁸ Adı da Gencosman.¹³⁹ O: araba filan yerde boşaddım, teslim eddim, geldim bile di:.¹⁴⁰ Şahan gibi bir adam.¹⁴¹ Fagad, bu kiballı:na garşı, bir Ronson çağmag götürdüm, gendine.¹⁴² O zaman dile ta:bire sı:mi:r, Ronson çağmag.¹⁴³ Ronson çağmag götürdüm.¹⁴⁴ Gözü gara bir adam ıdı.¹⁴⁵

Eleziz'den öte Dersin deresi var.¹⁴⁶ Tunceli'den öte Dersin deresi.¹⁴⁷ Şu Atatürk'ün islah eddi: yer.¹⁴⁸ Ori geldig, Dersin deresine.¹⁴⁹ Hemen durdurdular.¹⁵⁰ Za:ten ben hesabı kesdim mi:di, guşag var ya bende, şu.¹⁵¹ Bunun arhasına yelleşdirrim, pari:.¹⁵² Cebime de üç beş guruş bir haşlıg goyarım.¹⁵³ Barna:mda da marha yü:süg var, gocaman.¹⁵⁴ Çıhardıverdim, çorabın içine addım.¹⁵⁵ En aşşa:.¹⁵⁶ Endig.¹⁵⁷ Vallahi billahi, binbaşı geldi.¹⁵⁸ Put gibi durı:, eşgielerin garşısında.¹⁵⁹ Ellerinde mavızar.¹⁶⁰ Bize geldi sıra.¹⁶¹ Çıhardın bahım paraları, dedi.¹⁶² Ben ma:vini:m dedim, arabanın dedim.¹⁶³ Maladya pılahalı bir araba.¹⁶⁴ Ben ma:vini:m, dedim.¹⁶⁵ Cebime de elli admış lira bir para goydum.¹⁶⁶ Yolda yolagda harcacie.¹⁶⁷ Aha şurda endir bindir yabdım, dedim.¹⁶⁸ Bunu da alırsa:z elimden, ba: patıron ödeddirir, dedim.¹⁶⁹ Ya:ni acındrı:m.¹⁷⁰ Pari: bulmasın di:.¹⁷¹ Bir gamyon zebzenin parası var belimde.¹⁷² Verilir mi, öldürseler vermem.¹⁷³ Yalı:z gelenden ali:ler, pari:.¹⁷⁴ Torbanın içine ati:ler.¹⁷⁵ O firfırıda ne ağıma geldi, benim.¹⁷⁶ Şunnara dedim, şindi bir asgeri: birlig gelmeli.¹⁷⁷ Pırını tutuş olmalı, şu torbi: admalı.¹⁷⁸ Ben de bulmalı:m, di:m.¹⁷⁹ Torbanın içi para dolu.¹⁸⁰ Gelen veri:.¹⁸¹ Yahu, bir asgeri: müfreze gelir di:, heç gorhu yog.¹⁸² İkinci bir sefer geldim ki, senin

Telefoncu Cumhur.¹⁸³ Gafa göz gırılmış, ala ganın içinde, geldi.¹⁸⁴ Bir hafda so:na Erzincan'da.¹⁸⁵ No: Cumhur, çevirdiler yahu, dedi.¹⁸⁶ Admış Şavrole altında.¹⁸⁷ Subıragmış'da bir tarlie düşdüm.¹⁸⁸ Cımalie cımalie, çihana:dar ne çegdim, di:.¹⁸⁹ Geldiler, gafa göz ala ganın içinde, o Cumhurgil, Erzincan'da.¹⁹⁰ Esgiden de bö:le var ıdı, eşgie.¹⁹¹ Ha:.¹⁹² Fagad, heç gorhu yog.¹⁹³ Biri, bir basdı geçdi.¹⁹⁴ Ateş, dedi.¹⁹⁵ Mavızarın on beş tenesi bir tahlıladı.¹⁹⁶ Yatallarmış, şarampolda.¹⁹⁷ Bunu aradıg, buldug, biz Maladya'da.¹⁹⁸ Gaçdı, geddi, herif valla:.¹⁹⁹ Helal olsun yau, gürşun arha camdan girmiş, ön camdan çıgmış.²⁰⁰ Buldug, Maladya'da buldug.²⁰¹ Maladyalı:di, za:ti bindi:m araba.²⁰² Maladya'dan gureyş üzümü yügleği:dim.²⁰³ Gabarca: benzer, serd bir üzümmer.²⁰⁴ Paf üzümüne benzer.²⁰⁵ Maladyalılar gureyş di:ler, ona.²⁰⁶ Çog hopladıg, sıçıradıg amma:.²⁰⁷

Çuhur Hemem'in Mısdafa, Mısdafa.²⁰⁸ Tevsillerden dial.²⁰⁹ Tevsillerde: Yaşar ıdı, Pepe Yaşar ıdı.²¹⁰ Mısdafa var.²¹¹ Ecer Hemem'in berisinde, merdivan merdivan yerde.²¹² Şeyden emegli oldu, yeseden.²¹³ Oni:nen geli:g.²¹⁴ Yuharı çig da arhadaş, paraları topla, dedi.²¹⁵ Kürdler binmişler.²¹⁶ Ne parası, dedi.²¹⁷ Geberdirim şindi seni.²¹⁸ Bir sürü varlar.²¹⁹ Ben, no:ddun yahu.²²⁰ Ensene aşşa: dedi.²²¹ Lan para vermi:ler dedim.²²² Nasıl vermezler dedi.²²³ Bu aşşa: endi.²²⁴ Onu da döücüler.²²⁵ Lan dur dedim.²²⁶ Kiminin parası, kiminin dua:sı dedim.²²⁷ Bin dedim.²²⁸ Ben de aşşa: endim.²²⁹ O Bazarcı:n öte yanında bir garagol var.²³⁰ Yolun sa: tarafında.²³¹ Orië varışın, dur bahım Mısdafa dedim.²³² Durdu, vardıg şe, garagola.²³³ Bir uzman çavışa bir selam.²³⁴ Gumandanım dedim.²³⁵ Arabamıza bindiler, hem para vermediler.²³⁶ Hemi de bize söüdüler, döücüler idi dedim.²³⁷ Gorhumuzdan seslenemedig dedim.²³⁸ Hangısı, şu.²³⁹ Buna o uzman çavış bir dayag çegdi.²⁴⁰ Müslüman ımiş herif.²⁴¹ Ölümüne.²⁴² Yörün gedin siz, dedi.²⁴³ Ben bunu öldürmi:şin bıragmam, dedi.²⁴⁴ Geldig geddig, o Mısdafı:nen.²⁴⁵

Yahu, çavış gursunda yüz segsen bir gişi mevcut var.²⁴⁶ Çavış na:mzadı var.²⁴⁷ Yüzbaşı annadır, annadır, annadır.²⁴⁸ Kag, sö:le, ne dedim, der.²⁴⁹ İki kelimesini bilemezler.²⁵⁰ Kag Kekeç, a:nad da şu pezevenğin çocuğları di:nesin, der.²⁵¹ Ya:ni haşa huzurdan.²⁵² Aynısını banda çekig gibi.²⁵³ A:zdan dinnersem gali:r.²⁵⁴ Radyo:dan, televizyondan dinnersem galmi:r.²⁵⁵ A:zdan dinnersem, heç olmasa onun a:zının tavrını hatırlı:m.²⁵⁶ Gene sö:ledi:ni çıhardı:m.²⁵⁷ A:zının davışından onun gonuşdu:nu gene çıhardı:m.²⁵⁸

Dezzi:, üç gün dü:n eddig.²⁵⁹ Dezzi: almışlar.²⁶⁰ Ben Tırabzon'un Ardeşen gazasında hurma yapıyordum.²⁶¹ Tüccallig ediyordum.²⁶² Orda hurma dolduruyordum.²⁶³ Geldim kine dezzi: getirmişler eve.²⁶⁴ Dü:n

gurulmuş.²⁶⁵ Beni aramasın şimdi, yana yana beni ari:.²⁶⁶ Yasdığ vuruci:miş
gafama.²⁶⁷ Dü:n olug, benim habarım yog.²⁶⁸ Ben şeydi:m.²⁶⁹
Ardeşendi:m.²⁷⁰ Gelmie di: geddım.²⁷¹ Malı saddım.²⁷² Bu sefer hurmie
geddım.²⁷³ Bu nasıl ısa gelir di:ni.²⁷⁴ Za:ten üzümün ömrü bir gün,
niha:yed ikiün.²⁷⁵ Ben geddım bir hafda.²⁷⁶ Ta: Ardeşen'e geçdim.²⁷⁷
Hurma yapı:m.²⁷⁸ Yirmi död ton, yirmi ikki ton hurma yabdım.²⁷⁹ İki
gamyon.²⁸⁰ Nışanlı:di:g, död sene nışannılı durdug.²⁸¹ Bunu aldı:mda on
yaşındı:di.²⁸² Nışannandı:nda.²⁸³ On död yaşında evlendig.²⁸⁴ Buna
izinna:me vermediler.²⁸⁵ Torpil yabdığ.²⁸⁶ Balıgcı Ta:lib, nur içinde yadsın,
bir dogdor var ımış, Ta:lib Efendi.²⁸⁷ Ha:, bunu ma:yene eddiler.²⁸⁸
Ma:yene eddiler.²⁸⁹ Yaşı müsa:id dial ısa da dediler, fizi:ki: yapısı
evlenmie müsa:id die, rapor verdiler de evlendig.²⁹⁰ Gomşumuz udu,
gomşumuz efennim.²⁹¹ Ha:dise çok uzun.²⁹² Ben birine beşig
kerdmi:dim.²⁹³ Ha:, onu da biti: zenginini bulmuşlar.²⁹⁴ Hadi dü:n edeg
di:şin, ha:, biz şimdi dü:n edecg durumda dialıg.²⁹⁵ Biz bişey düşünmi:g
falan demişler.²⁹⁶ Babam bidaha gedersen dedi, anama, aya:nı girarım
senin dedi.²⁹⁷ Huylandı.²⁹⁸ Ben gedme di:m, babam zır zır edme di:, ba:.²⁹⁹
Ben almam onu di:m.³⁰⁰ Sen necisin ki di: babam, ba:.³⁰¹ Ni:se boş
döndüler.³⁰² Bu dedi, kimi isderse dedi, alacagsı:z dedi.³⁰³ Gezici:z, bu
kimi isderse alacagsı:z.³⁰⁴ Servetimi dökeca:m, alacagsı:z.³⁰⁵ Kimi isderse
alacagsı:z dedi.³⁰⁶ Bize künde on tene gız habar veri:ler.³⁰⁷ Yog, yog, yog,
yog, yog, yog.³⁰⁸ Lan terzila: gedi:m.³⁰⁹ Bu sohagda oyni:.³¹⁰ Cızgı
oyni:.³¹¹ Ötekiler döüşı:ler, cangama edi:ler.³¹² Bu heç seslenmi:.³¹³ Lan bu
gızın ahla: eyi:miş.³¹⁴ Asgerden gelirse dedi, şu gıza bir aşıg atarım
dedim.³¹⁵ Anan çok gurnaz, dedeme benzer.³¹⁶ Anan kim, kim, kim, kim,
derken, kimsie demem valla: demem dedi.³¹⁷ Fadımablamın gula:na
fısıldadım.³¹⁸ İşde Gırcaların gızına asgerden gelişin bir aşıg atıcı:m
dedim.³¹⁹ Oho: Fadımablam, hemen yeme içme anama var de.³²⁰ Anam da
babama di:g.³²¹ Saba:nan geddiler.³²² Bir günün içinde biz nışannılandıg.³²³
Bu ohumie gedi: daha.³²⁴ Anası babası babamı gırami:glar.³²⁵ Gayınbabam
babamın hatırından geçemi:g.³²⁶ Bizzad babam varıg lohantie.³²⁷ Ö:le
di:glar işde.³²⁸ Biz gızına ta:libig Hüsi:n Usda demiş.³²⁹ Temam,
hayıllossun demiş, gayınbabam.³³⁰ Bizi: ö:le nışan mışan yog.³³¹ Aldı:
aldım, verdi: verdim.³³² Hayıllossun.³³³ Yü:süg dagmadıg.³³⁴ Altın, beş
tene.³³⁵ Ba: bişey yog.³³⁶ Kimse duymasın dediler.³³⁷ Marha yü:süg
evlendigden so:na.³³⁸ Gayınbabam yabdırdı.³³⁹ Bittene de dana verdi.³⁴⁰
Onu da Gıredeli Halila:ya saddıg.³⁴¹

Selahattin Kekeç

(61 yaşında, ilkokul mezunu, şoför)

İ:ran'a çalışıürüm ben.¹ Tırabzon'dan İ:ran'a devamlı bu:da götürürdüm.² Tarhan'a vardığ.³ Tarhan'da lasdig ucuz, arabanın altına dagdı:mız lasdigler, çoğ ucuz.⁴ Türk parası verdim.⁵ Hem ucuz, hem de Türk parası verdim, adama.⁶ Ellili:, yüzlüg di: verdim.⁷ Yüzlü:, beş yüzlüg di: verdim, adama.⁸ Adam bilmiü Türk parasını.⁹ Küllü beleşe getirdim, ben.¹⁰ Bindim, dagdım lasdi: altına, basdım geliüm.¹¹ Yolda geliüm amma, garnımın içi de garişür.¹² Şeytan ba: diür, yahu sen havanın üsdünde gediün, bu sa: hayredmez diü.¹³ Bir taraftan da diü ki, lan bunun parasını ye.¹⁴ Bunnar beşinci meseb, Şi: mesebi.¹⁵ Bunnarın parası halel diü.¹⁶ Biraz daha devam ediüm.¹⁷ Bö:le, ma:li hülle yapa yapa, üççüz elli kilemedre gelmissim.¹⁸ Zencan di: bir vila:yeti var, orie geldim.¹⁹ Orda geri gene duramadım.²⁰ Sen dedim, bu pari: çoğ gördün, bu pari: de yen.²¹ Nere olursa olsun dedim, döndüm geri götürdüm pari:.²² Adamın yanına vardım, sela:m aleyküm, aleyküm selam.²³ Hermene gajan, dedi.²⁴ Emred bir emrin var ısa.²⁵ Adama galbimden geçenin hepisini a:naddım.²⁶ Ben dedim, durum bö:le bö:le oldu, dedim.²⁷ Sa: Türk parasını, ellili:, yüzlüg di: verdim.²⁸ Yüzlü:, beş yüzlüg di: verdim.²⁹ Zencana:dar da geddım.³⁰ Zencan'dan da duramadım, geri gene geldim, dedim.³¹ Babalın günahın boynuma dayoulu, üççüz elli kilemedri: geddım, üççüz elli kilemedri: geri geldim.³² Adam otur bahım dedi.³³ Şö:le beş dagga gözüme bagdı, Ede Haggı:mı.³⁴ Gözüme bagdı, bagdı, otur bahım dedi.³⁵ Oturdum.³⁶ Şindi sen dedi, ölmeg mi isdiün, yousa benim gonagım mı olacagsın, dedi.³⁷ Bissene dedim, gonagın olurum, gene ölmem dedim.³⁸ Benim misa:firim mi olucun diür, yousa ölmeg mi gö:nün isdiür, diür.³⁹ Ben de senin misa:firin olmag gö:nüm isdi: dedim.⁴⁰ Yousa öldüdürrüm seni dedi.⁴¹ Adam bende para pul çoğ dedi, zengin adam.⁴² Lasdig dolu acente.⁴³ Çoğ zengin yahu, derya: deniz lasdig, Arif a:.⁴⁴ Çoğ zengin, bende pul çoğ diür.⁴⁵ Orda parie pul deller.⁴⁶ Yüzde yimbeş, yüzde otuz Farsca bilirim ben.⁴⁷ Gedib gele gele ö:rendim işde.⁴⁸ Derdimi a:nadırım.⁴⁹ A:niemedi:mi Tügce söyliüm, Tügce biliür.⁵⁰ Dayoulu, herif benden para almadı, Tarhanda: adam.⁵¹ Pari: almadı.⁵² Pulları goy cebine dedi, pulları geri gene cebime goydum.⁵³ Bir adam dedi, rüya:sında zengin olur, bişeyler bulur dedi, ba:.⁵⁴ Farsca a:nadiü.⁵⁵ Bö:le garahan olur, sevinir ya, dedi.⁵⁶ Eved.⁵⁷ Sen dile, ben seni ö:le yapaca:m, dedi.⁵⁸ Ecer maşon alım di: sa:.⁵⁹ Mücedded maşon alım diür.⁶⁰ Ya:ni yenisini çekim diür, acantadan diür.⁶¹ Sen müselmansın diür.⁶² Bunu ordan geri getirdin diür.⁶³ Sen Allahu: bilmesen, burie geri dönüb gelmezdin.⁶⁴ Allahu:n başi:çün, her Tarhan'a gelmie yanıma

u:riecegsin.⁶⁵ Benim gonagım olacagsın, dedi.⁶⁶ Pari: de almadı herif, bizden.⁶⁷ Bizi de bir gün misa:fir eddi.⁶⁸ Gırallar gibi yaşadı.⁶⁹ Geddım, gaç sefer de u:radım.⁷⁰ O zaman hacı da dial ıdım.⁷¹ Yimeg içmeg, ne gö:nüm isdedi:se emrimde benim.⁷²

Yesede barabar çalışdıg.⁷³ Bizim çalışdı:mızda na:fa:yıdı.⁷⁴ So:na yese oldu.⁷⁵ So:na köy hizmedleri oldu şindi.⁷⁶ Vasıfsız bir işci:di.⁷⁷ Bir gaç defa: da ben konuşurdum bö:le, di:ni:m di:.⁷⁸ Adamın annadı:na baharsan, gözümüznen görmedig dayoulu.⁷⁹ Çog muazzam bişey yabdı:.⁸⁰ Agla haya:le gelmieceg bişey.⁸¹ Bö:le yalançı malançı bir çocug da dial ıdı.⁸² Gariban babanın evla:dı.⁸³ Galila:na gelmissig Sela:ddin Usda diü, ba:.⁸⁴ Gelmissim demiü de, gelmissig diü.⁸⁵ Aya: kagdı, ayagda sıgmie başladım diü.⁸⁶ Bir guyie enmissim.⁸⁷ Ne deller mevzi: mi?⁸⁸ Geri gene çıhamiüm.⁸⁹ Nasıssa boyu gısı:di.⁹⁰ Ordan geri çıgmama da imkan yog diü:.⁹¹ Adladım, endim aşşa: diü.⁹² Gavurları öldürdüm, içinde diü.⁹³ Kimini süngi:nen, kimini gurşun sıgdım.⁹⁴ Onnarı üsdüsdüne goymuş, üsdüne basmış da çıgmış.⁹⁵ Eni enni:di de, boyu gısı:di.⁹⁶ Galeyci Mahmud gibi bir adam.⁹⁷

Risa:let-i Cumhur Muha:fız Alayında yabdı ben asgelli:.⁹⁸ Çangaya'da, bin dohuz yüz gıg bir doumli:m.⁹⁹ Bin dohuz yüz admış birde orie vardım.¹⁰⁰ Afedersin, aha bir gödden bacag daha geldi dediler.¹⁰¹ Benim boyum gısı:miş.¹⁰² Seçme asger götürüller orie.¹⁰³ Heb de kültüllü, tahsilli çocuglar, şehir çocugları, alışdıg.¹⁰⁴ Ben zehir gibi sanadgarım.¹⁰⁵ Beni gum eleddirillerdi.¹⁰⁶ Çay oca:na goş, temizlieca:m.¹⁰⁷ Bulaşıgha:nie gönderiller.¹⁰⁸ Yüzbaşı hoşlanmamış benden nasıl ısa.¹⁰⁹ Paca temizlieca:m.¹¹⁰ Golumu sohaca:m içine.¹¹¹ Yog, hoşlanmi:g benden.¹¹² Sene admış birde, ben zehir gibi Cemil Usdanın yanından çıgma ta:mirci:m kine, eyi bir ta:mirci:dim.¹¹³ Gademie veriller, bir araba teslim edeller ba:.¹¹⁴ Şöförlüg ederim, gum eleddiriüler ba:.¹¹⁵ Yüzbaşı hoşlanmamış benden.¹¹⁶ Golumu sohiüm, paca temizliüm, se:memiş.¹¹⁷ Milled kagdıgdan so:na, go:şu temizliüm.¹¹⁸ Ben de temizli: oldu bididi severim.¹¹⁹ Cıncıg gibi temizliüm.¹²⁰ Bir gün, yüzbaşı geldi.¹²¹ Bağdı her taraf cıncıg gibi.¹²² Beni se:mien yüzbaşı, bölüg gumandanı.¹²³ Aradı daradı, bişey yog.¹²⁴ Atatürk'ün de gafası var.¹²⁵ Şurası addan galın çıhiü, üsde do:ru inceliü.¹²⁶ Beline de bayrag çekigler, şö:le.¹²⁷ Go:şun içinde gafası var şö:le.¹²⁸ Ben de onu heç temizlemem.¹²⁹ Pezemeg, nerden agla: düşdü.¹³⁰ Atatürk'ün suratına şö:le barna:nı çaldı.¹³¹ Bir barnag toz, ellemiüm ya ben onu.¹³² Bunu da getirdi, a:zıma tozu çaldı.¹³³ Yen mi yemen mi ba:.¹³⁴ Dö:dü:, dö:dü:, dö:dü:.¹³⁵ Lan, bu adam eyi adammış.¹³⁶ Bunnan u:raşmi:m desin di:ni, tekerrürü de birinden duydum, bilmem tekerrürün ne oldu:nu.¹³⁷ Osandı dö:meden beni.¹³⁸ Bidaha tekerrür edmesin

gumandanım dedim.¹³⁹ Ellerim şö:le duriü.¹⁴⁰ Bilmiüm ki bu tekerrürün ma:na:sını.¹⁴¹ Herif geldi, bize bidaha vurması:.¹⁴² Şu ça:m bende heç yog.¹⁴³ Durdu:m, durdu:m, bidaha tekerrür edmesin dedim.¹⁴⁴ Boynumu bügdüm.¹⁴⁵ Bidaha yumrug.¹⁴⁶ Bu tekerrürde bir bog var dedim, dayoulu.¹⁴⁷ İki sefer yumru: yi:nce, sen bunu deme bahım Sarı Sela:ddin.¹⁴⁸ Demedi:dim, herif bidaha vurmadı ba:.¹⁴⁹ Tekerrürü bilmedi:mden, ya:nış a:nadırmıssım.¹⁵⁰ Tekerrür edmez dieca:m yerde, edmesin dermissim.¹⁵¹ Ben de, bu bir kibar çocu:muş, buna tohanmi:m desin di:, ö:le dedi:dim.¹⁵² Öldürücü:di gahbavradlı beni.¹⁵³ Gene rahmed ossun, nur içinde yadsın, dayımın, Abdulla dayımın, Abdulla:fendinin, subay ıdı ya, asgelligde de.¹⁵⁴ Onun bohuna.¹⁵⁵ Atatürk şö:le bö:le derkene, ben onu heç ellemedim, gafasını.¹⁵⁶ Yousa onu da cıncıg gibi eder idim.¹⁵⁷

Goreli Mahmudu bili:n mi?¹⁵⁸ O da bize agraba: gelir ya.¹⁵⁹ O da şöför, ben de şöförüm.¹⁶⁰ O da çoğ muazzam iş yabmış da, Ali Köfde gibi dial, bila:der.¹⁶¹ Bu agraba:mız, o yabancı.¹⁶² Bursie yüğ götürdüğ dayoulu.¹⁶³ Bursa'da hamama gedeca:dig, sö:lemesayıb.¹⁶⁴ O da bu anarşi:nin guvvadlı oldu: zaman.¹⁶⁵ Pekaka yog da, sa: sol da:va:sında.¹⁶⁶ Bizi çevirdiler, bize bozug çaldılar.¹⁶⁷ Bir gaç genç geldi, hangi görüşlüsü:z felan.¹⁶⁸ Ulan sa:cı:g deseg, olur ki herifler solcu olur.¹⁶⁹ Solci:g deseg, olur ki sa:cı olullar.¹⁷⁰ Ellerinde dabanca dayoulu, çenemize gabizesini vurmie başladılar.¹⁷¹ Biz dedig ki, biz şöför adamıg, bizim görüşümüz nolacag.¹⁷² Biz gece gündüz kefinimiz ba:zımızda diregson sallüüg falan, dedi:seg, yog ulan var görüşü:z.¹⁷³ Sö:len bahım felan.¹⁷⁴ Allah rahmed eylesin, Goreli Mahmud gurtardı bizi.¹⁷⁵ Garnını açdı, gardaşım dedi, öldürürsa:z öldürün bizi, dedi.¹⁷⁶ Za:ten ben öldüm, öbür dünyaya geddim geri geldim, dedi.¹⁷⁷ Aha ben Goreli:m dedi.¹⁷⁸ Birinci ga:filede mi, ne de Gore'den geldim, dedi.¹⁷⁹ Çenesi dagma, alt çenesi.¹⁸⁰ Göba: bismillah şurda, Türkiye hari:tası:mı garnı.¹⁸¹ O dedi, ya:ni ne isdiüsü:z.¹⁸² İsdüsa:z öldürün beni, dedi.¹⁸³ Bunnara dohanman, beni öldürün dedi.¹⁸⁴ Sıhın gafama da öldürün, dedi.¹⁸⁵ Ben öbür dünyaya gedmiş gelmiş adamım dedi.¹⁸⁶ Aha garnım, aha ba:sırı:m.¹⁸⁷ Ben sa:cı ossam ne çıhar, solcu ossam ne yazar, dedi.¹⁸⁸ Ö:le di:nce bizi azadladılar.¹⁸⁹

Türkan Özkök

(50 yaşında, ilkokul mezunu, ev hanımı)

Bir varmış bir youmuş.¹ İki tene bir sevda:lı var ımış.² Bu gızı almamış gene fahare di: oulan.³ Gızın da canı sıhılmış demiş ki, sen ged alma bahım beni, demiş.⁴ Sen beni bulun sounda demiş.⁵ Oulan demiş ki, bulmam

demoş.⁶ Gız gaçıb gedi:miş.⁷ Demir çarıg delinmi:şin demoş, demir asa a:lmi:şin Allah beni sa: gösdermesin demoş, gız.⁸ Ni:se bu gız gedişin, oulan bu yandımlı deşmiş.⁹ Yollara gedi:ken, az gedmiş uz gedmiş, dere depe dümdüz gedmiş oulan, gız yog.¹⁰ Önünde bir goca bir gala rasgelmiş.¹¹ Demir çarıg yabdırmış oulan, bir de demir asa almış eline.¹²

*Demir gala:, Demir gala:.*¹³

*Demir gala:dakı otu:ranlar.*¹⁴

*Demir ırbıg götü:renler.*¹⁵

*Gülbahri'nin gala:sı bura: mıdır, demoş gız.*¹⁶

Yog bura Tobrag gala demoşler.¹⁷ Gız birez daha gedmiş, gedmiş, gedmiş.¹⁸ Az gedmiş, uz gedmiş, dere depe düz gedmiş.¹⁹

*Tobrag gala, Tobrag gala.*²⁰

*Tobrag gala:dakı otu:ranlar.*²¹

*Tobrag ırbıg götü:renler.*²²

*Gülbahri'nin gala:sı bura: mıdır, demoş.*²³

Yog yog daha öte ged, demoş.²⁴ Amma: gızda heç hayır galmamış, gücü galmamış, gedi:.²⁵ Gız dere depe dümdüz, acından ölmü:ş.²⁶ Fahare olmuş.²⁷ Gız ö:le bagmış ki bir gümüş gala var.²⁸

*Gümüş gala:, Gümüş gala:.*²⁹

*Gümüş gala:dakı otu:ranlar.*³⁰

*Gümüş ırbıg götü:renler.*³¹

*Gülbahri'nin gala:sı bura: mıdır, demoş.*³²

Yog yog da: öte ged, demoş.³³ Öte başa varmış ki, çeşmede iki tene gadın su aliür.³⁴ Buralarda bir Gülbahri var görmedi:z mi, demoş.³⁵ Altın galada oturiüm diürdü, demoş.³⁶ Onnar da bunu oynadmışlar.³⁷ Orda da birinin Gülbahrie gö:nü düşmüş.³⁸ Gülbahri demoş, daha ötede demoş oturiür, demoş.³⁹ Hemi demoş, Gülbahri: ba:zladılar.⁴⁰ Goyun eti di: etini saddılar, demoş.⁴¹ Aman oturmuş gız orda bir a:lamiş.⁴² Amma: gılıg gedmiş, aya: aşınmış, demir asa azıcağ a:lamiş, galan elindeki deyneg.⁴³

*Ahd atallar satallar.*⁴⁴

*Hayva turuc satallar.*⁴⁵

*Goyun eti dieregden.*⁴⁶

*Bahri'nin etini satallar, demoş gız.*⁴⁷

Buna ötekavrad üzölmüş.⁴⁸ Yog yog demoş, diha demoş.⁴⁹ Şo gördü:n galada Gülbahri demoş.⁵⁰ Türkü söyli:şin bu, canı sıhılmış.⁵¹ Varmış gala:n, demir asa i:ce a:lamiş, iki bükölmüş.⁵² Demir çarıg da delinmiş.⁵³ Eh demoş, galan ben bunu bulurum demoş.⁵⁴ Varmış ki bir göze:l yer, bu oulan abdez almış, namaz giliür.⁵⁵ Şö:le yüzünü benizedmiş.⁵⁶ Gülbahri: demoş.⁵⁷ Hı: yog.⁵⁸ Gülbahri: demoş.⁵⁹ Oulan bildig çıgmamış.⁶⁰ Çünkü bileceg ha:lı galmamış, garımış.⁶¹ Aradan yıllar geçmiş.⁶² Ondan so:na bagmış kine, bu

demir çarığ delindi, Gülbahri demiş.⁶³ Demir asa alındı, Gülbahri demiş.⁶⁴ Onu:çun ben seni geldim buldum, demiş.⁶⁵ Bundar orda gavışmışlar.⁶⁶ Ondar ermiş muradına, darısı ermiennere.⁶⁷

Seher Türkkorur

(80 yaşında, okuma yazma bilmiyor, ev hanımı)

Baban da işde gece megdebine gedmiş.¹ Beşden çıgmiş.² Babası youmuş.³ Günüz çalışır ımış düvende.⁴ Gece megdebe geder imiş.⁵ O odacıla: da ben yazdıddırdım gendini.⁶ Gunduracılığdan çıgdı.⁷ Biyere giremi:.⁸ Şor isdi:si:z, verim.⁹ İşde eyi bir şor.¹⁰ Gunduracılığdan çıgdı.¹¹ Burie geldi.¹² Dedi kine, hatıngışı ben no:tim dedi.¹³ Hökümete geddım, dedi.¹⁴ Odacılığ edici:m dedi.¹⁵ Gıg tene adammar dedi.¹⁶ Gıg tene adam mı var, dedim.¹⁷ Ha: dedi.¹⁸ Benim dedim bir sürü çorum çocu:m var dedim.¹⁹ Bunnarın rızgını Cena:ballah ordan verici dedim.²⁰ Beni almadılar dedi.²¹ Seni almadılar isa dedim, Cena:balla: yalvarırsam dedim, alıllar dedim.²² Nasıl edicin, yalvarıcın, dedi.²³ Gece kaharım dedim, haced namazı gılarım dedim, yalvarım dedim.²⁴ Merhamedsize merhamed ver, imansıza iman ver, yogsullara varlıg ver Ya: Rabbi.²⁵ Bize de yogdan va:reyle, merhametli gullarına muhtec ed di: yalvarım dedim.²⁶ Ulan dedi.²⁷ Bu hatıngışı saf dedi.²⁸ Bahele dedi.²⁹ Senin yalvarma:nan goca hükümet dedi, adamı, beni alır mı, dedi.³⁰ Alır, dedim.³¹ Hemi de dedim, kitab al ohu dellersa: dedim.³² E: kitab alacag param yog dedi.³³ Kitab alacag paran yousa dedim.³⁴ Şurda Zahare bacı var, gomşumuz dedim.³⁵ Ondan para alırım dedim, sa: verrim dedim.³⁶ Geden dedim, bir arzıhal verin dedim.³⁷ Ohumadım amma deli dialım daha, aklıım başımda.³⁸ Arzıhalcie arzıhal verin, dedim.³⁹ Sütçi:mamın ouli:m.⁴⁰ Sermiem yog ki düven açam.⁴¹ Elin işçisi:dim.⁴² Bir gafla çocug var başımda, beş altı tene.⁴³ Bunnarı besliemiüm.⁴⁴ Beni odacıla: alıcı:z, di: dedim, yazdırcın.⁴⁵ Onu da va:linin eline vericin dedim.⁴⁶ O va:li dedim, o gıg teni: almaz, seni alır dedim.⁴⁷ Aman dedi.⁴⁸ Benim heç aklıma gelmi:di bö:le, dedi rahmedlig.⁴⁹ Benim aklıma Hag tarafından geldi işde dedim.⁵⁰ Ben ille Cena:ballah seni orie, rızgımız orda dedim.⁵¹ Aman sen safsın dedi.⁵² Olur olur dedi.⁵³ Allah'ın yardımını olur dedi.⁵⁴ Benim dedi:mi dutucu:, dedim.⁵⁵ Dutucum amma param yog dedi.⁵⁶ Ne:di:m.⁵⁷ Aha Zahare bacı da ba: gaç para gerek olursa verrim dedi:di.⁵⁸ Orta megdeb ohi:cin demişler.⁵⁹ Amma ne masa var, ne sandalya var, ne kitab var, ne şu var, ne bu var.⁶⁰ Bu so:na yavrım, buna dedim kine İmamın oulu dedim.⁶¹ No:ddun dedim.⁶² Alıcılar da, ohi:cin dediler dedi.⁶³ Ne masa var, ne sandalya var, ne aletirig var.⁶⁴ Aman dedim, aletirig dedim, şu İrahme bacı:ldan seyyar getirrim, alırım dedim.⁶⁵

Masi:, sandalyi:, Şi:den getirrim dedim, Emmezliden dedim.⁶⁶ Onnarın var dedim.⁶⁷ Sen yete ki alıŐ, dedim.⁶⁸ alıŐabilin mi, dedim.⁶⁹ çalıŐırım ya, dedi.⁷⁰ Ahıl var da dedi, zema:nında alıŐmamıŐıŐ işde dedi.⁷¹ Şindi dedi, va:li bey dedi, ohi:cin, orta biri geicin, :le gelicin dedi, dedi.⁷² Zora eki:, alıcı da.⁷³ Garti bir kitab aldı.⁷⁴ Onnarın dedi: kitabdan aldı.⁷⁵ Masa getirdim, sandalya getirdim.⁷⁶ Şu gomŐudan da seyyar getirdim, İrahme bacı:ldan.⁷⁷ İrahme bacı dedim, aletirig na:dar yanarsa yarısını ben verrim dedim, yarısını sen ver dedim.⁷⁸ Gz: severim dedim.⁷⁹ İmamın oulu derse alıŐıcı, bir iŐe girici Allah gıŐmed ederse.⁸⁰ No:lun, sebeb olun, dedim.⁸¹ Aman :le dedim ya, bağdı ki herif ohi:, iŐe girici, aletiri: kesdi, kesdi addı.⁸² No:tag dedi, gri: hatıngişi dedi.⁸³ Aletiri: kesdiler dedi.⁸⁴ Vardım, ben vermim dedi.⁸⁵ Nedi: dedim.⁸⁶ Şurda yahın gomşusun, yedi yerde gomşu sva:li var dedim.⁸⁷ Heyle sval vericin kele, dedim.⁸⁸ Bir aletirig lambasına dedim, sen dedim, yagmie vermedin dedim.⁸⁹ Gene bu Zahare bacie vardım.⁹⁰ Bonalırsan gel, bende para og dedi, rahmedlig.⁹¹ Ben sa: bonaldmam, İmamın gelini, dedi.⁹² Varım dedim, Zahare bacı:ldan dedim, beş ka:d alım dedim.⁹³ Sa: verim, İmamın oulu dedim.⁹⁴ Bize bir aletirig egdir dedim.⁹⁵ Beş ka:de egdiler.⁹⁶ :leligce yavrım, ondan pari: aldım, geldim.⁹⁷ Enişden aletiri: egdi.⁹⁸ Hemen bir gnu:n egdiler.⁹⁹ Allah'a binlerce Şükür, o da ohudu, geçdi ayla:¹⁰⁰ Müdürün yanına gapıcı.¹⁰¹ Ben dedim ki, geldi geddi, grin m, dedi.¹⁰² Odacıla: girdim dedi, her işi ben dutim, dedi.¹⁰³ Zobi: yag, e: spr, çay bişir, dedi.¹⁰⁴ Aynavrad gibi ben orda hizmed edi:m, dedi.¹⁰⁵ Gri: dedim.¹⁰⁶ Bu adamın gücüne geddi, rahadlıg.¹⁰⁷ No:tag, Allah.¹⁰⁸ Hazretallah, biz de dayanag bahalım dedim.¹⁰⁹ Gene Allah, Allah, Allah gece gündüz zikir eddim.¹¹⁰ Gece gündüz yalvardım.¹¹¹ İmamın oulu dedim.¹¹² Yalvardım Allah bu rızgı verdi, bidaha yalvarırsam, işallah goley iŐe giren sen, dedim.¹¹³ Sen safısın, dedi:n gabul olur.¹¹⁴ No:lun ohu dedi.¹¹⁵ Eh ohu di: Őiedi:r.¹¹⁶ Neden, galb bollu:, gz bollu: var.¹¹⁷ Şükür Alla:m, diledi: mi veri:.¹¹⁸ Gendi de eyi güzel de, biti: galbi darca.¹¹⁹ Fahırca rahmedlig.¹²⁰ Beni: dutulmi: di:r.¹²¹ :leligce yavrım, başı:zı a:rıdmieg.¹²² Beş ka:d daha aldım, alegtiri: egdirdim, bu gomŐudan.¹²³ Gurban ossun sa:, benim sağlı param og.¹²⁴ Sa: gurban ossun, benden isde, kimseden isdeme.¹²⁵ Bu gomşum og eyi:di, rahmed ossun.¹²⁶ oru çocu: youdu, pari: birigdirirdi b:le.¹²⁷ Evel Allah, bu ocuglara da bu cehiz gablarını bu aldırdı.¹²⁸ uvalınan getiri:r, alıcın, ba:ndi:ni, der.¹²⁹ Eli: gorsan, benim gabım satılı:, yousa satılmi: der.¹³⁰ Endirrim, galdırım, peŐ Şu da kibar ımış.¹³¹ Al bunu, ocugların cehizine goy der.¹³² Beni: alıŐdırır.¹³³ Yun a:ddirir, pambıg a:ddirir, ben sadmasını bilmem Zahare bacı derim.¹³⁴ Ben geder satarım der.¹³⁵ Götürür sata:r, parasını getirir.¹³⁶ Aha parası, gızım der.¹³⁷ Aha Şu

karı, aha şu anası der.¹³⁸ Ba: da kaç para verici:sen, borcu: ödeş der.¹³⁹ Bö:le çalışdırırdı, beni bu Zahare bacı rahmedlig.¹⁴⁰ Ö:leligce, ben bunnarın gabını gaca:nı, don satırısını, sinisini, çarşie heç gedmedim, bu getirirdi, rahmedlig.¹⁴¹ Ni:se, Allah'a şükür, şi: oldu.¹⁴² Bu sefer de veznedar oldu.¹⁴³ Pari: deşiri:r, şi:lere da:dır, tahsildallara.¹⁴⁴ Şimdi nasıl yerin derim.¹⁴⁵ Çog eyi der, Allah ra:zossun der.¹⁴⁶ Öte dünyada da seni isderim hatıngişi der.¹⁴⁷ Ben senden der, aldım saddım, sen cenned hatınısın der.¹⁴⁸ Ben seni isdemem dedim.¹⁴⁹ Şö:le eddim, sen hu:ri gızı al, ben hu:rouluna varrım dedim.¹⁵⁰

Burie gelin geldig amma, bir ahırın içi.¹⁵¹ Bir göz ev.¹⁵² Biz de ecer yabdırdı:dig.¹⁵³ E:miz ecer idi.¹⁵⁴ Bir dedim, e:den çıgdıg dedim, bir ahıra düşdüg dedim.¹⁵⁵ Allah yardımcımız olsun dedim.¹⁵⁶ Ani:n evi sa: galmaz ımış.¹⁵⁷ Beledie yıgdı:di de, ecer yabdırdı:dig orie.¹⁵⁸ Orda da işde, Cig Ali gız verici:m di: goymadı beni.¹⁵⁹ On beş yaşında gelin eddi.¹⁶⁰ On yedi on sekiz yaşında di: ısbad oldu, gelin eddi.¹⁶¹ Ben de maraglandım, herslendim.¹⁶² Beni dedim, gızı gelici di: gataö:l eddi, dedim.¹⁶³ Bon ahıra sogdu beni, dedim.¹⁶⁴ Allah da senca:zi ahrete gataö:l ede dedim.¹⁶⁵ Beni bu ahırlara sogdun dedim.¹⁶⁶ Tob gibi herif idi.¹⁶⁷ Bissolugda öldü sa: ömür.¹⁶⁸ Ne bilim be:n.¹⁶⁹

Enişden esger oldu geddi mi.¹⁷⁰ Odunum yog mu.¹⁷¹ Param ossa alanım yog mu.¹⁷² Hökümet aylıg veri: amma, esger a:ylesi di:, alanım yog.¹⁷³ So:na dedim kine, yürün ba: yoldaş olun dedim.¹⁷⁴ Bizim payımızı kesmişler dedim.¹⁷⁵ Çalışını depelieg, ba:lieg, hopumuza alag geleg dedim.¹⁷⁶ Günaltı avradları:mı.¹⁷⁷ Günaltı avradları:mı heb geddig.¹⁷⁸ Abou Pa:kize mi den, dezzen mi den, Emiş bacım mı den, Duran mı den, Elif ablam mı den, süpa:nallah, nahır gibi gedi:g.¹⁷⁹ Ba:da üzümmar, gedin de yieg di:.¹⁸⁰ Bir ben odun getirdim, onnar keyfe geddi.¹⁸¹ Yi:b içib geliciler.¹⁸² Ö:le seped meped de yog.¹⁸³ Böreg çabıdı, temsil.¹⁸⁴ Ney, şö:le çıhın çıhınnieceg çabıd.¹⁸⁵ Herkiş bir çabıda biti: biti: kesmişler.¹⁸⁶ Sallandır, sallandır ellerinde.¹⁸⁷ Ben de bişey çalı eddim, bir ba:.¹⁸⁸ Orda üzümmar amma, gedib getiren yog.¹⁸⁹ Bunnarı yoldaş eddim kine yavrım, ba: yoldaş olun, üzüm de kesin getirin di:.¹⁹⁰ Çalı: getirdim.¹⁹¹ Amma Agbaşında benim dezzemgil var, orie dar düşdüm.¹⁹² Aman enişde:, öldüm dedim.¹⁹³ Aman yavrı:m, dedi.¹⁹⁴ Seni dedi, baban görmesin dedi.¹⁹⁵ Bö:le çala getirdi:ni, dedi.¹⁹⁶ Burie bırag dedi, bunu ben götürürüm dedi.¹⁹⁷ Enişdem yarısını getiremedi benim e:me.¹⁹⁸ Enişdeca:zim geldi de enişdene gahreddi.¹⁹⁹ Enişden esgerden geldi:di de, benim yienim dedi, bu dedi, benim evladım gibi bu, dedi.²⁰⁰ Çog severim, çocu:muz youdu dedi.²⁰¹ Alır alır götürürdüg, biz e:mize, dedi.²⁰² Babasının sevgilisi:di bu dedi.²⁰³ Omusca:zında çalı getirdi, bu dedi.²⁰⁴ Bö:le gahri: çekdi, bu senin,

dedi.²⁰⁵ Ani:n babi:n sevgilisi olma, vardı:n yerde sevgili ol.²⁰⁶ Esgerligden gelişin, ben dedi, esgere gelib gedenlerin çounun kötülüg oldu:nu duydum, dedi.²⁰⁷ Sen dedi, daha dedi, namahrem garşısına varmamıssın dedi.²⁰⁸ Senin arni:n çatını öpeca:m, ben dedi, İmamın oulu.²⁰⁹ Aman dedim öpülür mü, ayıb dial mı dedim.²¹⁰ Aman dedi, halelimsin nedi: öpülmesin dedi.²¹¹ Varırsam işallah, sa:selim demiş.²¹² Ari:nen namısı:nen görürsem demiş.²¹³ Onun demiş, gardaşı esger demiş.²¹⁴ Gocası esger demiş.²¹⁵ Bahanı yog demiş.²¹⁶ Bir garı demiş, ıhdıyar demiş.²¹⁷ Göze dolu a:sig, nolacag bunun halı, demiş.²¹⁸

Enişden esgere gederkene, bir Zekie vardı, bir de Hacimam vardı.²¹⁹ Bir de Minire var ıdı, öldü sa: ömür.²²⁰ Hacimam da öldü sa: ömür.²²¹ Minirie süd dohandı, Zekienin südü dohandı.²²² Onun arhasına Hacimam oldu.²²³ Hacimam'da ben anamgile geddi:dim.²²⁴ Anamgilde çor çocug dedim.²²⁵ Bunnarda bit olur dedim.²²⁶ Ohumie gedi: kimi, kimi megdebe gedi:.²²⁷ Bahan yog, anaca:zım dikiş diki:, dedim.²²⁸ Gucacı:ma aldım.²²⁹ Şö:le gaynanam görmesin dedim.²³⁰ Dışarda, bir asbab da mı geydirme yog.²³¹ Cıscılbag çocu: guca:mda.²³² Şurda gar dolu ha:.²³³ Bira:z gar ya:dı.²³⁴ Havlıda gar dolu.²³⁵ O çocu:n arhasını cıbadmış, bagmıssım.²³⁶ Çocug sablıcana dutulmuş.²³⁷ Togmag gibi çocug öldü, size ömür.²³⁸ Ben dam lo:larken aşşa:da öldü, sa: ömür.²³⁹ Sablıcan di:şin, işde üşüdme.²⁴⁰ Za:türre, evelden sablıcan ıdı.²⁴¹ Şindi za:türrie çıgdı adı.²⁴² O çoca: ben sebep oldum, o yavrıma.²⁴³ Yedi aylı:dı, çocug gözeldi.²⁴⁴ Çocug ö:le bir güzel çocu:du kine, sa: ney di:m.²⁴⁵ Gövşen gözlü, be:mbeyaz.²⁴⁶ O do:du: gün yavrım, Cenaballa:m nur do:durdu, leyla: gadir gecesi.²⁴⁷ Çocug do:du, gaynanam dışarı çıgdı.²⁴⁸ Aman yavrı:m dedi, nuri:nen barabar do:du, bu çocug.²⁴⁹ Ondan so:na beli:kem gala dedi.²⁵⁰ Çocug do:du, Şeha:dil tarafına endi şey şö:le.²⁵¹ Göv yarılır gibi, bö:le gedmiş.²⁵² Yalpada ışık içeri gelişin, ben aman ana nur do:du, yörü ged dışarı dedim.²⁵³ Gaynanam dışarı geddi.²⁵⁴ Allah ahred muradımı ver demiş, enmiş.²⁵⁵ Hasretime gavişdır diemedim, yavrım.²⁵⁶ Ben ouluma gavişamam dedi.²⁵⁷ Size sa:lıg gavişamadı öldü.²⁵⁸

ULUSLARARASI FONETİK ALFABE İLE

Osman Görünmez

- 1 bən sifdəhu tənək^jəđi:dim
- 2 ɔrdan tʃuɡdu:ɡ emmimiz ølyfyn
- 3 bunuŋ bəbəsi:nən ɔrtəɡđu^tu^tu^g eddig^j ɔtuz gu^rɡ sene
- 4 ɔ də dedi k^ji javrum dedi
- 5 g^jəzɣynə g^jiri:g^j ja gu^rzu veridđi bə: di:
- 6 nə dedi:sə emrinden tʃuɡmədu^g
- 7 ɔ zəmən ahu^l mu^l vər udu^l zehin mi vər udu^l findi ahu^l
ɡatmədu də
- 8 gu^rzum^u versəm a^tu: dedi bundən ja:
- 9 sen verirsən ben də a^turum ja dedim
- 10 bəzəltu^g eddig^j ɡəjuⁿbəbəm^unən
- 11 ni:sə sə: verdim u^tan dedi
- 12 bən də a^tdu^m dedim
- 13 ø:ləđə g^jeddi
- 14 bunuŋ ənəs^u g^jəlir imi^f burie
- 15 ja:ni jalən bu^tfuɡdən ja:ni təm nu^fənnən^mədu^g də sɔz
- 16 bə: də verməg^j isdəmədi bunuŋ ənəs^u
- 17 findi furda jɣzy jog^j
- 18 bə:nmemi^f i^fdə zahar k^ji
- 19 k^ja:d vər udu^l
- 20 isg^jəmbil ojnəltardu^l
- 21 ədmu^f əltu^l ojnəltardu^l
- 22 təv^lta ojnəltardu^l
- 23 bəndəg^j səjal^tardu^l
- 24 findi dəgsən tənə bəndəg^j əlu^r
- 25 fə:lə mənɡatə əlu^r mənɡatə
- 26 burdən səjaⁿ g^jədə^r səjaⁿ gədə^r
- 27 nərie dyfərse ɔrie bəhəttar tʃit isə bir dəhə g^jədə^r
- 28 ɔri: a^tur
- 29 du^ddu ɔri:
- 30 tɔg isə bəndəg^j jousa ɔrda ɔrie jatər
- 31 øbirinə g^jəlir su^rə
- 32 bə:ləđə dəvəm edəllər^{di}
- 33 həfɡ^jin dəllər^{di} həfɡ^jin

34 dörd desde k'ardunən
 35 onu benim hetf agtım jetmiy belliemedim bilmiym k'i
 36 jöz dıuz beş jyz jöz biş jöz
 37 onun de şi: vərdu
 38 şö:le dabağasur vər udu
 39 hepisiniş ysynde şö:le jəzutaru vər udu
 40 biri k'atub olur ik'isi japer
 41 gujumçu şerşusunuş çə lorduş çə jog' mu çə bizim
 g'əhviri:di
 42 jeri şog' g'əzəl
 43 iltu təbəhə:ni:di
 44 ərəsie gadar g'ed təbəhə:ni:di çə
 45 arahie dyşdyg'
 46 humərə dyşdyg'
 47 çrdə belledim ben əsg'ər əğə:nda belledim huməru
 48 əməsjadən ataj k'əgdu havzie
 49 ik'i jerdə jabduş tesk'iri: havzədə atdum
 50 ytf tene heməmi vər guduret heməmi
 51 bunnər g'ibi da:l k'i əssahdən heməm
 52 ujuz oldum ujuz
 53 k'ynde heməmə g'ederim
 54 g'əzə k'imse g'irəmez
 55 g'əbe vər g'əzde byng'yldiyr
 56 u:şfelu:n g'irdi: hetf bir tərəfə gumuldədmədən hetf bijeri:
 jagməz
 57 çrdə benim ujuzum eji oldu
 58 zəbzəğji vər udu bir əfendi:m
 59 gasəb vər udu ik'i
 60 bir tene k'əşg'ər vər udu ytf
 61 ali şəvuf vər udu
 62 bahğaqşu əbdullu:sdə vər udu siziş ç məhalledən berber diş
 de şek'ər idi ja:
 63 ben yşfyny bir şeg'dirdim
 64 şurdə bir dişim vər udu yşfyny bir
 65 nəsul şeg'dirdiş
 66 alk'olli:m de şeg'dirdim hetf dujməduş
 67 bizim mənqata dedi:miz mənqata ç de dəvə bəndə:şdu
 68 şö:le jaləğtar vərdu təg'di: şö:le çaltardu tek'elleg' tek'elleg'

sure sure
 69 fə:lə fo:dər tɛgʲdi: fə:lə ikʲi tərɛflu ojalʲardur
 70 ɛvutʲ sʷæʒag bərdag ɛ:zur:mu
 71 iʃdɛ ɔnuŋ iʃindɛ ojnɛlʲardur
 72 bɛnim bɛbɛmuŋ bɛbɛsu dɛ humɛrʒi:mif
 73 bɛnim bɛbɛm demif kʲi jɛ ɛnɛmu bɔʃiɛʒɛgʲsiŋ jɛ humɛru
 tɛrgʲiɛʒɛgʲsiŋ demif
 74 daʃ mɛdrɛsɛdɛ ɔhudug ɔhiyg bəsduʲar
 75 ibrɛ:m hɔʒɛ ɔhudur udu
 76 ɔulunʊŋ biri ɔldy biri sɛw ʃindi dɛhɛ duri:
 77 ʃɛtʲa:du sɛsi ʃuugdu
 78 hɔʒɛ gatʲdu
 79 halebɛ geddi halebdɛ ɔrdɛ ɛvlɛndi ʃɔlug ʃɔʒug sɛ:bʷ ɔldu
 80 ɔ dɛ ɔldy bir dɛ ɛvrɛdu vɛr udu ɔ dɛ ɔldy
 81 guzu vɛr udu ɔ dɛ ɔldy ibrɛ:m hɔʒɛ
 82 utʃgur sɛtɛr udu gardɛʃu vɛr udu gʲalɛdɛ ɛlindɛ utʃgur
 83 ja:murɔdan utʃdu ɔrɛʲar ɔrdɛ kʲimɛ gatʲmɛdu
 84 aha ʃindi dymdyz ɔldu utʃdu
 85 ʃɔʒug ɛnɛsu bɛbɛsu yʃy bir tɔbrɛ:ŋ altuɔnda gatʲdu ɔldylɛr
 86 dyn dɛʃirdi avrad bunu tɛzɛ
 87 bizim tɛrhɛnɛ edildi dɛ ʃɛjdɛ ʃahangʲildɛ
 88 dɔllɛriŋ birinɛ ɔnuŋ dɛ ɛrɛbɛsu vɛr ɔnuŋ dɛ
 89 uʲan ɛrɛbɛnuŋ gʲɛtyɛ gojuŋ dɛ gʲɛtirin ʃu tɛrhɛnɛmuzu
 dedigʲ gʲɛtirmɛdi
 90 avraduŋ gʲɔ:ny tɛrhɛnɛ isdɛdi mi hɛmɛn ʃurdɛ jo:rd vɛr
 bisɛtʷur jo:rd ɛli:m jarʷsuɔnu tɛrhɛnɛ edi: jarʷsuɔnu jiygʲ
 91 dɔgdur nɛrdi:di
 92 ɛmmɛ usʷudmɛ jaŋguɔn vɛr udu ɔ zɛmɛnnɛr ʃɔgʲ
 93 sulfɛtɛ habi ɛʒu ɔlur gʲɛjɛd ɛʒu ɔlur jɛʃil vɛrirdi
 94 ɔɔndɛn judɛrdʷug gɛdɛrdi
 95 ɔ sa:bɛzɛr sy: gʲani:nɛn gʲɛlir idi gʲɛnɛ
 96 bir tɛnɛ kʲyllygʲ burdɛ bir tɛnɛ kʲyllygʲ ʃɔnuŋ ɛvindɛ tɛ:
 nɛhuɛrɛ:nɛ:dɛr gʲɛdɛrdi burdɛhu su
 97 bir tɛnɛ kʲyllygʲ dɔldu mu ʃu gomʃunuŋ ɛvinɛ varʷur udu
 98 ɔ gomʃunuŋ dɔldu mu ɔtɛ vɛrʷurdu
 99 hɛpisi dɛ gʷʲʲanʷur udu
 100 bɛn aʲmɛdum
 101 bɛ: jyz kʲa:d vɛr dɛdɛlɛr

- 102 ɔ zəmən jyz kʲa:d hɛr ɛdɛmdɛ bulunur mu
 103 sɛ: fu kʲyllygʲdɛn bittɛnɛ vɛrɛgʲ dɛdɪlɛr fu gomfu
 104 bɛn jyz jirmi lirɪɛ gʲɛddɪm ɛsri: su tʲɛgʲdim

Ümmügülsüm Görünmez

- 1 a:fəm ɔlur tɛn bɔrusu vurulur
 2 ɕigʲɛrlɛrim bɛlygʲ bɛlygʲ bɛlynyr
 3 hɛr nɛ dɛrsɛm bɛbɛm bɛnɛ dɛrɪulur
 4 gʲamlɛnme pɛdɛrim bu gʲynnɛr dɛ gʲɛtʲɛr
 5 a:fəm ɔlur gʲɛpɪlɛri kʲilidli
 6 zɛbɛh ɔlur gʲɛv jyzlɛri buludlu
 7 jarɪm gʲɛlɪr dɛji ɕɛhil gʲɔŋlym umudlu
 8 jar gʲɛlsɪŋ jarɛmi sɛrsuŋ dɛ gʲɛdsɪŋ demɪf
 9 bɪr gʲyn bɔ:lɛ zɛhmɛrɪnɪŋ tɛm jirmisi:mɪf
 10 jirmisɪndɛ gapu tʲɛlunmuʃ
 11 kʲɛbɛbɕɟu muʃdɛfɛ kʲɛbɛbɕɟu muʃdɛfɛ demɪf
 12 ɔ zɛmɛnɛ:ɕɛni bɪr sɛs dɛ dɛmdɛn gɛlmɪf
 13 kʲɛbɛbɕɟu muʃdɛfɛ kʲɛbɛbɕɟu muʃdɛfɛ di:
 14 bɔ:lɛ ɔturmuʃtɛr mɛngatɛ guzuɪylɛrmuʃ
 15 bɪzi gɔnɕɔlɔz tʲɛ:riy dujiy mysy:z demɪf
 16 ɔ:lɛ di:ʃɪn kʲimi gʲɛpiɛ gobmuʃ kʲimi dɛmɛ gobmuʃ
 17 pɛ:diʃah guzuɪnuŋ januɪndi:di ɛvlɛri
 18 dɛmɛ tʲuɪhuʃuɪn gɛjnɛnɛm diy kʲi biz dɛ tʲɔɕɟu:g ja diy
 19 bɛʃuɪmuʃzɛ tʲɛr tʲɛbuɪd marhama diy
 20 garu dɛpɛli: dɛpɛli: diy biz dɛ tʲuɪgduɪg diy
 21 ɔ:lɛg syrɪsy:my diy hafuɪ hafuɪ gɛddɪlɛr diy
 22 ɛmɛnuŋ demɪf
 23 ɪʃdɛ gatan galɛbɛlu: mu tʲɔgʲ gʲɛryʃyn gatan nɛsuɪ usɛ
 24 gɛjnɛnɛm dɛrdi kʲi bɔ:lɛ bilirim bɛn dɛrdi
 25 ɔ pɛ:diʃah guzuɪ vɛr umuʃ aha ʃurɛ
 26 pɛ:diʃah guzuɪ ɔnuŋ ɔ:ry ɛvlɛri:di
 27 ɔ ɛvɛ pɛ:diʃahuŋ guzuɪ gɛlɪr imɪf
 28 urbu: sɛʃuɪnɛ bɛli:nɛ bɛ:tɛr umuʃ sɛltanduruɪr umuʃ
 29 hatuɪ guz hatuɪ guz dɛr imɪf
 30 bu gɛjnɛnɛmuŋ gɛjnɛnɛsuɪnɛ
 31 fu urbu:muɪ dɔldur dɛ vɛr dɛr imɪf
 32 urbu: dɔldurur umuʃ bɛli:nɛn gɛri juhɛriɛ tʲɛkʲɛr imɪf

33 ne bileg^j ifde esseh mu jalən mu guzum
 34 uhū sə: bir for dēhə ifde
 35 bunuŋ syla:lesi biz gatan jedi g^jəbēg^j g^jətfmif
 36 ifde benim ərifde dənmyf
 37 janiə ɔndən sɔ:nək^ji tʃoɖʒuɣtər ərno:də ɣərɯfɯməmɯf oliy
 38 ifde ɛmmə ɣəjnɯmɣilin fi: syryb geliy
 39 bu ni:sə tʃog^j zengin imif ifgodrɔludə
 40 ifgodrɔlu mɯsdəfə pəfə dellərmiŋ
 41 ərno:d umuf
 42 o:dər zeng^jin imif ifgodrɔludə
 43 ik^ji hə:bə g^jəzy ɛltun dɔldurmuŋ
 44 ɛti:nən burie mərəfə g^jəlmif
 45 humərɖi:mif g^jəndi
 46 demiflər k^ji mərəfdə demiflər eji humər ojnien ɔlur demiflər
 47 janiə jəŋər imif g^jəndi də
 48 burie g^jəlifin ojnəmɯf ojnəmɯf demiflər k^ji sen fi: edeməŋ
 49 jeniŋ ɛmmə fu tēg^jg^jəfinni vər demiflər
 50 asul humərɖu ɔ demiflər
 51 ɔni:nən ojne bahum jəŋibilidʒiŋ mi demiflər
 52 oninən ojnerk^jen ɔ herifi də udmuf bu mɯsdəfə pəfəŋuŋ
 ɔlu
 53 i:deni: zeng^jin ɔlmuf
 54 ɔ tēgəfinni herif də zəhər nə:dar marah eddi:sə bunuŋ
 udufɯnə
 55 evde demif bir guzum vər ɔnə ɛd demif bunə
 56 ɛmmə demif guzumɯ də udərsəŋ bu mēmlek^jədden g^jədeməŋ
 demif
 57 guzumə də ɛtuŋɯm guzumɯ udmuf bu tēg^jg^jəfinniniŋ
 guzumɯ
 58 burdə mərəfdə ɣatmuŋ
 59 tēg^jg^jəfinniniŋ guzumɯ humərden udmuf aɖmuŋ
 60 burdə də ɛvlənmiŋ
 61 burdə ɣatmuŋ
 62 ifde biz gatan bizim tʃoɖʒuɣtər jediŋ g^jəbə:mif
 63 biz dəfɯnən sylek^jə ojnerduŋ
 64 fə:lə ɛltu tənə ɖuɣzɣu ɖuɣzərduŋ
 65 fə:lə də bir dəfɯtərɯmɯz ɔlur udu
 66 hapəbunən ɔ də

67 findi:ler bebutf g^jejy
 68 bebutf nerde: jemeni nerdi:di
 69 jani söz temsil hapebunen biz şuzgwa ojnerdug
 70 iblig^jden tob japerdug
 71 iblig^jden ifde tek^jdi:nen tob ojnerdug
 72 bir tforab esg^jisiniñ ifine gojardug
 73 sererdug sererdug
 74 gejuf tob dellardi
 75 k^jşfg^jellere zeng^jin tfoşugtaru gejufdan dig^jdirir ifini
 dölduddurultardu
 76 ni:nen döldurultarse
 77 onner gejufnen ojner biz de ibli:nen tşebudunen ojnerdug
 78 tşellig^j dejneg^j de ojnerdug
 79 findig^j ben hetş ojnen tfoşug g^jörmiym
 80 findi tfoşugtaruñ biñ bir tene ojunşugtaru ver
 81 erebetaru belesbidleri söz temsil
 82 evet o tfoşugtar onu nerde g^jöryllerdi k^ji ojnielardi
 83 benim bebem de ik^ji sefer esg^jellig^j edmiş
 84 tē: her esg^jelli: etu jedi sene edmiş
 85 otuz jafunda evlenmiş
 86 eneşze:zum de on beş jafundi:mış verdig^jlerinde
 87 ifde deşumunen barabar bir bek^jir deşum ver böyg emmi:z
 oliy
 88 dedemiñ en böyg^j oulu bek^jir imiş oni:nen barabar edmiş imiş
 89 orde de bebemunñ huju hoşune g^jedmiş
 90 beni bune verdi: g^jimi beşumuu demiş bebem verirse
 g^jyşşyg^j demesse se: verim demiş
 91 esg^jellig^jde esg^jer erhadestari:mış
 92 g^jelişin de ifde dedem de der imiş k^ji rehmed otasudşe
 guuzu:m seni benim elimden k^jimse etamēz
 93 se: dy:rdşy g^jelillerse syllymden jiteg^jle teng^jir meñg^jir
 juvelansunñ arhanda ben verum der imiş
 94 bunnar de dy:rdşy g^jelmisler gatan ifde söz atub söz veriyler
 95 bebe demiş onner bidēhe g^jelillerse syllymden jiteg^jli:m mi
 demiş
 96 hys bidēhe dujmi:şim demiş dedem urahmedlig^j
 97 bagmuş k^ji atub verme şoru veriyler
 98 bebəsununñ eldurdu: jog^j

- 99 bæbæ önnær bidæhæ g^jelillerse syllymden jiteg^jli:m mi demif
 100 bidæhæ dujmi:ðjim fœru demif
 101 ænæðæ:zummu vermi:fler ifde
 102 ɔ dæ no:dmuf ɔn bef jafwundæ g^jelin ɔlmuf
 103 ɔn bef g^jyunnyg^j g^jelinik^jene hærbde vurulmuf
 104 æmæ: hæzæ:ren tifdig^jler hæzæ:ren junŧar hæzæ:ren fojŧar særdur
 ɔ ŧuugruugŧarunæn
 105 junu dærerduug
 106 dærag vœr wduw fœ:le dif dif telden dæragŧar ɔlur udu evel
 107 gœjnenem urehmedlig^j sæbaha:ðæ dærer wduw
 108 v:fæmæ:ða a:rir devlik^jyn bæzære g^jœtyryrdu ibli:ni
 109 evel falvœr sætœlŧardur
 110 bæ:le gare falvœr joudu biŧde bir vœdem g^jœjœrdu
 111 junðen falvœr g^jœjœllerdu vœbæ g^jœjœllerdu
 112 bizim a:rdig^jlerimiznen gadunŧar dæ pœmbuug a:rirdig^j
 mœvrurum k^jœjnæg^j ɔ eminebŧam az muw dœhudu rœhmed
 ɔŧasudæ
 113 mœvrurum ifde elde dæzg^jahdæ dœhultardur
 114 pœtusga jœrine g^jœŧfœr idi
 115 pœmbu: vœddururduug a:rirdig^j eminebŧam dœhur udu
 116 mœlœfœ ederdig^j
 117 jyg^jlyg^j pœrdesi ederdig^j
 118 ŧfœrŧœf ederdig^j
 119 hœriflœre k^jœjnæg^j tumæn dik^jœrdig^j
 120 biz vœjæ:muzæ dojmaglu: ederdig^j
 121 k^jœjnæg^j ederdig^j
 122 mindellerimize dœŧfœg^jlerimize jyz ederdig^j
 123 bæ:le nœ vœr wduw javruum biŧde bir tœne bir bæsmœ
 bulunmœzdu
 124 en birinðgi vœdem k^jœten dellœrdu ŧvœbuug ŧvœbuug k^jœten
 g^jœjœllerdu
 125 findi dœ k^jœten hœŧf g^jœrmiym
 126 findi juhœ juhœ vœsbœb g^jœjiylœr
 127 guwf g^jœldi mi biz gaŧun gaŧun mœvrurum k^jœjnæg^j if jœla: der
 idig^j fœ:le guwœŧamœ dik^jœr g^jœjœr idig^j
 128 findi:lœrin sydjœn mydjœn g^jœjœdi: javruum
 129 bizi:lœr dœ ojudu bizim ðœhœwŧŧugŧaruumuzdœ
 130 benim ifde ɔn tœne bir fœsdœnum vœr wduw

- 131 ik'i tene bəsmə k'əjnə:m vər udu
 132 g'ərisi də dəməlu k'əjnəg'
 133 tʃubug tʃubug dəməluʔar olurdu ɟulfə dəhuməsə
 134 bir g'əlinni: pətusgadən edəllərđi
 135 pətusgə k'əjnəg' ənu g'əjərđidig'

Zeliha Görünmez

- 1 bən elin eddi:ni jeməm g'yly:m
 2 ba: aʔum di:ni nələr eddi v̄həɟuəkə
 3 hasdasuŋ haʔuŋ jog' ille aʔum di:ni
 4 elli miljon g'edi:mif
 5 jirmi miljonug' bə: jo:rd aʔursəŋ elli k'iləu tərhenəm əlur
 dedim
 6 həmi dedim k'isk'ibər dedim jy:jə v̄ruðə dedim
 7 piritʃ gu:ru: g'əji:lərmif bilməm nej g'əji:lərmif itfine jog' jog'
 bən eliminen jəpərum
 8 benim haʔum olmiənəɟə eliminen jəpərum u:reħəd də
 əlməsəm g'əlinlər jəbuŋ
 9 k'isk'ibər tertemiz gazanʔaru jurug suʔarunu gərug
 g'ərərində tertemiz
 10 ənnən sə:nə dəymi: yʔ səfər jurug k'isk'ibar k'illi suʔaru
 g'ədə:r bərrəg g'imī əlu:r
 11 g'əzəlɟə su gəjnək'ənə v̄təruŋ itfine gərəʔdurru
 gərəʔdurru gərəʔdurru suju tʃək'ildi mi:di
 12 v̄tunu tʃək'ərig' k'y:re:nən ja: ɟənunu tʃuħərdur ə biʃirne
 13 ja:lər g'ibi k'isk'ibar erk'ek'lənnən bə:ber biʃirrig'
 14 k'isk'ibər biʃirdig'đən sə:nə tʃəbuʔtə: ə junən temiz
 tʃəbuʔtə:ru bir dəhə suja gəjaruŋ pəsyk' nə da:di filan suʔfən
 mu iʃedi
 15 bər bəɟyg' my g'əzdi di:ni
 16 g'ənə g'əri ənnəru k'ibə:rɟə juru:g
 17 ik'i yʔ səfər ə tʃəbuʔtə:ru jurug tʃərdəg'əru tertemiz silə:r
 tərheni: tʃək'ərig' ysyne
 18 sədu:ruŋ
 19 k'isk'ibər səddug'đən sə:nə sə:lə elin janmiəɟəg' ʃək'ilde
 gəjaruŋ təflərə ju:r:ruŋ ju:r:ruŋ jo:rdəruŋ gəjaruŋ k'isk'ibər
 k'ək'ig'leri v̄təruŋ tʃəro:tuŋ v̄təruŋ

20 ja:ʔememuzzu jerigʲ firimizi jerigʲ javrum
 21 gʲeli: emmæ nəsul edi:ler
 22 nort:i:ler
 23 elimde serdirrim ben
 24 ben maʔanuy serdi:ni sə:mi:m
 25 maʔanuy serdi: ʔuugmi:r ʔu:ʔare japuʃi:
 26 ʃø:le gafu:nən gazu bizim heb gomʃuʔar serdiri: endʒe ʔi:
 ganədi:ler
 27 gafu:nən gazuduʔar øtə:n
 28 ɛltunuu dønderdiler ʔəbuɔdunən ʃø:le uʔaduʔar ø:le jolduʔar
 29 ɛʃgʲi: de ʔogʲ gʲæzel ʔuuhəddum
 30 beʃ kʲiləu sumə: ikʲi dən səturu su gʲojməm bir butʃug dən
 səturu gʲojarum
 31 bir sefer bø:le ɛz gʲojarum øfeleri:m øfeleri:m ɛlurum sy:ny
 suhar suhar ɔnu bir tərəfə gʲojarum
 32 jarum sətur dəhə su gʲojarum gʲenə ɔnu øfeleri:m øfeleri:m
 yʔ sefer øfelerim
 33 baharum kʲi dəhə ʃø:le ɛʃgʲili jarum sətur dəhə gʲojarum
 34 ɔ sən sy:ny de ɛjru təbsilərə gʲojarum ɔ tez ʔəkʲili:
 35 ɛjru təbsilərə gʲojdu: sən sy: su ɔldu:ndən tez ʔəkʲili:
 36 ɔ gojuʔaru a:ʃəmdən gʲojaru:m
 37 dibine ɔturur ɔnuɔ gumu: gubəru:
 38 səbahdən gʲæbgʲæzel ɔlur jyzy ʃø:le
 39 ɛʃgʲi syzə:nden zə:ti syzəregʲden gʲoji:m
 40 indʒe syzegʲden
 41 servis japərum lajləntərə pilasdigʲlerde ʔuuhardurum hep
 42 pərselənnərdə ɔəmʔardə ʔuuhardurum
 43 gʲæze:lɔʒe ʔuuhaddum
 44 beni:ni ʔuuhaddum gʲelini:ni ʔuuhaddum gʲeliniɔ
 ɛnəsunu:nuu ʔuuhaddum bu juʔl
 45 iʃde bəbəmuɔ bə:nden kʲesdigʲ
 46 bu juʔl niʃe jabmədum
 47 dəl ɔyɔyɔgʲləre jem eddi jemediler
 48 zər oli: gʲylym ʔogʲ zər oli:
 49 eder haʔum jogʲ
 50 bu:dəju uʔli:ɔ
 51 gʲenə ɔnu yʔ sefer jurug temiz ɛjitleri:m
 52 huʃunu muʃunu ɛjitleri:m

- 53 ytf sefer de juru:m onnen sone bø:le ysynden bir garuf
juhariēḡe su ḡjarum
- 54 ɔ sy: tʃekʲer
- 55 ytf død beʃ ḡʲyn durdu mi:di
- 56 ɔ kəhar fə:le kəhuʔadu:
- 57 ɛʃḡʲi ɛʃḡʲi kəḡdugden sone niʃe ʃi:nden tʃeḡʲ
- 58 et məkʲinesinde tʃekʲe:ḡ ysyne su ḡjaḡ
- 59 təpəʃləḡ təpəʃləḡ suhaḡ suhaḡ ɔnu syzeḡʲden bø:le syza:
tʃeʔe: tʃeʔe: tʃeʔe: bø:le ɛltuḡe ḡʲeʔeʃer
- 60 ɔnu bir dən gazənuḡe ḡʲojaḡ nə:dər ḡʲoʲdi:seḡ ɔnu bir dən
gazənuḡe ḡʲojaḡ veja:huḡ dəhə ḡʲyḡḡyḡʲ bir gazəḡe ḡʲojaḡ
iʃde kʲynde bir sy:ny da:ʃiḡ ɔnuḡ səbahden bir sy:ny ḡʲojaḡ
- 61 bø:le dibini ḡʲevʃediḡ ḡʲevʃediḡ ḡʲevʃediḡ ḡʲevʃediḡ ɔturur
za:ten i:den ḡʲevʃediḡ
- 62 ɔ kʲilli sy: dəkʲylyr bir dəhə dəkʲe:ḡ bir dəhə dəkʲe:ḡ
- 63 ytf død ḡʲyn de ø:le sy:ny aʔuḡ ytf dərḡ ḡʲyn de sy:ny
aʔduḡden sone ḡʲylym ḡʲendini za:ten dəʔaḡ dəʔaḡ oli: fə:le
ḡʲyneʃe seʃeḡ ḡuʲuḡ ḡuʲuḡ ḡuʲuḡ fə:le ikʲiyn ytf ḡʲyn
guruduḡ bir ʃiʃi:nen de fə:le ezeḡ
- 64 ɛlɛseḡ ɛleḡ ɛlɛmeseḡ øveleḡ ɔlur sə: niʃe

Hatice Kasapkara

- 1 pɛʃsɛmbe ḡʲyny ɔhi:ḡi tʃuhardu
- 2 ɛmən biz tʃoḡu:kʲene oulum nə:dər kʲejif ḡʲeli:
- 3 bən iʃde ikʲi ḡardafuḡ ɛvlendi
- 4 birinde ḡʲyḡḡy:dym sekʲiz jaʃunde
- 5 birinde de ɔn død jaʃunde mu ni:dim
- 6 ʃindi pɛʃsɛmbe ḡʲyny ɔhi:ḡi tʃuḡdu
- 7 ɔhi:ḡiniḡ ɛrduḡe bizi ḡaddular ɛv ɛv ḡʲæsdərdiḡʲ
huḡuḡʔaruḡ ɛvini
- 8 juʃaḡdɛ: huḡuḡu jaḡunde: huḡuḡu maḡallede ḡʲezdiḡ
ɔhi:ḡiniḡ arḡasunde
- 9 ɔ ɔhi:ḡiniḡ hɛ:be ɔmuzunda iʃde ɛʃʃa:tun ɛmine:tunuḡ
selamu vɛr dy:ne buʲuʃmɛli:missi:z
- 10 ɔ bir səhen tene verirdi ɔ fəharie ɔ ɔhi:ḡie
- 11 ɔ ɔhi:ḡi de ytf ḡʲyn dy:nyḡ iʃini dutərdu død ḡʲyn hɛddɛ:
- 12 tʃi: kʲəʃde ḡʲyny dutəʃ udu

13 hamurru de joururdu dy:n eg^jmæ:ninj hamurrunu
 14 bu çhi:çgi o g^jyn bitiremese çumæ: g^jyny de g^jederdi bæ:zi
 jurag^tardæ: huusumu çlen
 15 çumæ: g^jyny çhi:çgi hamurru joururdu
 16 erk^jenden g^jelir hamurru çhi:çgi ju:ræçeg^j
 17 huusum garum taptanur udu eg^jmeg^j edmie
 18 g^jyva:je og^jlæ: çhaltardu
 19 g^jyvæ: helvæ vtaçæ:du
 20 ev sa:bua de tji: k^jøfde japærdun
 21 durumu çtan merçimeg^j k^jøfdesi japænj tji: k^jøfde japænj
 22 teftinen hamur jourulurdu
 23 dy:nde jimeg^j jeniçgi
 24 vелеme jeniçgi
 25 eg^jmeg^j çlmælu
 26 g^jelin g^jelænæ:dær eg^jmeg^j mi çluçgu
 27 biti: tfoç^j çlunur udu eg^jmeg^j
 28 huusum garum birik^jirdi
 29 te: vltu jedi tahdi:nen edellerdi eg^jmæ:
 30 bir teft hamur joururdu çhi:çgi g^jelib
 31 tærbø:nu dial udu y:dyllerdi
 32 bilir idim ben
 33 ræhmædlig^j bæbæm bu:dæj g^jætyryr ydy y:dyrdy
 34 çhi:çgi çnu joururdu
 35 eg^jmæ: edellerdi
 36 ojnæltardu biti: if bitinçæ
 37 ifde g^jyva:je helvæ atdurultardu
 38 ev sa:bua jimeg^j japærdur
 39 ojnæltar g^jyleller
 40 jaflutær eg^jmæ: edær g^jentflær ojnæltardu bir bæfdæn
 41 hehej zułgud çlur udu biræz
 42 bu bididi mi bæzær g^jyny de hememe g^jedilirdi
 43 o çhi:çgi g^jedinçæ hememe g^jedeçeg^jleri o çhi:çgi tje:rurdu
 44 hemem edi:sen ja:ni
 45 hememi her vðem edmez idi
 46 ille hemem edim di: fiedmezdi
 47 bæ:zisi edærdi biz bæyg a:bime eddi:dig^j ræhmædlig^j
 48 çhi:çgi derdi k^jine bæzær g^jyny hememe bujurmæli:missi:z
 derdi

49 persembe g^jyny g^jeden ohi:çgi hememe t^he:rurdu
 50 g^jelin o^han guzuu^h be^hfu be:tanur udu
 51 be^hfunu be:taltardu g^jetirillerdi
 52 g^jelinni:ni^h birini ikⁱ tene y^t tene g^jelinnig^j japi:ŋ ja birini
 g^jøtyryr g^jejdirirdi^h
 53 guzuu^h erhasune reg^jlisini
 54 g^oltu:nden duter g^jetirillerdi hememe de
 55 t^hoç^u:dug erduna dyser g^jederdig^j
 56 onden so:n^e g^oltu:nden duter hememe g^jetirillerdi bu g^jelini
 57 hememi^h du^hfund^e bylk^hesi ver soug^j su ehar ja
 58 onu^h k^henerunde g^jelini do^htandurultardu
 59 g^jelininen barabar ojniereg^jden do^htanulur udu
 60 mumtar jan^erdur
 61 g^jeri o^hte jeri verdu
 62 o^hte jerden g^jelinçge g^jelini^h eja:nde søndyryllerdi mumu
 63 g^jelin søndy^hreçge:du g^junduresi:nen
 64 g^jelini i^hde so^hjaltar juhaltar
 65 ni:se i^hde o g^jyn evde bir g^junejçge japulurdu bezer g^jyny
 e:fam
 66 o g^jyn g^junejçge japuldu
 67 devlisik^hiyn g^jerti tohumgavud g^jedi: ja o g^jederdi
 68 tohumgavudunen barabar jo:rd me:denuz soven tometis
 gu^hf use beg^hmez de g^jeder idi
 69 ba:zi y^t g^jyn jimeg^j bi^hsiren olur udu
 70 t^herfambe g^jyny de t^horbe bi^hserdi jirinli t^horbe
 71 her sej g^jeder idi
 72 fija:der ben magbul^eblemde ge^hzja:n^e:der so:le bir fife
 ge^hzja:n^e:der bilirim
 73 læk^hzye g^jon^eçge^h ge^hzja:
 74 g^junejçgede læk^hyz jan^er ge^hzja:su de g^jeder idi oulen evinden
 75 ge^hzja:nu ben g^jøtyr^hdy:my bilirim
 76 t^hoç^u:dum i^hde o dy^hmy^h be: k^hine ge^hzja:nu ben g^jøtyr^hdi:dim
 77 magbul^eblemde guç^ha:me atdum ge^hzja:nu g^jøtyr^hdym
 78 efede^h e^hffa:ŋ bir terefun^e un jyg^jlediller bir terefun^e burgur
 79 guz evinde bi^hseçge^j jimeg^j oulan evinden g^jederdi
 80 f^hsilje ed de g^jedi: ja f^hsilje sulusu onden so:n^e burgur pilovu
 f^hsilje sulusi:nen
 81 i^hde bezer g^jyny isne:n denir ja k^hoçde olurdu jenirdi

82 ifde her fej guuz evine sætunurdu
83 ajrenunæ:dær oulæn evinden zebzesinden ajrenunæ g^jeder idi
84 devlisik^jiyn de jimeg^j bişerdi
85 tşerşambe g^jyyny gærti đehiz g^jelirdi
86 tanguur tanguur bizim e:miz de ifde g^jata dibiniğ
k^jenærunđi:di ja tşog^j g^jæryr ydyg^j
87 teg^jg^jeniğ şi:nden g^jedişinden tşuhur hememiğ ordæn g^jedişi
g^jærykyr ydy e:miziğ tşardæ:nden
88 k^jeæ filænuđ bejg^jiri beş teni:mif filænuđ bejg^jiri jedi teni:mif
89 đehiz jyg^jlenir idi
90 ik^ji jorgan bir bejg^jir ik^ji jasduw bir bejg^jir edellerdi
91 nej jyg^jlællerdi k^jine
92 ik^ji jasduw bir tærefunæ ik^ji jasduw bir tærefunæ dærd jasduw
bir bejg^jir
93 ik^ji minder bir tærefunæ bir døşşeg^j bir tærefunæ bir bejg^jir
94 bir jorgan bir tærefunæ bir jorgan bir tærefunæ bir bejg^jir
95 ik^ji tşuvaş gab gabu tşouse e:zunæ:dær dætardu
96 æz usæ jarum olurdu g^jene bir bejg^jir idi
97 bir guuznuğ gabu bir bejg^jir jyg^jlenir idi
98 bø:le ifde bejg^jirinen g^jeder idi jyg^jler
99 k^jeæ sypyr^jesinæ:dær vەر umuş
100 etuđ bæyrnye esulurdu sypyr^je
101 k^jøry: de vەر umuş
102 k^jøry: de esæltardu ajnælu k^jøryg^j
103 guuznuğ k^jøry: bile vەر umuş dellerdi
104 đehiz de g^jærykyrđy de g^jederk^jene de g^jæryk^jyrđy
105 esæltardu bejg^jiriğ bir tærefunæ
106 o đehiz g^jeder idi garti
107 o ev væruur udu o g^jyn
108 eviğ bir itşerisine döldurultardu
109 dy:n zæ:ti evde olur udu javrum
110 g^jendiniğ evi dær usæ bir gæmşunuđ evinde jaz usæ
havlusunde şurde burde olurdu
111 muhaggag evde olurdu dy:n
112 sæly:ny guuz evine đehiz bag^jmie g^jedellerdi
113 guuz eviniğ đehizi vەر ja hepisini etæltardu guunæ
tşebudunæ:dær
114 eline guunæ jahuğşu ja onæ:dær esæltardu

- 115 ifde bu k^jory:nden dud sypyr^jesinden dud
 116 ðehize g^jedeŋ sely:ny bahan g^jelirdiŋ
 117 g^jerti ſo:dær øteberi verdig^j de ðehizi ez umuſ de ðehizi
 tſoumuſ de epi: bir ſor hejk^jat olur
 118 tſerſambo:ny de ø:len gune deller g^jeder idi miller g^jefli:nen
 119 ifde orde ſerbed itſilir
 120 ſerbediŋ ſek^jerini de oulen evi g^jætyryr
 121 ſerbedi de:dultar pære etaltar
 122 bir bardag ſerbed veriller g^jyðy jeten herkj^jſ etær
 123 o zemen jimbeſ ver udu
 124 on ver udu
 125 beſ ver udu
 126 ellu:ruf ver udu
 127 billire eten olmez udu de billiri: ja g^jejnene g^jejnene g^jedmez
 idi zø:ten
 128 ben g^jelin oldum g^jejnene g^jedmez idi
 129 onden so:ne emnevredu haſa dezze bæyk gajnevredu jæſi:se
 g^juni: onner de:dirir idi
 130 je bir huſumde garumde g^jonu de g^jomſude hetirli biri ver
 uſe g^jejnene g^jedmez idi
 131 g^juni: de:dirir g^jeri døner g^jelir idiŋ
 132 g^juni: de:dirirdiŋ g^jefli:nen devul ver uſe devul tſeſa tſeſa
 elej tſaſgusu ver uſa bendo: o tſeſa tſeſa
 133 jiteg^jden g^jeline g^jedilir idi
 134 g^jeline tægſie jazuluſtardu
 135 ſindi:mi tægſi nerdi:di
 136 eſg^ji beledienŋ erdunde bir tægſi ver udu
 137 geſſ teni:se ſejusu jadsunæ:dær vuuzu:r vuuzu:r g^jelin g^jeder
 idi
 138 bilirig^j bunu
 139 dezzemiŋ hajriſi jadsun g^jeddi:di
 140 sure o zemen g^jeldi:di
 141 ørøbe jog^j beſga javrum
 142 bittene huſu:ſi ørøbe olmezdu k^jine
 143 orde bulunen tægſi: dutæða:dun
 144 ba:zen tægſi gaſmezdu ðjib de dutulur udu
 145 k^jele filende tægſi gaſmemuſ de ðjib de dutmuſ
 146 tægſie binen ſiſer idi

147 filenuŋ tægsisi beŋ teni:di jedi teni:di on teni:di
148 ebou hele filenu: de jirmi teni:di
149 hetŋ gærti bididi
150 jo:sa ik^ji tægsi yŋ tægsi
151 tægsi ez di: g^jelin evde gatannu bile oldu birinde
152 ik^ji tægsi:nen g^jedig^jlerdi deveçilide de ben dik^jiŋe g^jedi:dim
153 g^jelini vermi: guzuuŋ bebæsu
154 ben ik^ji tægsi:nen guzuu vermem di:ni
155 g^jelindŋi g^jetirmie ik^ji tægsi:nen g^jedmiŋler guzuu vermi:g^j idi
156 tægsi: huŋsum garuun duter udu
157 oulen evi ik^ji tene duter udu
158 biri g^jelinini g^jetirmie ne biri de guz evinden g^jelen ŋenli:
misæ:firi bindirmie ne
159 iŋde baŋga duten olmeŋse ik^ji tægsi:nen g^jedilirdi
160 baŋga duten olurŋe de herk^jiŋ g^jendi binerdi
161 oulunu guzuunu ni:se g^jelini guzuu evredu binellerdi
162 hem gatabaŋuŋ gatutur udu
163 jiteg^jden iŋde bidæhe g^jedilirdi ja onde alur g^jelillerdi
164 iŋde e:ŋam olur
165 g^jene g^junejçesi japulur udu
166 ojner g^jyleller ertu milled da:tdu mi:di gærti g^jeliniŋ eline
g^june jahulmie g^jelir sure
167 g^jeliniŋ elini eja:nu g^juneŋaltardu
168 erdunden guzuuŋ janu sure bæ:zen yŋ g^jelir bæ:zen død g^jelir
bæ:zen de ebou dolu de edem saŋmuŋ k^jele eltur teneg^jelmiŋ
hepsi de jaddurur
169 ŋerŋambo:ny jateltar g^jelinen barabar g^jeliniŋ jatæ:nde
sæbæden k^jehundŋa de g^jelindŋa:z evi temizlijeçŋa:di
171 evelden g^jelin olmag bir zor udu k^jine guzuu
172 zollu:nu ŋeg^jdig^j
173 ræhmedlig^j derdi k^jine evred derdi g^jøŋmeni ŋek^ji:diŋ evi
temizli:diŋ derdi
174 ha: g^jøŋmeni ŋek^jerdi g^jelin guzçŋa:z eviŋ ŋenli:nen barabar
iŋde çhi:çŋi de barabar ev temizlenir idi
175 ev temizlendig^jden so:ne ertur ø:lenden so:ne ŋu g^jeliniŋ
beŋŋunu bæ:læŋ jeter iŋ dudu: k^jele
176 g^jyn ø:læn olmæden bæ:læŋ k^jele dellerdi
177 ŋfog^j edem ø:lenden evel bæ:lædurdu

178 g'jyn ø:len olmesuŋ dellərđi t'fog'j ødəm bitı: vesveseli urdu
179 ø:lenden sɔ:nə bə:ləməztardu
180 jeter gerti iŋ duddu: ø:lenden evel bə:lənsuŋ bəŋu dellərđi
181 esg'i g'jelinlėriŋ təđu olurdu
182 ŋø:lə duvə: byzellerđi burie de mum t'ŋitfa: dyzellerđi
183 sət'f guvrufdurultardu
184 evelden g'jəlinnėrdə hagmə olur udu
185 ik'i tərəflı ur udu hagmə
186  hagmi: de no:təltardu javrum hėr g'jelinıŋ bir ajnəsı ur
udu g'jonsolunıŋ ysynde
187 bir metire bir but'fug metire bojunda bir metire de eninde
188 g'jonsolunıŋ ysynde durur udu
189  hagmi: təđi:nen barabar ik'i tərəflı sət'təltardu
190 rdə dureğa:du
191 bəŋunu bə:ləltardu devlisik'iyn de đumə:
192 ŋindi məvlid huni: ja  zəmən de muhaggag g'jelib biteğa:di
193 bə:zen bir iŋi lan hasdəsu lən đumo:rtesine biŋde bir gətur
udu
194 benim bə:lə musdəfə əmđi:ŋ ənəm rəhmədlig'j həsdełtandu
195 đumə: g'jyny duvə: g'jedemədi
196 đumo:rtesi t'foğu:dug iŋde bennen səldu ik'iindin
197 jory javrum ŋu pəri: ver de həsdi:m iŋde eji tamədum
198 pəri: sen ver g'jəl dedi
199 đumo:rtesi ldu ja gerti  g'jelinıŋ nə g'jeleni g'jəlir
200 đumo:rtesiden sɔ:nə ertu k'imse g'jəlməz bu ik'iynde g'jelen
g'jəlir
201 đumə: g'jyny g'jəlillərđi duvə:nı əŋfəltardu
202 iŋde bə:lə g'jəŋu:nen ni:nen iŋde bir erk'ek'j t'foğu: bir guz
t'foğu: đumə: g'jyny duvəg əŋfəltardu
203 sela: verilirk'jene milled  g'jyn ø:len bulunəđa:du
204 đumə: g'jyny biz de g'jəreg'j ŋu duvə:ŋ əŋfəldu:nı biz de
g'jəreg'j di:ni teg'bir g'jetirillərđi
205 oulum selevəd g'jetirillərđi sevəb g'jibi japəltardu
206 bunu ajnu ŋu məvlide təbtənu b g'jibi đumə: g'jyny muhaggag
təbtənu ltar milled  selavətı dinnəllərđi rdə
207 iŋde đumə: g'jyny đumo:rtesi g'jyny biddi gerti
208 duvag de biddi g'jəlin de biddi
209 g'jəlin esg'idi gerti

210 g^jelin ifde her ifi dutəçəg bulunənu dutəçəg
 211 bəzərtəsi gərti ɔulən dyven ifinə g^jelin ev ifinə
 212 ev ifi ni:se tʃuɣru:sə tʃuɣruɣ dik^jif ise dik^jif ev ifi:se ev ifi
 213 g^jeri bir hafdə di:nçə guɣzu biti: el əbmiə g^jətyryllərđi
 214 sə:nə milləd bəzər g^jyny gətyrmiə bəflədū
 215 g^junəmiə bəflədūtar k^jele ytf g^jy:nyg^j g^jelin də g^jezmiə g^jeder
 mi:mif
 216 el əbdyrmie həle bir hafdə əssun
 217 həmen ytf g^jyn di:nçə g^jətyrmyflər el əbdyrmie
 218 milləd ertu er g^jətyrmiə bəflədūtarđu
 219 dy:nler g^jyl vəhdū ɔlur udu
 220 ig^jbəhardə nisən ajuandə biz tʃoçɣu:k^jene g^jyl vəhdūnuɣ
 dy:ny k^jibər ɔlur dellərđi
 221 bəni: də zəmhərđe əldu
 222 bir g^jəzəl həvi:di bir g^jəzəl həvi:di
 223 dedilər k^jinə məfallah ə: g^jynny ɔluçɣu dedilər
 224 dy:nyndə k^jibər g^jynəf də:di dedilər
 225 çəjuɣ çəjuɣ sə:lə suçəg milləd k^jəlg^jə jər vərədi:di
 226 dəvlik^ji hafđie də bir gər ja:du bir gər ja:du
 227 ja:ni dy:n hafđie gətənu denmif imif g^jeri də gətədu həmen
 jabduɣar ɔ hafdə
 228 həle k^ji gətəduɣ ɔ hafđie dedilər
 229 ja:ni jolɣarə tʃuhulməz dənəçəg^j gadar gər ja:du duşəri
 230 dəmtər k^jyrnyndə javrum dəmtərū sə:ha: k^jyrllərđi ja
 231 sə:ha: k^jyrnyrdy dəmtərū hepisi joldən zər g^jətfilirdi
 232 ɔulum biz tʃoçɣu:k^jen bən dik^jifə g^jederđim
 233 bələdie atabəsə esg^ji bələdieniɣ ɔrdən k^jahar udu
 234 atabəs bətubag vər ja guɣzum bətubə:ɣ bürəsunə dənərđi
 235 dəvəçili dyvenləri vər udu ɔrdən g^jeri dənər g^jəlir idi
 236 bən də dik^jifə g^jederđim də usdəm gūta: tʃiŋliesiçə vəçele
 dy:mə iblig^j g^jerəg^j ɔlur udu
 237 javrum enerk^jene enif vɣsa: eniver də g^jəlirk^jene tʃabug g^jəl
 238 atabəsə əɣ gurus pərə verirdi bin də g^jəl der idi
 239 ojudu ja:ni atabəsū g^jezdi: jər bürətar udu
 240 esg^ji bələdieniɣ ɔrdən k^jagdu ja atabəs bə:zk^jesen
 ganludərəden tʃoçɣu bahçəsundan ifde uzunɔlu:ɣ
 ysbəfəndən dənərđi
 241 dəvəçiliniɣ ɔrie vərur udu bətubə:

- 242 bətubagdən də gʲeri ajnu jolundən dønər gʲelir idi
 243 evəla: bitteni:di sɔ:nə ikʲi ɔldu bələdie atabɔsu dedilər
 244 ganludəria:dər juharudən belli gapənmuş
 245 bə: vəhdu bir sel gʲedmiş
 246 ajfə gʲelin tyrkʲysyny dyzygʲlər idi
 247 ɔ seldə ɔrə juhuulmuş gʲeri
 248 ɔrdə bir də:rmen vər umuş
 249 sel ałmuş ganludərəniŋ ysbəşundə tʲitʲegʲli:nən
 gajabəşunuuŋ ɔrdə: də:rmeni
 250 juharudən gʲelen guvvadlu gʲeli: zahar kʲinə sur:məmuş
 251 isdə ɔ senəsi sel ałmuş ɔ də:rmeni ø:le dellərđi
 252 abɔu bə:di:digʲ derđi gəjnənəm də ənəm də
 253 bir ja:mur ja:du bir ja:mur ja:du derđi
 254 şø:le derđi gʲomşutaruŋ bəşdu: sele gʲedmiş
 255 bizi: gʲedmedi tobləduŋ derđi
 256 havə vʲşulmuş
 257 dədəm də mərəşdi:mış gʲelmiş bə:ja
 258 mərəşdə demiş sel sele gʲeddi
 259 də:rmen juhuuldu demiş
 260 isdə bir tʲoçug gʲeddi gʲelin gʲeddi mał gʲeddi demiş
 261 gʲedmiş bø:le isdə
 262 ajfə gʲelini ɔ sene dyzmyşler imiş tyrkʲi:
 263 bə:zen rəđjo:də də sə:lenir dujmə:z ɔldi:se
 264 gəjun gʲelir jatə jatə
 265 tʲamurətə bətə bətə
 266 ajfə gʲelin suja gʲedmiş
 267 beşigʲindən dutə dutə di:ni
 268 beşi: de gʲolunə dagmuş gʲetʲi:mış sudən beşi:nən agmuş
 269 gʲelin beşi:nən vhi: di: gʲærmyşler
 270 vdmuş sene gʲetʲdi herhałda bunə

Ali Rıza Kekeç

- 1 ø:le bir sessiz myssyz bir guz dia mu
- 2 ɔhumie gʲederkʲenə şø:le də çyzly: jogʲ mi:di
- 3 gʲederkʲenə şø:le vja:nuuŋ ysyndə çuzgu ojniə ojniə gʲeder
idi
- 4 şø:le segʲdeli: segʲdeli: gʲederđi

- 40 ɔ havɛ:lɛdɛ jani bɛluk^jɛsiriŋ bu ɛsg^jɛri: gutɛnuŋ itfɛrisindɛ
 bir numɛrɛlu bir tʃavuf udu ɔ
 41 jani ɔ:lɛ bɛri bɛnzɛr subɛjdɛn mubɛjdɛn gujɛmɛdli:di
 42 ɛmmɛ tahsilli ɔ zɛmɛn lisɛ mɛ:zuni:di

Mehmet Kekeç

- 1 ɛsg^jidɛn mɛrɛfluɛɛɛ nɛ:dɛr itibɛrli:mif
 2 sɛnɛ ɛdmuf sɛniŋ ɛsg^jɛr ɛrhadɛʃuŋ muɛ rɛjhannoulu
 mɛmmɛd hadɛɛ ɛrhadɛʃuŋ muɛ
 3 bunnɛr bir bɛmɛɛɛ tʃɛg^jdilɛr
 4 dɛha birindɛi jyk^jy bɛn vɛrdim
 5 ʃɔfɔrlɛri k^jim
 6 mɛmmɛd ali ɔldy tɛmɛ:n
 7 mɛmmɛd dɛ g^jɛdi: ɛɛɛr havastug^tu ja
 8 jɛni tʃɛg^jdilɛr ɛrɛbi:
 9 rɛjhannoulu mɛmmɛd
 10 bunu bindirdig^j
 11 bɛn mɛmmɛdɛ g^jyveni:m pɛrɛ jog^j januɛmɛ
 12 vɛruɛndɛɛ g^jomysjonɛɛɛɛɛn aɛɛɛɛ di:m
 13 sivɛsɛ g^jɛdi:g^j
 14 gangaɛɛ vɛrdug
 15 ɔrdɛ ɔturɛɛɛ
 16 bir tʃaj itʃɛg^j dɛdig^j
 17 mɛzɔd dɛ gɛɛmɛdu
 18 mɛmmɛ:d pɛrɛ vɛr muɛ sɛndɛ rɛhmɛdla:
 19 jo:g^j
 20 mɛmmɛd ali sɛndɛ
 21 bɛndɛ dɛ jog^j
 22 ɛ: sɛndɛ
 23 bɛndɛ dɛ jog^j
 24 no:tuɛɛi:g^j
 25 maɛ sɛ:bi ysɛɛɛɛ ʃɔfɔr dɛ ysɛɛɛɛ
 26 ɛ: bɛn sivɛsɛ vɛruɛb g^jomysjonɛɛɛɛɛn k^jirɛ:suɛɛɛ ɛluɛb
 vɛriɛɛi:m
 27 bɛn bunɛ g^jyveni:m
 28 ha:
 29 ʃɛʃɛɛɛ gɛɛɛɛɛ

30 ysdynðe yzym jyg^jly
 31 bir gəmjon yzym
 32 sivese g^jøtyri:m
 33 bærne:mdə demin bahseddim ja bir jy:syg^j vər
 34 gəjunbəbəmuz dagdu
 35 vərduum ɔrdə bittene ɖa:fer g^jibi ɖɔundɖuug bəndɖug^j sətən bir
 ɛdəm gufə mufə sətɪ:
 36 sela:m ɛləjk^jym ɛləjk^jym selam
 37 fu jy:sy: aɫ bə: jyz lirə ver
 38 jyz lirətuug məzəd bizi dynjaja g^jøtyryr
 39 ɛdəm nerəlisiŋ dedi
 40 mərəfli:m dedim
 41 nə:pudɖuŋ jyz liri: dedi
 42 ɛrəbənuy məzədu gətmədu
 43 k^jirə: verdim idi maɫ sa:bunde də pərə joumuɫ dedim
 44 ɛdəm ʃuhaddu ɛfəndi ik^jiyz k^ja:d pərə verdi
 45 jy:sy: ɖəbiŋe g^joj dedi
 46 sən nəsuɫ veri:ŋ bunu bə: dedim
 47 ɛmə:nədsiz irəhənsiz
 48 bən dedi mərəɟdə dedi ʃə:dər polislig^j jabdum
 49 bən polis ɛmeg^jlisi:m dedi
 50 mərəɟluɫar səzyne sə:ɫam ɔlur dedi
 51 billahi gangəɫdə ik^jiyz k^ja:d pərə verdi bə:
 52 jy:sy: bærne:ŋə dag dedi
 53 dinime aɫahumə ha: vəɫah
 54 g^jedərk^jene g^jeri gangəɫdən g^jeddim verdim ɛdəmuŋ
 pərəsunu
 55 ik^jk^jiyz lirə pərə
 56 sene ɛdmuɫ jyz lirə isdi:m
 57 ik^jiyz lirə verdi
 58 ha: jy:sy: januŋə irəhən g^jojum di:m
 59 jy:sy:ŋ edəɖa: də ik^jiyz ik^jiyz elli k^ja:d
 60 ɔ tə:rihdə ɔn lirə g^jurəmu ɛltunuŋ
 61 ʃindik^ji: mi beɫ jyz lirə diəl k^ji beɫ miljon jyz
 62 ɔnnirə ɛltunuŋ g^jurəmu sene ɛdmuɫdə
 63 bən dedi mərəɟdə dedi bilməm gatɫ sene polislig^j jabdum
 64 bən polis ɛmeg^jlisi:m dedi
 65 ɛmeg^jli:mis iɟdə ɖa:fer g^jibi ɖɔundɖuug bəndɖug^j sətɪ:

66 ik^kiyz lire pære verdi ezi:zim
67 ben de herifden bebēji:dim
68 g^løtyrdym g^leri g^lene ordēn g^leddim
69 k^liređđi jafēr k^lahēd ojni:r
70 dēvērđur sudduug dē beřudđunda bir onuğ eline bēhi:r bir
onuğ eline bēhi:r
71 ha: bir benim elime bağ bir onuğ eline bağ di: k^liređđi jafēr
72 elimi onē sētuug veri:đ di:
73 łan ben sētuug veri:m mi řavuuř dedi bē: sudduug
74 jo:g^j dedim
75 ha: onu dē usbēd dud vermedim di:
76 onu dē usbēd dud di:
77 elini sētuug veri:mif
78 řog^j eji tēnuurum atłah atłah
79 şindi onuğ a:bisi vēr udu muşduug usdē
80 şiling^lir duren usdēnuđ a:bisi muşduug usdē vēr udu
81 şejde beledie şarşusuunde řø:le sōta jol eşruur ifde orde
82 o muşduug usdē dēhē fen jog^ken şej di:g^j ja orde şej eşfi:ler
ja đivētēnuđ şi:ni dif
83 ija:şinen dif eşşer udu
84 evēd g^lęzlyg^j řø:le efennim
85 ija:şinen dif eşşer udu
86 nej oli: zymlere meng^lene
87 ha: jog^j mēk^line jog^j bifej jog^j elli eğmuş sene onđe
88 elli sene en azu
89 g^lęzly:nen dif eşşer udu
90 g^lęđe g^lęđe vērduug
91 eştig^j bir eğem udu đanuun
92 øjloldu
93 şie buřēhuđuug petirole eřēbi:
94 eřēbi: g^lyvenemi:g^j
95 iřfindē: jyg^j eřēbēnuđ on bedeli
96 iřfindē: g^lalej sē:de bēhur gazan teş sini eřēbēnuđ jyk^ly
97 đier nuri veri: bize
98 orie dē g^lyvenemi:g^j
99 bunu bulduğ
100 buřēhuđ dedi
101 jaharum bu şetsi: dedi

102 ɛ:r ɔnuŋ guɫuɫə zʊl gʲɛlɪrɛ dɛdɪ
 103 gʲɛɕɕɛ kʲag
 104 hɑ: kʲagdu bɪzɪ ɔtɛlɛ jaturdu
 105 jau dɛdɪ ʃɪndɪ dɛdɪ ɛvdɛ urɑhɑd ɛdɛmɛssi:z dɛdɪ
 106 ɛvrɛd doum jabdu dɛdɪ
 107 hɑmgʲɛmɛ ɕɛmgʲɛmɛ tʃo:lur dɛdɪ
 108 bɪzɪm ɛvrɛd dɛdɪ guzʌdu ɛvdɛ dɛdɪ
 109 ɔ dɛ ɔulɛn ɔldu dɛdɪ
 110 hɛhɛj zʊɫguud tʃo:lur dɛdɪ
 111 urɑhɑd ɛdɛmɛssi:z dɛdɪ
 112 bɪzɪ ɔtɛlɛ jaturdu
 113 ɛmɛn bunuŋ i:lɪgʲ ɪgʲrɛm ɛdɪ: dɪ:nɪ bɪz bunɪ:nɛn gɛtʃag
 jɔɫʌrdɛn gʲɛdɪ:gʲ
 114 jɛmɛgʲ jɪ:gʲ lɔhɑntɛdɛ
 115 vɛɫʌhɪ gɛtʃɪ:gʲ
 116 jɪmɛgʲ jɪ:gʲ
 117 gʲɛnɕɔsmɛndɛn gʲɛtʃdɪ hɛsɛbu:z dɪ:
 118 nɛ zɛmɛn bɪzɪ tɛ:gʲɪb ɛddɪrɪ:ŋ hɑfɪɛ mɪ bu:rɛhɪ:ŋ pɛʃɪmɪzɛ
 ɛdɛm mu bu:rɛhɪ:ŋ
 119 vɛɫɫɛhɪ bɪɫɫɛhɪ
 120 juɫʌn ɛdɛm ɕɑnuum
 121 dɛbɛnɕɑ ʃurɛ ummɛn
 122 fɛtsɛ gʲɪbɪ ɛjnɔ ɔrɛ
 123 ʃɛj gʲɪbɪ tɛgʲsɛs gʲɪbɪ fɛtsɛ
 124 dɛbɛnɕɛ jɑɫbuɾdɑg
 125 bu dɛdɪ kʲɪnɛ bɪssɛfɛr dɛhɛ gʲɛddɪgʲ
 126 dɛdɪ kʲɪnɛ jɑhu dɛdɪ
 127 bunɫɛru ʃɪɛdsɪ:dɪgʲ dɛdɪ
 128 ɪnɪjɛ gʲɛdɪɕɪ:gʲ dɛdɪ
 129 ɪtʃɪndɛ dɛ ɪʃɪnɪɕɪgʲ hɛɕɪnuuŋ ʃɪ: vɛr lɑsdɪgʲ ɪ:ntɪsɪ
 130 bɪr ɛdɛmu vɛr umuʃ mɛgʲdubʌru vɛrdɪgʲ
 131 gʲɛɕɕɛnɪŋ muɛjɛn sɑ:tɪ bɪr bɪr buʃgʲ
 132 ɛdɛmʌru buɫdu tɛslɪm ɛddɪ tɛslɪm kʲɑ:du ɑʌduɾdu
 133 sɪz jɑtuŋ urɑhɑd ɛdɪŋ dɛdɪ
 134 gʲɛd gʲɛɕɕɛ kʲag ɛrɛbɪ: ɑʌ
 135 gʲɛndɪ dɛ ʃɔfɔr ɪmɪʃ
 136 tɛ: ɪnɪjɛ jɪkʲɪ ɛndɪr
 137 ɛrɛbɪ: gʲɛtɪr

138 ɔsmən dedigʲ
 139 ɛdu də gʲɛnɕosmən
 140 ɔ: ɛrɛbɛ filɛn jɛrdɛ bɔʃaddum tɛslim eddim gʲɛldim bilɛ di:
 141 ʃahan gʲibi bir ɛdɛm
 142 ʃagad bu kʲibɛltu:nɛ garʃu bir rɔŋsɔn ʃagmag gʲɛtyrdym
 gʲɛndine
 143 ɔ zɛmɛn dilɛ tɛ:birɛ su:mir rɔŋsɔn ʃagmag
 144 rɔŋsɔn ʃagmag gʲɛtyrdym
 145 gʲɛzy gɛrɛ bir ɛdɛm udu
 146 ɛlɛzizdɛn ɔtɛ dɛrsin dɛrɛsi vɛr
 147 tunɕɛliden ɔtɛ dɛrsin dɛrɛsi
 148 ʃu ɛtɛtyrkʲyŋ islah eddi: jɛr
 149 oriɛ gʲɛldigʲ dɛrsin dɛrɛsine
 150 hɛmɛn durdurdutɛr
 151 zaitɛn bɛn hɛsɛbu kʲɛsdim mi:di guʃagʲ vɛr ja bɛndɛ ʃu
 152 bunuŋ ɛrhasunɛ jɛllɛʃdirrim pɛri:
 153 ɕɛbimɛ dɛ yʃ bɛʃ gʲuruf bir haʃluŋ gʲojarum
 154 bɛrɛ:mɛdɛ dɛ marha jy:sygʲ vɛr gɔɕaman
 155 ʃuɛhɛrduvɛrdim ʃɔrɛbuŋ itʃinɛ ɛddum
 156 ɛn ɛʃʃa:
 157 ɛndigʲ
 158 vɛltɛhi billahi biŋbɛʃu gʲɛldi
 159 put gʲibi duri: ɛʃgʲiɛlɛriŋ garʃusundɛ
 160 ɛllɛrindɛ mavuzɛr
 161 bizɛ gʲɛldi suɛrɛ
 162 ʃuɛharduŋ bahum pɛrɛtɛrɛu dɛdi
 163 bɛn mɛ:vini:m dɛdim ɛrɛbɛnuŋ dɛdim
 164 maʃadja puʃahaʃu bir ɛrɛbɛ
 165 bɛn mɛ:vini:m dɛdim
 166 ɕɛbimɛ dɛ ɛlli ɛdmuʃ lirɛ bir pɛrɛ gʲoʃdum
 167 joldɛ joʃagɛ harɕɛmiɛ
 168 aha ʃurɛɛndir bindir jabdum dɛdim
 169 bunu dɛ aʃursɛ:z ɛlimdɛn bɛ: pɛturɔn ɔdɛddirir dɛdim
 170 ja:ni ɛɕuɛnduɛri:m
 171 pɛri: bulmɛsuŋ di:
 172 bir gamjon zɛbzeniŋ pɛrɛsu vɛr bɛlimdɛ
 173 vɛrilir mi ɔldyrɛlɛr vɛrmɛm
 174 jaluz gʲɛlɛndɛn ɛli:lɛr pɛri:

- 175 tərbenun ifine eti:ler
 176 o furlurude ne aqtumə g'eldi benim
 177 funnərə dedim findi bir əsg'eri: birlig' g'elməli
 178 purnu tutuf əlməlu fu torbi: ədməlu
 179 bən de bulməli:m di:m
 180 tərbenun ifi pərə dəlu
 181 g'ələni veri:
 182 jahu bir əsg'eri: myfreze g'əlir di: hetf gərhu jog'
 183 ik'inđi bir sefer g'eldim k'i seni telefonđu qumhur
 184 gafe g'əz gurulmuş ata ganun ifinde g'eldi
 185 bir hafde sənə erzindəndə
 186 no: qumhur tsevirdilər jahu dedi
 187 ədmuş savrole aıtundə
 188 suburagmuşde bir tərliə dyfdym
 189 quməliə quməliə t'uhane:dər ne t'eg'dim di:
 190 g'eldilər gafe g'əz ata ganun ifinde o qumhurg'il
 erzindəndə
 191 əsg'idən de bə:le vər udu əsg'ie
 192 ha:
 193 fagad hetf gərhu jog'
 194 biri bir bəsdü g'etfdi
 195 etef dedi
 196 mevuzarun ən beş tenesi bir tahlıdadu
 197 jatətarmuş şerəmpətdə
 198 bunu ərəduq bulduq biz mətədjədə
 199 gətfdü g'eddi herif vətə:
 200 hələl əssun jau gursun ərha qəmdən g'irmiş ən qəmdən
 t'ugmuş
 201 bulduq mətədjədə bulduq
 202 mətədjəli:di zə:ti bindi:m ərəbə
 203 mətədjədən gurejş yzımı yg'ledi:dim
 204 gəbərqə: beşer sərđ bir yzımmər
 205 pəf yzımyne beşer
 206 mətədjəluşar gurejş di:ler ənə
 207 t'og' həptəduq sət'urəduq əmmə:
 208 t'uhur həməniş müsdəfə müsdəfə
 209 təvsillərdən dial
 210 təvsillərdə: jafər udu pəpə jafər udu

211 musedefe ver
 212 edjer hememij berisinde merdiven merdiven jerde
 213 sejden emeg^jli oldu jeseden
 214 oni:nen g^jeli:g^j
 215 juharu t^jug de erhadef peretaru topta dedi
 216 kyrdler binmifler
 217 ne peresu dedi
 218 g^jeberdirim findi seni
 219 bir syry vertar
 220 ben no:ddu^j jahu
 221 ense^je v^jffa: dedi
 222 tan pere vermi:ler dedim
 223 nesul vermezler dedi
 224 bu v^jffa: endi
 225 onu de doy^jcyler
 226 tan dur dedim
 227 k^jiminij peresu k^jiminij du:su dedim
 228 bin dedim
 229 ben de v^jffa: endim
 230 o bezerc^ju:u^j ote janunde bir garegol ver
 231 jolu^j se: terefunde
 232 orie veru^jsun dur bahum musedefe dedim
 233 durdu verdug sie garegole
 234 bir uzmen t^jevu^jfa bir selam
 235 gumendenum dedim
 236 erabemuze bindiler hem pere vermediler
 237 hemi de bize soydylar doy^jcyler idi dedim
 238 gorhumuzden seslenemedig^j dedim
 239 hangusu su
 240 buna o uzmen t^jevu^j bir de^jag^j t^jeg^jdi
 241 myslymen umu^j herif
 242 olymyne
 243 jory^j g^jedin^j siz dedi
 244 ben bunu oldyrmi:fin burag^jmem dedi
 245 g^jeldig^j g^jeddig^j o musedefi:nen
 246 jahu t^jevu^j gursunde jyz seg^jsen bir g^jifi mev^jud ver
 247 t^jevu^j na:mzatu ver
 248 jyzbesu ennedur ennedur ennedur

249 kʲag sɔ:lɛ nɛ dedim der
 250 ikʲi kʲelimesini bilemezler
 251 kʲag kʲekʲetʃ v:nɛd dɛ su pezevenɡʲin tʃoɟugʲtaru di:nɛsiŋ der
 252 ja:ni haʃɛ huzurdɛn
 253 ɛjnɯsuɯnɯ bɛndɛ tʃɛkʲigʲ gʲibi
 254 v:zdɛn dinnersem gʲɛli:r
 255 rɛdjo:dɛn televizjondɛn dinnersem gʲɛlmi:r
 256 v:zdɛn dinnersem hetʃ ɔlmɛssɛ ɔnuŋ v:zuɯnuŋ tɛvrɯnɯ
 hatuɾli:m
 257 gʲɛnɛ sɔ:lɛdi:ni tʃuhardi:m
 258 v:zuɯnuŋ dɛvuʃuɯndɛn ɔnuŋ gʲɔnuʃdu:nu gʲɛnɛ tʃuhardi:m
 259 dɛzzi: yʃ gʲyn dy:n eddigʲ
 260 dɛzzi: ɛlmɯʃtar
 261 bɛn tuɾɛbzɔnuŋ ɛrdɛʃɛn gazasɯndɛ hurmɛ japɯjɔrdum
 262 tyɟɟɛltɯg edijɔrdum
 263 ɔrdɛ hurmɛ dɔlduruɟɔrdum
 264 gʲɛldim kʲinɛ dɛzzi: gʲɛtirmiʃlɛr ɛvɛ
 265 dy:n gurulmuʃ
 266 bɛni ɛrɛmɛsuŋ ʃindi janɛ janɛ bɛni ɛri:
 267 jasduŋ vuruɟi:miʃ ɡɛfɛmɛ
 268 dy:n ɔlug bɛnim habarum jogʲ
 269 bɛn ʃɛjdi:m
 270 ɛrdɛʃɛndi:m
 271 gʲɛlmie di: gʲɛddim
 272 mɛtɯ sɛddum
 273 bu sɛfɛr hurmie gʲɛddim
 274 bu nɛsuʃ usɛ gʲɛliɾ di:ni
 275 zɛ:ten yzymyŋ ɔmɾy bir gʲyn niha:jɛd ikʲiyn
 276 bɛn gʲɛddim bir hafɛ
 277 tɛ: ɛrdɛʃɛnɛ gʲɛtʃdim
 278 hurmɛ japi:m
 279 jirmi dɔd tɔn jirmi ikʲkʲi tɔn hurmɛ jabduɯm
 280 ikʲi gamjon
 281 nuʃɛnli:di:gʲ dɔd sɛnɛ nuʃɛnnɯltɯ durduŋ
 282 bunu aʃdu:mda ɔn jaʃuɯndi:di
 283 nuʃɛnnɛndɯ:ndɛ
 284 ɔn dɔd jaʃuɯndɛ ɛvlɛndigʲ
 285 bunɛ izinnɛ:mɛ vɛrmedilɛr

- 286 tǝrpil jabduŋ
 287 bǝtʉuŋɟʉ tǝ:lib nur itʃinde jadʉuŋ bir dǝŋdor vǝr umuʃ
 tǝ:lib ǝfendi
 288 ha: bunu mǝ:jǝnǝ eddiler
 289 mǝ:jǝnǝ eddiler
 290 jaʃʉ mysǝ:id dial usǝ dǝ dediler fizi:kʃi: jaʃʉʉ evlenmie
 mysǝ:id die rǝpor verdiler dǝ evlendigʃ
 291 gʃomʃumuz udu gʃomʃumuz ǝfennim
 292 hǝ:disǝ tʃogʃ uzun
 293 bǝn birinǝ bǝʃigʃ kʃǝrdmi:dim
 294 ha: ɔnu dǝ biti: zǝnginini bulmuʃtar
 295 hadi dy:n edǝgʃ di:ʃin ha: biz ʃindi dy:n edǝɟǝgʃ durumdǝ
 dialuŋ
 296 biz biʃej dyʃynmi:gʃ fǝlǝn demifler
 297 bǝbǝm bidǝhǝ gʃǝdǝrǝŋ dedi ǝnǝmǝ ǝja:ŋʉa guʉǝrum senin
 dedi
 298 hujʃandu
 299 bǝn gʃǝdǝmǝ di:m bǝbǝm zuʉ zuʉ edǝmǝ di: bǝ:
 300 bǝn ǝlmǝm ɔnu di:m
 301 sen nǝɟʃisɪŋ kʃi di: bǝbǝm bǝ:
 302 ni:sǝ bǝʃ dǝndyler
 303 bu dedi kʃimi isdǝrǝ dedi ǝtǝɟagʃʉa:z dedi
 304 gʃǝziɟi:z bu kʃimi isdǝrǝ ǝtǝɟagʃʉa:z
 305 sǝrvǝtimi dǝkʃǝɟa:m ǝtǝɟagʃʉa:z
 306 kʃimi isdǝrǝ ǝtǝɟagʃʉa:z dedi
 307 bize kʃynde ɔn tǝnǝ guʉz habar veri:ler
 308 jogʃ jogʃ jogʃ jogʃ jogʃ jogʃ jogʃ
 309 ʃan tǝrzilǝ: gʃǝdi:m
 310 bu sǝhǝgdǝ ojni:
 311 ɟʉuzguʉ ojni:
 312 ɔtǝkʃilǝr dǝyʃi:ler ɟʉaŋgʃǝmǝ edi:ler
 313 bu hǝʃ sǝslǝnmi:
 314 ʃan bu guʉzuŋ ahlǝ: ǝji:mif
 315 ǝsgʃǝrdǝn gʃǝlǝrǝm dedim ʃu guʉzǝ bir ǝʃuŋ ǝtǝrum dedim
 316 ǝnǝŋ tʃogʃ guʉnǝz dǝdǝmǝ bǝŋzǝr
 317 ǝnǝŋ kʃim kʃim kʃim kʃim derkǝn kʃimsiǝ demǝm vǝʃta: demǝm
 dedi
 318 fǝdumǝbʃamʉŋ guʃa:nǝ fuʃʉuldǝdum

- 319 ifde gurçetaruŋ guzuwə ʷsgʲerden gʲelifin bir ʷʃuŋ
 ʷtuɟi:m dedim
 320 ɔho: fəduməbtam hemen jeme itʃme ʷnəmə vər de
 321 ʷnəm də bəbəmə di:gʲ
 322 səbə:nən gʲeddiler
 323 bir gʲynyn itʃinde biz nuʃannuʃanduw
 324 bu ohumie gʲedi: dəhə
 325 ʷnəsʷ bəbəsʷ bəbəmʷ guwəmi:gʲler
 326 gəjuwbəbəm bəbəmʷ hatuwrunden gʲeʃfəmi:gʲ
 327 bizzəd bəbəm vərʷg lohantie
 328 ø:le di:gʲler ifde
 329 biz guzuwə tə:libigʲ hysi:n usdə demif
 330 təməm hajulʃossuŋ demif gəjuwbəbəm
 331 bizi: ø:le nuʃan nuʃan jogʲ
 332 aʃdu: aʃdum verdi: verdim
 333 hajulʃossuŋ
 334 jy:sygʲ dəgʲməduŋ
 335 ʷltuun beʃ tənə
 336 bə: biʃej jogʲ
 337 kʲimse dujməsuŋ dediler
 338 marha jy:sygʲ ʷvlendigʲden sə:nə
 339 gəjuwbəbəm jabduwrdu
 340 bittənə de dənə verdi
 341 ɔnu də guwədəli halila:ja sədduw

Selahattin Kekeç

- 1 i:rənə ʃəliʃiyrym ben
 2 tuwəbzəndən i:rənə dəwəmlu bu:də gʲətyryrdym
 3 tərhanə vərduŋ
 4 tərhendə lasdigʲ uɟuz ʷrəbənʷ ʷltuənə daŋdu:muw
 lasdigʲler ʃogʲ uɟuz
 5 tyrkʲ pərəsu verdim
 6 həm uɟuz həm də tyrkʲ pərəsu verdim ʷdəmə
 7 ʷllili: jyzlygʲ di: verdim
 8 jyzly: beʃ jyzlygʲ di: verdim ʷdəmə
 9 ʷdəm bilmiy tyrkʲ pərəsunu
 10 kʲylly beʃə gʲətirdim ben

- 11 bindim dagdum lasdi: eltune bəsdum g^jeliym
 12 joldə g^jeliym əmmə gərnumuŋ ifi də garifiyr
 13 fejtən bə: diyɾ jahu sen həvənuy ysyndə g^jediyn bu sə:
 həjredmez diy
 14 bir tarafdən da diy k^ji lan bunuy parəsunu je
 15 bunnər befinđi məseb fi: məsebi
 16 bunnəruy pərəsu hələl diy
 17 birəz dəhə devəm ediy
 18 bə:lə mə:li hylle japə japə ytf^jyz elli kiləmədrə g^jelmissim
 19 zənđan di: bir viləjəti vər orie g^jeldim
 20 ərde g^jeri g^jene durəmədum
 21 sen dedim bu pəri: tfog^j g^jərdyn bu pəri: də jən
 22 nərə əlursə əssuy dedim dəndym g^jeri g^jətyrdym pəri:
 23 ədəmuy janunə vərdu m səla:m ələjk^jym ələjk^jym səlam
 24 hərmənə gəzən dedi
 25 əmrəd bir əmriŋ vər usə
 26 ədəmə g^jəlbimdən g^jətfənin həpisini v:nəddum
 27 bən dedim durum bə:lə bə:lə əldu dedim
 28 sə: tyrk^j pərəsunu elli: jyzlyg^j di: verdim
 29 jyzly: bəf jyzlyg^j di: verdim
 30 zənđanə:dər də g^jeddim
 31 zənđandən də durəmədum g^jeri g^jene g^jeldim dedim
 32 bəbəluy g^jynəhuŋ bojnoma dəjoulu ytf^jyz elli k^jiləmədri:
 g^jeddim ytf^jyz elli k^jiləmədri: g^jeri g^jeldim
 33 ədəm ətur bəhum dedi
 34 fə:lə bəf dəgga g^jəzyme bagdu ədə haggu:mu
 35 g^jəzyme bagdu bagdu ətur bəhum dedi
 36 əturdum
 37 findi sen dedi əlməg^j mi isdiy jousə bənim gənəgum mu
 ələđagsuy dedi
 38 bissənə dedim gənəguy əlurum g^jene əlməm dedim
 39 bənim misə:firim mi əluđuy diyɾ jousə əlməg^j mi g^jə:nyn
 isdiyɾ diyɾ
 40 bən də sənə misə:firiŋ əlməg^jə:nym isdi: dedim
 41 jousə əldyddyrrom seni dedi
 42 ədəm bəndə pərə pul tfog^j dedi zəng^jin ədəm
 43 lasdig^j dəlu əđəntə
 44 tfog^j zəng^jin jahu dərja: dənjiz lasdig^j ərif v:

45 ʃogʲ zengʲin bende pul ʃogʲ diyɾ
 46 ɔɾde pərie pul deller
 47 jyzde jimbeʃ jyzde ɔtuz fərsçə bilirim ben
 48 gʲedib gʲele gʲele ø:rendim iʃde
 49 dərdimi e:nədurum
 50 e:niemədi:mi tygʲçə səjliym tygʲçə biliyr
 51 dəjoulu herif benden pərə əlmədu tərhendə: ədəm
 52 pəri: əlmədu
 53 pulɾarw gʲoj çəbiŋə dedi pulɾarw gʲeri gʲene çəbime gʲojdum
 54 bir ədəm dedi ryja:sunde zengʲin ɔlur biʃejlɛr bulur dedi bə:
 55 fərsçə e:nədiy
 56 bə:le gərəhan ɔlur sevinir ja dedi
 57 evəd
 58 sen dile ben seni ø:le japəçə:m dedi
 59 əçer məʃon əlum di: sə:
 60 myçəddəd məʃon əlum diyɾ
 61 ja:ni jənisini ʃekʲim diyɾ əçəntədən diyɾ
 62 sen mysəlmənsuŋ diyɾ
 63 bunu ɔɾdən gʲeri gʲətirdiŋ diyɾ
 64 sen aʃəhə: bilməsən burie gʲeri dənyb gʲəlməzdin
 65 aʃəhi:ŋ bəʃi:ʃyn her tərhenə gʲəlmie janumə u:riəçegʲsiŋ
 66 benim gənəgum ɔləçəgsuŋ dedi
 67 pəri: de aʃmədu herif bizden
 68 bizi de bir gʲyn misə:fir eddi
 69 gwareʃɾar gʲibi jəʃəddu
 70 gʲəddim gatʃ sefer de u:rəduum
 71 ɔ zəmən həçəu de dial uduum
 72 jimegʲ itʃmeggʲ ne gʲø:nym isdədi:se emrimdə benim
 73 jesəde barabar ʃəluʃduŋ
 74 bizim ʃəluʃdu:muzdə nə:fə:juudu
 75 sə:nə jese ɔldu
 76 sə:nə kʲøj hizmedləri ɔldu ʃindi
 77 vəsuʃsuz bir iʃçə:di
 78 bir gatʃ dəfə: də ben gʲonuşdurdum bə:le di:nim di:
 79 ədəmuŋ ənnəddu:nə bəhərsən gʲəzmyznən gʲərmədigʲ
 79 dəjoulu
 80 ʃogʲ muəzzəm biʃej jabdu:
 81 ağta həja:le gʲəlmieçegʲ biʃej

82 bø:le jaləntʃu mələntʃu bir tʃoɕʒug də dial udu
83 ɡariben bəbənʊŋ əvla:du
84 ɡʲələ:lilə:nə ɡʲələ:missigʲ səla:ddin usdə diy bə:
85 ɡʲələ:missim demiy də ɡʲələ:missigʲ diy
86 əja: kʲaɡdum əjaɡdə suɡmie bəʃtadum diy
87 bir gujie enmissim
88 nə deller məvzi: mi
89 ɡʲəri ɡʲenə tʃuhamiym
90 nəsuvsə boju guʃi:di
91 ɔrdən ɡʲəri tʃuɡməmə də imkʲan jogʲ diy:
92 ədlədum endim əʃfa: diy
93 ɡʲavurtarʊ əldyrdym itʃində diy
94 kʲimini syngʲi:nən kʲimini ɡurʃun suɡdum
95 ɔnnərʊ ysdysdyne ɡʲoʲmʊʃ ysdyne bəsmʊʃ də tʃuɡmʊʃ
96 eni enni:di də boju guʃi:di
97 ɡʲələjɕi məhmud ɡʲibi bir ədəm
98 risə:leti ɕumhur muha:fuz ələjuədə jabdum bən əsgʲəlli:
99 tʃəŋɡajadə biŋ dəhuz jyz guɡ bir dəumli:m
100 biŋ dəhuz jyz ədmʊʃ birde orie vərduum
101 əfədərʃiŋ aha bir ɡʲəddən bəɕaɡʲ dəhə ɡʲəldi dedilər
102 bənim bojum guʃi:mif
103 səʃmə əsgʲər ɡʲətyryller orie
104 həb də kʲyltylly təhsilli tʃoɕʒuɡtar ʃəhir tʃoɕʒuɡtarʊ əluʃduɡ
105 bən zəhir ɡʲibi sənədgʲarum
106 bəni gum ələddirillerdi
107 tʃaj ɔɕə:nə ɡʲoʃ təmizliɕa:m
108 buʃaʃuɡhə:nie ɡʲənderiller
109 jyzbəʃu həʃlənməmʊʃ bəndən nəsul uʃə
110 pəɕə təmizliɕa:m
111 ɡʲolumu səhəɕa:m itʃine
112 jogʲ həʃtənmi:ɡʲ bəndən
113 sənə ədmʊʃ birde bən zəhir ɡʲibi ɕəmil usdənuŋ januəndən
tʃuɡmə tə:mirɕi:m kʲine eji bir tə:mirɕi:dim
114 ɡʲədəmie veriller bir ərəbə təslim edəllər bə:
115 ʃəfərlyɡʲ edərim gum ələddiriylər bə:
116 jyzbəʃu həʃlənməmʊʃ bəndən
117 ɡʲolumu səhiym pəɕə təmizliym sə:məmiʃ
118 milləd kʲaɡduɡdən sə:nə ɡʲo:ʃu təmizliym

dejuumaw ʔbdulle:fendiniŋ subej udu ja ʔsgʲelligʲde de
 155 ʔnuŋ bohuŋe
 156 ʔtetyrkʲ ʃø:le bø:le derkʲene ben ʔnu hetʃ ellemedim gʲəfəsunu
 157 jouse ʔnu de ʃuandʒuug gʲibi eder idim
 158 gʲoreli mehmodu bili:ŋ mi
 159 ʔ de bize agrebe: gʲelir ja
 160 ʔ de ʃøfør ben de ʃøforym
 161 ʔ de ʃogʲ muəzzem iʃ jabmuʃ de ali kʲøfde gʲibi dial bila:der
 162 bu agrebe:muuz ʔ jabendʒu
 163 bursie jygʲ gʲætyrdygʲ dejoulu
 164 bursæde hememə gʲededʒa:digʲ sø:ləmesəjub
 165 ʔ de bu ʔnerʃi:nin guvvedlu ʔldu: zəmen
 166 pekəkə jogʲ de sə: sət de:və:sunde
 167 bizi ʃəviridiler bize bozug ʃaldutʲar
 168 bir gʲəʃ gʲentʃ gʲeldi haŋgi gʲæryʃlysy:z felan
 169 utan sə:ʒi:gʲ desegʲ ʔlur kʲi herifler sətʒu ʔlur
 170 sətʒi:gʲ desegʲ ʔlur kʲi sə:ʒu ʔlultʲar
 171 ellerinde dəbendʒa dejoulu ʃenemize gabuzesini vurmie
 beʃləduʲar
 172 biz dedigʲ kʲi biz ʃøfør ʔdəmuug bizim gʲæryʃmyz noləʒagʲ
 173 biz gʲedʒe gʲyndyz kʲəfinimiz bə:zumuzde diregʲsən səlliygʲ
 felən dedi:səgʲ jogʲ utan vər gʲøryʃy:z
 174 sø:leŋ behum felan
 175 aʃʃah rəhmed ejlesin gʲoreli mehmod gurtərdu bizi
 176 garnunu ʔʃdu gardəʃum dedi ʔldyryrse:z ʔldyryŋ bizi dedi
 177 zə:ten ben ʔldym ʔbyr dynjaja gʲeddim gʲeri gʲeldim dedi
 178 aha ben gʲoreli:m dedi
 179 birinʒi gʲə:filede mi ne de gʲoreden gʲeldim dedi
 180 ʃenesi dagmə ʔlt ʃenesi
 181 gʲəba: bismilləh ʃurde tyrkʲije hari:təsə:mu garnu
 182 ʔ dedi ja:ni ne isdiysy:z
 183 isdiysə:z ʔldyryŋ beni dedi
 184 bunnərə dəhanməŋ beni ʔldyryŋ dedi
 185 suhuŋ gəfemə de ʔldyryŋ dedi
 186 ben ʔbyr dynjaja gʲedmiʃ gʲelmiʃ ʔdəmuum dedi
 187 aha garnum aha bə:surə:m
 188 ben sə:ʒu ʔssəm ne ʃuhar sətʒu ʔssəm ne jazər dedi
 189 ø:le di:nʒe bizi ʔzədləduʲar

Türkan Özkök

- 1 bir værmuƿ bir joumuƿ
- 2 ik'i tene bir sevdæ:lu vær umuƿ
- 3 bu guzu elmæmuƿ g^jene fæhære di: ɔlan
- 4 guzuŋ dæ ɕanu suhułmuƿ demif kⁱ sen g^jed elmæ bahum
beni demif
- 5 sen beni buluŋ souŋdæ demif
- 6 ɔlæn demif kⁱ bulmæm demif
- 7 guz gætʃuɔb g^jedi:mif
- 8 demir ƿaruŋ delinmi:fin demif demir væsæ a:lmi:fin ałah beni
sæ: g^jæsdærmæsiŋ demif guz
- 9 ni:sæ bu guz g^jedi:fin ɔlæn bu jandum dællie dyfmyf
- 10 jɔłtare g^jedi:kⁱen ez g^jedmif uz g^jedmif dære dæpe dymdyz
g^jedmif ɔlæn guz jog^j
- 11 ønyŋdæ bir gɔɕæ bir gata ræsg^jelmif
- 12 demir ƿaruŋ jabduwmuƿ ɔlæn bir dæ demir væsæ ałmuƿ eline
- 13 demir gata: demir gata:
- 14 demir gata:daku ɔtu:ræntar
- 15 demir urbuŋ g^jæty:rænler
- 16 g^jylbæhriniŋ gata:su bure: muður demif guz
- 17 jog^j bure tɔbrag gata demifler
- 18 guz birez dæhæ g^jedmif g^jedmif g^jedmif
- 19 ez g^jedmif uz g^jedmif dære dæpe dyz g^jedmif
- 20 tɔbrag gata tɔbrag gata
- 21 tɔbrag gata:daku ɔtu:ræntar
- 22 tɔbrag urbuŋ g^jæty:rænler
- 23 g^jylbæhriniŋ gata:su bure: muður demif
- 24 jog^j jog^j dæhæ øte g^jed demif
- 25 emmæ: guzdæ hetf hæjuur gatmæmuƿ g^jyɕy gatmæmuƿ g^jedi:
- 26 guz dære dæpe dymdyz væɕuɔndæn ølmy:f
- 27 fæhære ɔlmuƿ
- 28 guz ø:læ bagmuƿ kⁱ bir g^jymyf gata vær
- 29 g^jymyf gata: g^jymyf gata:
- 30 g^jymyf gata:daku ɔtu:ræntar
- 31 g^jymyf urbuŋ g^jæty:rænler
- 32 g^jylbæhriniŋ gata:su bure: muður demif
- 33 jog^j jog^j dæ: øte g^jed demif

34 øte bæfə vərnuş k^ji tʃeʃmède ik^ji tene gadun su əliyr
 35 buretardə bir g^jylbəhri vər g^jærmədi:z mi demif
 36 əltun gaɫadə əturiym diyrdy demif
 37 ɔnnər də bunu ojnadmıʃtar
 38 ɔrdə də biriniŋ g^jylbəhriə g^jø:ny dyʃmyʃ
 39 g^jylbəhri demif dəhə øtedə demif əturiyr demif
 40 həmi demif g^jylbəhri: bæ:zləduʃtar
 41 g^jojun eti di: etini sədduʃtar demif
 42 ɛmən əturmıʃ guz ɔrdə bir ɛ:ləmıʃ
 43 ɛmmə: guɫuŋ g^jədmiʃ ɛja: ɛʃunmuʃ demir ɛsə ɛzuɫɟag^j
 a:lmiʃ gaɫan ɛlindək^ji dəjneŋ^j
 44 ɛhd ɛtaɫtar sətəɫtar
 45 həjvə turuɟ sətəɫtar
 46 g^jojun eti diereŋ^jdən
 47 bəhriniŋ etini sətəɫtar demif guz
 48 bunə øtek^javred yzylmyʃ
 49 jog^j jog^j demif dihə demif
 50 ʃə g^jærdy:ŋ gaɫadə g^jylbəhri demif
 51 tyrk^jy sɔjli:ʃin bu ɟanw suhwıɫmuʃ
 52 vərnuş g^jəɫa:n demir ɛsə i:ɟə a:lmiʃ ik^ji byk^jylmyʃ
 53 demir ʃaruŋ də dəlinmiʃ
 54 eh demif gaɫan ben bunu bulurum demif
 55 vərnuş k^ji bir g^jæzəl jər bu ɔulən ɛbdəz ɛɫmuʃ nəməz
 g^juɫiyr
 56 ʃø:lə jyzyny beŋizədmiʃ
 57 g^jylbəhri: demif
 58 hu: jog^j
 59 g^jylbəhri: demif
 60 ɔulən bildig^j ʃuŋgməmıʃ
 61 ʃyŋk^jy biləɟeg^j ha:lw gaɫməmıʃ garumıʃ
 62 ɛrədən juɫtar g^jəʃmiʃ
 63 ɔndən sə:nə baŋmuʃ k^jinə bu demir ʃaruŋ dəlindi g^jylbəhri
 demif
 64 demir ɛsə a:ldi g^jylbəhri demif
 65 ɔnu:ʃun ben seni g^jəldim buldum demif
 66 bundər ɔrdə g^jəvuʃmuʃtar
 67 ɔndər ermif mureduwə dəruwu ermiennərə

Seher Türkkorur

- 1 bæbæŋ də ifde g^jeðže meg^jdəbine g^jedmiŋ
- 2 beŋden tŋuŋmuŋ
- 3 bæbəsua joumuŋ
- 4 g^jyŋyz tŋalufur umuŋ dyvende
- 5 g^jeðže meg^jdəbe g^jeder imiŋ
- 6 ɔ ɔd^jɟuɫa: də ben jazduddurdum g^jendini
- 7 g^jundureðɟulugden tŋugdu
- 8 bijere g^jiremi:
- 9 ŋor isdi:si:z verim
- 10 ifde eji bir ŋor
- 11 g^jundureðɟulugden tŋugdu
- 12 burie g^jeldi
- 13 dedi k^jine hatuŋg^jiŋi ben no:tim dedi
- 14 hœk^jymete g^jeddim dedi
- 15 ɔdæðɟulug edidɟi:m dedi
- 16 g^juŋg^j tene ɔdæmmær dedi
- 17 g^juŋg^j tene ɔdæm mu vær dedim
- 18 ha: dedi
- 19 benim dedim bir syry tforum tfoðu:m vær dedim
- 20 bunnæruŋ ruuzgunu ɟena:bæltah ɔden veridɟi dedim
- 21 beni a^tmædu^tar dedi
- 22 seni a^tmædu^tar usæ dedim ɟena:bæltā: jalværu^sæm dedim
ɔlul^tar dedim
- 23 næsul edidɟiŋ jalværuðɟuŋ dedi
- 24 g^jeðže k^jeharum dedim haðɟed næmæzu gultarum dedim
jalværrum dedim
- 25 merhamedsize merhamed ver imænsuzæ imæn ver
jog^jsultaræ værluŋg^j ver ja: ræbbi
- 26 bize də jog^jdæn væ:rejle merhametli gultaruŋe muhtæð ed di:
jalværrum dedim
- 27 ul^tan dedi
- 28 bu hatuŋg^jiŋi sæf dedi
- 29 bæhele dedi
- 30 seniŋ jalværmæ:næn gɔðže hœkymet dedi ɔdæmu beni ɔtur mu
dedi
- 31 ɔtur dedim

32 hēmi dē dedim kʰitēb aʰ ŋhu deller sē: dedim
33 e: kʰitēb aʰaʰgag pērēm jogʰ dedi
34 kʰitab aʰaʰgag pērēj jousē dedim
35 furdē zēhēre bēʰgwa vēr gʰomʰumuz dedim
36 ŋndēn pērē aʰurum dedim sē: verrim dedim
37 gʰedēj dedim bir ərzuhaʰ veriŋ dedim
38 ŋhumēdum ēmmē dēli dialum dēhē aglum bēʰsumdē
39 ərzuhaʰtʰgē ərzuhaʰ veriŋ dedim
40 syttʰi:mēmuy ouli:m
41 sērmiēm jogʰ kʰi dyvən vʰfām
42 eliŋ iʰʰisi:dim
43 biŋ gaffa ʰfoʰgug vēr bēʰsumdē bēʰ altu tene
44 bunnērwa bēʰliemiym
45 bēni ɔdēʰwāʰa: vʰluʰgwa:z di: dedim jazdurudʰuy
46 ŋnu dē vē:liŋiŋ ēline veriʰiŋ dedim
47 ɔ vē:li dedim ɔ gʰugʰi teni: aʰmēz seni vʰlur dedim
48 ēmēn dedi
49 bēnim heʰʰ aglumē gʰēlmi:di bō:lē dedi rēhmēdligʰ
50 bēnim aglumē hag tērēfundēn gʰēldi iʰʰdē dedim
51 bēn ille ʰgēna:bēʰʰah seni ɔriē ruʰzgumwuz ordē dedim
52 ēmēn sēn sēʰsuŋ dedi
53 ɔlur ɔlur dedi
54 aʰʰahuy jarduwwa ɔlur dedi
55 bēnim dedi:mi dutuʰgwa: dedim
56 dutuʰgum ēmmē pērēm jogʰ dedi
57 nē:di:m
58 aha zēhēre bēʰgwa dē bē: gatʰ pērē gʰēregʰi ɔlursē verrim dedi:di
59 ɔrtē megdēb ohi:ʰiŋ demiflēr
60 ēmmē nē mēsē vēr nē sandēlja vēr nē kʰitēb vēr nē ʰu vēr nē
bu vēr
61 bu sō:nē javrum bunē dedim kʰine imēmuy oulu dedim
62 no:dduy dedim
63 vʰluʰgwaʰar dē ohi:ʰiŋ dedilēr dedi
64 nē mēsē vēr nē sandēlja vēr nē vʰletirigʰi vēr
65 ēmēn dedim vʰletirigʰi dedim ʰu irēhmē bēʰgwa:ldēn sējjar
gʰētirrim vʰlurum dedim
66 mēsē: sandēlji: ʰi:den gʰētirrim dedim ēmmēzlidēn dedim
67 ɔnnēruiŋ vēr dedim

- 68 sen jete k^ji t^faluf dedim
 69 t^falufubiliŋ mi dedim
 70 t^falufurum ja dedi
 71 ahul ver de dedi zem:nuunde t^falufm^muussug ifde dedi
 72 findi dedi ve:li bej dedi ohi:điŋ ɔrte biri g^jet^fiđiŋ ø:le
 g^jeliđiŋ dedi dedi
 73 zore t^fek^ji: eluğu de
 74 gerti bir k^jiteb etdu
 75 ɔnneruŋ dedi: k^jitebden etdu
 76 mese g^jetirdim sandelja g^jetirdim
 77 fu g^jomfudan de sejar g^jetirdim irehme beğu:lden
 78 irehme beğu dedim eletirig^j ne:der janerse jarusunu
 ben verrim dedim jarusunu sen ver dedim
 79 g^jøzy: severim dedim
 80 im^muŋ oulu derse t^falufuğu bir ife g^jiriği atah
 g^jusmed ederse
 81 no:lun sebeb olun dedim
 82 emen ø:le dedim ja bagdu k^ji herif ohi: ife g^jiriği eletiri:
 k^jesdi k^jesdi etdu
 83 no:tag dedi g^jøri: hatuŋg^jiŋ dedi
 84 eletiri: k^jesdiler dedi
 85 verdum ben vermiym dedi
 86 nedi: dedim
 87 furde jahuŋ g^jomfusun jedi jerde g^jomfu syva:li ver dedim
 88 hejle syvel veriđiŋ k^jele dedim
 89 bir eletirig lambesune dedim sen dedim jag^jmie
 vermedin dedim
 90 g^jene bu zehere beğie verdum
 91 b^oŋaluŋsaŋ g^jel bende p^ere t^fog^j dedi rehmedlig^j
 92 ben se: b^oŋaldm^mem im^muŋ g^jelini dedi
 93 verum dedim zehere beğu:lden dedim beŋ k^ja:d elum dedim
 94 se: verim im^muŋ oulu dedim
 95 bize bir eletirig^j t^feg^jdir dedim
 96 beŋ k^ja:de t^feg^jdiler
 97 ø:lelig^jde javrum ɔnden p^eri: etdum g^jeldim
 98 enifdeŋ eletiri: t^feg^jdi
 99 h^emen bir g^jynu:t^fyn t^feg^jdiler
 100 ataha binlerde f^yk^jyr ɔ de ohudu g^jet^fdi ejla:

101 mydyryn janunə gapuɔɔu
 102 bən dedim kʲi gʲeldi gʲeddi gʲøriyŋ my dedi
 103 ɔdɔɔwulə: gʲirdim dedi hɛr iʃi bən dutiym dedi
 104 zɔbi: jagʲ ɛ: sypyr ʃaj biʃir dedi
 105 ɛjnɛvrɛd gʲibi bən ɔrdɛ hizmɛd edi:m dedi
 106 gʲøri: dedim
 107 bu ɛdɛmuy gʲyɔɔyne gʲeddi rɛhadluy
 108 no:tag aʃtaħ
 109 hazrɛtaʃtaħ biz dɛ dɛjanagʲ baħalum dedim
 110 gʲɛnɛ aʃtaħ aʃtaħ aʃtaħ gʲɛɔɔɛ gʲyndyz zikʲir eddim
 111 gʲɛɔɔɛ gʲyndyz jalvɛrdum
 112 imɛmuy oulu dedim
 113 jalvɛrdum aʃtaħ bu ruɔzɔu verdi bidɛhɛ jalvɛrurɛm iʃaʃtaħ
 gʲolej iʃɛ gʲirɛŋ sɛn dedim
 114 sɛn sɛʃsuy dedi:ŋ ɔbul ɔlur
 115 no:luy ɔhu dedi
 116 ɛh ɔhu di: ʃiedi:r
 117 nɛdɛn gʲalb bɔllu: gʲɛz bɔllu: vɛr
 118 ʃykryr aʃtɛ:m dilɛdi: mi veri:
 119 gʲɛndi dɛ ɛji gʲɛzɛl dɛ biti: gʲalbi dɛrɔɔa
 120 faħurɔɔɛ rɛhmɛdligʲ
 121 bɛni: dutulmi: di:r
 122 ɔ:lɛligʲɔɔɛ javrum bɛʃu:zu ɛ:rudmiɛgʲ
 123 bɛʃ kʲa:d dɛhɛ aʃdum ɛlɛgʲtiri: ʃɛgʲdirdim bu gʲomʃudɛn
 124 gurbɛn ɔssuy sɛ: bɛnim saglɔ pɛrɛm ʃogʲ
 125 sɛ: gurbɛn ɔssuy bɛndɛn isdɛ kʲimsɛdɛn isdɛmɛ
 126 bu gʲomʃum ʃogʲ ɛji:di rɛhmɛd ɔssuy
 127 ʃoru ʃoɔɔu: joudu pɛri: birigʲdirirdi bɔ:lɛ
 128 ɛvɛl aʃtaħ bu ʃoɔɔugʲtɛrɛ dɛ bu ɔɛhiz ɔabʲtarunɔu bu
 aʃdurdɔu
 129 ʃuvɛlunɛn gʲɛtiri:r ɛlɔɔuy bɛ:ndi:ŋi dɛr
 130 ɛli: ɔɔrsɔŋ bɛnim ɔabum sɛtulɛ: jousɛ sɛtulmi: dɛr
 131 ɛndirrim ɔatdurrum pɛħ ʃu dɛ kʲibɛr umɔɔʃ
 132 aʃ bunu ʃoɔɔugʲtaruy ɔɛhizine gʲoj dɛr
 133 bɛni: ʃalɔʃdurɔu
 134 juŋ a:ddirir pɛmbuy a:ddirir bɛn sɛdmɛsunɔu bilmɛm zɛhɛrɛ
 bɛɔɔu dɛrim
 135 bɛn gʲɛdɛr sɛtɛrum dɛr

136 g^jætyr^r sætæ:r pæresun^u g^jetir^r
137 aha pæresu guzum der
138 aha fu k^jar^u aha fu enes^u der
139 bæ: dæ gat^f pære verid^gi:sen^g bær^gu: øde^f der
140 bø:le ^falufdururdu beni bu zehere bæ^gu ræhmedlig^j
141 ø:lelig^jðe ben bunnærun^g gabun^u ga^ga:n^u dæn sæturusun^u
sinisini ^farfie het^f g^jedmedim bu g^jetir^rdi ræhmedlig^j
142 ni:sæ a^ttaha syk^jyr si: ol^u
143 bu sefer dæ veznedæ ol^u
144 pæri: de^firi:r si:lere dæ:du^r tahsildat^tare
145 findi næsul jeri^g derim
146 ^fog^j eji der a^ttah ræ:zossu^g der
147 øte dynjadæ dæ seni isderim hatung^jifi der
148 ben senden der e^tdum sæddum sen ðænned hatunusun^g der
149 ben seni isdemem dedim
150 ^fø:le eddim sen hu:ri guzu^u a^t ben hu:roulunæ verrum dedim
151 burie g^jelin g^jeldig^j emmæ bir ehurun^g it^fi
152 bir g^jæz ev
153 biz dæ e^ger jabdurdi:dig^j
154 e:miz e^geridi
155 bir dedim e:den ^fugdu^g dedim bir ehuræ dyfdyg^j dedim
156 a^ttah jardum^gumuz ossu^g dedim
157 eni:ŋ evi sæ: gat^mæz umu^f
158 beledie ju^gdi:di dæ e^ger jabdurdi:dig^j orie
159 orde dæ isde ðig^j ali guz verid^gi:m di: g^jojmædu beni
160 on be^f jafundæ g^jelin eddi
161 on jedi on sek^jiz jafundæ di: usbæd ol^u g^jelin eddi
162 ben dæ mærag^tandum herslendim
163 beni dedim guzu^u g^jeli^gi di: gat^æ:l eddi dedim
164 bŋ ahuræ sŋdu beni dedim
165 a^ttah dæ sen^ga:zi ahrete gat^æ:l ede dedim
166 beni bu ahurtare sŋdu^g dedim
167 tæb g^jibi herif idi
168 bissolugdæ øldy sæ: ømyr
169 næ bilim bæ:n
170 enisde^g esg^jer ol^u g^jeddi mi
171 ædunum jog^j mu
172 pærem æsse ætanum jog^j mu

173 hœkymet vjluug veri: emmæ esg^jer vjlesⁱ di: vtanum jog^j
 174 so:næ dedim k^jine jøry^η bæ: joldæf olu^η dedim
 175 bizim pøjumuz^u k^jesmi^fler dedim
 176 t^falusun^u depelieg^j bæ:lieg^j hōpumuzæ atag g^jelæg^j dedim
 177 g^jyna^ttu evred^taru:m^u
 178 g^jyna^ttu evred^taru:m^u heb g^jeddig^j
 179 abou pæ:k^jize mi de^η dezzen^η mi de^η emi^f bæð^um mu de^η
 duren mu de^η elif v^btam mu de^η sypæ:næ^ttah nahur g^jibi
 g^jedi:g^j
 180 bæ:de yzymmæ g^jedi^η de jieg^j di:
 181 bir ben odun g^jetirdim onnæ k^jejfæ g^jeddi
 182 jir:b it^fib g^jeli^çiler
 183 ø:le seped meped de jog^j
 184 bœreg^j t^fabudu tæmsil
 185 nej sœ:le t^fuhun t^fuhunniæ^çeg t^fabud
 186 herk^jis bir t^fabudæ bitⁱ: bitⁱ: k^jesmi^fler
 187 sættanduru sættanduru ellerinde
 188 ben de bisej t^falu eddim bir bæ:
 189 ordæ yzymmæ emmæ g^jedib g^jetiren jog^j
 190 bunnæru joldæf eddim k^jine javrum bæ: joldæf olu^η yzym de
 k^jesi^η g^jetirin di:
 191 t^fali: g^jetirdim
 192 emmæ agbæfunde benim dezzemg^jil vœr orie dœr dyfdym
 193 emœn enis^dæ: øldym dedim
 194 emœn javru:m dedi
 195 seni dedi bæbœ^η g^jœrmesi^η dedi
 196 bœ:le t^falæ g^jetirdi:ηi dedi
 197 burie burag dedi bunu ben g^jœtyrrym dedi
 198 enis^dem jarusun^u g^jetiremedi benim e:mæ
 199 enis^dæçazim g^jeldi de enis^dœ^ηe g^jœhreddi
 200 enis^dœ^η esg^jerden g^jeldi:di de benim jienim dedi bu dedi
 benim evladum g^jibi bu dedi
 201 t^fog^j severim t^foç^u:muz joudu dedi
 202 elur elur g^jœtyr^rdyg biz e:mize dedi
 203 bæbæsunn^u sevg^jilisi:di bu dedi
 204 œmusçazundæ t^falu g^jetirdi bu dedi
 205 bœ:le g^jœhri: t^feg^jdi bu seni^η dedi
 206 eni:η bæbi:η sevgilisi œlmæ vœrdu:η jerde sevg^jili œl

- 207 esg^jerlig^jden g^jelifin ben dedi esg^jere g^jelib g^jedenlerin
 founuñ k^jötylyg^j oldu:nu dujdum dedi
- 208 sen dedi dehe dedi nemahrem garfawsune vermemussun
 dedi
- 209 seniñ erni:ñ f^jatunuw æpeça:m ben dedi imemunñ oulu
 210 emen dedim æpylyr my ejub dial mu dedim
 211 emen dedi helelimsiñ nedi: æpylmesin dedi
 212 veruwsam ifaltah sæ:selim demif
 213 eri:nen nemusi:nen g^jæyrsem demif
 214 onuñ demif gardesw esg^jer demif
 215 goçesuw esg^jer demif
 216 baharu jog^j demif
 217 bir garw demif uhdwjar demif
 218 g^jæze dõlu a:sig^j nolçağ bunuñ hatw demif
 219 enifdeñ esg^jere g^jederk^jene bir zek^jie verdu bir de haçimem
 ver udu
- 220 bir de minire ver udu õldy sæ: õmyr
 221 haçimem de õldy sæ: õmyr
 222 minirie syd dohandu zek^jienin sydy dohandu
 223 onuñ erhasune haçimem oldu
 224 haçimemde ben enemg^jile g^jeddi:dim
 225 enemg^jilde f^jor f^joçug dedim
 226 bunnerde bit olur dedim
 227 õhumie g^jedi: k^jimi k^jimi meg^jdebe g^jedi:
 228 bahar jog^j eneça:zum dik^jif dik^ji: dedim
 229 guçaçuw:ma atdum
 230 f^jõle g^jejnenem g^jormesiñ dedim
 231 duferde bir esbeb de mu g^jejdirme jog^j
 232 çawsçulbeg^j f^joçu: guça:mdø
 233 furde gar dõlu ha:
 234 birø:z gar ja:du
 235 hawlude gar dõlu
 236 o f^joçu:ñ erhasunu çulbedmuñ bagmussum
 237 f^joçug sæbluçane dutulmuñ
 238 toğmag g^jibi f^joçug õldy size õmyr
 239 ben dem lo:lerk^jen efsa:da õldy sæ: õmyr
 240 sæbluçan di:fin ifde yfydme
 241 zøtyrre evelden sæbluçan udu

- 242 findi zæ:tyrrie tʃuɡdu ɛdu
243 ɔ tʃoɕa: ben sɛbɛb ɔldum ɔ javrumɛ
244 jedi ɛjlw:du tʃoɕug gʲæzɛldi
245 tʃoɕug ø:lɛ bir gʲæzɛl tʃoɕu:du kʲinɛ sɛ: neɟ di:m
246 gʲævʃɛn gʲæzly bɛ:mbeɟaz
247 ɔ dɔ:du: gʲyn javrum ɕɛnabɛltɑ:m nur dɔ:du:du leɟla: gʲadir
gʲɛɕɛsi
248 tʃoɕug dɔ:du gʲɛɟnɛnɛm duʃɛru tʃuɡdu
249 ɛmɛn javru:m dedi nuri:nɛn barabar dɔ:du bu tʃoɕug
250 ɔndɛn sɔ:nɛ bɛli:kʲɛm gɑtɑ dedi
251 tʃoɕug dɔ:du ʃɛhɑ:dil tɛrɛʃunɛ endi ʃɛɟ ʃø:lɛ
252 gʲæv jaruɽur gʲibi bø:lɛ gʲɛdmɟʃ
253 ɟalpɛdɛ uʃuɟ itʃɛri gʲɛliʃin ben ɛmɛn ɛnɛ nur dɔ:du ɟøry gʲɛd
duʃarw dedim
254 gʲɛɟnɛnɛm duʃarw gʲɛddi
255 aɽtɑh aɦrɛd murɛdumw ver demɟʃ ɛnmɟʃ
256 hasrɛtime gɑvuʃduɽ diɛmɛdim javrum
257 ben oulumɛ gʲɛvuʃamɛm dedi
258 sizɛ sɛ:lugʲ gɑvuʃamɛdu øldy

SONUÇ

Görevsel Sesbilim

K.M. ağızında, genel Türkçeden çok farklı ses özelliklerine rastlanmamıştır. Ünlüler açısından en önemli fark, diğer Anadolu ağızlarında da görülen *kapalı e* ünlüsüdür.

Aslı uzun ünlü olmadığı gibi, yabancı dillerden dilimize girmiş kelimelerdeki pek çok uzun ünlü de, kısa telaffuz edilmektedir. Belirlediğimiz uzun ünlüler, hece kaynaşması, ünsüz düşmesi, vurgu gibi ses olayları sonucu oluşmuştur. Şimdiki zaman eki olarak kullanılan *-i*'nin yuvarlaklaşması sonucu, *-ii* diftongunun oluşması sık görülmektedir.

Kalınlık incelik uyumu, oldukça kuvvetlidir. Ancak özellikle *y*'nin inceltici etkisi, yoğun bir şekilde bu uyumu bozmaktadır. Yine *k, g, ŋ, h* ve *ğ* ünsüzleri kelime içinde erimiş olsalar bile kalınlaştırma etkilerini sürdürerek, uyumu bozmaktadır. Düzlük-yuvarlaklık uyumu ise, standart Türkçeye göre oldukça ileri durumdadır.

K.M. ağızında, ünlü değişimleri ve *o, ö* ünlüleri dışında ünlü düşmesi olaylarına, oldukça sık rastlanmaktadır. Ünlü türemesi ise daha az yaygınlığı olan bir ses olayıdır. Bu olay, daha çok alıntı kelimeler üzerinde görülmektedir. İki kelimenin birleşmesi sırasında meydana gelen ünlü birleşmesi örnekleri de oldukça çoktur.

K.M. ağızında, belirlenen ünsüzler arasında, standart Türkçeden farklı olarak rastlanan ünsüz, *ŋ*'dir. Bu sesin, gerek kelime köklerinde, gerekse ilgi hâli, 2. T.İ. ve 2. Ç.İ. ekleri ile çekimli fiillerin 2. T.Ş. ve 2. Ç.Ş. eklerinde, eski Türkçedeki gibi kullanılmasına devam edilmektedir. Ancak, 2. Ç.İ. ve 2. Ç.Ş. eklerinde *ŋ*, çoğunlukla hece kaynaşmasına uğrayarak, erimiştir.

K.M. ağızında, kelime başında, içinde ve sonunda yoğun bir sedalılışma eğilimi vardır. Rastlanan birkaç sedasızlaşma örneği ise, kelimelerin eski Türkçedeki kullanım şekilleriyle bağlantılıdır.

İç ses ünsüz değişimleri içinde sedalılışma dışında en çok görülen değişiklik, *k > h* sürtünmelileşmesidir. Diğer Anadolu ağızlarında da görülen bu değişimden başka, akıcı ünsüzler arasında değişimler olabilmektedir. Bir kelimedede karşılaştığımız *s > h* değişimi ise, dikkat çekicidir (*sus > hüs*).

Ön ses ünsüz türemesi ise, oldukça sınırlı sayıdadır ve *h*, *y* ön türemesi şeklindedir.

Genel Türkçeden ayrılan önemli bir özellik de ünsüz uyumunun geçerli olmamasıdır. Seda bakımından farklı özellik taşıyan iki ünsüz, kelime içinde, yan yana gelebilmektedir.

Ünsüz ikizleşmesi olayları sınırlıdır. Ancak 3. T.Ş. ve 3. Ç.Ş. dışında, öğrenilen geçmiş zaman çekiminde görülen ikizleşme, K.M. ağzının bir özelliğidir.

Göçüşme ise diğer Anadolu ağızlarına göre daha az görülen bir ses olayıdır.

Kelime vurgusunda en ayırıcı özellik, *+ki* aitlik ekinin tamamen erimesi ve vurguyu bir önceki heceye atmasıdır. Cümle vurgusunda ise, soru anlamının soru eki yerine, fiil kipleri üzerinde yoğunlaşan kuvvetli bir vurgu ile belirtilmesi, ayırıcı bir özelliktir.

Biçimbilim

K.M. ağzının biçimbilim özellikleri şu şekilde ifade edilebilir.

+layın, *+leyin* eki, *+nan*, *+nen* şeklinde zarf yapan bir ek olarak kullanılmaktadır.

+ınan, *+inen*, *+unan*, *+ünen* şekilleri ise, *+la*, *+le* vasıta hâl ekinin yerini tamamen almıştır.

Eşitlik hâl eki, *+deni*, *+den*, *+çalı:n*, *+cene* şekillerinde de kullanılmaktadır. İlgi hâli eki, genel Türkçeden farklı olarak *ŋ* ünsüzünü taşımaktadır. Yükleme hâl eki ise, daha çok hece kaynaşması sonucu *+a:*, *+e:* şeklinde görülmektedir. Yönelme hâl eki, şahıs ve işaret zamirlerinden sonra, *ŋ*'li olarak görülmektedir. İyelik eklerinin genel Türkçeden ayrılan yönü, 2. T.İ ve 2. Ç.İ.'lerdeki *ŋ*'dir. *+ki* aitlik eki, bazen kalınlık-incelik uyumuna girmektedir.

İşaret zamirleri içinde *şu* yerine kullanılan *şo*, K.M. ağzının farklı özelliklerinden biridir. Belirsizlik zamirlerinden *herkes* yerine, *herkiş*; soru sıfat ya da soru zamiri olarak kullanılan *hangi* yerine, *hangı* şeklinin kullanılması, K.M. ağzında görülen özelliklerdendir. Dönüşlülük zamirinin ilk ünsüzü, hemen her zaman sedalılaştırmış olarak karşımıza çıkmaktadır.

Fiil çekimlerinde 2. T.Ş.'da *ŋ*, görülürken, 2. Ç.Ş.'daki *ŋ* ünsüzü, çoğunlukla erimektedir. Birinci çokluk şahıs eklerinde, genel Türkçeden farklı olarak zamir kökenli birinci tip şahıs eklerinden, 1. Ç.Ş. eki olan *+z* yerine, *+g*'nin belirgin olarak kullanıldığı görülmektedir.

K.M. ağzının, diğer bir ayırıcı özelliği de şimdiki zaman çekimlerinde görülmektedir. Şimdiki zaman, yaygın olarak *-i:*, bazen de *-iü* diftongu şeklinde çekimlenmektedir.

Öğrenilen geçmiş zamanda, 3. T.Ş. ve 3. Ç.Ş. çekimi dışında görülen -s ünsüzü ikizleşmesi de dikkat çeken bir özelliktir. Yine aynı kipin çekiminde ayırıcı bir özellik olarak -ıg, -ig, -ug, -üg şekli kullanılmaktadır. Bu ekle yapılan çekim, 1. T.Ş. ve 1. Ç.Ş.'da yok denecek kadar azdır.

Gelecek zaman için kullanılan -ıcı, -ici, ucu, -ücü ekleri ise, K.M. ağzının genel Türkçeden farklılaştığı bir başka noktadır. -acak, ecek eki ile çekimlenen gelecek zaman, genellikle hece kaynaşmasına uğramaktadır.

İstek kipinin birinci teklik ve çokluk çekimleri, genel Türkçeye göre çok yaygındır ve Eski Anadolu Türkçesindeki kullanım şekil olan -am, -em şekliyle kullanılmaktadır.

i- ek fiilinde, ayrı söylenme eğilimi hakimdir ve ek fiilde kalınlık-inceciklik, düzlük-yuvarlaklık uyumları ileri durumdadır.

K.M. ağzında, zarf fiiller oldukça çeşitlidir. -ı, -i, -u, -ü zarf fiili, yoğun bir şekilde kullanılırken, -arak, -erek zarf fiil ekinin, -aragdan, -eregden şekliyle de kullanıldığı görülmektedir. -ınca, -ince zarf fiili ise -ıncı, -inci biçiminde de kullanılmaktadır. -ışın, -işin zarf fiili ise, -ınca, -ince zarf fiil eki yerine, çok yaygın bir kullanım sahasına sahiptir. -ken zarf fiil eki ise -kene şeklinde görülmektedir.

Hani soru edatı yerine kullanılan *taman*; artık yerine kullanılan *garti*, *galan* K.M. ağzına has edatlardır.

Gibi son çekim edatı ise uğradığı ses değişiklikleri sonucu çoğunlukla ekleşmiş bir +mi şeklinde görülmektedir.

K.M. ağzının en tipik soru zarfı *no:t-*'tur.

ki bağlama edatı, *kine* geliştirilmiş şekliyle görülürken, *beri* son çekim edatı ise çoğunlukla *belli* şeklinde telaffuz edilmekte, *kelli* şeklinde bir son çekim edatı da, görülmektedir.

SÖZLÜK

A

- a:lmi:şin* (T.Ö. 8) eğilmeyince, eğilinceye kadar
a:nad- (S.K. 269) anlatmak
a:r- (Ü.G. 108) eğirmek
a:şig (S.T. 218) eksik; erkeğe göre güçsüz görülen kadın
a:şam (Ü.G. 1) akşam
a:şama:ca (Ü.G. 108) akşama kadar
a:yle (S.T. 173) aile
a:z (M.K. 254) ağız
a:zı:mu (O.G. 70) ağız gibi
a:zına:dar (H.K. 95) ağızına kadar, sile
abdez (T.Ö. 55) abdest
Abdulla (S.K. 154) Abdullah
Abdullu:sda (O.G. 62) Abdullah Usta
acanta (S.K. 61) acente; bir ticari müessesenin temsilciliği
acından (T.Ö. 26) açlıktan
Agbaşı (S.T. 192) Akbaşı (semt adı)
aha (S.T. 58) işte, anlamında gösterme edatı
ahacıka (Z.G. 2) işte, anlamında gösterme edatı
ahıl (O.G. 7) akıl
aletirig (S.T. 65) elektrik
aley çalgısı (H.K. 132) alay çalgısı; belediye bandosu
anasını:nu (Z.G. 44) anasınınkini
annad- (M.K. 248) anlatmak
arahı (O.G. 45) rakı
arid- (Z.G. 6) temizlemek
arın (S.T. 209) alın
ari:nen (S.T. 213) arıyla
Arno:d (Ü.G. 41) Arnavut
artı (H.K. 220) artık
asbab (Ü.G. 126) esvap
aşığ at- (M.K. 315) teşebbüste bulunmak
aşşa: (H.K. 237) aşağı
atabos (H.K. 223) otobüs
ati:nen (Ü.G. 44) atıyla
avrad (O.G. 80) eş, kadın
avradları:mu (S.K. 177) avratları gibi

ayitle- (Z.G. 51) ayıklamak
aynavrad (S.T. 105) aynı avrat
ayranına:dar (H.K. 83) ayranına kadar
azadla- (S.K. 189) azat etmek, serbest bırakmak
azıcağ (T.Ö. 43) azıcık

B

ba: (H.K. 245) bağ; asmaların bulunduğu arazi
ba: (O.G. 101) bana
ba:la- (Ü.G. 28) bağlamak
ba:n- (O.G. 18) beğenmek
ba:sırıg (S.K. 187) bağırsak
ba:zi (H.K. 14) bazen
Ba:zkesen (H.K. 240) Boğazkesen (semt adı)
ba:zla- (T.Ö. 40) boğazlamak
babasi:nen (O.G. 3) babasıyla
babiç (Ü.G. 67) pabuç
bahale (S.T. 29) bak hele
bahcacı (O.G. 62) bahçeci
barnag (M.K. 33) parmak
basdıg (H.K. 254) bastık; üzüm pestili
başı:çün (S.K. 65) başı için
bazallıg (O.G.10) pazarlık
bazar (H.K. 42) pazar
Bazarcıg (M.K. 230) Pazarcık (Kahramanmaraş'ın ilçesi)
bazartesi (H.K. 211) pazartesi
begmez (H.K. 68) pekmez
belesbid (Ü.G. 81) bisiklet
beli:kem (S.T. 250) keşke, inşallah, Allah vere, anlamlarında edat
belig (Ü.G. 28) saç örgüsü
bemece (M.K. 3) araç markasından hareketle kamyon
bennen (H.K. 196) benimle
beni:ni (Z.G. 44) benimkini
benized- (T.Ö. 56) benzetmek
bila:der (S.K. 161) birader
bildig çıg- (T.Ö. 60) tanımak, hatırlamak
bir günü:çun (S.T. 99) bir günün içinde
biraz: (S.T. 234) bir ağız; dolusunca
birez (T.Ö. 25) biraz

bissatr (O.G. 90) bir satır
bişir- (Ü.G. 12) pişirmek
biti: (H.K. 27) biraz
bittene (O.G. 103) bir tane
biyer (O.G. 57) bir yer
bon (S.T. 164) dar, sıkıcı, bunaltıcı, kötü
bonal- (S.T. 91) bunalmak, sıkıntıya düşmek
bö:le (Ü.G. 9) böyle
bö:lece (O.G. 32) böylece
böcüğ (Z.G. 15) böcek
böreg çabıdı (S.T. 184) pide veya lahmacun yapımında kullanılacak malzemenin fırına gönderilirken konduğu kabı sarmak için kullanılan bez
bu:da (S.K. 2) buğday
buni:nen (M.K. 113) bununla
burgur (H.K. 78) bulgur
burie (O.G. 14) buraya
bülke (H.K. 57) hamamlarda yıkanma yeri dışında, soğuk su bulunan dinlenme yeri
büngülde- (O.G. 55) bir noktadan kaynayarak çıkma

C

cahullıg (Ü.G. 129) gençlik
cangama ed- (M.K. 312) gürültü etmek
cılbad- (S.T. 236) elbisesini soymak
cımala- (M.K. 189) tırmalamak
cıncıg (S.K. 120) cam, camdan yapılmış şey
ciscılbag (S.T. 232) çırılçıplak
cız- (O.G. 36) çizmek
culfa (Ü.G. 133) ev tezgahlarında dokuma yapan kişi
cumo:rtesi (H.K. 193) cumartesi
cücüğ (Z.G. 47) kuş, kanatlı hayvan
cüzlüg (A.K. 2) Kur'an cüzlerini taşımak için yapılmış uzun saplı çanta

Ç

ça: (S.K. 143) çene
çabıd (Ü.G. 19) çaput; bez parçası
çabıdına:dar (H.K. 113) çaputuna kadar
çabıdınan (Ü.G. 77) çaputla

çabıg (H.K. 237) çabuk
çarşambo:nü (H.K. 118) çarşamba günü
çellig deyneg (Ü.G. 78) çelik değnek; tahta çubuklarla oynanan bir çocuk oyunu
çi: (Z.G. 25) çığ; tarhana kurutmak için kullanılan bir tür sazlıktan dokunmuş ince, uzun sergi
çibıg (Ü.G. 124) çubuk
çihana:dar (M.K. 189) çıkıncaya kadar
çihın (S.T. 185) çıkın; küçük bohça
çihışın (Ü.G. 18) çıkınca
çızgı (Ü.G. 64) çizgi
Çiçeqli:nen (H.K. 249) Çiçekli (semt adı) ile
çit (O.G. 27) çift
çocu:kene (H.K. 2) çocukken
çöro:tu (Z.G. 20) çörek otu

D

da:- (Z.G. 14) değmek
da:d- (H.K. 121) dağıtmak
da:l (O.G. 51) değil
da:rmen (H.K. 249) değirmen
dabaca (O.G. 38) iskambil oyunlarında puanları tebeşirle yazmak için kullanılan küçük levha
dagma (S.K. 180) takma
dalag (Z.G. 63) organ şeklinden hareketle, parça
darag (Ü.G. 106) tarak
davar (M.K. 70) koyun, keçinin genel adı
davış (M.K. 258) tavır, şekil, davranış
delinmi:şin (T.Ö. 8) delinmeyince; delininceye kadar
depeli: depeli: (Ü.G. 19) tepeliye tepeliye
deşir- (O.G. 86) devşirmek
deve boncu: (O.G. 67) deve boncuğu; koşum ve eyer takımı süslemede kullanılan deniz kabuklusu
devlikiün (Ü.G. 108) yarından sonraki gün
dezze (H.K. 129) teyze
di: (Ü.G. 13) diye
di:nce (H.K. 213) deyince
di:ne- (M.K. 251) dinlemek
di:ni (H.K. 154) diye

di:şin (Ü.G. 16) deyince
dia mı (A.K. 1) değil mi
dial (H.K. 29) değil
dialısa (M.K. 290) değilse
diha (T.Ö. 49) işte, anlamında gösterme edatı
dile ta:bire sı:ma- (M.K. 143) çok özel olmak
diregson (S.K. 173) direksiyon
dogdur (O.G. 91) doktor
dohan- (S.K. 184) dokunmak
dohuz (S.K. 99) dokuz
don (Z.G. 30) çamaşır, giysi
don satırı (Z.G. 30) çamaşır yıkamada kullanılan bakraç
doymaglı: (Ü.G. 120) don yumaklığı; kadınların çamaşır yıkarken giydiği bir tür şalvar
död (H.K. 5) dört
döl (O.G. 88) erkek çocuğu, erkek evladı.
döüme (Z.G. 10) dövme; kabuğu soyulmuş buğday
dud- (O.G. 29) tutmak
duvag (H.K. 195) düğünden sonra erkek evinde kadınların yaptığı toplantı
dü:n (H.K. 9) düğün
dü:rcü (Ü.G. 93) dünürcü
düven (H.K. 211) dükkan, iş yeri

E

e:r (M.K. 102) eğer
ecer (M.K. 7) yeni
ede (S.K. 34) abi, kabadayı, K.Maraş'ta erkekler için kullanılan genel hitap
el (Z.G. 2) yabancı
eliminen (Z.G. 8) elimle
ellu:ruş (H.K. 126) elli kuruş
emmavradı (H.K. 122) amca hanımı
Emmezli (S.T. 66) özel isim, lakap
emmi (Ü.G. 87) amca
en- (M.K. 221) inmek
ence (Z.G. 26) ancak
epi: (H.K. 117) epey
er (H.K. 218) erken
erkeklernen (Ü.G. 19) erkeklerle
essah (O.G. 51) doğru, gerçek, hakiki

eşgi (Z.G. 29) ekşi
eyi (O.G. 57) iyi

F

fahare (T.Ö. 3) fakir
fen (M.K. 82) teknoloji
fırfırı (M.K. 176) telaşlı, heyecanlı an, zaman
fısdan (Ü.G. 130) fistan
firig (Z.G. 20) tam kurutulmamış, taze tarhana

G

gafla (S.T. 43) kabile, topluluk, sürü
gaflı.nen (H.K. 118) kabile ile
gala (H.K. 86) kale
galan (Ü.G. 23) artık, anlamında edat
galila:na (S.K. 84) galeyana
gani:nen (O.G. 95) kaneyle; kiremit, kırmızı topraktan pişirilerek yapılmış oluk
Ganlideria:dar (H.K. 244) Kanlıdere'ye (semt adı) kadar
gapu (Ü.G. 5) kapı
garahan ol- (S.K. 56) çok mesut olmak
garı- (T.Ö. 61) kocamak, yaşlanmak
garnın içi garış- (S.K. 12) kafası bulanmak, kararsız kalmak
garti (H.K. 67) artık
gaşı:nan (Z.G. 26) kaşıkla
gataö:l ed- (S.T. 165) apar topar göndermek
gaviş- (S.T. 256) kavuşmak
gayınbabamınan (O.G. 10) kayınbabamla
gayış (Ü.G. 75) kayış; kösele
gaynarkene (Z.G. 11) kaynarken
gazan (Ü.G. 9) kazan; tencere
gazya:na:dar (H.K. 72) gaz yağına kadar
gelena:dar (H.K. 26) gelinceye kadar
gelinci (H.K. 155) gelini, erkek evine getirmeye giden araç konvoyu
gelini:ni (Z.G. 44) gelininkini
gelinkene (Ü.G. 103) gelinken
gelinnig (H.K. 52) gelinlik; geline düğün öncesi erkek tarafının hazırladığı giysiler

gelişin (Ü.G. 92) gelince
gendi (Ü.G. 45) kendi
get- (O.G. 26) gitmek
gıneyce (H.K. 65) kına gecesi
giredeli (M.K. 341) kredili; itibarlı, güvenilir, anlamında lakap
gısalama (Ü.G. 127) kadın iç çamaşırı
gızın- (Ü.G. 14) kızın-; ısınmak
gimi (Ü.G. 90) gibi
go- (Z.G. 9) koymak
go:ş (S.K. 118) koğuş
gob- (Ü.G. 17) koşmak
goley (S.T. 113) kolay
goltug (H.K. 54) koltuk; omuz başının altında kolun gövde ile birleştiği yer
goncoloz (Ü.G. 15) hayalet
gö:nü (O.G. 90) gönlü
göbe (O.G. 55) su gözü, kaynağı
göçmen (H.K. 173) kadınların ev işlerini yaparken giydiği bir tür şalvar
görüşün (Ü.G. 23) görünce
göv (Ü.G. 6) gök
gövşen (S.T. 246) mavi, maviye çalan, gök rengi
göze dolu (S.T. 218) göz alıcı, göz dolduran
gözlü:nen (M.K. 89) gözlükle
guduret hememi (O.G.50) kudret hamamı; yerden tabii olarak çıkan suyun kullanıldığı hamam
gufa (M.K. 35) kufa; dantel ipi yumağı
gundurasi:nen (H.K. 63) kundurası ile, ayakkabısıyla
guvvadlı (S.K. 165) kuvvetli
guzla- (M.K. 108) kuzula-; doğum yapmak
güccüg (Ü.G. 90) küçük
Günaltı (S.T. 177) özel isim(yer adı)
günüz (S.T. 4) gündüz
güva: (H.K. 18) güvey

H

ha: (M.K. 53) evet, anlamında onaylama edatı
ha:be (Ü.G. 43) heybe
ha:ritası:mu (S.K. 184) haritası gibi
habi (O.G. 93) hapi
Hacimam (S.T. 219) Hacı İmam

hagma (H.K. 84) hakma; gelin teli
halel (S.K. 16) helal
hamgeme camgeme (M.K. 107) telaş, gürültü
hance o zaman
hapabınan (Ü.G. 66) hapapla
hapap (Ü.G. 64) nalın, takunya
haşlıg (M.K. 153) harçlık
havaslıgılı (M.K. 7) hevesli
havlı (H.K. 110) avlu
hayıllossun (M.K. 330) hayırlı olsun
hayır galma- (T.Ö. 25) halsiz düşmek, iş yapacak durumu kalmamak
he:rif ne olursun anlamında ünlem edatı
heç (O.G. 35) hiç
hehey zılgıd (M.K. 110) gürültü patırtı
hemi (T.Ö. 37) hem
herif (Ü.G. 119) erkek, koca
herkiş (H.K. 122) herkes
herslen- (S.T. 164) hırslanmak
heyle (S.T. 88) nasıl
hısım (H.K. 7) akraba
hısım garım (H.K. 17) akrabalar, eş dost
hop (S.T. 176) sırt
hoşgin (O.G. 33) bir tür iskambil oyunu
humar (O.G. 46) kumar
huylan- (M.K. 298) kızmak, sinirlenmek
hüs (Ü.G. 93) sus
Hüsi:n (A.K. 39) Hüseyin

I

ırbıg (Ü.G. 28) ibrik
ısbad dud- (M.K. 72) şahit gösterme
ısbad ol- (S.T. 161) şahit olmak
ııdma (O.G. 92) sıtma

İ

i:den (Z.G. 61) iyice
i:deni (Ü.G. 55) iyice
i:lig (M.K. 113) iyilik

ibli:nen (Ü.G. 77) iplikle
İbra:m (O.G. 75) İbrahim
içinda: (M.K. 95) içindeki
igbahar (H.K. 220) ilkbahar
ikindin (H.K. 196) ikinci
ikiün (Z.G. 63) iki gün
ikiüz (M.K. 44) iki yüz
ille (Z.G. 3) illa
irehen (M.K. 58) rehin
isna:n (H.K. 81) isneyn; pazar
İşkodrolu (Ü.G. 37) İşkodra; Arnavutlukta bir kent
iya:yinen (M.K. 85) eğe ile

K

ka:d (O.G. 19) kağıt
ka:dınan (O.G. 34) kağıtla
kahad (M.K. 69) kağıt, oyun kartı
kefin (S.K. 173) kefen
kele (H.K. 88) heyecan ve hayret bildiren edat
kilemedre (S.K. 18) kilometre
kine (H.K. 91) ki
kölge (H.K. 225) gölge
köşger (O.G. 57) yemenici, ayakkabı tamircisi
köyna:m (Ü.G. 131) gömleğim
köyneğ (Ü.G. 112) gömlek
küllüg (O.G. 96) kırmızı topraktan yapılmış büyük küp
kültüllü (S.K. 104) kültürlü
külü beleşe getir- (S.K. 10) hepsini bedavaya getirmek
künde (O.G. 53) günde; her gün
küra:nen (O.G. 12) kürekle

L

laylon (Z.G. 41) naylon
leyla: gadir (S.T. 247) Leyle-i Kadir; Kadir gecesi
lirie (O.G. 104) liraya
lo:la- (S.T. 239) loğlamak
lov loğ; toprak damlı evlerde, tavanın su geçirmemesi için toprağı sıkıştırılmakta kullanılan ağır taş silindir

löküz (H.K. 74) lüks; aydınlatma için kullanılan bir tür lamba

M

ma:danız (H.K. 68) maydanoz

ma:li hüille (S.K. 18) hayal etme, hayal kurma

ma:yene (M.K. 289) muayene

mangala (O.G. 25) boncuk sayarak oynanan mahallî bir oyunda kullanılan tahtadan yapılmış oyun gereci

maraglan- (S.T. 162) meraklanmak; kızmak

marah (Ü.G. 54) merak

marha yü:süg (M.K. 154) büyükçe tokası olan erkek yüzüğü

marhama (Ü.G. 19) havlu

maşon (S.K. 59) maşin; bütün motorlu taşıtların genel adı

mavrum (Ü.G. 112) kalın pamuk ipliğinden dokunmuş iç çamaşırılık kumaş

melefe (Ü.G. 116) yorganın iç yüzüne geçirilen beyaz kılıf

meseb (S.K. 45) mezhep

Mısdafî:nen (M.K. 245) Mustafa'yla

Minire (S.T. 220) Münire

N

na:dar (Z.G. 60) ne kadar

na:fa (S.K. 74) nafia; bayındırlık işleri

na:mzatı (M.K. 247) namzeti

na:pıcın (M.K. 41) ne yapacaksın

nahır (S.T. 179) hayvan sürüsü

Nahirö:na:dar (O.G. 96) Nahirönü'ne (semt adı) kadar

namısi:nen (S.T. 213) namusuyla

nasıssa (S.K. 94) nasılsa

ne:d- (S.T. 57) ne etmek

ney (H.K. 91) ne

nişannan- (O.G. 15) nişanlanmak

nişannılı (M.K. 281) nişanlı

ni:nen (Ü.G. 76) neyle

ni:se (O.G. 11) ne ise

nişe (Z.G. 46) buğday nişastası

no:d- (M.K. 220) ne yapmak

no:ldu (A.K. 26) ne oldu

no:t- (M.K. 24) ne yapmak

nuri:nen (S.T. 249) nuru ile

O

o zamana:cani (Ü.G. 12) o zamana kadar
o:lag (Ü.G. 21) oğlak
odacılıg (S.T. 15) hademe, müstahdem
ogla: (H.K. 18) oklava
ohi:ci (H.K. 1) okuyucu; düğüne davet için dolaşan kişi
ohu- (S.T. 115) okumak
ohuma (A.K. 2) mahalle aralarındaki Kur'an kursu
olmienece (Z.G. 8) olmayıncaya kadar
olur ki (S.K. 170) belki, ihtimal
ondar (T.Ö. 67) onlar
oni:nen (Ü.G. 51) onunla
onnira (M.K. 62) on lira
orda: (H.K. 251) oradaki
ori: (O.G. 29) orayı
oynad- (T.Ö. 37) kandırmak, yanıltmak
oynieregden (H.K. 59) oynayarak

Ö

ö:le (Ü.G. 16) öyle
ö:lece (O.G. 13) öylece
ö:leligce (S.T. 97) öylece
ö:len (H.K. 118) öğlen
ö:rü (Ü.G. 26) önü
öfele- (Z.G. 31) ovalamak
öldürmi:şin (M.K. 244) öldürmeyince
ölüşün (O.G. 2) ölünce
öta:n (Z.G. 27) geçen gün
öte baş (T.Ö. 34) karşı taraf
öteberi (H.K. 117) neyi varsa, çeşitli şeyleri
ötekavrad (T.Ö. 48) öteki avrat
övele- (Z.G. 64) ovalamak

P

paca (S.K. 110) baca
pambığ (Ü.G. 112) pamuk
patısğa (Ü.G. 114) patiska
peh (S.T. 131) beğenme, hoşuna gitme anlamında edat
pezemeg (S.K. 130) pezevenk
pirni tutuş ol- (M.K. 178) heyecana kapılmak, telaşlanmak
pilov (H.K. 80) pilav
püsük (Z.G. 14) kedi

R

regli (H.K. 53) renkli
risa:let (S.K. 98) riyaset, kelimesi yerine karıştırma sonucu kullanılmıştır.

S

sa: (O.G. 102) sana
Sa:bazar (O.G. 95) Sağ Pazar (semt adı)
sa:bı (O.G. 79) sahibi
sa:lam (M.K. 50) sağlam
saba:nan (M.K. 322) sabahleyin
sabaha:ca (Ü.G. 106) sabaha kadar
sablıcan (S.T. 241) zatürree
sahen (H.K. 14) sahan, tabak
salığ ver- (M.K. 72) haber vermek
salü:nü (H.K. 114) salı günü
satır (O.G. 90) sıvı şeyler koymaya yarayan derince kap, bakraç
segdele- (A.K. 4) sektele-; zıplayarak gitmek
Sela:ddin (S.K. 84) Selahattin
sermie (S.T. 41) sermaye
sıçan (Z.G. 14) fare
sıfdahı (O.G. 1) ilk olarak
sini (M.K. 96) büyük tepsi
so:na (Ü.G. 37) sonra
sovan (H.K. 68) soğan
söyli:şin (T.Ö. 51) söyleyince
söz temsil (Ü.G. 69) mesela, lafın gelişi
sulfata (O.G. 93) kinin

sulu (H.K. 80) tencerede pişirilmiş sebze yemeklerinin genel adı
sü: (O.G. 95) suyu
süid dohan- (S.T. 222) bebek emzirirken hamile kalan kadınların emzirdikleri bebeklerinin anne sütünden etkilenecek olması şeklindeki, halk inancı
süleke (Ü.G. 63) taşla oynan bir çocuk oyunu
süllüm (Ü.G. 93) merdiven
süngi:nen (S.K. 94) süngüyle
süpürgesine:dar (H.K. 99) süpürgesine kadar
sürüsü:mü (Ü.G. 21) sürüsü gibi
süval (S.T. 88) sual

Ş

şahan (M.K. 141) şahin
şavrole (M.K. 187) araç markasından hareketle, kamyon
şenlig (H.K. 158) misafir, kalabalık
şi: (O.G. 37) şey
şied- (M.K. 127) şey etmek
şindi:ler (Ü.G. 128) şimdikiler
şindi:mi (H.K. 135) şimdiki gibi
şindig (Ü.G. 79) şimdi
şirin (H.K. 80) gıda maddeleri için, şekerli
şirinli çorba (H.K. 70) aşure
şişi:nen (Z.G. 63) şişe ile
şiya:dar (H.K. 72) şeye kadar
şo:dar (H.K. 117) şu kadar
şor (Ü.G. 34) söz, anlatılan olay
şor heykat (H.K. 117) söz, bir konu üzerinde tartışma
şoy (Ü.G. 104) dokumaya hazırlanmış iplik
şö:le (O.G. 25) şöyle

T

tabaha:ne (O.G. 43) tabakhane; deri, kürk ve postların işlendiği yer
tagda (O.G. 68) tahta
tagsi:nen (H.K. 154) taksitle
tahdi:nen (H.K. 29) tahtayla
tahta yufka ekmek açmak için kullanılan alçak masa
takdi:nen (Ü.G. 71) tahtayla

taman (M.K. 4) hani, anlamında edat
tan borusu (Ü.G. 1) kilise çanı
tarhana (O.G. 87) çorba yapımında veya çerez olarak kullanılan, kabuğu soyulmuş buğday ve yoğurtla yapılan, K.Maraş'a özgü bir kuru gıda
te: (O.G. 97) ta
Teggeşinni (Ü.G. 49) Tekkeşinli (özel isim)
tekelleg (O.G. 69) tekerlek
temam (M.K. 322) tamam
tene (O.G. 24) tane
terezi (A.K. 34) terazi; yıldız kümesi
teş (M.K. 96) teşt
teşt (H.K. 22) büyük bakır leğen
Tevsiller (M.K. 209) Tevsirler; özel isim, lakap
tez (Z.G. 34) çabuk
teze (O.G. 86) taze
tob gibi (S.T. 167) sağlam, yapılı, sağlıklı
tobra:n (O.G. 85) toprağın
togmag gibi (S.T. 238) tokmak gibi; sağlam, sağlıklı
tohumgavid (H.K. 67) düğün öncesi, erkek tarafının kız tarafına gönderdiği küçükbaş hayvan
tomatis (H.K. 68) domates
tuman (Ü.G. 119) uzun paçalı külot
Tügce (S.K. 50) Türkçe

U

u:sçalı:n (O.G. 56) usulca; yavaşça
uçgur (O.G. 82) uçkur

Ü

ü:ntü (M.K. 129) üğüntü; öğütülmüş, kırıntı, kum gibi küçük parçalara ayrılmış şeylerin genel adı
üsbaşı (H.K. 249) üst başı; üst tarafı, üst yanı

V

varıncı (M.K. 12) varınca
varışın (M.K. 232) varınca

veleme (H.K. 24) velime; düğün akşamı erkek evinde erkeklere verilen yemek

Y

ya:lama(Z.G. 19) kabuğu soyulmuş buğdaydan yapılan pilav
ya:mır (O.G. 83) yağmur
ya:nış (S.K. 150) yanlış
yadsına:dar (H.K. 137) yatsı vaktine kadar
yalag (O.G. 68) yalak; ağaçtan oyma kap
yalbırdag (M.K. 124) çıplak, ortada, açık
yalız (M.K. 174) yalnız
yalpada (S.T. 253) birden parlamak, anlamında yansıma kelime
yandım dellie düş- (T.Ö. 9) aşkından çıldırmak
yanie (Ü.G. 37) yani
yekin- (A.K. 34) kalkmak, yükselmek
yıldızlarının (A.K. 33) yıldızlarla
yırag (H.K. 8) irak
yimbeş (H.K. 123) yirmi beş
yimeg (H.K. 23) yemek
yitegden (H.K. 133) tekrar, yeniden
yitegle- (Ü.G. 93) iteklemek
yo:rd (O.G. 90) yoğurt
yol yolag (M.K. 167) yol
yu- (Z.G. 9) yıkamak
yu:r- (Z.G. 19) yoğurmak
yuha (Ü.G. 126) ince
yuhariece (Z.G. 53) yukarıya kadar
yun (Ü.G. 104) yün
yü:süg (M.K. 33) yüksük

Z

za:ti (Z.G. 39) zaten
zabah (Ü.G. 6) sabah
zahar (O.G. 18) zahir
zehin (O.G. 7) zihin; anlayış, kavrayış
zehir gibi (S.K. 105) iyi bilen, anlayan
zehmeri (Ü.G. 9) zemheri
zır zır ed- (M.K. 299) gereksiz konuşmak

zoba (S.T. 104) soba

zora çek- (S.T. 73) zora koşmak, güçlük çıkarmak

KAYNAKLAR

- AKSAN, D., 1995. Her Yönüyle Dil. T.D.K., Ankara, 568 s.
- ANONİM, 1993. Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, 2. baskı (XII Cilt), T.D.K., Ankara.
- BALL, M. J., RAHILLY, J. ve TENCH, P., 1996. The Phonetic Transcription of Disordered Speech. Singular Publishing, San Diego, 216 s.
- BANGUOĞLU, T., 1990. Türkçenin Grameri. T.T.K, Ankara, 628 s.
- BURAN, A., 1996. Anadolu Ağızlarında İsim Çekim (Hâl) Ekleri. T.D.K., Ankara, 326 s.
- _____, 1999. Anadolu (Türkiye Türkçesi) Ağızlarının Karşılaştırmalı İncelemesi ve Bu Konu ile İlgili Sorunlar. Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni (9 Mayıs 1997) Bildiri Kitabı, T.D.K., Ankara, s. 89-91
- CAFEROĞLU, A., 1995. Güney-Doğu İllerimiz Ağızlarından Toplamalar. T.D.K., Ankara, 319 s.
- DEMİR, N., 1999a. Ağız Araştırmalarında Derleme Teknikleri. Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni (9 Mayıs 1997) Bildiri Kitabı, T.D.K., Ankara, s. 78-87.
- _____, 1999b. Ağız Araştırmalarında Kaynak Kişi Meselesi. III. Uluslararası Türk Dil Kurultayı (1996) Bildiri Kitabı, T.D.K., Ankara, s. 285-293.
- DEMİRCAN, Ö., 1979. Türkiye Türkçesinin Ses Düzeni, Türkiye Türkçesinde Sesler. T.D.K., Ankara, 139 s.
- DENY, J., 1995. Türk Dili Gramerinin Temel Kuralları (Çev. Oytun Şahin). T.D.K., Ankara, 164 s.
- ERGIN, M., 1993. Türk Dil Bilgisi. Bayrak, İstanbul, 384 s.
- ERTEN, M., 1994. Diyarbakır Ağzı. T.D.K., Ankara, 175 s.
- GEMALMAZ, A., 1995. Erzurum İli Ağızları.(I. Cilt), T.D.K., Ankara, 410 s.
- GÜLENSOY, T., 1988. Kütahya ve Yöresi Ağızları. T.D.K., Ankara, 257 s.
- _____, 1999. Ağız Araştırmalarının Bugünkü Durumu. Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni (9 Mayıs 1997) Bildiri Kitabı, T.D.K., Ankara, s. 16-21
- GÜLSEREN, C., 2000. Malatya İli Ağızları. T.D.K., Ankara, 447 s.
- GÜNŞEN, A., 2000. Kırşehir ve Yöresi Ağızları. T.D.K., Ankara, 505 s.
- HACIEMİNOĞLU, N., 1992. Türk Dilinde Edatlar. M.E.B., İstanbul, 335 s.
- KARAHAN, L., 1996. Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması. T.D.K., Ankara, 203s.

- _____, 1999. Ağız Araştırmaları Alanında Yapılması Gereken Çalışmalar. Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni (9 Mayıs 1997) Bildiri Kitabı, T.D.K., Ankara, s. 24-28
- _____, 2000. Ağız Araştırmalarında Sorunlar. Türkçenin Ağızları (12-13 Ekim 1998) Çalıştay Bildirileri, Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul, s. 21-26
- KILIÇ, M.A., 1999. Türkçede “Ğ” Sorunu. Türk Dili Dergisi 1999/2 (575): 958-960.
- _____, 2003. Türkiye Türkçesi’ndeki ünlülerin sesbilgisel özellikleri. İçinde: Studies in Turkish Linguistics (editörler: A.S. Özsoy, D. Akar, M. Nakipoğlu-Demiralp, E.E. Erguvanlı-Taylan ve A. Aksu-Koç). Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul, s. 3-18
- KORKMAZ, Z., 1994. Güney-Batı Anadolu Ağızları, Ses Bilgisi. T.D.K., Ankara, 128 s.
- _____, 1994. Nevşehir ve Yöresi Ağızları. T.D.K., Ankara, 230 s.
- _____, 1995a. Anatolian Dialects. Türk Dili Üzerine Araştırmalar (II. Cilt), T.D.K., Ankara, s. 4-13
- _____, 1995b. Anadolu Ağızları Üzerindeki Araştırmaların Bugünkü Durumu ve Karşılaştığı Sorunlar. Türk Dili Üzerine Araştırmalar (II. Cilt), T.D.K., Ankara, s. 199-221
- _____, 1995c. Anadolu Araştırmalarına Toplu Bir Bakış. Türk Dili Üzerine Araştırmalar (II. Cilt), T.D.K., Ankara, s. 232-248
- KORNFILT, J., 1997. Turkish. Routledge, Londra, 575 s.
- LAVIER, J., 1995. Principles of Phonetics. Cambridge University, Cambridge, 707 s.
- LEES, R.B., 1961. The Phonology of Modern Standard Turkish. Indiana University, Bloomington, 76 s.
- ÖZÇELİK, S., 1997. Urfa Merkez Ağzı. T.D.K., Ankara, 271 s.
- ÖZSOY, A. S., TAYLAN E. E., 2000. Türkçenin Ağızları Çalışmalarında Yöntem Sorunları. Türkçenin Ağızları (12-13 Ekim 1998) Çalıştay Bildirileri, Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul, s. 27-33
- SAĞIR, M., 1999. Ağız Çalışmalarında Çevriyazı. Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni (9 Mayıs 1997) Bildiri Kitabı, T.D.K., Ankara, s. 126-138
- TİMURTAŞ, F.K., 1981. Eski Türkiye Türkçesi, XV. Yüzyıl. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, İstanbul, 322 s.
- VARDAR, B., 1980. Dilbilim ve Dilbilgisi Terimleri Sözlüğü. T.D.K., Ankara, 232 s.

Ses Analizi Programı:

Multi-Speech Signal Analysis Workstation (Model 3700, v. 2.2). Kay Elemetrics Corp., Lincoln Park, NJ, A.B.D.

UKDE KİTAPLIĞI
YAYINLANAN KİTAPLARIMIZ

1. Anılar ve İbretler / *Cemal Nar* (Mevcudu Yok)
2. Gönül Dostu / *Serdar Yakar* (Mevcudu Yok)
3. Kurtuluştan Bir Kesit / *Esmâ Yakar* (Mevcudu Yok)
4. Ruhların Parmakları / *Mehmet Alperen* (Mevcudu Yok)
5. Bu Sistemden İslama / *Cemal Nar* (Mevcudu Yok)
6. Sultan Vahdettin ve Mustafa Kemal Paşa Milli Mücadelede / *Mehmet Fatişoğlu* (Mevcudu Yok)
7. Sorgulanması Gereken Kavramlar / *Mehmet Sertpolat* (Mevcudu Yok)
8. Necip Fazıl ve Mücadelesi / *Serdar Yakar* (Mevcudu Yok)
9. İslamlaşma Bilinci / *Cemal Nar* (Mevcudu Yok)
10. Memleketime Dair / *Serdar Yakar* (Mevcudu Yok)
11. İslam Sancısı / *Cemal Nar* (Mevcudu Yok)
12. Delil ve Hikmetleriyle İslam Fıkhı / *Ramazan Pak* (Mevcudu Yok)
13. Hayatı ve Mücadelesi ile Hafız Ali Efendi / *Yıldırım Alkış-Serdar Yakar* (Mevcudu Yok)
14. Arş Gölgesi / *Cemal Nar* (Mevcudu Yok)
15. Tasavvufun Anahtarı / *Cemal Nar* (Mevcudu Yok)
16. Kahramanmaraş'ta Bayazitoğulları / *Bekir Sami Bayazıt* (Mevcudu Yok)
17. Güz Yağmurları / *Kadir Tanır* (Mevcudu Yok)
18. Betül'ün Günlüğü / *Elif Betül Yakar* (Mevcudu Yok)
19. Kurtuluşumuzun Manevi Mimarları / *Mehmet Alperen* (Mevcudu Yok)
20. Kurtuluşa Dair Üç Eser / *Serdar Yakar* (Mevcudu Yok)
21. Kıssa-ı Eshab-ı Kehf / *Yaşar Alparslan* (Mevcudu Yok)
22. Bahçeci Hoca / *Ömer Kaya*
23. Kan Kırmızı Geceler / *M. Akif Baltutan*
24. Cahit Zarifoğlu / *Nazım Elmas*
25. Hac Yolunda Gördüklerimiz / *H. Rıdvan Bağrıaçık* (Mevcudu Yok)
26. Kabe Yolunda / *H. Rıdvan Bağrıaçık* (Mevcudu Yok)
27. Yüz Yaşın Sırrı / *Ömer Kaya*
28. Mısır'da Hüküm Süren Çerkez Sultanları / Tercüme: *Kemal Görücü* (Mevcudu Yok)
29. Yerel Yönetimlerde Alternatif Hizmet Sunma Yöntemleri Kahramanmaraş Belediyesi Örneği / *Serdar Yakar*
30. Mahalli Kelimeler Sözlüğü / *Ömer Kaya – Hacı Abdullah Kozan*
31. Tarihi, Kültürü ve Sosyal Yapısı İle Kahramanmaraş'ta Ceridoğulları / *Serdar Yakar – Ömer Kaya*
32. Kalbime Sığırdıramadıklarım / *Cuma Tahiroğlu*
33. Gül Medeniyeti Kurtlar Sofrasında / *Cuma Tahiroğlu*

34. Fıkıh Usulü / *Ramazan Pak*
35. Gönlümün Sesi / *Cuma Tahiroğlu*
36. Milli Hassasiyet ve Manevi Mesuliyet / *Cuma Tahiroğlu*
37. Alimin Önderliği / *Cemal Nar*
38. Münâcaât ve Na'tlar / *Yaşar Alparslan*
39. Tarihte Alıcı - Tecirli (Beğdili – İlbeyli – Elbeyli) Türkmenleri Soykimlikleri / *Mehmet ADİL (ALCIOĞLU)*
40. Dulkadir Beyliği Araştırmaları I / *Hazırlayanlar: Yaşar ALPARSLAN, Mehmet KARATAŞ, Serdar YAKAR*
41. Heşt Bihişt –Kuruluştan Yükselişe Osmanlı Tarihi- / *İdris-i Bitlisî. Hazırlayan: Mehmet KARATAŞ, Selim KAYA, Yaşar BAŞ*
42. Maraş Yollarında / *Hasan Reşit TANKUT*
43. İstiklâl Savaşında Maraş / *Hazırlayan: Yaşar ALPARSLAN – Serdar YAKAR*
44. Gül Medeniyeti Çölde Bir Pınardır / *Cuma TAHİROĞLU*
45. Maraş Tarihi ve Coğrafyası / *Besim ATALAY, Hazırlayanlar: İlyas GÖKHAN-Mehmet KARATAŞ*
46. Dulkadir Beyliği Araştırmaları II / *Hazırlayanlar: Yaşar ALPARSLAN, Mehmet KARATAŞ, Serdar YAKAR*
47. Aşiretlerin İskanları / *Bekir Sami BAYAZIT*
48. Bir Hukuk Mücadelesi / *Serdar YAKAR*
49. Maraş Emîrleri / *Editörler: İlyas GÖKHAN / Selim KAYA*
50. Küskün / *Kadir TANIR*
51. Maraş'ta Misyoner Faâliyetleri ve Misyoner Okulları / *Mustafa ÇABUK*
52. Zeytun ve Çevresindeki Ermeni İsyanları / *A. Latif DİNÇASLAN*
53. Âşık Durdu Mehmet Yoksul (Âşık Mahfuzî) Hayatı ve Şiirleri / *Hazırlayan: Yaşar ALPARSLAN - Serdar YAKAR*
54. Âşık Mustafa Zülkadiroğlu Hayatı ve Şiirleri / *Hazırlayan: Yaşar ALPARSLAN - Serdar YAKAR*